مرکز القائمیة اصبهان للبحوث والتحریات الکمبیوتریة

السلام علیک یا صاحب الزمان

www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

٩

كتاب الوافي

تأليف

المحدث الحكيم الإلهي الكامل المولى محمد محسن المشتهر

بالفيض الكاشاني قدس سره

من منشورات

مكتبة الامام امير المؤمنين علي عليه السلام العامة

اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

الوافی

کاتب:

محمد بن مرتضی فیض کاشانی

نشرت فی الطباعة:

عطرعترت

رقمی الناشر:

مرکز القائمیة باصفهان للتحریات الکمبیوتریة

الفهرس

الفهرس ----- ۵
الوافی المجلد ۹ ----- ۶۶
اشارة ----- ۶۶
[تتمة كتاب الصلاة] ----- ۶۶
أبواب بقية الصلوات المفروضات و المسنونات ----- ۶۷
الآيات ----- ۶۷
اشارة ----- ۶۷
بيان ----- ۶۷
باب ۱۸۲ شرائط صلاة العيدين و فرضها ----- ۶۷
[۱] ----- ۶۷
اشارة ----- ۶۷
بيان ----- ۶۷
[۲] ----- ۶۷
[۳] ----- ۶۸
اشارة ----- ۶۸
بيان ----- ۶۸
[۴] ----- ۶۸
اشارة ----- ۶۸
بيان ----- ۶۸
[۵] ----- ۶۸
اشارة ----- ۶۸
بيان ----- ۶۹
[۶] ----- ۶۹

[۷] ---------- ۶۹
[۸] ---------- ۶۹
اشارة ---------- ۶۹
بیان ---------- ۶۹
[۹] ---------- ۶۹
اشارة ---------- ۶۹
بیان ---------- ۷۰
[۱۰] ---------- ۷۰
[۱۱] ---------- ۷۰
[۱۲] ---------- ۷۰
اشارة ---------- ۷۰
بیان ---------- ۷۰
[۱۳] ---------- ۷۱
[۱۴] ---------- ۷۱
اشارة ---------- ۷۱
بیان ---------- ۷۱
[۱۵] ---------- ۷۱
اشارة ---------- ۷۱
بیان ---------- ۷۱
[۱۶] ---------- ۷۱
[۱۷] ---------- ۷۱
اشارة ---------- ۷۲
بیان ---------- ۷۲
[۱۸] ---------- ۷۲

[۱۹] ---------- ۷۲
[۲۰] ---------- ۷۲
[۲۱] ---------- ۷۲
[۲۲] ---------- ۷۲
[۲۳] ---------- ۷۳
اشارة ---------- ۷۳
بيان ---------- ۷۳
[۲۴] ---------- ۷۳
اشارة ---------- ۷۳
بيان ---------- ۷۳
[۲۵] ---------- ۷۳
[۲۶] ---------- ۷۳
اشارة ---------- ۷۳
بيان ---------- ۷۴
[۲۷] ---------- ۷۴
[۲۸] ---------- ۷۴
[۲۹] ---------- ۷۴
اشارة ---------- ۷۴
بيان ---------- ۷۴
[۳۰] ---------- ۷۴
اشارة ---------- ۷۴
بيان ---------- ۷۵
[۳۱] ---------- ۷۵
[۳۲] ---------- ۷۵

اشارة ----- ۷۵
بيان ----- ۷۵
[۳۳] ----- ۷۵
اشارة ----- ۷۵
بيان ----- ۷۵
[۳۴] ----- ۷۶
باب ۱۸۳ آداب العيدين ----- ۷۶
[۱] ----- ۷۶
[۲] ----- ۷۶
[۳] ----- ۷۶
[۴] ----- ۷۶
اشارة ----- ۷۶
بيان ----- ۷۶
[۵] ----- ۷۶
[۶] ----- ۷۷
اشارة ----- ۷۷
بيان ----- ۷۷
[۷] ----- ۷۷
[۸] ----- ۷۷
[۹] ----- ۷۷
[۱۰] ----- ۷۷
[۱۱] ----- ۷۷
اشارة ----- ۷۸
بيان ----- ۷۸

[۱۲] ---- ۷۸
[۱۳] ---- ۷۸
[۱۴] ---- ۷۸
[۱۵] ---- ۷۸
[۱۶] ---- ۷۸
[۱۷] ---- ۷۹
اشارة ---- ۷۹
بیان ---- ۷۹
[۱۸] ---- ۷۹
اشارة ---- ۷۹
بیان ---- ۷۹
[۱۹] ---- ۷۹
[۲۰] ---- ۷۹
اشارة ---- ۷۹
بیان ---- ۸۰
[۲۱] ---- ۸۰
[۲۲] ---- ۸۰
[۲۳] ---- ۸۰
اشارة ---- ۸۰
بیان ---- ۸۰
[۲۴] ---- ۸۰
[۲۵] ---- ۸۰
اشارة ---- ۸۱
بیان ---- ۸۱

باب ۱۸۴ تأخیر الصلاة إلی الغد إذا صحت رؤیة الهلال بعد الزوال ----- ۸۱
[۱] ----- ۸۱
اشارة ----- ۸۱
بیان ----- ۸۱
[۲] ----- ۸۱
[۳] ----- ۸۲
اشارة ----- ۸۲
بیان ----- ۸۲
باب ۱۸۵ فضل لیلة الفطر و یومه و ما یعمل فیها و فی الأضحی ----- ۸۲
[۱] ----- ۸۲
[۲] ----- ۸۲
اشارة ----- ۸۲
بیان ----- ۸۲
[۳] ----- ۸۳
[۴] ----- ۸۳
[۵] ----- ۸۳
اشارة ----- ۸۳
بیان ----- ۸۳
[۶] ----- ۸۳
اشارة ----- ۸۳
بیان ----- ۸۳
باب ۱۸۶ صفة صلاة العیدین ----- ۸۴
[۱] ----- ۸۴
[۲] ----- ۸۴

[۳] ---- ۸۴
[۴] ---- ۸۴
[۵] ---- ۸۴
[۶] ---- ۸۵
[۷] ---- ۸۵
[۸] ---- ۸۵
[۹] ---- ۸۵
[۱۰] ---- ۸۵
اشارة ---- ۸۵
بیان ---- ۸۶
[۱۱] ---- ۸۶
[۱۲] ---- ۸۶
اشارة ---- ۸۶
بیان ---- ۸۶
[۱۳] ---- ۸۶
[۱۴] ---- ۸۷
[۱۵] ---- ۸۷
[۱۶] ---- ۸۷
[۱۷] ---- ۸۷
[۱۸] ---- ۸۷
[۱۹] ---- ۸۸
[۲۰] ---- ۸۸
[۲۱] ---- ۸۸
[۲۲] ---- ۸۸

[٢٣] ---------- ٨٨
اشارة ---------- ٨٨
بیان ---------- ٨٩
[٢۴] ---------- ٨٩
[٢۵] ---------- ٨٩
اشارة ---------- ٨٩
بیان ---------- ٨٩
باب ١٨٧ خطبة العیدین ---------- ٩٠
[١] ---------- ٩٠
اشارة ---------- ٩٠
بیان ---------- ٩١
[٢] ---------- ٩١
اشارة ---------- ٩١
بیان ---------- ٩٢
باب ١٨٨ الدعاء بعد صلاة العید ---------- ٩٣
[١] ---------- ٩٣
باب ١٨٩ التحزن یوم العیدین و أن الناس لا یوفقون لهما ---------- ٩۴
[١] ---------- ٩۴
[٢] ---------- ٩۴
[٣] ---------- ٩۵
[۴] ---------- ٩۵
اشارة ---------- ٩۵
بیان ---------- ٩۵
[۵] ---------- ٩۵

[۶] ۹۵
اشارة ۹۵
بیان ۹۶
[۷] ۹۶
باب ۱۹۰ التکبیر فی العیدین ۹۶
[۱] ۹۶
[۲] ۹۶
[۳] ۹۷
اشارة ۹۷
بیان ۹۷
[۴] ۹۷
[۵] ۹۷
اشارة ۹۷
بیان ۹۷
[۶] ۹۷
اشارة ۹۸
بیان ۹۸
[۷] ۹۸
[۸] ۹۸
[۹] ۹۸
[۱۰] ۹۸
اشارة ۹۸
بیان ۹۸
[۱۱] ۹۹

اشارة ----- ۹۹

بيان ----- ۹۹

باب ۱۹۱ علة العيد و صلاته ----- ۹۹

[۱] ----- ۹۹

اشارة ----- ۹۹

بيان ----- ۹۹

باب ۱۹۲ صلاة الاستسقاء ----- ۱۰۰

[۱] ----- ۱۰۰

اشارة ----- ۱۰۰

بيان ----- ۱۰۰

[۲] ----- ۱۰۰

[۳] ----- ۱۰۰

[۴] ----- ۱۰۱

[۵] ----- ۱۰۱

[۶] ----- ۱۰۱

[۷] ----- ۱۰۱

[۸] ----- ۱۰۱

[۹] ----- ۱۰۱

[۱۰] ----- ۱۰۲

[۱۱] ----- ۱۰۲

[۱۲] ----- ۱۰۲

[۱۳] ----- ۱۰۲

اشارة ----- ۱۰۲

بيان ----- ۱۰۲

باب ۱۹۳ خطبة الاستسقاء و دعائه ----- ۱۰۲
[۱] ----- ۱۰۲
اشارة ----- ۱۰۲
بیان ----- ۱۰۴
[۲] ----- ۱۰۵
[۳] ----- ۱۰۵
اشارة ----- ۱۰۵
بیان ----- ۱۰۵
[۴] ----- ۱۰۵
اشارة ----- ۱۰۵
بیان ----- ۱۰۶
[۵] ----- ۱۰۶
اشارة ----- ۱۰۶
بیان ----- ۱۰۷
باب ۱۹۴ فرض صلاة الکسوف و کل أمر مخوف و تسکین الزلزلة ----- ۱۰۷
[۱] ----- ۱۰۷
[۲] ----- ۱۰۷
[۳] ----- ۱۰۷
[۴] ----- ۱۰۷
[۵] ----- ۱۰۷
[۶] ----- ۱۰۸
[۷] ----- ۱۰۸
[۸] ----- ۱۰۸
[۹] ----- ۱۰۸

[۱۰] ---------- ۱۰۸
[۱۱] ---------- ۱۰۸
[۱۲] ---------- ۱۰۸
[۱۳] ---------- ۱۰۹
[۱۴] ---------- ۱۰۹
[۱۵] ---------- ۱۰۹
[۱۶] ---------- ۱۰۹
[۱۷] ---------- ۱۰۹
[۱۸] ---------- ۱۰۹
[۱۹] ---------- ۱۰۹
[۲۰] ---------- ۱۱۰
[۲۱] ---------- ۱۱۰
[۲۲] ---------- ۱۱۰
[۲۳] ---------- ۱۱۰
اشارة ---------- ۱۱۰
بيان ---------- ۱۱۰
[۲۴] ---------- ۱۱۰
[۲۵] ---------- ۱۱۱
[۲۶] ---------- ۱۱۱
باب ۱۹۵ صفة صلاة الكسوف و كل أمر مخوف ---------- ۱۱۱
[۱] ---------- ۱۱۱
[۲] ---------- ۱۱۲
[۳] ---------- ۱۱۲
اشارة ---------- ۱۱۲

بيان ----- ۱۱۲
[۳] ----- ۱۱۲
[۵] ----- ۱۱۳
اشارة ----- ۱۱۳
بيان ----- ۱۱۳
[۶] ----- ۱۱۳
[۷] ----- ۱۱۳
اشارة ----- ۱۱۳
بيان ----- ۱۱۳
باب ۱۹۶ قضاء صلاة الكسوف ----- ۱۱۴
[۱] ----- ۱۱۴
[۲] ----- ۱۱۴
[۳] ----- ۱۱۴
[۴] ----- ۱۱۴
[۵] ----- ۱۱۴
[۶] ----- ۱۱۴
[۷] ----- ۱۱۴
[۸] ----- ۱۱۵
اشارة ----- ۱۱۵
بيان ----- ۱۱۵
باب ۱۹۷ علة صلاة الكسوف ----- ۱۱۵
[۱] ----- ۱۱۵
اشارة ----- ۱۱۵
بيان ----- ۱۱۵

باب ۱۹۸ صلاة التسبيح ----- ۱۱۶
[۱] ----- ۱۱۶
اشارة ----- ۱۱۶
بيان ----- ۱۱۶
[۲] ----- ۱۱۶
اشارة ----- ۱۱۶
بيان ----- ۱۱۷
[۳] ----- ۱۱۷
[۴] ----- ۱۱۷
اشارة ----- ۱۱۷
بيان ----- ۱۱۷
[۵] ----- ۱۱۸
[۶] ----- ۱۱۸
[۷] ----- ۱۱۸
اشارة ----- ۱۱۸
بيان ----- ۱۱۸
[۸] ----- ۱۱۸
[۹] ----- ۱۱۸
[۱۰] ----- ۱۱۹
[۱۱] ----- ۱۱۹
[۱۲] ----- ۱۱۹
[۱۳] ----- ۱۱۹
[۱۴] ----- ۱۱۹
[۱۵] ----- ۱۲۰

[١۶] ----- ١٢٠
[١٧] ----- ١٢٠
اشارة ----- ١٢٠
بيان ----- ١٢٠
[١٨] ----- ١٢٠
باب ١٩٩ سائر الصلوات المرغب فيها ----- ١٢١
[١] ----- ١٢١
[٢] ----- ١٢١
[٣] ----- ١٢١
[۴] ----- ١٢١
اشارة ----- ١٢١
بيان ----- ١٢١
[۵] ----- ١٢٢
[۶] ----- ١٢٢
[٧] ----- ١٢٢
[٨] ----- ١٢٢
اشارة ----- ١٢٢
بيان ----- ١٢٢
[٩] ----- ١٢٢
[١٠] ----- ١٢٣
اشارة ----- ١٢٣
بيان ----- ١٢٣
[١١] ----- ١٢٣
[١٢] ----- ١٢٣

اشارة ----- ۱۲۳
بیان ----- ۱۲۳
[۱۳] ----- ۱۲۴
اشارة ----- ۱۲۴
بیان ----- ۱۲۴
[۱۴] ----- ۱۲۴
[۱۵] ----- ۱۲۴
اشارة ----- ۱۲۴
بیان ----- ۱۲۷
باب ۲۰۰ صلاة الاستخارة ----- ۱۲۷
[۱] ----- ۱۲۷
اشارة ----- ۱۲۷
بیان ----- ۱۲۷
[۲] ----- ۱۲۸
[۳] ----- ۱۲۸
اشارة ----- ۱۲۸
بیان ----- ۱۲۸
[۴] ----- ۱۲۸
اشارة ----- ۱۲۹
بیان ----- ۱۲۹
[۵] ----- ۱۲۹
[۶] ----- ۱۲۹
اشارة ----- ۱۲۹
بیان ----- ۱۲۹

[۷] ---- ۱۳۰

[۸] ---- ۱۳۰

[۹] ---- ۱۳۰

[۱۰] ---- ۱۳۰

[۱۱] ---- ۱۳۱

[۱۲] ---- ۱۳۱

[۱۳] ---- ۱۳۱

[۱۴] ---- ۱۳۱

اشارهٔ ---- ۱۳۱

بیان ---- ۱۳۱

[۱۵] ---- ۱۳۱

اشارهٔ ---- ۱۳۱

بیان ---- ۱۳۲

[۱۶] ---- ۱۳۲

باب ۲۰۱ صلاهٔ الحوائج ---- ۱۳۳

[۱] ---- ۱۳۳

[۲] ---- ۱۳۳

[۳] ---- ۱۳۳

اشارهٔ ---- ۱۳۳

بیان ---- ۱۳۳

[۴] ---- ۱۳۴

[۵] ---- ۱۳۴

[۶] ---- ۱۳۴

[۷] ---- ۱۳۴

[۸] ---- ۱۳۵
[۹] ---- ۱۳۵
[۱۰] ---- ۱۳۵
[۱۱] ---- ۱۳۵
اشارة ---- ۱۳۵
بیان ---- ۱۳۶
[۱۲] ---- ۱۳۶
[۱۳] ---- ۱۳۶
[۱۴] ---- ۱۳۶
اشارة ---- ۱۳۶
بیان ---- ۱۳۶
[۱۵] ---- ۱۳۷
اشارة ---- ۱۳۷
بیان ---- ۱۳۷
[۱۶] ---- ۱۳۷
اشارة ---- ۱۳۷
بیان ---- ۱۳۷
[۱۷] ---- ۱۳۸
[۱۸] ---- ۱۳۸
[۱۹] ---- ۱۳۸
[۲۰] ---- ۱۳۸
اشارة ---- ۱۳۸
بیان ---- ۱۳۹
[۲۱] ---- ۱۳۹

اشارة ----- ۱۳۹
بيان ----- ۱۳۹
[۲۲] ----- ۱۳۹
[۲۳] ----- ۱۳۹
اشارة ----- ۱۳۹
بيان ----- ۱۴۰
[۲۴] ----- ۱۴۰
[۲۵] ----- ۱۴۰
[۲۶] ----- ۱۴۰
اشارة ----- ۱۴۰
بيان ----- ۱۴۱
[۲۷] ----- ۱۴۱
اشارة ----- ۱۴۱
بيان ----- ۱۴۱
باب ۲۰۲ النوادر ----- ۱۴۱
[۱] ----- ۱۴۱
[۲] ----- ۱۴۱
[۳] ----- ۱۴۲
اشارة ----- ۱۴۲
بيان ----- ۱۴۲
أبواب الذكر و الدعاء و فضائلهما ----- ۱۴۲
الآيات ----- ۱۴۲
اشارة ----- ۱۴۲
بيان ----- ۱۴۳

باب ۲۰۳ ذکر اللّه تعالی فی کل مجلس ----- ۱۴۳
[۱] ----- ۱۴۳
[۲] ----- ۱۴۳
[۳] ----- ۱۴۳
[۴] ----- ۱۴۳
[۵] ----- ۱۴۴
[۶] ----- ۱۴۴
[۷] ----- ۱۴۴
[۸] ----- ۱۴۴
[۹] ----- ۱۴۴
اشارة ----- ۱۴۴
بیان ----- ۱۴۴
[۱۰] ----- ۱۴۵
[۱۱] ----- ۱۴۵
اشارة ----- ۱۴۵
بیان ----- ۱۴۵
[۱۲] ----- ۱۴۵
[۱۳] ----- ۱۴۵
[۱۴] ----- ۱۴۵
[۱۵] ----- ۱۴۵
[۱۶] ----- ۱۴۶
[۱۷] ----- ۱۴۶
اشارة ----- ۱۴۶
بیان ----- ۱۴۶

[۱۸] ---------- ۱۴۶

باب ۲۰۴ ذكر اللّه تعالى فى السر و فى الغافلين ---------- ۱۴۷

[۱] ---------- ۱۴۷

اشارة ---------- ۱۴۷

بيان ---------- ۱۴۷

[۲] ---------- ۱۴۷

[۳] ---------- ۱۴۷

اشارة ---------- ۱۴۷

بيان ---------- ۱۴۷

[۴] ---------- ۱۴۸

[۵] ---------- ۱۴۸

[۶] ---------- ۱۴۸

[۷] ---------- ۱۴۸

اشارة ---------- ۱۴۸

بيان ---------- ۱۴۸

باب ۲۰۵ أن الصاعقة لا تصيب ذاكرا ---------- ۱۴۸

[۱] ---------- ۱۴۸

[۲] ---------- ۱۴۸

[۳] ---------- ۱۴۹

[۴] ---------- ۱۴۹

باب ۲۰۶ كل من التسبيحات الأربع ---------- ۱۴۹

[۱] ---------- ۱۴۹

اشارة ---------- ۱۴۹

بيان ---------- ۱۴۹

[۲] ۱۴۹
اشارة ۱۴۹
بیان ۱۵۰
[۳] ۱۵۰
[۴] ۱۵۰
[۵] ۱۵۰
اشارة ۱۵۰
بیان ۱۵۰
باب ۲۰۷ التحمید ۱۵۱
[۱] ۱۵۱
[۲] ۱۵۱
[۳] ۱۵۱
[۴] ۱۵۱
[۵] ۱۵۱
باب ۲۰۸ التهلیل ۱۵۱
[۱] ۱۵۱
[۲] ۱۵۲
[۳] ۱۵۲
اشارة ۱۵۲
بیان ۱۵۲
[۴] ۱۵۲
باب ۲۰۹ الاستغفار ۱۵۲
[۱] ۱۵۳
[۲] ۱۵۳

[۳] ۱۵۳
[۴] ۱۵۳
[۵] ۱۵۳
[۶] ۱۵۳
اشارة ۱۵۳
بيان ۱۵۳
[۷] ۱۵۴
باب ۲۱۰ أذكار أخر ۱۵۴
[۱] ۱۵۴
[۲] ۱۵۴
[۳] ۱۵۴
[۴] ۱۵۴
اشارة ۱۵۴
بيان ۱۵۵
[۵] ۱۵۵
[۶] ۱۵۵
[۷] ۱۵۵
[۸] ۱۵۵
[۹] ۱۵۵
[۱۰] ۱۵۵
[۱۱] ۱۵۶
اشارة ۱۵۶
بيان ۱۵۶
باب ۲۱۱ فضل الدعاء و الحث عليه ۱۵۶

[۱] ----- ۱۵۶
[۲] ----- ۱۵۶
[۳] ----- ۱۵۶
[۴] ----- ۱۵۷
اشارة ----- ۱۵۷
بيان ----- ۱۵۷
[۵] ----- ۱۵۷
اشارة ----- ۱۵۷
بيان ----- ۱۵۷
[۶] ----- ۱۵۷
اشارة ----- ۱۵۷
بيان ----- ۱۵۸
[۷] ----- ۱۵۸
[۸] ----- ۱۵۸
اشارة ----- ۱۵۸
بيان ----- ۱۵۸
[۹] ----- ۱۵۸
[۱۰] ----- ۱۵۸
[۱۱] ----- ۱۵۹
[۱۲] ----- ۱۵۹
[۱۳] ----- ۱۵۹
[۱۴] ----- ۱۵۹
باب ۲۱۲ أن الدعاء سلاح المؤمن ----- ۱۵۹
[۱] ----- ۱۵۹

[۲] ---------- ۱۵۹
[۳] ---------- ۱۵۹
[۴] ---------- ۱۶۰
[۵] ---------- ۱۶۰
[۶] ---------- ۱۶۰
باب ۲۱۳ أن الدعاء يرد القضاء و البلاء ---------- ۱۶۰
[۱] ---------- ۱۶۰
[۲] ---------- ۱۶۰
[۳] ---------- ۱۶۰
[۴] ---------- ۱۶۰
[۵] ---------- ۱۶۱
[۶] ---------- ۱۶۱
اشارة ---------- ۱۶۱
بيان ---------- ۱۶۱
[۷] ---------- ۱۶۱
اشارة ---------- ۱۶۱
بيان ---------- ۱۶۱
[۸] ---------- ۱۶۱
[۹] ---------- ۱۶۲
اشارة ---------- ۱۶۲
بيان ---------- ۱۶۲
[۱۰] ---------- ۱۶۲
[۱۱] ---------- ۱۶۲
باب ۲۱۴ شرائط الدعاء ---------- ۱۶۲

[۱] ۱۶۲
[۲] ۱۶۳
[۳] ۱۶۳
[۴] ۱۶۳
[۵] ۱۶۳
[۶] ۱۶۳
[۷] ۱۶۳
اشارة ۱۶۳
بيان ۱۶۳
[۸] ۱۶۴
[۹] ۱۶۴
[۱۰] ۱۶۴
[۱۱] ۱۶۴
[۱۲] ۱۶۴
اشارة ۱۶۴
بيان ۱۶۴
[۱۳] ۱۶۵
[۱۴] ۱۶۵
[۱۵] ۱۶۵
اشارة ۱۶۵
بيان ۱۶۵
[۱۶] ۱۶۵
[۱۷] ۱۶۵
[۱۸] ۱۶۶

باب ۲۱۵ أوقات الدعاء ----- ۱۶۶
[۱] ----- ۱۶۶
[۲] ----- ۱۶۶
[۳] ----- ۱۶۶
[۴] ----- ۱۶۶
[۵] ----- ۱۶۶
[۶] ----- ۱۶۶
[۷] ----- ۱۶۷
[۸] ----- ۱۶۷
اشارة ----- ۱۶۷
بیان ----- ۱۶۷
[۹] ----- ۱۶۷
اشارة ----- ۱۶۷
بیان ----- ۱۶۷
[۱۰] ----- ۱۶۷
اشارة ----- ۱۶۸
بیان ----- ۱۶۸
باب ۲۱۶ الإلحاح فی الدعاء ----- ۱۶۸
[۱] ----- ۱۶۸
اشارة ----- ۱۶۸
بیان ----- ۱۶۸
[۲] ----- ۱۶۸
[۳] ----- ۱۶۸
[۴] ----- ۱۶۹

[۵] ----- ۱۶۹

[۶] ----- ۱۶۹

باب ۲۱۷ أن من دعا استجیب له ----- ۱۶۹

[۱] ----- ۱۶۹

[۲] ----- ۱۶۹

[۳] ----- ۱۶۹

[۴] ----- ۱۶۹

[۵] ----- ۱۷۰

اشارة ----- ۱۷۰

بیان ----- ۱۷۰

باب ۲۱۸ الإشارات فی الدعاء ----- ۱۷۰

[۱] ----- ۱۷۰

[۲] ----- ۱۷۰

[۳] ----- ۱۷۰

اشارة ----- ۱۷۰

بیان ----- ۱۷۱

[۴] ----- ۱۷۱

[۵] ----- ۱۷۱

[۶] ----- ۱۷۱

باب ۲۱۹ البکاء ----- ۱۷۱

[۱] ----- ۱۷۱

اشارة ----- ۱۷۱

بیان ----- ۱۷۱

[۲] ----- ۱۷۲

[۳] ---- ۱۷۲
[۴] ---- ۱۷۲
[۵] ---- ۱۷۲
[۶] ---- ۱۷۲
[۷] ---- ۱۷۳
[۸] ---- ۱۷۳
[۹] ---- ۱۷۳
[۱۰] ---- ۱۷۳
باب ۲۲۰ الاجتماع فی الدعاء و التعمیم ---- ۱۷۳
[۱] ---- ۱۷۳
[۲] ---- ۱۷۳
[۳] ---- ۱۷۳
[۴] ---- ۱۷۴
[۵] ---- ۱۷۴
باب ۲۲۱ الابتداء بالتمجید فی الدعاء ---- ۱۷۴
[۱] ---- ۱۷۴
[۲] ---- ۱۷۴
[۳] ---- ۱۷۴
[۴] ---- ۱۷۴
[۵] ---- ۱۷۵
[۶] ---- ۱۷۵
[۷] ---- ۱۷۵
[۸] ---- ۱۷۵
[۹] ---- ۱۷۵

باب ۲۲۲ صفه التمجيد و أدناه ----- ۱۷۶
[۱] ----- ۱۷۶
[۲] ----- ۱۷۶
[۳] ----- ۱۷۶
[۴] ----- ۱۷۶
[۵] ----- ۱۷۶
اشارة ----- ۱۷۷
بيان ----- ۱۷۷
[۶] ----- ۱۷۷
باب ۲۲۳ الصلاة على محمد و أهل بيته ص ----- ۱۷۷
[۱] ----- ۱۷۷
اشارة ----- ۱۷۸
بيان ----- ۱۷۸
[۲] ----- ۱۷۸
اشارة ----- ۱۷۸
بيان ----- ۱۷۸
[۳] ----- ۱۷۸
[۴] ----- ۱۷۹
[۵] ----- ۱۷۹
اشارة ----- ۱۷۹
بيان ----- ۱۷۹
[۶] ----- ۱۷۹
اشارة ----- ۱۷۹
بيان ----- ۱۷۹

[۷] ---------- ۱۸۰
[۸] ---------- ۱۸۰
[۹] ---------- ۱۸۰
[۱۰] ---------- ۱۸۰
[۱۱] ---------- ۱۸۰
[۱۲] ---------- ۱۸۰
[۱۳] ---------- ۱۸۱
[۱۴] ---------- ۱۸۱
[۱۵] ---------- ۱۸۱
[۱۶] ---------- ۱۸۱
اشارة ---------- ۱۸۱
بيان ---------- ۱۸۱
[۱۷] ---------- ۱۸۱
اشارة ---------- ۱۸۱
بيان ---------- ۱۸۲
[۱۸] ---------- ۱۸۲
[۱۹] ---------- ۱۸۲
[۲۰] ---------- ۱۸۲
[۲۱] ---------- ۱۸۲
باب ۲۲۴ من أبطأت عليه الإجابة ---------- ۱۸۲
[۱] ---------- ۱۸۲
اشارة ---------- ۱۸۳
بيان ---------- ۱۸۳
[۲] ---------- ۱۸۳

[۳] ۱۸۳
[۴] ۱۸۳
[۵] ۱۸۴
[۶] ۱۸۴
[۷] ۱۸۴
اشارة ۱۸۴
بيان ۱۸۴
[۸] ۱۸۴
[۹] ۱۸۴
باب ۲۲۵ الدعاء للإخوان بظهر الغيب ۱۸۵
[۱] ۱۸۵
اشارة ۱۸۵
بيان ۱۸۵
[۲] ۱۸۵
[۳] ۱۸۵
[۴] ۱۸۵
[۵] ۱۸۶
اشارة ۱۸۶
بيان ۱۸۶
[۶] ۱۸۶
اشارة ۱۸۶
بيان ۱۸۶
[۷] ۱۸۶
اشارة ۱۸۶

بیان ---- ۱۸۷
[۸] ---- ۱۸۷
[۹] ---- ۱۸۷
[۱۰] ---- ۱۸۷
باب ۲۲۶ من تستجاب دعوته ---- ۱۸۷
[۱] ---- ۱۸۷
اشارة ---- ۱۸۸
بیان ---- ۱۸۸
[۲] ---- ۱۸۸
[۳] ---- ۱۸۸
[۴] ---- ۱۸۸
[۵] ---- ۱۸۸
[۶] ---- ۱۸۸
[۷] ---- ۱۸۹
[۸] ---- ۱۸۹
[۹] ---- ۱۸۹
باب ۲۲۷ من لا تستجاب دعوته ---- ۱۸۹
[۱] ---- ۱۸۹
اشارة ---- ۱۸۹
بیان ---- ۱۸۹
[۲] ---- ۱۸۹
[۳] ---- ۱۹۰
[۴] ---- ۱۹۰
باب ۲۲۸ الدعاء علی العدو ---- ۱۹۰

[۱] ---- ۱۹۰
اشارة ---- ۱۹۰
بیان ---- ۱۹۰
[۲] ---- ۱۹۰
اشارة ---- ۱۹۰
بیان ---- ۱۹۱
[۳] ---- ۱۹۱
اشارة ---- ۱۹۱
بیان ---- ۱۹۱
[۴] ---- ۱۹۱
[۵] ---- ۱۹۱
اشارة ---- ۱۹۲
بیان ---- ۱۹۲
[۶] ---- ۱۹۲
اشارة ---- ۱۹۲
بیان ---- ۱۹۲
باب ۲۲۹ المباهلة ---- ۱۹۲
[۱] ---- ۱۹۲
اشارة ---- ۱۹۲
بیان ---- ۱۹۳
[۲] ---- ۱۹۳
[۳] ---- ۱۹۳
[۴] ---- ۱۹۳
[۵] ---- ۱۹۳

باب ۲۳۰ ما یجب من الذکر قبل طلوع الشمس و قبل غروبها ----- ۱۹۴
[۱] ----- ۱۹۴
اشارة ----- ۱۹۴
بیان ----- ۱۹۴
[۲] ----- ۱۹۴
[۳] ----- ۱۹۴
[۴] ----- ۱۹۴
[۵] ----- ۱۹۵
[۶] ----- ۱۹۵
اشارة ----- ۱۹۵
بیان ----- ۱۹۵
[۷] ----- ۱۹۵
اشارة ----- ۱۹۵
بیان ----- ۱۹۵
[۸] ----- ۱۹۶
[۹] ----- ۱۹۶
[۱۰] ----- ۱۹۶
[۱۱] ----- ۱۹۶
[۱۲] ----- ۱۹۶
اشارة ----- ۱۹۶
بیان ----- ۱۹۷
[۱۳] ----- ۱۹۷
[۱۴] ----- ۱۹۷
باب ۲۳۱ الجلوس بعد الفجر فی المصلی للذکر ----- ۱۹۷

[۱] ---------- ۱۹۷
[۲] ---------- ۱۹۸
[۳] ---------- ۱۹۸
[۴] ---------- ۱۹۸
اشارة ---------- ۱۹۸
بيان ---------- ۱۹۸
[۵] ---------- ۱۹۸
اشارة ---------- ۱۹۸
بيان ---------- ۱۹۹
باب ۲۳۲ ما يقال عند الإصباح ---------- ۱۹۹
[۱] ---------- ۱۹۹
اشارة ---------- ۱۹۹
بيان ---------- ۱۹۹
[۲] ---------- ۱۹۹
[۳] ---------- ۱۹۹
[۴] ---------- ۲۰۰
[۵] ---------- ۲۰۰
اشارة ---------- ۲۰۰
بيان ---------- ۲۰۰
[۶] ---------- ۲۰۰
[۷] ---------- ۲۰۰
[۸] ---------- ۲۰۱
اشارة ---------- ۲۰۱
بيان ---------- ۲۰۱

[۹] ----- ۲۰۱
اشارة ----- ۲۰۱
بيان ----- ۲۰۲
[۱۰] ----- ۲۰۲
[۱۱] ----- ۲۰۲
[۱۲] ----- ۲۰۲
[۱۳] ----- ۲۰۳
[۱۴] ----- ۲۰۳
باب ۲۳۳ ما يقال عند الإصباح و الإمساء ----- ۲۰۳
[۱] ----- ۲۰۳
اشارة ----- ۲۰۳
بيان ----- ۲۰۳
[۲] ----- ۲۰۴
[۳] ----- ۲۰۴
اشارة ----- ۲۰۴
بيان ----- ۲۰۴
[۴] ----- ۲۰۴
[۵] ----- ۲۰۴
اشارة ----- ۲۰۴
بيان ----- ۲۰۵
[۶] ----- ۲۰۵
[۷] ----- ۲۰۵
[۸] ----- ۲۰۵
[۹] ----- ۲۰۵

[۱۰] ---------- ۲۰۶
باب ۲۳۴ ما يقال عند الإمساء ---------- ۲۰۶
[۱] ---------- ۲۰۶
اشارة ---------- ۲۰۶
بيان ---------- ۲۰۷
[۲] ---------- ۲۰۷
[۳] ---------- ۲۰۷
[۴] ---------- ۲۰۷
[۵] ---------- ۲۰۷
اشارة ---------- ۲۰۷
بيان ---------- ۲۰۸
باب ۲۳۵ ما يقال عند المنام ---------- ۲۰۸
[۱] ---------- ۲۰۸
[۲] ---------- ۲۰۸
[۳] ---------- ۲۰۸
[۴] ---------- ۲۰۸
[۵] ---------- ۲۰۹
[۶] ---------- ۲۰۹
[۷] ---------- ۲۰۹
[۸] ---------- ۲۰۹
[۹] ---------- ۲۰۹
اشارة ---------- ۲۰۹
بيان ---------- ۲۱۰
[۱۰] ---------- ۲۱۰

اشارة ----- ۲۱۰
بيان ----- ۲۱۰
[۱۱] ----- ۲۱۰
[۱۲] ----- ۲۱۱
اشارة ----- ۲۱۱
بيان ----- ۲۱۱
[۱۳] ----- ۲۱۱
[۱۴] ----- ۲۱۱
اشارة ----- ۲۱۱
بيان ----- ۲۱۲
[۱۵] ----- ۲۱۲
[۱۶] ----- ۲۱۲
اشارة ----- ۲۱۲
بيان ----- ۲۱۲
[۱۷] ----- ۲۱۲
اشارة ----- ۲۱۲
بيان ----- ۲۱۳
[۱۸] ----- ۲۱۳
[۱۹] ----- ۲۱۳
[۲۰] ----- ۲۱۳
[۲۱] ----- ۲۱۳
[۲۲] ----- ۲۱۳
[۲۳] ----- ۲۱۳
[۲۴] ----- ۲۱۴

[۲۵] ---------- ۲۱۴
[۲۶] ---------- ۲۱۴
باب ۲۳۶ ما یقال عند رؤیا ما یکره ---------- ۲۱۴
[۱] ---------- ۲۱۴
[۲] ---------- ۲۱۴
باب ۲۳۷ ما یقال عند القیام من النوم و قدر النوم ---------- ۲۱۵
[۱] ---------- ۲۱۵
اشارة ---------- ۲۱۵
بیان ---------- ۲۱۵
[۱] ---------- ۲۱۵
[۲] ---------- ۲۱۵
اشارة ---------- ۲۱۵
بیان ---------- ۲۱۶
[۴] ---------- ۲۱۶
[۵] ---------- ۲۱۶
[۶] ---------- ۲۱۶
اشارة ---------- ۲۱۶
بیان ---------- ۲۱۶
[۷] ---------- ۲۱۷
[۸] ---------- ۲۱۷
باب ۲۳۸ الضجعة و ما یقال فیها ---------- ۲۱۷
[۱] ---------- ۲۱۷
اشارة ---------- ۲۱۷
بیان ---------- ۲۱۷

[۲] ----- ۲۱۷
اشارة ----- ۲۱۷
بيان ----- ۲۱۸
[۳] ----- ۲۱۸
اشارة ----- ۲۱۸
بيان ----- ۲۱۸
[۴] ----- ۲۱۸
[۵] ----- ۲۱۸
[۶] ----- ۲۱۹
اشارة ----- ۲۱۹
بيان ----- ۲۱۹
باب ۲۳۹ ما يقال عند الخروج من المنزل ----- ۲۱۹
[۱] ----- ۲۱۹
[۲] ----- ۲۱۹
اشارة ----- ۲۱۹
بيان ----- ۲۲۰
[۳] ----- ۲۲۰
[۴] ----- ۲۲۰
[۵] ----- ۲۲۰
[۶] ----- ۲۲۰
[۷] ----- ۲۲۱
[۸] ----- ۲۲۱
[۹] ----- ۲۲۱
[۱۰] ----- ۲۲۱

اشارة ---- ۲۲۱
بيان ---- ۲۲۱
باب ۲۴۰ الدعاء للرزق ---- ۲۲۲
[۱] ---- ۲۲۲
[۲] ---- ۲۲۲
[۳] ---- ۲۲۲
[۴] ---- ۲۲۲
[۵] ---- ۲۲۲
اشارة ---- ۲۲۲
بيان ---- ۲۲۳
[۶] ---- ۲۲۳
[۷] ---- ۲۲۳
[۸] ---- ۲۲۳
[۹] ---- ۲۲۳
[۱۰] ---- ۲۲۴
[۱۱] ---- ۲۲۴
اشارة ---- ۲۲۴
بيان ---- ۲۲۴
[۱۲] ---- ۲۲۴
[۱۳] ---- ۲۲۴
اشارة ---- ۲۲۴
بيان ---- ۲۲۵
باب ۲۴۱ الدعاء للدين ---- ۲۲۵
[۱] ---- ۲۲۵

[۲] ۲۲۵
[۳] ۲۲۵
اشارة ۲۲۵
بیان ۲۲۶
[۴] ۲۲۶
اشارة ۲۲۶
بیان ۲۲۶
باب ۲۴۲ الدعاء للکرب و الهم و الحزن ۲۲۶
[۱] ۲۲۶
[۲] ۲۲۶
اشارة ۲۲۶
بیان ۲۲۷
[۳] ۲۲۷
[۴] ۲۲۷
[۵] ۲۲۷
[۶] ۲۲۷
[۷] ۲۲۸
[۸] ۲۲۸
[۹] ۲۲۸
[۱۰] ۲۲۸
[۱۱] ۲۲۸
[۱۲] ۲۲۹
[۱۳] ۲۲۹
[۱۴] ۲۲۹

[۱۵] ---------- ۲۲۹
اشارة ---------- ۲۲۹
بیان ---------- ۲۲۹
باب ۲۴۳ الدعاء للخوف من السلطان و غیره ---------- ۲۳۰
[۱] ---------- ۲۳۰
اشارة ---------- ۲۳۰
بیان ---------- ۲۳۰
[۲] ---------- ۲۳۰
اشارة ---------- ۲۳۰
بیان ---------- ۲۳۰
[۳] ---------- ۲۳۰
اشارة ---------- ۲۳۰
بیان ---------- ۲۳۱
[۴] ---------- ۲۳۱
اشارة ---------- ۲۳۱
بیان ---------- ۲۳۱
[۵] ---------- ۲۳۱
[۶] ---------- ۲۳۲
باب ۲۴۴ الدعاء للحاجة و الحادثة ---------- ۲۳۲
[۱] ---------- ۲۳۲
[۲] ---------- ۲۳۲
[۳] ---------- ۲۳۳
باب ۲۴۵ الدعاء للعلل و الأمراض ---------- ۲۳۳
[۱] ---------- ۲۳۳

[۲] ---------- ۲۳۳
اشارة ---------- ۲۳۳
بيان ---------- ۲۳۴
[۳] ---------- ۲۳۴
[۴] ---------- ۲۳۴
[۵] ---------- ۲۳۴
[۶] ---------- ۲۳۴
[۷] ---------- ۲۳۵
اشارة ---------- ۲۳۵
بيان ---------- ۲۳۵
[۸] ---------- ۲۳۵
[۹] ---------- ۲۳۵
[۱۰] ---------- ۲۳۵
[۱۱] ---------- ۲۳۵
[۱۲] ---------- ۲۳۶
[۱۳] ---------- ۲۳۶
[۱۴] ---------- ۲۳۶
اشارة ---------- ۲۳۶
بيان ---------- ۲۳۶
[۱۵] ---------- ۲۳۶
[۱۶] ---------- ۲۳۷
[۱۷] ---------- ۲۳۷
اشارة ---------- ۲۳۷
بيان ---------- ۲۳۷

[۱۸] ---------- ۲۳۷

[۱۹] ---------- ۲۳۷

اشارة ---------- ۲۳۷

بيان ---------- ۲۳۸

[۲۰] ---------- ۲۳۸

اشارة ---------- ۲۳۸

بيان ---------- ۲۳۸

[۲۱] ---------- ۲۳۸

اشارة ---------- ۲۳۸

بيان ---------- ۲۳۸

[۲۲] ---------- ۲۳۸

باب ۲۴۶ الحرز و العوذة ---------- ۲۳۹

[۱] ---------- ۲۳۹

[۲] ---------- ۲۳۹

[۳] ---------- ۲۳۹

[۴] ---------- ۲۳۹

[۵] ---------- ۲۳۹

[۶] ---------- ۲۴۰

[۷] ---------- ۲۴۰

[۸] ---------- ۲۴۰

اشارة ---------- ۲۴۰

بيان ---------- ۲۴۰

[۹] ---------- ۲۴۰

اشارة ---------- ۲۴۰

بیان ----- ۲۴۱
[۱۰] ----- ۲۴۱
اشارة ----- ۲۴۱
بیان ----- ۲۴۱
[۱۱] ----- ۲۴۱
[۱۲] ----- ۲۴۲
[۱۳] ----- ۲۴۲
اشارة ----- ۲۴۲
بیان ----- ۲۴۲
[۱۴] ----- ۲۴۲
[۱۵] ----- ۲۴۳
[۱۶] ----- ۲۴۳
اشارة ----- ۲۴۳
بیان ----- ۲۴۳
[۱۷] ----- ۲۴۳
باب ۲۴۷ دعوات موجزات لحوائج الدنیا و الآخرة ----- ۲۴۴
[۱] ----- ۲۴۴
اشارة ----- ۲۴۴
بیان ----- ۲۴۴
[۲] ----- ۲۴۴
[۳] ----- ۲۴۴
[۴] ----- ۲۴۵
[۵] ----- ۲۴۵
[۶] ----- ۲۴۵

[۷] ---- ۲۴۶
اشارة ---- ۲۴۶
بيان ---- ۲۴۶
[۸] ---- ۲۴۶
[۹] ---- ۲۴۶
[۱۰] ---- ۲۴۶
[۱۱] ---- ۲۴۶
[۱۲] ---- ۲۴۷
اشارة ---- ۲۴۷
بيان ---- ۲۴۷
[۱۳] ---- ۲۴۷
[۱۴] ---- ۲۴۷
[۱۵] ---- ۲۴۷
[۱۶] ---- ۲۴۷
[۱۷] ---- ۲۴۸
[۱۸] ---- ۲۴۸
[۱۹] ---- ۲۴۸
[۲۰] ---- ۲۴۹
[۲۱] ---- ۲۴۹
[۲۲] ---- ۲۴۹
[۲۳] ---- ۲۴۹
[۲۴] ---- ۲۴۹
باب ۲۴۸ دعاء المغفرة و الصلاح ---- ۲۵۰
[۱] ---- ۲۵۰

اشارة ----- ۲۵۰
بیان ----- ۲۵۰
[۲] ----- ۲۵۱
[۳] ----- ۲۵۱
[۴] ----- ۲۵۱
[۵] ----- ۲۵۱
[۶] ----- ۲۵۱
باب ۲۴۹ أدعیة جامعة و أثنیة ----- ۲۵۱
[۱] ----- ۲۵۲
[۲] ----- ۲۵۲
[۳] ----- ۲۵۳
[۴] ----- ۲۵۳
اشارة ----- ۲۵۳
بیان ----- ۲۵۴
[۵] ----- ۲۵۴
اشارة ----- ۲۵۴
بیان ----- ۲۵۵
[۶] ----- ۲۵۵
اشارة ----- ۲۵۵
بیان ----- ۲۵۶
[۷] ----- ۲۵۶
اشارة ----- ۲۵۶
بیان ----- ۲۵۷
[۸] ----- ۲۵۷

باب ۲۵۰ الدعاء فی السجود ----- ۲۵۷
[۱] ----- ۲۵۷
[۲] ----- ۲۵۷
[۳] ----- ۲۵۸
[۴] ----- ۲۵۸
[۵] ----- ۲۵۸
اشارة ----- ۲۵۸
بیان ----- ۲۵۹
[۶] ----- ۲۵۹
[۷] ----- ۲۵۹
باب ۲۵۱ النوادر ----- ۲۵۹
[۱] ----- ۲۵۹
اشارة ----- ۲۵۹
بیان ----- ۲۵۹
[۲] ----- ۲۶۰
[۳] ----- ۲۶۰
[۴] ----- ۲۶۰
[۵] ----- ۲۶۰
اشارة ----- ۲۶۰
بیان ----- ۲۶۰
أبواب القرآن و فضائله ----- ۲۶۰
الآیات ----- ۲۶۰
اشارة ----- ۲۶۱
بیان ----- ۲۶۱

باب ۲۵۲ تمثل القرآن و شفاعته لأهله ----- ۲۶۱
[۱] ----- ۲۶۱
اشارة ----- ۲۶۱
بيان ----- ۲۶۲
[۲] ----- ۲۶۳
[۳] ----- ۲۶۳
[۴] ----- ۲۶۳
[۵] ----- ۲۶۴
[۶] ----- ۲۶۴
باب ۲۵۳ التمسک بالقرآن و العمل به ----- ۲۶۴
[۱] ----- ۲۶۴
اشارة ----- ۲۶۴
بيان ----- ۲۶۵
[۲] ----- ۲۶۵
[۳] ----- ۲۶۵
اشارة ----- ۲۶۵
بيان ----- ۲۶۵
[۴] ----- ۲۶۶
[۵] ----- ۲۶۶
[۶] ----- ۲۶۶
[۷] ----- ۲۶۶
[۸] ----- ۲۶۶
[۹] ----- ۲۶۶
باب ۲۵۴ فضل حامل القرآن ----- ۲۶۷

[۱] ---- ۲۶۷
اشارة ---- ۲۶۷
بيان ---- ۲۶۷
[۲] ---- ۲۶۷
[۳] ---- ۲۶۷
اشارة ---- ۲۶۷
بيان ---- ۲۶۸
[۴] ---- ۲۶۸
اشارة ---- ۲۶۸
بيان ---- ۲۶۸
[۵] ---- ۲۶۸
[۶] ---- ۲۶۸
اشارة ---- ۲۶۹
بيان ---- ۲۶۹
[۷] ---- ۲۶۹
[۸] ---- ۲۶۹
اشارة ---- ۲۶۹
بيان ---- ۲۶۹
[۹] ---- ۲۶۹
اشارة ---- ۲۶۹
بيان ---- ۲۷۰
باب ۲۵۵ تعلم القرآن و مزاولته ---- ۲۷۰
[۱] ---- ۲۷۰
[۲] ---- ۲۷۰

[۳] ----- ۲۷۰
اشارة ----- ۲۷۰
بيان ----- ۲۷۰
[۴] ----- ۲۷۰
[۵] ----- ۲۷۱
باب ۲۵۶ من حفظ القرآن ثم نسيه ----- ۲۷۱
[۱] ----- ۲۷۱
[۲] ----- ۲۷۱
[۳] ----- ۲۷۱
[۴] ----- ۲۷۱
[۵] ----- ۲۷۲
[۶] ----- ۲۷۲
[۷] ----- ۲۷۲
اشارة ----- ۲۷۲
بيان ----- ۲۷۲
باب ۲۵۷ الدعاء لحفظ القرآن ----- ۲۷۲
[۱] ----- ۲۷۲
[۲] ----- ۲۷۳
[۳] ----- ۲۷۳
[۴] ----- ۲۷۳
اشارة ----- ۲۷۳
بيان ----- ۲۷۴
باب ۲۵۸ الدعاء عند قراءة القرآن ----- ۲۷۴
[۱] ----- ۲۷۴

اشارة ----- ۲۷۴
بیان ----- ۲۷۵
باب ۲۵۹ قراءة القرآن و ثوابها ----- ۲۷۵
[۱] ----- ۲۷۵
[۲] ----- ۲۷۵
[۳] ----- ۲۷۵
[۴] ----- ۲۷۶
اشارة ----- ۲۷۶
بیان ----- ۲۷۶
[۵] ----- ۲۷۶
[۶] ----- ۲۷۶
[۷] ----- ۲۷۶
اشارة ----- ۲۷۶
بیان ----- ۲۷۷
[۸] ----- ۲۷۷
[۹] ----- ۲۷۷
[۱۰] ----- ۲۷۷
[۱۱] ----- ۲۷۸
اشارة ----- ۲۷۸
بیان ----- ۲۷۸
[۱۲] ----- ۲۷۸
[۱۳] ----- ۲۷۸
اشارة ----- ۲۷۸
بیان ----- ۲۷۸

باب ۲۶۰ قراءة القرآن فی المصحف و ثوابها ---- ۲۷۸
[۱] ---- ۲۷۹
[۲] ---- ۲۷۹
[۳] ---- ۲۷۹
[۴] ---- ۲۷۹
[۵] ---- ۲۷۹
[۶] ---- ۲۷۹
اشارة ---- ۲۷۹
بیان ---- ۲۸۰
باب ۲۶۱ اتخاذ المصحف و کتابته ---- ۲۸۰
[۱] ---- ۲۸۰
[۲] ---- ۲۸۰
[۳] ---- ۲۸۰
اشارة ---- ۲۸۰
بیان ---- ۲۸۰
[۴] ---- ۲۸۰
باب ۲۶۲ قراءة القرآن فی البیت و ثوابها ---- ۲۸۱
[۱] ---- ۲۸۱
[۲] ---- ۲۸۱
[۳] ---- ۲۸۱
باب ۲۶۳ ترتیل القرآن بالصوت الحسن و التدبر ---- ۲۸۱
[۱] ---- ۲۸۱
اشارة ---- ۲۸۱
بیان ---- ۲۸۲

[۲] ---- ۲۸۲
[۳] ---- ۲۸۲
[۴] ---- ۲۸۲
[۵] ---- ۲۸۲
[۶] ---- ۲۸۲
[۷] ---- ۲۸۲
[۸] ---- ۲۸۳
[۹] ---- ۲۸۳
[۱۰] ---- ۲۸۳
[۱۱] ---- ۲۸۳
اشارة ---- ۲۸۳
بيان ---- ۲۸۳
[۱۲] ---- ۲۸۳
اشارة ---- ۲۸۳
بيان ---- ۲۸۴
[۱۳] ---- ۲۸۴
[۱۴] ---- ۲۸۴
[۱۵] ---- ۲۸۴
باب ۲۶۴ زمان ختم القرآن ---- ۲۸۴
[۱] ---- ۲۸۵
[۲] ---- ۲۸۵
اشارة ---- ۲۸۵
بيان ---- ۲۸۵
[۳] ---- ۲۸۵

[۴] ---------- ۲۸۵
اشارة ---------- ۲۸۵
بيان ---------- ۲۸۶
[۵] ---------- ۲۸۶
[۶] ---------- ۲۸۶
باب ۲۶۵ سجدات القرآن و ذكرها ---------- ۲۸۶
[۱] ---------- ۲۸۶
[۲] ---------- ۲۸۶
[۳] ---------- ۲۸۷
[۴] ---------- ۲۸۷
[۵] ---------- ۲۸۷
[۶] ---------- ۲۸۷
[۷] ---------- ۲۸۷
اشارة ---------- ۲۸۷
بيان ---------- ۲۸۸
[۸] ---------- ۲۸۸
اشارة ---------- ۲۸۸
بيان ---------- ۲۸۸
باب ۲۶۶ فضائل بعض سور القرآن ---------- ۲۸۸
[۱] ---------- ۲۸۸
[۲] ---------- ۲۸۸
[۳] ---------- ۲۸۹
اشارة ---------- ۲۸۹
بيان ---------- ۲۸۹

[۴] ---- ۲۸۹
اشارة ---- ۲۸۹
بيان ---- ۲۸۹
[۵] ---- ۲۸۹
[۶] ---- ۲۹۰
[۷] ---- ۲۹۰
[۸] ---- ۲۹۰
اشارة ---- ۲۹۰
بيان ---- ۲۹۰
[۹] ---- ۲۹۰
اشارة ---- ۲۹۰
بيان ---- ۲۹۱
[۱۰] ---- ۲۹۱
اشارة ---- ۲۹۱
بيان ---- ۲۹۱
[۱۱] ---- ۲۹۱
[۱۲] ---- ۲۹۱
[۱۳] ---- ۲۹۲
اشارة ---- ۲۹۲
بيان ---- ۲۹۲
[۱۴] ---- ۲۹۲
باب ۲۶۷ فضائل بعض آيات القرآن ---- ۲۹۲
[۱] ---- ۲۹۲
[۲] ---- ۲۹۲

اشارة ----- ۲۹۳
بيان ----- ۲۹۳
[۳] ----- ۲۹۳
[۴] ----- ۲۹۳
[۵] ----- ۲۹۳
اشارة ----- ۲۹۳
بيان ----- ۲۹۴
[۶] ----- ۲۹۵
اشارة ----- ۲۹۵
بيان ----- ۲۹۵
[۷] ----- ۲۹۵
باب ۲۶۸ متى نزل القرآن و فيم نزل ----- ۲۹۵
[۱] ----- ۲۹۵
اشارة ----- ۲۹۵
بيان ----- ۲۹۶
[۲] ----- ۲۹۶
[۳] ----- ۲۹۶
اشارة ----- ۲۹۶
بيان ----- ۲۹۶
[۴] ----- ۲۹۶
[۵] ----- ۲۹۶
اشارة ----- ۲۹۶
بيان ----- ۲۹۷
[۶] ----- ۲۹۷

[۷] ---------- ۲۹۷
اشارة ---------- ۲۹۷
بیان ---------- ۲۹۷
[۸] ---------- ۲۹۸
اشارة ---------- ۲۹۸
بیان ---------- ۲۹۸
[۹] ---------- ۲۹۸
اشارة ---------- ۲۹۸
بیان ---------- ۲۹۸
[۱۰] ---------- ۲۹۸
اشارة ---------- ۲۹۸
بیان ---------- ۲۹۹
باب ۲۶۹ اختلاف القراءات و عدد الآيات ---------- ۲۹۹
[۱] ---------- ۲۹۹
[۲] ---------- ۲۹۹
اشارة ---------- ۲۹۹
بیان ---------- ۲۹۹
[۳] ---------- ۳۰۰
اشارة ---------- ۳۰۰
بیان ---------- ۳۰۰
[۴] ---------- ۳۰۰
اشارة ---------- ۳۰۰
بیان ---------- ۳۰۱
[۵] ---------- ۳۰۱

[۶] ---------- ۳۰۱

اشارة ---------- ۳۰۱

بیان ---------- ۳۰۱

[۷] ---------- ۳۰۲

اشارة ---------- ۳۰۲

بیان ---------- ۳۰۳

باب ۲۷۰ النوادر ---------- ۳۰۳

[۱] ---------- ۳۰۳

[۲] ---------- ۳۰۳

اشارة ---------- ۳۰۳

بیان ---------- ۳۰۴

[۳] ---------- ۳۰۴

اشارة ---------- ۳۰۴

بیان ---------- ۳۰۴

[۴] ---------- ۳۰۴

[۵] ---------- ۳۰۴

تعریف مرکز ---------- ۳۰۴

الوافی المجلد ۹

اشارة

سرشناسه : فیض کاشانی، محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۰۶-۱۰۹۱ق.

عنوان و نام پدیدآور : ...الوافی/ محمدمحسن المشتهر بالفیض الکاشانی؛ تحقیق مکتبة الامام امیرالمومنین علی علیه السلام (اصفهان)، سیدضیاءالدین حسینی «علامه»؛ اشراف السیدکمال الدین فقیه ایمانی.

مشخصات نشر : اصفهان: عطر عترت، ۱۴۳۰ق.= ۱۳۸۸.

مشخصات ظاهری : ۲۶ ج.

شابک : ۲۰۰۰۰۰۰ ریال: دوره۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۳-۸ : ؛ ج. ۱۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۴-۵ : ؛ ج. ۲۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۵-۲ : ؛ ج. ۳۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۶-۹ : ؛ ج. ۴۹۷۸-۹۶۴-۷۹۴۱-۹۷-۶ : ؛ ج. ۵۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۳-۳ : ؛ ج. ۶۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۴-۰ : ؛ ج. ۷۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۵-۷ : ؛ ج. ۸۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۶-۴ : ؛ ج. ۹۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۷-۱ : ؛ ج. ۱۰۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۸-۸ : ؛ ج. ۱۱۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۰۹-۵ : ؛ ج. ۱۲۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۰-۱ : ؛ ج. ۱۳۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۱-۸ : ؛ ج. ۱۴۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۲-۵ : ؛ ج. ۱۵۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۳-۲ : ؛ ج. ۱۶۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۴-۹ : ؛ ج. ۱۷۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۵-۶ : ؛ ج. ۱۸۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۶-۳ : ؛ ج. ۱۹۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۷-۰ : ؛ ج. ۲۰۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۸-۷ : ؛ ج. ۲۱۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۱۹-۴ : ؛ ج. ۲۲۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۰-۰ : ؛ ج. ۲۳۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۱-۷ : ؛ ج. ۲۴۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۲-۴ : ؛ ج. ۲۵۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۳-۱ : ؛ ج. ۲۶۹۷۸-۶۰۰-۵۵۸۸-۲۴-۸ :

یادداشت : عربی.

یادداشت : کتابنامه.

مندرجات : ج. ۱. کتاب العقل والعلم والتوحید.- ج. ۲ و ۳. کتاب الحجة.- ج. ۴ و ۵. کتاب الایمان والکفر.- ج. ۶. کتاب الطهارة والتزین.- ج. ۷، ۸ و ۹. کتاب الصلاة والدعاء والقرآن.- ج. ۱۰. کتاب الزکاة والخمس والمیراث.- ج. ۱۱. کتاب الصیام والاعتکاف والمعاهدات.- ج. ۱۲، ۱۳ و ۱۴. کتاب الحج والعمرة والزیارات.- ج. ۱۵و ۱۶. کتاب الحسبة والاحکام والشهادات.- ج. ۱۷و ۱۸. کتاب المعایش والمکاسب والمعاملات.- ج. ۱۹ و ۲۰. کتاب المطاعم والمشارب والتجملات.- ج. ۲۱، ۲۲ و ۲۳. کتاب النکاح والطلاق والولادات.- ج. ۲۴ و ۲۵. کتاب الجنائز والفرائض والوصیات.- ج. ۲۶. کتاب الروضة.

موضوع : احادیث شیعه -- قرن ۱۰ق.

شناسه افزوده : علامه، سیدضیاءالدین، ۱۲۹۰ - ۱۳۷۷.

شناسه افزوده : فقیه ایمانی، سیدکمال

شناسه افزوده : Faghih Imani, Kamal

شناسه افزوده : کتابخانه عمومی امام امیرالمومنین علی علیه السلام(اصفهان)

رده بندی کنگره : BP۱۳۴/ف۹و۲ ۱۳۸۸

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۲۱۲

شماره کتابشناسی ملی : ۱۹۱۱۰۹۴

[تتمة کتاب الصلاة]

أبواب بقیة الصلوات المفروضات و المسنونات

الآیات

اشارة

قال اللّه عز و جل قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَکّی وَ ذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلّی.

و قال سبحانه فَصَلِّ لِرَبِّکَ وَ انْحَرْ.

بیان

قد ورد فی الأخبار أن الآیة الأولی نزلت فی زکاة الفطر و صلاة عید الفطر و الثانیة نزلت فی صلاة عید الأضحی و نحر الهدی و الأضحیة

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۵

باب ۱۸۲ شرائط صلاة العیدین و فرضها

[۱]

اشارة

۸۲۴۱- ۱ الکافی، ۳/ ۴۵۹/ ۱/ ۱ الثلاثة عن ابن أذینة عن زرارة قال قال أبو جعفر ع لیس فی یوم الفطر و الأضحی أذان و لا إقامة- أذانهما طلوع الشمس إذا طلعت خرجوا و لیس قبلهما و لا بعدهما صلاة و من لم یصل مع إمام فی جماعة فلا صلاة له و لا قضاء علیه

بیان

الصلاة المنفیة قبل صلاة العیدین و بعدهما تشمل الموظفة و المبتدأة و القضاء و غیرها و احتمال کون المراد أن لا صلاة موظفة لهذه الفریضة کما لسائر الفرائض ینفیه ما یأتی فی الباب الآتی من النهی عن قضاء وتر اللیلة و علی التقدیرین مقید بما قبل الزوال کما یأتی التصریح به قوله و من لم یصل مع إمام فی جماعة تشمل من فقد الإمام أو وجده و لکن لم یدرک الصلاة معه و قوله فلا صلاة له أرید به الصلاة علی سبیل الفرض لجوازها علی سبیل الاستحباب حینئذ کما یأتی الأخبار فیه فی هذا الباب إن شاء اللّه و المقصود من هذا الکلام إثبات توحیدها و نفی تعددها إذا صلیت جماعة کما یظهر من فحاوی الأخبار

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۶

[۲]

۸۲۴۲- ۲ الکافی، ۳/ ۴۵۹/ ۲/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن حماد عن معمر بن یحیی عن أبی جعفر ع قال لا صلاة یوم الفطر و الأضحی

إلا مع إمام

[۳]

اشارة

۸۲۴۳- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۶ زرارة عن أبی جعفر ع مثله

بیان

یعنی لا- صلاة فریضة إلا مع إمام مرضی یجوز الاقتداء به کما یشعر به تنکیر لفظ الإمام کما فی أکثر النسخ و أصحها و یجوز أن یکون المراد بالإمام المعصوم ع فلا- تکون واجبة إلا- مع حضوره صلوات اللّه علیه فإن الأخبار لیست محکمة فی أحد المعنیین بل متشابهة فیهما.

قال فی الفقیه و وجوب العید أنما هو مع إمام عادل و هو أیضا متشابه و علی التقدیرین یجوز فعلها مع فقد هذا الشرط علی جهة الاستحباب کما یظهر من الأخبار الآتیة

[۴]

اشارة

۸۲۴۴- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۰۴/ ۱۴۵۳ جمیل بن دراج عن الصادق ع أنه قال صلاة العیدین فریضة و صلاة الکسوف فریضة

بیان

قال فی الفقیه یعنی أنهما من صغار الفرائض و صغار الفرائض سنن لروایة

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۷

حریز عن زرارة و ذکر الحدیث الآتی أن صلاة العیدین مع الإمام سنة و فی التهذیبین فسر السنة بما علم وضعه بالسنة لئلا تنافی کونها فریضة أی واجبة.

أقول هذا لا یستقیم مع الحدیث الآتی فی تفسیر الآیة بل الصواب أن یقال إن المراد بقوله ع إنها مع الإمام سنة أن السنة فی فرضها أن تکون مع الإمام فمن صلاها بدون الإمام معتقدا وجوبها فقد خالف السنة و هذا بعینه معنی سائر الأخبار أنه لا صلاة إلا بإمام

[۵]

اشارة

۸۲۴۵- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۱۰/ ۱۴۷۴ سئل الصادق ع عن قول اللّه عز و جل قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَکّی قال من أخرج الفطرة فقیل له وَ ذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلّی قال خرج إلی الجبانة فصلی

بیان

الجبان و الجبانة بضم الجیم و تشدید الموحدة الصحراء

[۶]

۸۲۴۶- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۹ التهذیب، ۳/ ۳۹۰/ ۲۹/ ۱ إسماعیل بن جابر عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له أ رأیت صلاة العیدین هل فیهما أذان و إقامة قال لیس فیهما أذان و لا إقامة و لکنها ینادی الصلاة ثلاث مرات و لیس فیهما منبر المنبر لا یحرک من موضعه و لکن یصنع للإمام شیء شبه المنبر من طین فیقوم علیه فیخطب الناس ثم ینزل

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۸۸

[۷]

۸۲۴۷- ۷ التهذیب، ۳/ ۱۲۸/ ۵/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن ابن أذینة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال من لم یصل مع الإمام فی جماعة یوم العید فلا صلاة له و لا قضاء علیه

[۸]

اشارة

۸۲۴۸- ۸ التهذیب، ۳/ ۱۲۸/ ۶/ ۱ التهذیب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۵/ ۱ عنه عن عثمان عن الفقیه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۵ سماعة عن أبی عبد اللّه ع قال لا صلاة فی العیدین إلا مع إمام فإن صلیت وحدک فلا بأس

بیان

یعنی لک أن تصلیها مع فقد الإمام أو عدم إدراک الصلاة معه منفردا استحبابا من غیر إیجاب علیک

[۹]

اشارة

۸۲۴۹- ۹ الفقیه، ۱/ ۵۲۲/ ۱۴۸۶ روی الحلبی عن أبی عبد اللّه ع أنه قال فی صلاة العیدین إذا کان القوم خمسة أو سبعة فإنهم

يجمعون الصلاة كما يصنعون يوم الجمعة و قال يقنت في الركعة الثانية- قال قلت يجوز بغير عمامة قال نعم العمامة أحب إلى

بيان

هذا التجميع على سبيل الوجوب إن اكتفينا بكل مرضى و على جهة

الوافي، ج۹، ص: ۱۲۸۹

الاستحباب إن اشترطنا المعصوم و يستفاد منه اشتراط العدد على التقديرين و قوله ع يقنت في الثانية لعل المراد به في الجمعة و هو محمول على التقية كما مضى

[۱۰]

۸۲۵۰- ۱۰ التهذيب، ۳/ ۱۲۸/ ۷/ ۱ التهذيب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۸/ ۱ الحسين عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال سألته عن الصلاة يوم الفطر و الأضحى فقال ليس صلاة إلا مع إمام

[۱۱]

۸۲۵۱- ۱۱ التهذيب، ۳/ ۱۲۸/ ۳/ ۱ عنه عن فضالة عن عبد اللّه بن سنان عن أبي عبد اللّه ع قال صلاة العيدين ركعتان بلا أذان و لا إقامة ليس قبلهما و لا بعدهما شيء

[۱۲]

اشارة

۸۲۵۲- ۱۲ التهذيب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۷/ ۱ عنه عن عثمان عن سماعة عن أبي عبد اللّه ع قال قلت له متى يذبح قال إذا انصرف الإمام قلت فإذا كنت في أرض ليس فيها إمام فأصلي بهم جماعة فقال إذا استقبلت الشمس و قال لا بأس أن تصلي وحدك و لا صلاة إلا مع إمام

بيان

لعل المراد بقوله إذا استقبلت الشمس أنه حين فقد الإمام و صلاتك بهم جماعة تذبح إذا طلعت و ارتفعت و استقبلت و يحتمل أن يكون قوله فأصلي بهم جماعة استفهاما و قوله ع إذا استقبلت الشمس تقريرا له و تعيينا لوقتها و قوله لا بأس أن تصلي وحدك يعني به إذا فقدت شرائط وجوبها فحينئذ

الوافي، ج۹، ص: ۱۲۹۰

يسعك أن تصليها وحدك استحبابا كما يسعك أن تصليها جماعة من غير أن تكون فريضة عليك إذ لا فريضة إلا مع إمام

[۱۳]

۸۲۵۳- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۸/ ۱ سعد عن أحمد عن الحسین عن فضالة عن أبان عن زرارة عن أحدهما ع قال إنما صلاة العیدین علی المقیم و لا صلاة إلا بإمام

[۱۴]

اشارة

۸۲۵۴- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۱۳۴/ ۲۴/ ۱ سعد عن ابن عیسی عن علی بن حدید و التیمی عن حماد عن الفقیه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۴ حریز عن زرارة عن أبی عبد اللّه ع قال صلاة العیدین مع الإمام سنة و لیس قبلهما و لا بعدهما صلاة ذلک الیوم إلی الزوال

بیان

قد مضی هذا الخبر بإسناد آخر فی أبواب المواقیت و دریت معناه فی هذا الباب

[۱۵]

اشارة

۸۲۵۵- ۱۵ التهذیب، ۳/ ۱۲۷/ ۱/ ۱ محمد بن أحمد عن محمد بن عبد الحمید عن أبی جمیلة عن الشحام عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن التکبیر فی العیدین قال سبع و خمس و قال صلاة العیدین فریضة و صلاة الکسوف فریضة

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۱

بیان

إنما یکون التکبیر سبعا فی الرکعة الأولی و خمسا فی الثانیة مع تکبیرة الإحرام و تکبیرتی الرکوع کما یأتی بیانه

[۱۶]

۸۲۵۶- ۱۶ التهذیب، ۳/ ۱۲۷/ ۲/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر و فضالة عن جمیل قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التکبیر فی العیدین- قال سبع و خمس و قال صلاة العیدین فریضة و سألته ما یقرأ فیهما قال و الشمس و ضحیها و هل أتیک حدیث الغاشیة و أشباههما

[۱۷]

اشارة

۸۲۵۷- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۲/ ۱ ابن محبوب عن عمر بن جعفر عن عبد اللّه بن محمد عن محمد بن الولید عن یونس بن یعقوب عن الفقیه، ۱/ ۵۰۷/ ۱۴۵۸ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۱/ ۱ منصور عن أبی عبد اللّه ع قال مرض أبی یوم الأضحی فصلی فی بیته رکعتین ثم ضحی

بیان

یحتمل الوجوب مع اختصاص الحکم بالإمام کما یشعر به الحدیث الآتی و الاستحباب مع عموم الحکم کما مضی و یأتی أیضا

[۱۸]

۸۲۵۸- ۱۸ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۱/ ۱ عنه عن الحسن عن أبیه عن ابن أبی عمیر عن حماد عن الحلبی قال سئل أبو عبد اللّه ع
الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۲
عن الإمام لا یخرج یوم الفطر و الأضحی أ علیه صلاة وحده فقال نعم

[۱۹]

۸۲۵۹- ۱۹ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۲۹/ ۱ علی بن حاتم عن الحسن بن علی عن أبیه عن فضالة عن عبد اللّه بن سنان الفقیه، ۱/ ۵۰۷/ ۱۴۵۹ جعفر بن بشیر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال من لم یشهد جماعة الناس فی العیدین فلیغتسل و لیتطیب بما وجد و لیصل فی بیته وحده کما یصلی فی الجماعة- التهذیب، و قال خُذُوا زِینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ قال العیدان و الجمعة

[۲۰]

۸۲۶۰- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۰/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن الحسین عن فضالة عن ابن سنان عن أبی عبد اللّه ع مثله و زاد و قال فی یوم عرفة یجتمعون بغیر إمام فی الأمصار یدعون اللّه عز و جل

[۲۱]

۸۲۶۱- ۲۱ التهذیب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۶/ ۱ سعد عن موسی بن الحسن عن معاویة بن حکیم عن ابن المغیرة عن بعض أصحابنا قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاة الفطر و الأضحی فقال صلهما رکعتین فی
الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۳
جماعة و غیر جماعة و کبر سبعا و خمسا

[۲۲]

۸۲۶۲- ۲۲ الفقیه، ۱/ ۵۰۶/ ۱۴۵۷ الحدیث مرسلا

[۲۳]

اشارة

۸۲۶۳- ۲۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۵/ ۲۷/ ۱ البرقی عن أبیه عن أبی البختری عن جعفر عن أبیه عن علی ع قال من فاتته صلاة العید فلیصل أربعا

بیان

حدیث الرکعتین أصح و أوضح

[۲۴]

اشارة

۸۲۶۴- ۲۴ التهذیب، ۳/ ۱۳۷/ ۳۴/ ۱ الحسین عن النضر عن عاصم عن محمد عن أبی جعفر ع قال قال الناس لأمیر المؤمنین ع أ لا تخلف رجلا یصلی فی العیدین فقال لا أخالف السنة

بیان

تخلف رجلا تجعله خلیفة لک من التخلیف بمعنی الاستخلاف لا أخالف السنة یعنی أن السنة توحید الصلاة فتعددها مخالف لها

[۲۵]

۸۲۶۵- ۲۵ التهذیب، ۳/ ۲۸۵/ ۷/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن خالد التمیمی عن سیف بن عمیرة عن إسحاق بن عمار عن ابن

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۴

قیس عن جعفر بن محمد ع قال إنما الصلاة یوم العیدین علی من خرج إلی الجبان و من لم یخرج فلیس علیه صلاة

[۲۶]

اشارة

۸۲۶۶- ۲۶ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۰/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن شعر عن الفقیه، ۱/ ۵۰۷/ ۱۴۶۰ الغنوی عن أبی عبد اللّه ع قال

الخروج یوم الفطر و الأضحی إلی الجبانة حسن- لمن استطاع الخروج إلیها فقلت أ رأیت إن کان مریضا لا یستطیع أن یخرج أ یصلی فی بیته قال لا

بیان

حمله فی التهذیبین علی نفی الوجوب دون الاستحباب

[۲۷]

۸۲۶۷- ۲۷ الکافی، ۵/ ۵۳۸/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن مروان بن مسلم عن محمد بن شریح قال سألت أبا عبد اللّٰه ع عن خروج النساء فی العیدین فقال لا إلا عجوز علیها منقلاها یعنی الخفین

[۲۸]

۸۲۶۸- ۲۸ الکافی، ۵/ ۵۳۸/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی عن محمد بن علی عن یونس بن یعقوب قال سألت أبا عبد اللّٰه ع عن خروج النساء فی العیدین و الجمعة فقال لا إلا امرأة مسنة

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۵

[۲۹]

اشارة

۸۲۶۹- ۲۹ التهذیب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۴/ ۱ الحسین عن فضالة عن عبد اللّٰه بن سنان قال إنما رخص رسول اللّٰه ص للنساء العواتق فی الخروج فی العیدین للتعرض للرزق

بیان

العواتق الجواری المدرکات اللواتی فی بیوت آبائهن و التعرض للرزق کنایة عن تحصیل الأزواج

[۳۰]

اشارة

۸۲۷۰- ۳۰ التهذیب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۸/ ۱ محمد بن أحمد عن الفطحیة عن أبی عبد اللّٰه ع قال قلت له هل یؤم الرجل بأهله فی صلاة العیدین فی السطح أو بیت قال لا یؤم بهن و لا یخرجن و لیس علی النساء خروج و قال أقلوا لهن الهیئة حتی لا یسألن الخروج

بيان

أريد بالهيئة الزينة

[۳۱]

۸۲۷۱- ۳۱ التهذيب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۴/ ۱ أحمد عن محمد بن سنان عن حماد بن عثمان و خلف بن حماد عن ربعی و الفضيل عن أبی عبد اللّه ع قال ليس فی السفر جمعة و لا فطر و لا أضحی

[۳۲]

اشارة

۸۲۷۲- ۳۲ التهذيب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۳/ ۱ أحمد عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۶

الفقيه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۷۷ سعد بن سعد عن أبی الحسن الرضا ع قال سألته عن المسافر إلى مكة و غيرها هل عليه صلاة العيد الفطر و الأضحی قال نعم إلا بمنى يوم النحر

بيان

حمله فی التهذيبين على الاستحباب و ينبغی أن يقيد الاستحباب بما إذا شهد المسافر بلده يصلی فيها العيد فإنه يستحب له حضوره كما فی الجمعة لا أنه ينشئ صلاة عيد فی سفره

[۳۳]

اشارة

۸۲۷۳- ۳۳ التهذيب، ۳/ ۲۸۶/ ۹/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن التميمی عن عاصم بن حميد عن الفقيه، ۱/ ۵۱۰/ ۱۴۷۶ أبی بصير عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أردت الشخوص فی يوم عيد فانفجر الصبح و أنت بالبلد فلا تخرج حتى تشهد ذلك العيد

بيان

الشخوص الخروج

[۳۴]

۸۲۷۴- ۳۴ التهذیب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۵/ ۱ الحسین عن الحسن عن زرعة عن سماعة قال سألته عن الغدو إلی المصلی فی الفطر و الأضحی فقال بعد طلوع الشمس

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۷

باب ۱۸۳ آداب العیدین

[۱]

۸۲۷۵- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۱/ ۱۰/ ۱ محمد رفعه عن أبی عبد اللّه ع قال السنة علی أهل الأمصار أن یبرزوا من أمصارهم فی العیدین إلا أهل مکة فإنهم یصلون فی المسجد الحرام

[۲]

۸۲۷۶- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۶ حفص بن غیاث عن جعفر عن أبیه ع مثله

[۳]

۸۲۷۷- ۳ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن المفضل بن صالح عن لیث المرادی عن أبی عبد اللّه ع قال قیل لرسول اللّه ص یوم فطر أو یوم أضحی لو صلیت فی مسجدک فقال إنی لأحب أن أبرز إلی آفاق السماء

[۴]

اشارة

۸۲۷۸- ۴ الکافی، ۳/ ۴۶۱/ ۷/ ۱ النیسابوریان عن حماد

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۸

التهذیب، ۳/ ۲۸۴/ ۲/ ۱ ابن محبوب عن العباس عن حماد عن ربعی عن الفضیل عن أبی عبد اللّه ع قال أتی أبی بالخمرة یوم الفطر فأمر بردها ثم قال هذا یوم کان رسول اللّه ص یحب أن ینظر فیه إلی آفاق السماء و یضع جبهته علی الأرض

بیان

الخمرة بالضم حصیرة صغیرة من السعف

[۵]

۸۲۷۹- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۷ ابن رئاب عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال لا ینبغی أن یصلی صلاة العیدین فی مسجد مسقف و لا فی بیت إنما یصلی فی الصحراء أو فی مکان بارز

[۶]

اشارة

۸۲۸۰- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۸ الحلبی عن أبی عبد اللّه عن أبیه ع أنه کان إذا خرج یوم الفطر و الأضحی أبی أن یأتی بطنفسة یصلی علیها یقول هذا یوم کان رسول اللّه ص یخرج فیه حتی یبرز لآفاق السماء ثم یضع جبهته علی الأرض

الوافی، ج۹، ص: ۱۲۹۹

بیان

الطنفسة بتثلیث الطاء و الفاء بساط له خمل

[۷]

۸۲۸۱- ۷ التهذیب، ۲/ ۲۸۵/ ۵/ ۱ ابن محبوب عن العباس عن ابن المغیرة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع أن رسول اللّه ص کان یخرج حتی ینظر إلی آفاق السماء و قال لا تصلین یومئذ علی بساط و لا باریة

[۸]

۸۲۸۲- ۸ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۶/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن النوفلی التهذیب، ۳/ ۱۳۷/ ۳۷/ ۱ محمد بن أحمد عن إبراهیم بن هاشم عن النوفلی عن السکونی عن جعفر عن أبیه ع قال نهی رسول اللّه ص أن یخرج السلاح فی العیدین إلا أن یکون عدو حاضر

[۹]

۸۲۸۳- ۹ التهذیب، ۲/ ۲۷۴/ ۱۲۵/ ۱ ابن محبوب عن العباس عن حماد عن حریز عن أبی جعفر ع قال لا تقض وتر لیلتک إن کان فاتک حتی تصلی الزوال فی یوم العیدین

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۰

[۱۰]

۸۲۸۴- ۱۰ الفقیه، ۱/ ۵۰۹/ ۱۴۷۰ حریز عن زرارة عن أبی عبد اللّه ع مثله

[۱۱]

اشارة

۸۲۸۵- ۱۱ الفقيه، الحديث مرسلا

بيان

قد مضى خبر آخر فى هذا المعنى فى باب الأوقات المكروهة للصلاة من أبواب المواقيت و مضى فى الباب السابق أيضا أن لا صلاة قبلهما و لا بعدهما ذلك اليوم إلى الزوال

[۱۲]

۸۲۸۶- ۱۲ الكافى، ۳/ ۴۶۱/ ۱۱/ ۱ محمد عن الكوفى عن العباس بن عامر عن أبان عن الفقيه، ۱/ ۵۰۹/ ۱۴۷۱ محمد بن الفضل الهاشمى عن أبى عبد اللّه ع قال ركعتان من السنة ليس تصليان فى موضع إلا بالمدينة قال يصلى فى مسجد الرسول ص فى العيد قبل أن يخرج إلى المصلى ليس ذلك إلا بالمدينة لأن رسول اللّه ص فعله

الوافى، ج۹، ص: ۱۳۰۱

[۱۳]

۸۲۸۷- ۱۳ الكافى، ۴/ ۱۶۸/ ۱/ ۱ الخمسة عن أبى عبد اللّه ع قال أطعم يوم الفطر قبل أن تخرج إلى المصلى

[۱۴]

۸۲۸۸- ۱۴ الكافى، ۴/ ۱۶۸/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسين عن النضر عن الفقيه، ۲/ ۱۷۳/ ۲۰۵۴ جراح المدائنى عن أبى عبد اللّه ع قال أطعم يوم الفطر قبل أن تصلى و لا تطعم يوم الأضحى حتى ينصرف الإمام

[۱۵]

۸۲۸۹- ۱۵ الفقيه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۴ كان على ع يأكل يوم الفطر قبل أن يغدوا إلى المصلى و لا يأكل يوم الأضحى حتى يذبح

[۱۶]

۸۲۹۰- ۱۶ الفقيه، ۱/ ۵۰۸/ ۱۴۶۵ حريز عن زرارة عن أبى جعفر ع قال لا تخرج يوم الفطر حتى تطعم شيئا و لا تأكل يوم الأضحى شيئا إلا من هديتك و أضحيتك إن قويت عليه و إن لم تقو فمعذور قال و قال أبو جعفر ع كان أمير المؤمنين ع لا يأكل يوم الأضحى شيئا حتى يأكل من أضحيته و لا يخرج يوم الفطر حتى يطعم و يؤدى الفطرة ثم قال و كذلك نفعل نحن

الوافى، ج۹، ص: ۱۳۰۲

[۱۷]

اشارة

۸۲۹۱- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۳۷/ ۳۵/ ۱ الحسین عن عثمان عن سماعة عن أبی عبد اللّه ع قال الأکل قبل الخروج یوم العید و إن لم تأکل فلا بأس

بیان

أرید بالعید عید الفطر

[۱۸]

اشارة

۸۲۹۲- ۱۸ الکافی، ۴/ ۱۷۰/ ۴/ ۱ الحسین بن محمد عن الحرانی عن الفقیه، ۲/ ۱۷۴/ ۲۰۵۶ علی بن محمد النوفلی قال قلت لأبی الحسن ع إنی أفطرت یوم الفطر علی طین و تمر فقال جمعت برکة و سنة

بیان

أرید بالطین طین الحسین ع

[۱۹]

۸۲۹۳- ۱۹ الکافی، ۴/ ۱۷۰/ ۵/ ۱ علی بن زیاد عن یعقوب بن یزید عن یحیی بن المبارک عن ابن جبلة عن إسحاق بن عمار أو غیره عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۳

الفقیه، ۲/ ۱۷۴/ ۲۰۵۵ کان رسول اللّه ص إذا أتی بطیب یوم الفطر بدأ بنسائه

[۲۰]

اشارة

۸۲۹۴- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۲۸۵/ ۶/ ۱ ابن محبوب عن الفطحیة قال سألت أبا عبد اللّه ع عن الرجل ینسی أن یغتسل یوم العید حتی یصلی قال إن کان فی وقت فعلیه أن یغتسل و یعید الصلاة فإن مضی الوقت فقد جازت صلاته

بيان

حمله فى التهذيبين على الاستحباب لاستحباب الغسل و نفى وجوب الإعادة و القضاء عمن فاتته صلاة العيد فى الأخبار السابقة.
و الروايات فى غسل العيد قد مضت فى محله

[۲۱]

۸۲۹۵- ۲۱ التهذيب، ۳/ ۱۴۲/ ۴۸/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن السراد عن مالك بن عطية عن الثمالى عن أبى جعفر ع قال ادع فى العيدين و يوم الجمعة إذا تهيأت للخروج بهذا الدعاء الحديث و قد مضى

[۲۲]

۸۲۹۶- ۲۲ التهذيب، ۳/ ۲۸۴/ ۱/ ۱ ابن محبوب عن العباس بن معروف عن حماد عن حريز عن محمد قال قال أبو عبد اللّه ع
الوافى، ج۹، ص: ۱۳۰۴
لا بد من العمامة و البرد يوم الأضحى و الفطر فأما الجمعة فإنها تجزى بغير عمامة و برد

[۲۳]

اشارة

۸۲۹۷- ۲۳ الفقيه، ۱/ ۵۰۹/ ۱۴۷۲ السكونى عن الصادق عن أبيه ع قال كان لرسول اللّه ص عنزة فى أسفلها عكاز يتوكأ عليها و يخرجها فى العيدين يصلى إليها

بيان

العنزة بفتح المهملة و النون و الزاى عصاه فى أسفلها حربة و فى الصحاح أنها أطول من العصا و أقصر من الرمح و العكاز الحديدة فى أسفل الرمح يصلى إليها أى يجعلها سترة بين يديه من المارة

[۲۴]

۸۲۹۸- ۲۴ الفقيه، ۱/ ۵۱۰/ ۱۴۷۵ فى رواية السكونى أن النبى ص كان إذا خرج إلى العيد لم يرجع فى الطريق- الذى بدأ فيه يأخذ فى طريق غيره

[۲۵]

اشارة

۸۲۹۹- ۲۵ الکافی، ۴/ ۱۸۱/ ۴/ ۱ محمد عن علی بن إبراهیم الجعفری عن الفقیه، ۲/ ۱۷۳/ ۲۰۵۳ محمد بن الفضیل عن الرضا ع قال قال لبعض موالیه یوم الفطر و هو یدعو له یا فلان تقبل اللّه منک و منا ثم أقام حتی إذا کان یوم الأضحی فقال له یا فلان تقبل اللّه منا و منک قال فقلت له یا بن رسول اللّه قلت فی الفطر شیئا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۵

و تقول فی الأضحی غیره قال فقال نعم إنی قلت له فی الفطر تقبل اللّه منک و منا لأنه فعل مثل فعلی و استویت أنا فی الفعل و هو و قلت له فی الأضحی تقبل اللّه منا و منک لأنه یمکننا أن نضحی و لا یمکنه أن یضحی فقد فعلنا نحن غیر فعله

بیان

العبادة المدعو لها بالقبول فی الفطر الصیام و الزکاة و الصلاة و فی الأضحی الأضحیة و الصلاة هذا إذا کان الدعاء بعد الصلاة و إن کان قبلها فلیس فی الأضحی إلا الأضحیة و توجیه الحدیث أنه إذا استوی اثنان فی عبادة و أراد أحدهما أن یدعو لصاحبه بالقبول فمن الآداب أن یقدمه فی الدعاء علی نفسه لیستجاب دعاؤه لنفسه و أما إذا اختلفا فی العبادة بأن یکون قد أتی أحدهما بعبادة و لم یأت الآخر إلا بنیة تلک العبادة فالمناسب أن یقدم الآتی بها فی الدعاء بالقبول علی الناوی لها و لهذا قال ع فی العیدین ما قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۷

باب ۱۸۴ تأخیر الصلاة إلی الغد إذا صحت رؤیة الهلال بعد الزوال

[۱]

اشارة

۸۳۰۰- ۱ الکافی، ۴/ ۱۶۹/ ۱/ ۱ محمد عن محمد بن أحمد عن محمد بن عیسی عن یوسف بن عقیل عن الفقیه، ۲/ ۱۶۸/ ۱۳۰۷ محمد بن قیس عن أبی جعفر ع قال إذا شهد عند الإمام شاهدان أنهما رأیا الهلال منذ ثلاثین یوما أمر الإمام بالإفطار فی ذلک الیوم إذا کانا شهدا قبل زوال الشمس- فإن شهدا بعد زوال الشمس أمر الإمام بإفطار ذلک الیوم و أخر الصلاة إلی الغد فصلی بهم

بیان

هکذا وجد فی النسخ و الظاهر سقوط قوله و صلی بهم بعد قوله فی ذلک الیوم أولا و یجوز أن یکون قد اکتفی عنه بالظهور

[۲]

۸۳۰۱- ۲ الکافی، ۴/ ۱۶۹/ ۲/ ۱ محمد عن محمد بن أحمد رفعه قال إذا أصبح الناس صیاما و لم یروا الهلال و جاء قوم عدول یشهدون علی الرؤیة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۸

فلیفطروا و لیخرجوا من الغد أول النهار إلی عیدهم

[۳]

اشارة

۸۳۰۲- ۳ الفقیه، ۲/ ۱۶۸/ ۲۰۳۸ الحدیث مرسلا مقطوعا

بیان

یعنی إذا شهدوا بعد فوات الوقت

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۰۹

باب ۱۸۵ فضل لیلة الفطر و یومه و ما یعمل فیها و فی الأضحی

[۱]

۸۳۰۳- ۱ الکافی، ۴/ ۱۶۷/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن القاسم عن جده قال قلت لأبی الحسن ع إن الناس یقولون إن المغفرة تنزل علی من صام شهر رمضان لیلة القدر فقال یا حسن إن القاریجار إنما یعطی أجرته عند فراغه و ذلک لیلة العید قلت جعلت فداک فما ینبغی لنا أن نعمل فیها- فقال إذا غربت الشمس فاغتسل فإذا صلیت الثلاث من المغرب فارفع یدیک و قل یا ذا المن یا ذا الطول یا ذا الجود یا مصطفیا محمدا و ناصره- صل علی محمد و آل محمد و اغفر لی کل ذنب أذنبته أحصیته علی و نسیته- و هو عندک فی کتابک و تخر ساجدا و تقول مائة مرة أتوب إلی اللّه و أنت ساجد و تسأل حوائجک

[۲]

اشارة

۸۳۰۴- ۲ الفقیه، ۲/ ۱۶۷/ ۲۰۳۶ القاسم عن جده قال قلت الحدیث علی اختلاف فی ألفاظه و لم یذکر الغسل

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۰

بیان

القاریجار بالقاف و الراء و الیاء التحتانیة المثناة و الجیم ثم الراء معرب کاری گر

[۳]

۸۳۰۵- ۳ الکافی، ۴/ ۱۶۸/ ۳/ ۱ و روی أن أمیر المؤمنین ع کان یصلی فیها رکعتین یقرأ فی الأولی الحمد و قل هو اللّه أحد ألف مرة و فی الرکعة الثانیة الحمد و قل هو اللّه أحد مرة واحدة

[۴]

۸۳۰۶- ۴ الکافی، ۴/ ۱۶۸/ ۳/ ۱ النیسابوریان عن ابن أبی عمیر عن الیمانی عن عمرو بن شمر عن الفقیه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۷۸ جابر عن أبی جعفر ع قال قال النبی ص إذا کان أول یوم من شوال نادى مناد یا أیها المؤمنون اغدوا إلى جوائزکم ثم قال یا جابر جوائز اللّه لیست کجوائز هؤلاء الملوک ثم قال هو یوم الجوائز

[۵]

اشارة

۸۳۰۷- ۵ الفقیه، ۲/ ۱۷۵/ ۲۰۶۰ جابر عن أبی جعفر عن أبیه ع قال إذا کان أول یوم من شوال الحدیث

بیان

اغدوا إلى جوائزکم أقبلوا علیها بکنه هممکم لکی تفوزوا بها و تنالوها نظیره

قوله ص إن لربکم فی أیام دهرکم نفحات ألا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۱

فتعرضوا لها

و ذلک لأن الصیام لحبسه النفس عن الشهوات یزکیها و یطهرها و یجعلها صالحة لأن یفیض علیها من اللّه سبحانه سجال الرحمة و البرکة فإذا أقبلت علیها و توجهت إلیها و تعرضت لها قبل أن یفسد استعدادها لها بورود ما یضادها نالتها و کانت بها من الفائزین

[۶]

اشارة

۸۳۰۸- ۶ الفقیه، ۲/ ۲۱۳/ ۲۱۸۹ ما من عمل أفضل یوم النحر من دم مسفوک أو مشی فی بر الوالدین أو ذی رحم قاطع یأخذ علیه بالفضل و یبدأه بالسلام- أو رجل أطعم من صالح نسکه ثم دعا إلى بقیة جیرانه من الیتامى و أهل المسکنة و المملوک و تعاهد الأسراء

بیان

یأخذ علیه بالفضل یعنی فی البر و الإحسان من صالح نسکه یعنی بعضه فإن من فی مثله للتبعیض و النسک الأضحیة و صالحها خیرها و یأتی ما یتعلق بالأضحیة من الأحکام فی کتاب الحج إن شاء اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۳

باب ۱۸۶ صفة صلاة العیدین

[۱]

۸۳۰۹- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۳/ ۱ علی بن محمد عن العبیدی عن یونس عن معاویة قال سألته عن صلاة العیدین فقال رکعتان لیس قبلهما و لا بعدهما شیء و لیس فیهما أذان و لا إقامة یکبر فیهما اثنتی عشرة تکبیرة یبدأ فیکبر و یفتتح الصلاة ثم یقرأ فاتحة الکتاب ثم یقرأ و الشمس و ضحیها ثم یکبر خمس تکبیرات ثم یکبر فیرکع فیکون یرکع بالسابعة ثم یسجد سجدتین ثم یقوم فیقرأ فاتحة الکتاب و هل أتیک حدیث الغاشیة ثم یکبر أربع تکبیرات و یسجد و یتشهد و یسلم- قال و کذلک صنع رسول اللّه ص و الخطبة بعد الصلاة و إنما أحدث الخطبة قبل الصلاة عثمان و إذا خطب الإمام فلیقعد بین الخطبتین قلیلا و ینبغی للإمام أن یلبس یوم العیدین بردا [رداء] و یعتم شاتیا کان أو قائظا و یخرج إلی البر حیث ینظر إلی آفاق السماء و لا یصلی علی حصیر و لا یسجد علیه و قد کان رسول اللّه ص یخرج إلی البقیع فیصلی بالناس

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۴

[۲]

۸۳۱۰- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۰/ ۵/ ۱ علی عن العبیدی عن یونس عن علی بن أبی حمزة عن أبی عبد اللّه ع فی صلاة العیدین قال یکبر ثم یقرأ ثم یکبر خمسا و یقنت بین کل تکبیرتین ثم یکبر السابعة و یرکع بها ثم یسجد ثم یقوم فی الثانیة فیقرأ ثم یکبر أربعا فیقنت بین کل تکبیرتین ثم یکبر و یرکع بها

[۳]

۸۳۱۱- ۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۲/ ۱ الحسین عن محمد بن الفضیل عن الکنانی قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التکبیر فی العیدین قال اثنتا عشرة تکبیرة سبع فی الأولی و خمس فی الأخیرة

[۴]

۸۳۱۲- ۴ التهذیب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۳/ ۱ عنه عن محمد بن سنان عن ابن مسکان عن سلیمان بن خالد عن أبی عبد اللّه ع فی صلاة العیدین قال کبر ست تکبیرات و ارکع بالسابعة ثم قم فی الثانیة فاقرأ- ثم کبر أربعا و ارکع بالخامسة و الخطبة بعد الصلاة

[۵]

۸۳۱۳- ۵ التهذیب، ۳/ ۱۳۱/ ۱۸/ ۱ عنه عن حماد بن عیسی عن شعیب عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال التکبیر فی الفطر و

الأضحى اثنتا عشرة تكبيرة يكبر فى الأولى واحدة ثم يقرأ ثم يكبر بعد القراءة خمس تكبيرات و السابعة يركع بها ثم يقوم فى الثانية فيقرأ ثم يكبر أربعا و الخامسة يركع بها و قال ينبغى للإمام أن يلبس حلة و يعتم شاتيا كان أو صائفا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۵

[۶]

۸۳۱۴- ۶ التهذيب، ۳/ ۱۳۲/ ۱۹/ ۱ عنه عن يعقوب بن يقطين قال سألت العبد الصالح ع عن التكبير فى العيدين أ قبل القراءة أو بعدها و كم عدد التكبير فى الأولى و فى الثانية و الدعاء بينهما و هل فيهما قنوت أم لا فقال تكبير العيدين للصلاة قبل الخطبة يكبر تكبيرة يفتتح بها الصلاة ثم يقرأ و يكبر خمسا و يدعو بينها ثم يكبر أخرى يركع بها- فذلك سبع تكبيرات بالتى افتتح بها ثم يكبر فى الثانية خمسا يقوم فيقرأ- ثم يكبر أربعا و يدعو بينهن ثم يكبر التكبيرة الخامسة

[۷]

۸۳۱۵- ۷ التهذيب، ۳/ ۱۳۲/ ۲۰/ ۱ عنه عن أحمد بن عبد اللّه القروى عن أبان عن إسماعيل الجعفى عن أبى جعفر ع فى صلاة العيدين قال يكبر واحدة يفتتح بها الصلاة ثم يقرأ أم الكتاب و سورة ثم يكبر خمسا يقنت بينهن ثم يكبر واحدة و يركع بها ثم يقوم فيقرأ أم القرآن و سورة يقرأ فى الأولى سبح اسم ربك الأعلى و فى الثانية و الشمس و ضحيها ثم يكبر أربعا و يقنت بينهن ثم يركع بالخامسة

[۸]

۸۳۱۶- ۸ التهذيب، ۳/ ۱۳۲/ ۲۱/ ۱ عنه عن عبد اللّه بن بحر عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۶

حريز عن محمد قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التكبير فى الفطر و الأضحى فقال ابدأ فكبر تكبيرة ثم تقرأ ثم تكبر بعد القراءة خمس تكبيرات ثم تركع بالسابعة ثم تقوم فتقرأ ثم تكبر أربع تكبيرات ثم تركع بالخامسة

[۹]

۸۳۱۷- ۹ التهذيب، ۳/ ۲۸۷/ ۱۶/ ۱ عنه عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع فى صلاة العيدين قال الصلاة قبل الخطبتين بعد القراءة سبع فى الأولى و خمس فى الأخيرة و كان أول من أحدثها بعد الخطبة عثمان لما أحدث أحداثه كان إذا فرغ من الصلاة قام الناس ليرجعوا فلما رأى ذلك قدم الخطبتين و احتبس الناس للصلاة

[۱۰]

اشارة

۸۳۱۸- ۱۰ الفقيه، ۱/ ۴۳۲/ ۱۲۶۴ قال أبو عبد اللّه ع أول من قدم الخطبة على الصلاة يوم الجمعة عثمان لأنه كان إذا صلى- لم يقف

الناس علی خطبته و تفرقوا و قالوا ما نصنع بمواعظه و هو لا یتعظ بها و قد أحدث ما أحدث فلما رأی ذلک قدم الخطبتین علی الصلاة

بیان

کذا وجدنا الحدیث فی نسخ الفقیه و کأنه وقعت لفظة الجمعة مکان لفظة العید سهوا ثم صار ذلک سببا لإیراد الصدوق رحمه اللّه الحدیث فی باب الجمعة أو زعمه وروده فیه کما یظهر من بعض تصانیفه الأخر و ذلک لما ثبت و تقرر أن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۷

الخطبة فی الجمعة قبل الصلاة و هذا مما لم یختلف فیه أحد فیما أظن و قد مضت الأخبار فی ذلک و أیضا إنما ورد حدیث عثمان فی العیدین کما مر فی هذا الباب مرتین

[۱۱]

۸۳۱۹- ۱۱ التهذیب، ۳/ ۲۸۶/ ۱۱/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن محمد بن عبد اللّه عن زرارة عن عیسی بن عبد اللّه عن أبیه عن جده عن علی ع قال ما کان یکبر النبی ص فی العیدین إلا تکبیرة واحدة حتی أبطأ علیه لسان الحسین ع فلما کان ذات یوم عید ألبسته أمه و أرسلته مع جده فکبر رسول اللّه ص فکبر الحسین حین کبر النبی ص سبعا ثم قام فی الثانیة فکبر النبی ص و کبر الحسین حین کبر خمسا فجعلها رسول اللّه ص سنة و ثبتت السنة إلی الیوم

[۱۲]

اشارة

۸۳۲۰- ۱۲ التهذیب، ۳/ ۲۸۶/ ۱۰/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن شعر عن الغنوی عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن التکبیر فی الفطر و الأضحی فقال خمس و أربع فلا یضرک إذا انصرفت علی وتر

بیان

یعنی سوی تکبیرة الافتتاح و تکبیرتی الرکوع قوله فلا یضرک إذا انصرفت

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۸

علی وتر معناه أن الأصل و السنة فی التکبیر ذلک إلا أنک فی سعة و رخصة من الاقتصار علی أقل من ذلک بعد أن یکون وترا فی الرکعتین معا کما مر أو فی کل واحدة کما بین فی الحدیث الآتی

[۱۳]

۸۳۲۱- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۴/ ۲۳/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن ابن أذینة عن زرارة أن عبد الملک بن أعین سأل أبا جعفر ع عن الصلاة فی العیدین فقال الصلاة فیهما سواء یکبر الإمام تکبیرة الصلاة قائما کما یصنع فی الفریضة ثم یزید فی الرکعة الأولی ثلاث

تکبیرات و فی الأخری ثلاثا سوی تکبیرة الصلاة و الرکوع و السجود إن شاء ثلاثا و خمسا و إن شاء خمسا و سبعا بعد أن یلحق ذلک إلی وتر

[۱۴]

۸۳۲۲- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۲۲/ ۱ أحمد عن ابن أشیم عن یونس قال سألته عن تکبیر العیدین أ یرفع یده مع کل تکبیرة أم یجزیه أن یرفع فی أول تکبیرة فقال یرفع مع کل تکبیرة

[۱۵]

۸۳۲۳- ۱۵ التهذیب، ۳/ ۲۸۸/ ۱۹/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن جعفر بن بشیر عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال سألته عن الکلام الذی یتکلم به فیما بین التکبیرتین فی العیدین فقال ما شئت من الکلام الحسن

[۱۶]

۸۳۲۴- ۱۶ التهذیب، ۳/ ۲۸۶/ ۱۲/ ۱ ابن محبوب عن العباس

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۱۹

عن عبد الرحمن بن حماد عن بشیر بن سعید عن أبی عبد اللّه ع قال تقول فی دعاء العیدین بین کل تکبیرتین اللّه ربی أبدا و الإسلام دینی أبدا و محمد نبیی أبدا و القرآن کتابی أبدا و الکعبة قبلتی أبدا و علی ولیی أبدا و الأوصیاء أئمتی أبدا و تسمیهم إلی آخرهم و لا أحد إلا اللّه

[۱۷]

۸۳۲۵- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۳۹/ ۴۶/ ۱ علی بن حاتم عن سلیمان الرازی عن أحمد بن إسحاق عن سعدان بن مسلم عن محمد بن عیسی بن أبی منصور عن أبی عبد اللّه ع قال تقول بین کل تکبیرتین فی صلاة العیدین اللهم أهل الکبریاء و العظمة و أهل الجود و الجبروت- و أهل العفو و الرحمة و أهل التقوی و المغفرة أسألک فی هذا الیوم الذی جعلته للمسلمین عیدا و لمحمد صلی اللّه علیه و آله و سلم ذخرا و مزیدا- أن تصلی علی محمد و آل محمد کأفضل ما صلیت علی عبد من عبادک و صل علی ملائکتک و رسلک و اغفر للمؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات الأحیاء منهم و الأموات اللهم إنی أسألک من خیر ما سألک عبادک المرسلون و أعوذ بک من شر ما عاذ بک منه عبادک المرسلون

[۱۸]

۸۳۲۶- ۱۸ التهذیب، ۳/ ۱۴۰/ ۴۷/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن السراد عن أبی جمیلة عن جابر عن أبی جعفر ع قال کان أمیر المؤمنین ع إذا کبر فی العیدین قال بین کل تکبیرتین أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله صلی اللّه علیه و آله و سلم اللهم أهل الکبریاء و ذکر الدعاء إلی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۰

آخره مثله

[۱۹]

۸۳۲۷- ۱۹ التهذیب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۵/ ۱ الحسین عن الحسن عن زرعة عن سماعة قال سألته عن الصلاة یوم الفطر فقال رکعتین بغیر أذان و لا إقامة و ینبغی للإمام أن یصلی قبل الخطبة و التکبیر فی الرکعة الأولی یکبر ستا ثم یقرأ ثم یکبر السابعة ثم یرکع بها فتلک سبع تکبیرات ثم یقوم فی [إلی] الثانیة فیقرأ فإذا فرغ من القراءة کبر أربعا ثم کبر الخامسة و یرکع بها و ینبغی أن یتضرع بین کل تکبیرتین- و یدعو اللّه هذا فی صلاة الفطر و الأضحی مثل ذلک سواء و هو فی الأمصار کلها إلا یوم الأضحی بمنی فإنه لیس یومئذ صلاة و لا تکبیر

[۲۰]

۸۳۲۸- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۱۳۱/ ۱۶/ ۱ عنه عن النضر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال التکبیر فی العیدین فی الأولی سبع قبل القراءة و فی الأخیرة خمس بعد القراءة

[۲۱]

۸۳۲۹- ۲۱ التهذیب، ۳/ ۱۳۱/ ۱۷/ ۱ أحمد عن إسماعیل بن سعد الأشعری عن الرضا ع قال سألته عن التکبیر فی العیدین قال التکبیر فی الأولی سبع تکبیرات قبل القراءة و فی الأخیرة خمس تکبیرات بعد القراءة

[۲۲]

۸۳۳۰- ۲۲ التهذیب، ۳/ ۲۸۴/ ۳/ ۱ ابن محبوب عن یعقوب بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۱

یزید عن ابن أبی عمیر التهذیب، ۳/ ۲۸۴/ ۴/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن هشام بن الحکم عن أبی عبد اللّه ع و حماد عن الحلبی عن أبی عبد اللّه ع فی صلاة العیدین قال تصل القراءة بالقراءة- و قال تبدأ بالتکبیر فی الأولی ثم تقرأ ثم ترکع بالسابعة

[۲۳]

اشارة

۸۳۳۱- ۲۳ التهذیب، ۳/ ۱۳۲/ ۲۲/ ۱ محمد بن أحمد عن الفقیه، ۱/ ۵۱۲/ ۱۴۸۱ محمد بن الفضیل عن الفقیه، ۱/ ۵۲۳/ ۱۴۸۷ الکنانی قال سألت أبا عبد اللّه ع عن التکبیر فی العیدین فقال اثنتا عشرة سبع فی الأولی و خمس فی الأخیرة فإذا قمت فی الصلاة فکبر واحدة و تقول أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله اللهم أنت أهل الکبریاء و العظمة و أهل الجود و الجبروت و القدرة و السلطان و العزة- أسألک فی هذا الیوم الذی جعلته للمسلمین عیدا و لمحمد صلی اللّه علیه و آله و سلم ذخرا و مزیدا أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تصلی علی ملائکتک المقربین و أنبیائک المرسلین و أن تغفر لنا و لجمیع المؤمنین و

المؤمنات و المسلمين و المسلمات الأحياء منهم و الأموات- اللهم إني أسألك من خير ما سألك عبادك المرسلون و أعوذ بك من شر ما عاذ منه عبادك المخلصون اللّه أكبر أول كل شيء و آخره و بديع كل

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۲

شيء و منتهاه و عالم كل شيء و معاده و مصير كل شيء [إليه] و مرده مدبر الأمور و باعث من في القبور قابل الأعمال مبدئ الخفيات معلن السرائر اللّه أكبر عظيم الملكوت شديد الجبروت حي لا يموت دائم لا يزول إذا قضى أمرا فإنما يقول له كن فيكون اللّه أكبر خضعت [خشعت] لك الأصوات و عنت لك الوجوه و حارت دونك الأبصار و كلت الألسن عن عظمتك و النواصي كلها بيدك و مقادير الأمور كلها إليك لا يقضى فيها غيرك و لا يتم منها شيء دونك- اللّه أكبر أحاط بكل شيء حفظك و قهر كل شيء عزك و نفذ كل شيء أمرك و قام كل شيء بك و تواضع كل شيء لعظمتك و ذل كل شيء لعزتك و استسلم كل شيء لقدرتك و خضع كل شيء لملكك اللّه أكبر و تقرأ الحمد و سبح اسم ربك الأعلى و تكبر السابعة و تركع و تسجد و تقوم و تقرأ الحمد و الشمس و ضحيها و تقول اللّه أكبر أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله اللهم أنت أهل الكبرياء و العظمة تتمه كله كما قلته أول التكبير يكون هذا القول في كل تكبيرة حتى تتم خمس تكبيرات

بيان

بديع كل شيء أي مبدعه مبدئ الخفيات أي مظهرها عنت ذلت و حارت دونك أي قبل أن تصل إليك.

هذه الأخبار الخمسة التي تضمنت تقديم التكبير على القراءة في الركعة الأولى حملها في التهذيبين على التقية و تحتمل التخيير

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۳

[۲۴]

۸۳۳۲- ۲۴ التهذيب، ۳/ ۱۳۰/ ۱۴/ ۱ الحسين عن فضالة عن ابن سنان عن أبي عبد اللّه ع قال سمعته يقول كان رسول اللّه ص يعتم في العيدين شاتيا كان أو قائظا و يلبس درعه و كذلك ينبغي للإمام و يجهر بالقراءة كما يجهر في الجمعة

[۲۵]

اشارة

۸۳۳۳- ۲۵ التهذيب، ۳/ ۱۳۶/ ۳۳/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن محمد بن موسى عن يعقوب بن يزيد عن حماد عن حريز عن زرارة عن أبي عبد اللّه ع قال قلت أدركت الإمام على الخطبة قال- قال تجلس حتى يفرغ من خطبته ثم تقوم فتصلي قلت القضاء أول صلاتي أو آخرها قال لا بل أولها و ليس ذلك إلا في هذه الصلاة- قلت فما أدركت مع الإمام من الفريضة و ما قضيت قال أما ما أدركت من الفريضة فهو أول صلاتك و ما قضيت فآخرها

بيان

لعل المراد بقوله القضاء أول صلاتی أو آخرها أن الصلاة التی أقضیها بعد استماع الخطبة هل هی أول صلاتی و الخطبة التی سمعتها بمنزلة آخرها لأن الخطبة إنما تکون فی العید بعد الصلاة أو الأمر بالعکس من ذلک کما یکون فی سائر الصلوات و أراد بالفریضة الصلاة یعنی فما حکم ما أدرکت من الصلاة و ما قضیت منها أیهما أول صلاتی و هذا یشمل صلاة العید و غیرها مع احتمال اختصاص سؤاله بفریضة العید

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۵

باب ۱۸۷ خطبة العیدین

[۱]

اشارة

۸۳۳۴- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۱۴/ ۱۴۸۲ خطب أمیر المؤمنین ع یوم الفطر فقال الحمد لله الذی خلق السماوات و الأرض و جعل الظلمات و النور ثم الذین کفروا بربهم یعدلون لا نشرک بالله شیئا و لا نتخذ من دونه ولیا و الحمد لله الذی له ما فی السماوات و ما فی الأرض و له الحمد فی الآخرة و هو الحکیم الخبیر یعلم ما یلج فی الأرض و ما یخرج منها و ما ینزل من السماء و ما یعرج فیها و هو الرحیم الغفور کذلک اللّه لا إله إلا هو إلیه المصیر- و الحمد لله الذی یمسک السماء أن تقع علی الأرض إلا بإذنه إن اللّه بالناس لرءوف رحیم- اللهم ارحمنا برحمتک و اعممنا بمغفرتک إنک أنت العلی الکبیر و الحمد لله الذی لا مقنوط فی رحمته و لا مخلو من نعمته و لا مؤیس من روحه و لا مستنکف عن عبادته بکلمته قامت السماوات السبع و استقرت الأرض

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۶

المهاد و ثبتت الجبال الرواسی و جرت الریاح اللواقح و سار فی جو السماء السحاب و قامت علی حدودها البحار و هو إله لها و قاهر یذل له المتغررون و یتضاءل له المتکبرون و یدین له طوعا و کرها العالمون- نحمده کما حمد نفسه و کما هو أهله و نستعینه و نستغفره و نستهدیه و نشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له یعلم ما تخفی النفوس و ما تجن البحار و ما تواری منه ظلمة و لا یغیب عنه غائبة و لا تسقط من ورقة من شجرة و لا حبة فی ظلمة إلا یعلمها لا إله إلا هو و لا رطب و لا یابس إلا فی کتاب مبین و یعلم ما یعمل العاملون و أی مجری یجرون و إلی أی منقلب ینقلبون- و نستهدی اللّه بالهدی و نشهد أن محمدا عبده و نبیه و رسوله إلی خلقه و أمینه علی وحیه و أنه قد بلغ رسالات ربه و جاهد فی اللّه الحائدین عنه العادلین به و عبد اللّه حتی أتاه الیقین صلی اللّه علیه و آله و سلم- أوصیکم بتقوی اللّه الذی لا تبرح منه نعمة و لا تنفد منه رحمة و لا یستغنی العباد عنه و لا تجزی أنعمه الأعمال الذی رغب فی التقوی و زهد فی الدنیا و حذر المعاصی و تعزز بالبقاء و ذلل خلقه بالموت و الموت غایة المخلوقین و سبیل العالمین و معقود بنواصی الباقین لا یعجزه إباق الهاربین- و عند حلوله یأسر أهل الهوی یهدم کل لذة و یزیل کل نعمة و یقطع کل بهجة و الدنیا دار کتب اللّه لها الفناء و لأهلها منها الجلاء فأکثرهم ینوی بقاءها و یعظم بناءها و هی حلوة خضرة قد عجلت للطالب- و التبست بقلب الناظر و یظن ذو الثروة الضعیف و یحتویها الخائف الوجل فارتحلوا منها یرحمکم اللّه بأحسن ما بحضرتکم و لا تطلبوا منها أکثر من

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۷

القلیل و لا تسألوا منها فوق الکفاف و ارضوا منها بالیسیر و لا تمدن أعینکم منها إلی ما متع المترفون به و استهینوا بها و لا توطنوها و أضروا بأنفسکم فیها و إیاکم و التنعم و التلهی و الفکاهات فإن فی ذلک غفلة و اغترارا ألا إن الدنیا قد تنکرت و أدبرت و احلولت و

أذنت بوداع ألا و إن الآخرة قد رحلت فأقبلت و أشرفت و أذنت باطلاع ألا و إن المضمار الیوم و السباق غدا و إن السبقة الجنة و الغایة النار ألا- فلا- تائب من خطیئته قبل یوم منیته و لا عامل لنفسه قبل یوم بؤسه و فقره جعلنا اللّه و إیاکم ممن یخافه و یرجو ثوابه- ألا إن هذا الیوم یوم جعله اللّه لکم عیدا و جعلکم له أهلا فاذکروا اللّه یذکرکم و ادعوه یستجب لکم و أدوا فطرتکم فإنها سنة نبیکم و فریضة واجبة من ربکم فلیؤدها کل امرئ منکم من عیاله کلهم ذکرهم و أنثاهم و صغیرهم و کبیرهم و حرهم و مملوکهم عن کل إنسان منهم صاعا من بر أو صاعا من تمر أو صاعا من شعیر و أطیعوا اللّه فیما فرض علیکم- و أمرکم به من إقام الصلاة و إیتاء الزکاة و حج البیت و صوم شهر رمضان- و الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر و الإحسان إلی نسائکم و ما ملکت أیمانکم- و أطیعوا اللّه فیما نهاکم عنه من قذف المحصنة و إتیان الفاحشة و شرب الخمر- و بخس المکیال و نقص المیزان و شهادة الزور و الفرار من الزحف- صمنا اللّه و إیاکم بالتقوی و جعل الآخرة خیرا لنا و لکم من الأولی إن أحسن الحدیث و أبلغ موعظة المتقین کتاب اللّه العزیز الحکیم أعوذ بالله من الشیطان الرجیم بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ قُلْ هُوَ اللّهُ أَحَدٌ اللّهُ الصَّمَدُ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ ثم یجلس جلسة کجلسة العجلان ثم یقوم بالخطبة التی ذکرناها فی آخر خطبة یوم الجمعة بعد جلوسه و قیامه

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۸

بیان

الفرق بین الخلق و الجعل أن الخلق فیه معنی التقدیر و الجعل فیه معنی التصییر کإنشاء شیء من شیء بربهم یعدلون یعنی أنهم یعدلون به و یجعلون عدلا له ما لا یقدر علی شیء منه و هذا استبعاد لفعلهم له ما فی السماوات و ما فی الأرض کأنه سبحانه وصف نفسه بهذا القول بالإنعام بجمیع النعم الدنیویة و إنه المحمود علیها و لذا قال و له الحمد فی الآخرة یعنی کما أنه المحمود علی نعم الدنیا کذلک هو المحمود علی نعم الآخرة و هی الثواب الدائم و النعیم المقیم و الرواسی الثوابت و اللواقح التی تحمل منها الأشجار الثمار و التضاؤل التصاغر و الجن و الاجتنان الستر و الإخفاء و الحید المیل و العدول عجلت للطالب أی صارت معجلة لمن طلبها نقدا و التبست بقلب الناظر اختلطت به و تمکنت فیه و یضن أی یبخل بها و یحتویها إن قرأت بالجیم بمعنی یکرهها فالخوف من اللّه و إن قرأت بالمهملة بمعنی یجمعها فالخوف من الفقر و المترف بفتح الراء المتنعم الموسع فی ملاذ الدنیا و شهواتها و الفکاهة بالضم المزاح و التنکر التغیر إلی المکروه و احلولت افعیعال من الحلو و الإیذان الإعلام.

رحلت أی شدت علی ظهر مرکبها الرحل و المضمار المیدان و السباق إما بمعنی السبق بالتسکین أو أخذ السبق بالتحریک بمعنی السبقة محرکة التی فسرها هنا بالجنة و إنما کانت النار الغایة لأنها الممر إلی الجنة ألا فلا تائب فی بعض النسخ أ فلا تائب بدون لا و هو أوضح و المنیة بتشدید المثناة التحتانیة الموت

[۲]

اشارة

۸۳۳۵- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۱۷/ ۱۴۸۳ الفقیه، ۱/ ۵۱۸/ ۱۴۸۴ و خطب ع فی عید الأضحی فقال اللّه أکبر اللّه أکبر اللّه أکبر لا إله

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۲۹

إلا- اللّه و اللّه أکبر اللّه أکبر و لله الحمد اللّه أکبر علی ما هدانا و له الشکر فیما أولانا و الحمد لله علی ما رزقنا من بهیمة الأنعام- و

کان علی ع یبدأ بالتکبیر إذا صلی الظهر من یوم النحر و کان یقطع التکبیر آخر أیام التشریق عند الغداة و کان یکبر فی دبر کل صلاة- فیقول اللّه أکبر اللّه أکبر لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر اللّه أکبر و للّه الحمد- فإذا انتهی إلی المصلی تقدم فصلی بالناس بغیر أذان و لا إقامة فإذا فرغ من الصلاة صعد المنبر ثم بدأ فقال اللّه أکبر اللّه أکبر اللّه أکبر زنة عرشه و رضا نفسه و عدد قطر سمائه و بحاره له الأسماء الحسنی و الحمد للّه حتی یرضی و هو العزیز الغفور اللّه أکبر کبیرا متکبرا و إلها متعززا و رحیما متحننا یعفو بعد القدرة و لا یقنط من رحمته إلا الضالون اللّه أکبر کبیرا و لا إله إلا اللّه کثیرا و سبحان اللّه حنانا قدیرا و الحمد للّه نحمده و نستعینه و نستغفره و نستهدیه و نشهد أن لا إله إلا هو و أن محمدا عبده و رسوله من یطع اللّه و رسوله فقد اهتدی و فاز فوزا عظیما و من یعص اللّه و رسوله فقد ضل ضلالا بعیدا و خَسِرَ خُسْرٰاناً مُبِیناً- أوصیکم عباد اللّه بتقوی اللّه و کثرة ذکر الموت و الزهد فی الدنیا التی لم یتمتع بها من کان فیها قبلکم و لن تبقی لأحد من بعدکم و سبیلکم فیها سبیل الماضین أ لا ترون أنها قد تصرمت و أذنت بانقضاء و تنکر معروفها- و أدبرت جذاء فهی تخبر بالفناء و ساکنها یحدی بالموت فقد أمر منها ما کان حلوا و کدر منها ما کان صفوا فلم یبق منها إلا سملة کسملة الإداوة و جرعة کجرعة الإناء و لو یتمززها الصدیان لم تنفع غلته فأزمعوا عباد اللّه بالرحیل من هذه الدار المقدور علی أهلها الزوال الممنوع أهلها من الحیاة المذللة أنفسهم بالموت

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۰

فما حی یطمع فی البقاء و لا نفس إلا مذعنة بالمنون فلا یغلبنکم الأمل و لا یطل علیکم الأمد و لا تغتروا فیها بالآمال و تعبدوا اللّه أیام الحیاة- فو اللّه لو حننتم حنین الواله العجلان و دعوتم بمثل دعاء الأنام و جأرتم جؤار متبتلی الرهبان و خرجتم إلی اللّه من الأموال و الأولاد التماس القربة إلیه فی ارتفاع درجة عنده أو غفران سیئة أحصتها کتبه و حفظتها رسله لکان قلیلا فیما أرجو لکم من ثوابه و أتخوف علیکم من ألیم عقابه و بالله لو انماثت قلوبکم انمیاثا و سالت عیونکم من رغبة إلیه و رهبة منه دما ثم عمرتم فی الدنیا ما کانت الدنیا باقیة ما جزت أعمالکم و لو لم تبقوا شیئا من جهدکم لنعمه العظام علیکم و هداه إیاکم إلی الإیمان ما کنتم لتستحقوا أبد الدهر ما الدهر قائم بأعمالکم جنته و لا رحمته و لکن برحمته ترحمون و بهداه تهتدون و بهما إلی جنته تصیرون جعلنا اللّه و إیاکم برحمته من التائبین العابدین- و إن هذا یوم حرمته عظیمة و برکته مأمولة و المغفرة فیه مرجوة فأکثروا ذکر اللّه تعالی و استغفروه و توبوا إلیه إنه هو التواب الرحیم و من ضحی منکم بجذع من المعز فإنه لا یجزی عنه و الجذع من الضأن یجزی و من تمام الأضحیة استشراف عینها و أذنها و إذا سلمت العین و الأذن تمت الأضحیة و إن کانت عضباء القرن أو تجر برجلها إلی المنسک فلا تجزی- و إذا ضحیتم فکلوا و أطعموا و أهدوا و احمدوا اللّه علی ما رزقکم من بهیمة الأنعام و أقیموا الصلاة و آتوا الزکاة و أحسنوا العبادة و أقیموا الشهادة- و ارغبوا فیما کتب علیکم و فرض من الجهاد و الحج و الصیام فإن ثواب ذلک عظیم لا ینفد و ترکه وبال لا یبید و أمروا بالمعروف و انهوا عن المنکر

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۱

و أخیفوا الظالم و انصروا المظلوم و خذوا علی ید المریب و أحسنوا إلی النساء و ما ملکت أیمانکم و اصدقوا الحدیث و أدوا الأمانة و کونوا قوامین بالحق و لا تغرنکم الحیاة الدنیا و لا یغرنکم بالله الغرور- إن أحسن الحدیث ذکر اللّه و أبلغ موعظة المتقین کتاب اللّه عز و جل أعوذ بالله من الشیطان الرجیم بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ اللّٰهُ الصَّمَدُ لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً أَحَدٌ و یقرأ قل یا أیها الکافرون أو ألهیکم التکاثر أو و العصر و کان مما یدوم علیه قل هو اللّه أحد و کان إذا قرأ إحدی هذه السور جلس جلسة کجلسة العجلان ثم ینهض و هو ع کان أول من حفظ علیه الجلسة بین خطبتین ثم یخطب بالخطبة التی کتبناها بعد الجمعة

بیان

جذاء بالجیم و المعجمة أی سریعة خفیفة یحدی أی یساق أمر علی صیغة المجهول من الإمرار بمعنی إحداث المرارة و السملة محرکة و بضم الماء القلیل

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۲

و الإداوة المطهرة و التمزز بالزائین التمصص قلیلا قلیلا و الصدیان العطشان و الغلة بالضم العطش و الإزماع العزم و المقدور المقدر و المنون الموت من المن بمعنی القطع لأنه یقطع المدد و ینقص العدد و الحنین کالأنین و الواله الذاهب عقله المتحیر من شدة الوجد و العجلان بین العجلة.

و الجؤار رفع الصوت بالدعاء و التضرع و الاستغاثة یقال جار کمنع و المتبتل المنقطع إلی اللّه و الراهب الخائف و الانمیاث بالنون و الثاء المثلثة الذوبان و الجذع ما دخل فی الثانیة و استشراف العین و الأذن تفقدهما و طلب سلامتهما من العیب من استشرفت الشیء إذا وضعت یدک علی حاجبک تنظر إلیه حتی یستبین أو طلب شرافتهما بالتمام و الکمال و عضباء القرن مکسورة القرن الداخل و لعل المراد بها هنا مکسورتها عن أصلها نقل فی الفقیه عن الصفار أنه قال إذا بقی من القرن ثلاثة فلا بأس أن یضحی به

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۳

باب ۱۸۸ الدعاء بعد صلاة العید

[۱]

۸۳۳۶- ۱ التهذیب، ۳/ ۱۴۰/ ۴۷/ ۱ تدعو بعد صلاة العید بهذا الدعاء تقول اللهم إنی توجهت إلیک بمحمد إمامی و علی من خلفی و أئمتی عن یمینی و شمالی و أستتر بهم من عذابک و أتقرب إلیک زلفی لا أجد أحدا أقرب إلیک منهم فهم أئمتی فآمن خوفی من عذابک و سخطک- و أدخلنی برحمتک الجنة فی عبادک الصالحین أصبحت بالله مؤمنا موقنا- مخلصا علی دین محمد و سنته و علی دین علی و سنته و علی دین الأوصیاء و سنتهم آمنت بسرهم و علانیتهم و أرغب إلی اللّه تعالی فیما رغبوا فیه و أعوذ بالله من شر ما استعاذوا منه و لا حول و لا قوة و لا منعة إلا بالله العلی العظیم توکلت علی اللّه حسبی اللّه و من یتوکل علی اللّه فهو حسبه- اللهم إنی أریدک فأردنی و أطلب ما عندک فیسره لی اللهم إنک قلت فی محکم کتابک المنزل و قولک الحق و وعدک الصدق شَهْرُ رَمَضانَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ هُدیً لِلنّاسِ فعظمت شهر رمضان بما أنزلت فیه من القرآن الکریم و خصصته بأن جعلت فیه لیلة القدر اللهم و قد انقضت أیامه و لیالیه و قد صرت منه یا إلهی إلی ما أنت أعلم به منی فأسألک یا إلهی بما سألک به ملائکتک المقربون و أنبیاؤک المرسلون و عبادک الصالحون

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۴

أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تقبل منی کل ما تقربت به إلیک فیه- و تتفضل علی بتضعیف عملی و قبول تقربی و قرباتی و استجابة دعائی و هب لی من لدنک رحمة و أعتق رقبتی من النار و آمنی یوم الخوف من کل الفزع- و من کل هول أعددته لیوم القیامةأعوذ بحرمة وجهک الکریم و بحرمة نبیک و بحرمة الأوصیاء أن یتصرم هذا الیوم و لک قبلی تبعة ترید أن تؤاخذنی بها أو خطیئة ترید أن تقتصها منی لم تغفرها لی أسألک بحرمة وجهک الکریم یا لا إله إلا أنت بلا إله إلا أنت أن ترضی عنی و إن کنت قد رضیت عنی فزد فیما بقی من عمری رضا و إن کنت لم ترض عنی فمن الآن فارض عنی یا سیدی و مولای الساعة الساعة و اجعلنی فی هذه الساعة و فی هذا الیوم و فی هذا المجلس من عتقائک من النار عتقا لا رق بعده اللهم إنی أسألک بحرمة وجهک الکریم أن تجعل یومی هذا خیر یوم عبدتک فیه منذ أسکنتنی الأرض أعظمه أجرا و أعمه نعمة و عافیة و أوسعه رزقا و أبتله عتقا من النار و أوجبه مغفرة و أکمله رضوانا و أقربه إلی ما تحب و ترضی- اللهم لا تجعله آخر شهر رمضان صمته لک و ارزقنی العود فیه ثم

العود فیه حتی ترضی عنی و ترضی کل من له قبلی تبعهٔ و لا تخرجنی من الدنیا إلا و أنت عنی راض اللهم اجعلنی من حجاج بیتک الحرام فی هذا العام- المبرور حجهم المشکور سعیهم المغفور ذنبهم المستجاب دعاؤهم- المحفوظین فی أنفسهم و أدیانهم و ذراریهم و أموالهم و جمیع ما أنعمت به علیهم- اللهم اقلبنی من مجلسی هذا و فی یومی هذا و فی ساعتی هذه مفلحا منجحا مستجابا دعائی مرحوما صوتی مغفورا ذنبی- اللهم و اجعل فیما شئت و أردت و قضیت و حتمت و أنفذت أن تطیل عمری

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۵

و أن تقوی ضعفی و تجبر فاقتی و أن تعز ذلی و تؤنس وحشتی و أن تکثر قلتی- و أن تدر رزقی فی عافیهٔ و یسر و خفض عیش و تکفینی کل ما أهمنی من أمر آخرتی و لا تکلنی إلی نفسی فأعجز عنها و لا إلی الناس فیرفضونی- و عافنی فی بدنی و أهلی و ولدی و أهل مودتی و جیرانی و إخوانی و ذریتی- و أن تمن علی بالأمن أبدا ما أبقیتنی- توجهت إلیک بمحمد و آل محمد صلی اللّه علیه و آله و سلم و قدمتهم إلیک إمامی و أمام حاجتی و طلبتی و تضرعی و مسألتی فاجعلنی بهم وجیها فی الدنیا و الآخرهٔ فإنک مننت علی بمعرفتهم فاختم لی بها السعادهٔ إنک علی کل شیء قدیر فإنک ولیی و مولای و سیدی و ربی و إلهی و ثقتی و رجائی و معدن مسألتی و موضع شکوای و منتهی رغبتی فلا یخیبن علیک دعائی یا سیدی و مولای و لا تبطلن طمعی و رجائی لدیک فقد توجهت إلیک بمحمد و آل محمد صلی اللّه علیه و علیهم و قدمتهم إلیک إمامی و أمام حاجتی- و طلبتی و تضرعی و مسألتی فاجعلنی بهم عندک وجیها فی الدنیا و الآخرهٔ و من المقربین فإنک مننت علی بمعرفتهم فاختم لی بالسعادهٔ إنک علی کل شیء قدیر- اللهم و لا تبطل عملی و طمعی و رجائی یا إلهی و مسألتی و اختم لی بالسعادهٔ و السلامهٔ و الإسلام و الأمن و الإیمان و المغفرهٔ و الرضوان و الشهادهٔ و الحفظ یا منزولا به کل حاجهٔ یا اللّه ثلاث مرات أنت لکل حاجهٔ ولی فتول عاقبتها و لا تسلط علینا أحدا من خلقک بشیء لا طاقهٔ لنا به من أمر الدنیا و الآخرهٔ و فرغنا لأمر الآخرهٔ یا ذا الجلال و الإکرام صل علی محمد و آل محمد و بارک علی محمد و آل محمد و سلم علی محمد و آل محمد و تحنن علی محمد و آل محمد کأفضل ما صلیت و بارکت و ترحمت و سلمت- و تحننت و مننت علی إبراهیم و آل إبراهیم إنک حمید مجید

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۷

باب ۱۸۹ التحزن یوم العیدین و أن الناس لا یوفقون لهما

[۱]

۸۳۳۷- ۱ الکافی، ۴/ ۱۶۹/ ۲/ ۲ أحمد عن علی بن الحسن عن عمرو بن عثمان عن حنان بن سدیر التهذیب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۶/ ۱ محمد بن أحمد عن العباس بن معروف عن السراد عن الفقیه، ۲/ ۱۷۴/ ۲۰۵۸ حنان عن عبد اللّه بن دینار عن الفقیه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۸۰ أبی جعفر ع قال قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۸

یا عبد اللّه ما من عید للمسلمین أضحی و لا فطر إلا و هو یجدد لآل محمد فیه حزن قلت و لم ذاک قال لأنهم یرون حقهم فی ید غیرهم

[۲]

۸۳۳۸- ۲ الکافی، ۴/ ۱۸۱/ ۵/ ۱ العدهٔ عن البرقی عن أبی الصخر أحمد بن عبد الرحیم رفعه إلی أبی الحسن ع أنه نظر إلی الناس فی یوم فطر یلعبون و یضحکون فقال لأصحابه و التفت إلیهم إن اللّه تعالی خلق شهر رمضان مضمارا لخلقه یستبقون فیه بطاعته إلی

رضوانه فسبق فیه قوم ففازوا و تخلف آخرون فخابوا فالعجب کل العجب من الضاحک اللاعب فی الیوم الذی یثاب فیه المحسنون و یخیب فیه المقصرون و ایم اللّه لو کشف الغطاء- لشغل محسن بإحسانه و مسیء بإساءته

[۳]

۸۳۳۹- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۱۱/ ۱۴۷۹ نظر الحسن بن علی ع إلی أناس الحدیث

[۴]

اشارة

۸۳۴۰- ۴ التهذیب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۷/ ۱ محمد بن أحمد عن محمد بن عیسی عن یوسف بن عقیل عن محمد بن قیس عن أبی جعفر ع أنه کان إذا صلی بالناس صلاة فطر أو أضحی خفض من صوته یسمع من یلیه لا یجهر بالقرآن و المواعظ و التذکیر یوم الأضحی و الفطر بعد الصلاة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۳۹

بیان

یعنی إذا فرغ من صلاته خفض صوته بهذه الأشیاء التی کان یأتی بها بعد الصلاة تحزنا و تخشعا و یحتمل أن یکون المراد عدم جهرة بالبلیغ بالقراءة فی الصلاة فیکون قوله و المواعظ مبتدأ و یکون خبره قوله بعد الصلاة و یکون المراد به أن الخطبة فی العیدین إنما تکون بعد الصلاة

[۵]

۸۳۴۱- ۵ الکافی، ۴/ ۱۷۰/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عمن ذکره عن محمد بن سلیمان عن الفقیه، ۲/ ۱۷۵/ ۲۰۵۹ عبد اللّه بن لطیف التفلیسی عن رزیق قال قال أبو عبد اللّه ع لما ضرب الحسین بن علی ع بالسیف فسقط رأسه ثم ابتدر لیقطع رأسه نادی مناد من بطنان العرش ألا أیتها الأمة المتحیرة الضالة بعد نبیها لا وفقکم اللّه لأضحی و لا فطر قال ثم قال أبو عبد اللّه ع فلا جرم و اللّه ما وفقوا و لا یوفقون حتی یثأر بثأر الحسین ع

[۶]

اشارة

۸۳۴۲- ۶ الفقیه، ۲/ ۱۷۵/ ۲۰۵۹ و فی خبر آخر لا وفقکم

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۰

اللّه لصوم و لا فطر

بيان

لعل المراد بعدم التوفيق لهما عدم الفوز بجوائزهما و فوائدهما و ما فيهما من الخيرات و البركات في الدنيا و الآخرة و ربما يخطر ببعض الأذهان أن المراد به اشتباه الهلال عليهم أو المراد عدم توفيقهم للإتيان بالصلاة على وجهها بآدابها و سننها و شرائطها كما كانت في عهد رسول اللّه ص و قد تهيأ لها أبو الحسن الرضا ع مرة في زمن مأمون الخليفة فحالوا بينه و بين إتمامها كما مضى ذكره في كتاب الحجة و في كل من المعنيين قصور.

أما الأول فلعدم مساعدته المشاهدة فإن الاشتباه ليس بدائم مع أنه لا يضر لاستبانة حكمه و عدم منافاته لأكثر الصوم و عدم اختصاصه بالمدعو عليهم و أما الثاني فلعدم مساعدته الخبر الأخير فإن الصلاة غير الصوم و الفطر و كيف كان فالدعوه مختصة بالمتحيرين الضالين من المخالفين كما في هذا الحديث أو الظالمين القاتلين و من رضي بفعالهم كما في الحديث الآتي ليس لنا فيها شركة بحمد اللّه تعالى

[۷]

۸۳۴۳- ۷ الكافي، ۴/ ۱۶۹/ ۱/ ۲ محمد عن محمد بن أحمد عن السياري عن محمد بن إسماعيل الرازي عن أبي جعفر الثاني ع قال قلت له جعلت فداك ما تقول في الصوم فإنه روي أنهم لا يوفقون لصوم فقال أما إنه قد أجيبت دعوة الملك فيهم قلت فكيف ذلك جعلت فداك- قال إن الناس لما قتلوا الحسين ع أمر اللّه تعالى ملكا ينادي- أيتها الأمة الظالمة القاتلة عترة نبيها لا وفقكم اللّه لصوم و لا فطر

الوافي، ج۹، ص: ۱۳۴۱

باب ۱۹۰ التكبير في العيدين

[۱]

۸۳۴۴- ۱ الكافي، ۴/ ۱۶۶/ ۱/ ۱ علي بن محمد عن البرقي عن أبيه عن خلف بن حماد الكافي، ۴/ ۱۶۷/ ۱/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عن خلف بن حماد عن الفقيه، ۲/ ۱۶۷/ ۲۰۳۴ سعيد النقاش قال قال أبو عبد اللّه ع لي أما إن في الفطر تكبيرا و لكنه مسنون قال قلت و أين هو قال في ليلة الفطر في المغرب و العشاء الآخرة و في صلاة الفجر و في صلاة العيد- الفقيه، و في غير رواية سعيد و في صلاة الظهر و العصر- ش ثم يقطع قال قلت كيف أقول قال تقول اللّه أكبر اللّه

الوافي، ج۹، ص: ۱۳۴۲

أكبر لا إله إلا اللّه و اللّه أكبر اللّه أكبر و لله الحمد اللّه أكبر على ما هدانا و هو قول اللّه تعالى وَ لِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ يعني الصيام وَ لِتُكَبِّرُوا اللّهَ عَلى ما هَداكُمْ

[۲]

۸۳۴۵- ۲ الفقیه، ۲/ ۱۶۷/ ۲۰۳۵ و روی أنه لا یقال فیه من بهیمة الأنعام فإن ذلک فی أیام التشریق

[۳]

اشارة

۸۳۴۶- ۳ الکافی، ۴/ ۱۶۷/ ۲/ ۱ الثلاثـة عن محمد بن أبی حمزة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال تکبیر لیلة الفطر و صبیحة الفطر کما تکبر فی العشر

بیان

یعنی بالعشر العشر صلوات الفرائض فی أیام التشریق

[۴]

۸۳۴۷- ۴ الکافی، ۴/ ۵۱۶/ ۲/ ۱ التهذیب، ۵/ ۲۶۹/ ۳۴/ ۱ الأربعة عن زرارة قال قلت لأبی جعفر ع التکبیر أیام التشریق فی دبر الصلوات فقال التکبیر بمنی فی دبر خمس عشرة صلاة و فی سائر الأمصار فی دبر عشر صلوات و أول التکبیر فی دبر صلاة الظهر یوم النحر تقول فیه اللّه أکبر اللّه أکبر لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر و لله الحمد اللّه أکبر علی ما هدانا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۳

اللّه أکبر علی ما رزقنا من بهیمة الأنعام و إنما جعل فی سائر الأمصار فی دبر عشر صلوات أنه إذا نفر الناس فی النفر الأول أمسک أهل الأمصار عن التکبیر و کبر أهل منی ما داموا بمنی إلی النفر الأخیر

[۵]

اشارة

۸۳۴۸- ۵ الکافی، ۴/ ۵۱۷/ ۵/ ۱ محمد عن التهذیب، ۵/ ۴۸۷/ ۳۸۳/ ۱ محمد بن الحسین عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال سألته عن رجل فاتته رکعة مع الإمام من الصلاة أیام التشریق قال یتم صلاته ثم یکبر قال و سألته عن التکبیر بعد کل صلاة فقال کم شئت إنه لیس شیء موقت یعنی فی الکلام

بیان

قوله عن التکبیر یعنی عن صفة التکبیر و عدده

[۶]

اشارة

۸۳۴۹- ۶ التهذیب، ۵/ ۲۷۰/ ۳۶/ ۱ محمد بن أحمد عن التهذیب، ۵/ ۴۸۸/ ۳۹۰/ ۱ الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع قال التکبیر واجب فی دبر کل صلاة فریضة أو نافلة أیام التشریق

بیان

حمله فی التهذیب علی تأکید السنة و خص فی الاستبصار الاستحباب بالنافلة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۴

[۷]

۸۳۵۰- ۷ التهذیب، ۵/ ۲۷۰/ ۳۸/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن صفوان عن داود بن فرقد قال قال أبو عبد اللّه ع التکبیر فی کل فریضة و لیس فی النافلة تکبیرة أیام التشریق

[۸]

۸۳۵۱- ۸ التهذیب، ۵/ ۴۸۸/ ۳۹۱/ ۱ علی بن جعفر عن أخیه موسی ع قال سألته عن التکبیر أیام التشریق أ واجب هو أم لا- قال یستحب و إن نسی فلا شیء علیه قال و سألته عن النساء هل علیهن التکبیر أیام التشریق قال نعم و لا یجهرن

[۹]

۸۳۵۲- ۹ التهذیب، ۳/ ۲۸۹/ ۲۵/ ۱ محمد بن أحمد عن ابن عیسی عن أبیه عن حفص بن غیاث عن جعفر عن أبیه ع قال قال علی الرجال و النساء أن یکبروا أیام التشریق فی دبر الصلوات و علی من صلی وحده و من صلی تطوعا

[۱۰]

اشارة

۸۳۵۳- ۱۰ التهذیب، ۵/ ۲۷۰/ ۳۷/ ۱ محمد بن أحمد عن التهذیب، ۵/ ۴۸۷/ ۳۸۵/ ۱ الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن الرجل ینسی أن یکبر أیام التشریق قال إن نسی حتی قام من موضعه فلیس علیه شیء

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۵

بیان

قال فی الاستبصار سقوط القضاء بالنسیان لا ینافی الوجوب

[۱۱]

اشارة

۸۳۵۴- ۱۱ الکافی، ۴/ ۵۱۶/ ۱/ ۱ الأربعة عن محمد قال سألت أبا عبد اللّه ع عن قول اللّه عز و جل وَ اذْکرُوا اللّهَ فِی أَیّامٍ مَعْدُوداتٍ قال التکبیر فی أیام التشریق الحدیث

بیان

یأتی تمامه مع أخبار أخر من هذا الباب فی کتاب الحج إن شاء اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۷

باب ۱۹۱ علة العید و صلاته

[۱]

اشارة

۸۳۵۵- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۲۲/ ۱۴۸۵ فی العلل التی تروی عن الفضل بن شاذان النیسابوری رضی اللّه عنه و یذکر أنه سمعها من الرضا ع أنه إنما جعل یوم الفطر العید یکون للمسلمین مجتمعا یجتمعون فیه و یبرزون لله عز و جل فیمجدونه علی ما من علیهم فیکون یوم عید و یوم اجتماع و یوم فطر و یوم زکاة و یوم رغبة و یوم تضرع و لأنه أول یوم من السنة یحل فیه الأکل و الشرب لأن أول شهور السنة عند أهل الحق شهر رمضان فأحب اللّه عز و جل أن یکون لهم فی ذلک مجمع یحمدونه فیه و یقدسونه و إنما جعل التکبیر فیها أکثر منه فی غیرها من الصلوات لأن التکبیر أنما هو التعظیم لله و التمجید علی ما هدی و عافی کما قال اللّه عز و جل وَ لِتُکَبِّرُوا اللّهَ عَلی ما هَداکُمْ وَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ- و إنما جعل فیها اثنتا عشرة تکبیرة لأنه یکون فی رکعتین اثنتا عشرة تکبیرة- و جعل سبع فی الأولی و خمس فی الثانیة و لم یسو بینهما لأن السنة فی صلاة الفریضة أن تستفتح بسبع تکبیرات فلذلک بدئ هاهنا بسبع تکبیرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۸

و جعل فی الثانیة خمس تکبیرات لأن التحریم من التکبیر فی الیوم و اللیلة خمس تکبیرات و لیکون التکبیر فی الرکعتین جمیعا وترا وترا

بیان

أشیر باثنتی عشرة تکبیرة فی رکعتین إلی تکبیرة الإحرام و تکبیرة القنوت و تکبیرتی الرکوع و ثمان السجود فإنه لا یخلو صلاة من

هذه التکبیرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۴۹

باب ۱۹۲ صلاة الاستسقاء

[۱]

اشارة

۸۳۵۶- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۲/ ۱/ ۱ علی عن العبیدی عن یونس عن محمد و الحسین بن محمد عن عبد اللّه بن عامر عن علی بن مهزیار عن فضالة عن أحمد بن سلیمان جمیعا عن مرة مولی محمد بن خالد قال صاح أهل المدینة إلی محمد بن خالد فی الاستسقاء فقال لی انطلق إلی أبی عبد اللّه ع فأسأله ما رأیک فإن هؤلاء قد صاحوا إلی فأتیته فقلت له- فقال لی قل له فلیخرج قلت له متی یخرج جعلت فداک قال یوم الإثنین قلت کیف یصنع قال یخرج المنبر ثم یخرج یمشی کما یمشی [یخرج] یوم العیدین- و بین یدیه المؤذنون فی أیدیهم عنزهم حتی إذا انتهی إلی المصلی صلی بالناس رکعتین بغیر أذان و لا إقامة ثم یصعد المنبر فیقلب رداءه فیجعل الذی علی یمینه علی یساره و الذی علی یساره علی یمینه ثم یستقبل القبلة- فیکبر اللّه مائة تکبیرة رافعا بها صوته ثم یلتفت إلی الناس عن یمینه فیسبح

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۰

اللّه مائة تسبیحة رافعا بها صوته ثم یلتفت إلی الناس عن یساره فیهلل اللّه مائة تهلیلة رافعا بها صوته ثم یستقبل الناس فیحمد اللّه مائة تحمیدة ثم یرفع یدیه فیدعو ثم یدعون فإنی لأرجو أن لا یخیبوا قال ففعل فلما رجعنا قالوا هذا من تعلیم جعفر و فی روایة یونس فما رجعنا حتی أهمتنا أنفسنا

بیان

أهمتنا أنفسنا لعل المراد به أنه ما کان لنا هم إلا هم أنفسنا أن تبتل ثیابنا بالمطر فیکون کنایة عن سرعة الأمطار

[۲]

۸۳۵۷- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۲/ ۲/ ۱ الثلاثة عن هشام بن الحکم عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن صلاة الاستسقاء فقال مثل صلاة العیدین تقرأ فیها و تکبر فیها کما تقرأ و تکبر فیها یخرج الإمام فیبرز إلی مکان نظیف فی سکینة و وقار و خشوع و مسألة و یبرز معه الناس فیحمد اللّه و یمجده و یثنی علیه و یجتهد فی الدعاء و یکثر من التسبیح و التهلیل و التکبیر و یصلی مثل صلاة العیدین رکعتین فی دعاء و مسألة و اجتهاد فإذا سلم الإمام قلب ثوبه و جعل الجانب الذی علی المنکب الأیمن علی المنکب الأیسر و الذی علی الأیسر علی الأیمن فإن النبی ص کذلک صنع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۱

[۳]

۸۳۵۸- ۳ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۳/ ۱ محمد رفعه عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن تحویل النبی ص رداءه إذا استسقی- فقال علامة بینه و بین أصحابه یحول الجدب خصبا

[۴]

۸۳۵۹- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۳۵/ ۱۵۰۳ الحدیث مرسلا

[۵]

۸۳۶۰- ۵ التهذیب، ۳/ ۱۵۰/ ۷/ ۱ ابن محبوب عن علی بن السندی عن محمد بن عمرو بن سعید عن محمد بن یحیی الصیرفی عن محمد بن سفیان عن رجل عن أبی عبد اللّه ع مثله

[۶]

۸۳۶۱- ۶ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۴/ ۱ و فی روایة ابن المغیرة قال یکبر فی صلاة الاستسقاء کما یکبر فی العیدین فی الأولی سبعا و فی الثانیة خمسا و یصلی قبل الخطبة و یجهر بالقراءة و یستسقی و هو قاعد

[۷]

۸۳۶۲- ۷ التهذیب، ۳/ ۱۴۸/ ۳/ ۱ الصفار عن محمد بن عیسی عن عثمان عن حماد السراج قال أرسلنی محمد بن خالد إلی أبی عبد اللّه ع أقول له إن الناس قد أکثروا علی فی الاستسقاء فما رأیک فی الخروج غدا فقلت ذلک لأبی عبد اللّه ع فقال لی قل له لیس الاستسقاء هکذا فقل له یخرج فیخطب الناس و یأمرهم بالصیام الیوم و غدا و یخرج بهم یوم الثالث و هم صیام قال فأتیت محمدا فأخبرته بمقالة أبی عبد اللّه ع فجاء فخطب الناس و أمرهم بالصیام کما قال أبو عبد اللّه ع فلما کان فی الیوم الثالث أرسل إلیه ما رأیک فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۲

الخروج و فی غیر هذه الروایة أنه أمره أن یخرج یوم الإثنین فیستسقی

[۸]

۸۳۶۳- ۸ التهذیب، ۳/ ۱۴۸/ ۴/ ۱ الحسین عن صفوان عن ابن بکیر قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول فی الاستسقاء قال یصلی رکعتین و یقلب رداءه الذی علی یمینه فیجعله علی یساره و الذی علی یساره علی یمینه و یدعو اللّه فیستسقی

[۹]

۸۳۶۴- ۹ التهذیب، ۳/ ۱۵۰/ ۸/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن خالد البرقی عن ابن أبی عمیر عن أبی البختری عن أبی عبد اللّه عن أبیه ع أنه قال مضت السنة أنه لا یستسقی إلا بالبراری حیث ینظر الناس إلی السماء و لا یستسقی فی المساجد إلا بمکة

[۱۰]

۸۳۶۵- ۱۰ الفقیه، ۱/ ۵۲۶/ ۱۴۹۹ الحدیث مرسلا مقطوعا

[۱۱]

۸۳۶۶- ۱۱ التهذیب، ۳/ ۱۵۰/ ۹/ ۱ الحسین عن صفوان عن موسی بن بکر أو عبد اللّه بن المغیرة عن طلحة بن زید عن أبی عبد اللّه عن أبیه ع أن رسول اللّه ص صلی للاستسقاء رکعتین و بدأ بالصلاة قبل الخطبة و کبر سبعا و خمسا و جهر بالقراءة

[۱۲]

۸۳۶۷- ۱۲ الفقیه، ۱/ ۵۳۵/ ۱۵۰۲ قال أبو جعفر ع کان رسول اللّه ص یصلی للاستسقاء رکعتین- و یستسقی و هو قاعد و قال بدأ بالصلاة قبل الخطبة و جهر بالقراءة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۳

[۱۳]

اشارة

۸۳۶۸- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۱۵۰/ ۱۰/ ۱ الحسین عن فضالة عن أبان عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال الخطبة فی الاستسقاء قبل الصلاة و یکبر فی الأولی سبعا و فی الأخری خمسا

بیان

قال فی التهذیب العمل علی الروایة الأولی أولی لما قدمنا من الأخبار أنه یصلی الاستسقاء کما یصلی العیدین و الخطبة فی العیدین بعد الصلاة.

و قال فی الاستبصار هذه الروایة شاذة مخالفة لإجماع الطائفة المحقة لأن عملها علی الروایة الأولی لمطابقتها للأخبار التی رویت فی أن صلاة الاستسقاء مثل صلاة العید

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۵

باب ۱۹۳ خطبة الاستسقاء و دعائه

[۱]

اشارة

۸۳۶۹- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۲۷/ ۱۵۰۱ التهذیب، ۳/ ۱۵۱/ ۱۱/ ۱ روی أن أمیر المؤمنین ع خطب بهذه الخطبة فی صلاة الاستسقاء- فقال الحمد لله سابغ النعم و مفرج الهم و بارئ النسم الذی جعل السماوات لکرسیه عمادا و الجبال للأرض أوتادا و الأرض للعباد مهادا- و ملائکته علی أرجائها و حملة عرشه علی أمطائها و أقام بعزته أرکان العرش و أشرق بضوئه شعاع الشمس و أحیا بشعاعه ظلمة الغطش- و فجر الأرض عیونا و القمر نورا و النجوم بهورا ثم علا- فتمکن و خلق فأتقن و أقام فتهیمن فخضعت له نخوة المستکبر و طلبت إلیه خلة المتمسکن- اللهم فبدرجتک الرفیعة و محلتک المنیعة و فضلک البالغ و سبیلک الواسع أسألک أن تصلی علی محمد و آل محمد کما دان لک و دعا إلی عبادتک و وفی بعهدک و أنفذ أحکامک و اتبع أعلامک عبدک و نبیک- و أمینک علی عهدک إلی عبادک القائم بأحکامک و مؤید من أطاعک و قاطع عذر من عصاک اللهم فاجعل محمدا أجزل من جعلت له نصیبا من

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۶

رحمتک و أنضر من أشرق وجهه بسجال عطیتک و أقرب الأنبیاء زلفة یوم القیامة عندک و أوفرهم حظا من رضوانک و أکثرهم صفوف أمة فی جنانک کما لم یسجد للأحجار و لم یعتکف للأشجار و لم یستحل السباء و لم یشرب الدماء- اللهم خرجنا إلیک حین فاجأتنا المضایق الوعرة و ألجأتنا المحابس العسرة- و عضتنا علائق الشین و تأثلت علینا لواحق المین و اعتکرت علینا حدابیر السنین و أخلفتنا مخایل الجود و استظمأنا لصوارخ العود فکنت رجاء المبتئس و الثقة للملتمس ندعوک حین قنط الأنام و منع الغمام- و هلک السوام یا حی یا قیوم عدد الشجر و النجوم و الملائکة الصفوف و العنان المکفوف أن لا تردنا خائبین و لا تؤاخذنا بأعمالنا و لا تحاصنا بذنوبنا و انشر علینا رحمتک بالسحاب المتاق و النبات المونق و امنن علی عبادک بتنویع الثمرة و أحی بلادک ببلوغ الزهرة و أشهد ملائکتک الکرام السفرة سقیا منک نافعة دائمة غزرها واسعا درها سحابا وابلا سریعا عاجلا تحیی به ما قد مات و ترد به ما قد فات و تخرج به ما هو آت- اللهم اسقنا غیثا مغیثا ممرعا طبقا مجلجلا متتابعا خفوقه منبجسة بروقه مرتجسة هموعه و سیبه مستدر و صوبه مستطر لا تجعل ظله علینا سموما و برده علینا حسوما و ضوؤه علینا رجوما و ماءه أجاجا و نباته رمادا رمددا اللهم إنا نعوذ بک من الشرک و هوادیه و الظلم و دواهیه و الفقر و دواعیه یا معطی الخیرات من أماکنها و مرسل البرکات من معادنها منک الغیث المغیث و أنت الغیاث المستغاث و نحن الخاطئون و أهل الذنوب و أنت المستغفر الغفار نستغفرک للجمات من ذنوبنا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۷

و نتوب إلیک من عوام خطایانا- اللهم فأرسل علینا دیمة مدرارا و اسقنا الغیث واکفا مغزارا غیثا واسعا- و برکة من الوابل نافعة تدافع الودق بالودق و یتلو القطر منه القطر غیر خلب برقه و لا- مکذب رعده و لا- عاصفة جنائبه ریا یغص بالری ربابه- و فاض فانضاع به سحابة و جری آثار هیدبه جنابه سقیا منک محییة- مرویة محفلة مفضلة زاکیا نبتها نامیا زرعها ناضرا عودها ممرعة آثارها جاریة بالخیر و الخصب علی أهلها تنعش بها الضعیف من عبادک و تحیی بها المیت من بلادک و تنعم بها المبسوط من رزقک- و تخرج بها المخزون من رحمتک و تعم بها من نأی من خلقک حتی یخصب لإمراعها المجدبون و یحیا ببرکتها المسنتون و تترع بالقیعان غدرانها- و تورق ذری الأکمام زهراتها و یدهام بذری الأکمام شجرها و تستحق علینا بعد الیأس شکرا منة من مننک مجللة و نعمة- من نعمک مفضلة علی بریتک المرملة و بلادک المغربة و بهائمک المعملة و وحشک المهملة- اللهم منک ارتجاؤنا و إلیک مآبنا فلا- تحبسه عنا لتبطنک سرائرنا و لا تؤاخذنا بما فعل السفهاء منا فإنک تنزل الغیث من بعد ما قنطوا و تنشر رحمتک و أنت الولی الحمید- ثم بکی فقال سیدی ساخت جبالنا و أغبرت أرضنا و هامت دوابنا- و قنط أناس أو من قنط منهم و تاهت البهائم و تحیرت فی مراتعها و عجت

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۸

عجیج الثکالی علی أولادها و ملت الدوران فی مراتعها حین حبست عنها- قطر السماء فدق لذلک عظمها و ذهب لحمها و ذاب شحمها و انقطع درها اللهم ارحم أنین الآنة و حنین الحانة ارحم تحیرها فی مراتعها و أنینها فی مرابضها

بيان

الإرجاء الأطراف و الجوانب و الأمطاء جمع المطى بمعنى الظهر و الغطش الظلمة و البهرة الإضاءة و التهيمن الارتقاب و الحفظ و الخلة الحاجة و السجال الدلاء العظيمة المملوءة و الضروع العظيمة و الزلفة القرب و السباء ككتاب الخمر و الوعرة ضد السهلة و العض المسك بالأسنان و اللزوم و الشين ضد الزين تأثلت عظمت و المين الكذب اعتكرت كرت و عطفت أو ازدحمت و اختلطت و حدابير السنين الجدبة منها و هى فى الأصل جمع حدبار بمعنى الناقة التى أنضاها السير فشبه بها السنة التى نشأ فيها الجدب و السنين جمع السنة بمعنى القحط و هى من الأسماء الغالبة كالنجم و الدابة غلبت على عام القحط لكثرة ما يذكر عنه و يؤرخ به ثم اشتق منها يقال أسنت القوم إذا أقحطوا.

و المخائل جمع مخيلة و هى السحابة التى يخال بها المطر أى يظن و الجود بالفتح المطر الكثير الدر و الصارخة الإغاثة و صوت الاستغاثة و العود بالفتح المسن من الإبل و الشاة و استظمأنا أى أظهرنا الظمأ و المبتئس الحزين و السوام جمع السائمة و هى الراعية من الماشية و العنان السحاب.

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۵۹

و فى قوله ع و لا تؤاخذنا بأعمالنا تنبيه على أن للأعمال الخارجة عن أوامر اللّه تعالى تأثيرا فى رفع الرحمة و سر ذلك أن الجود الإلهى لا بخل فيه و لا منع من قبله و إنما يكون ذلك بحسب عدم الاستعداد و قلته و كثرته و ظاهر أن المقبلين على الدنيا المرتكبين لمحارم اللّه معرضون عنه غير متلقين لآثار رحمته بل مستعدون لعذابه و سخطه و حرى بمن كان كذلك أن لا تناله بركة و لا يفاض عليه أثر رحمة بقدر انهماكه فى الذنوب قال اللّه تعالى وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا عَلَيْهِمْ بَرَكاتٍ مِنَ السَّماءِ وَ الْأَرْضِ و قال سبحانه وَ لَوْ أَنَّهُمْ أَقامُوا التَّوْراةَ وَ الْإِنْجِيلَ وَ ما أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ و قال عز و جل وَ أَنْ لَوِ اسْتَقامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْناهُمْ ماءً غَدَقاً لا تحاصنا بذنوبنا أى لا تجعل ذنوبنا حصتنا و نصيبنا فنحرم رحمتك و المتاق من أتاقته أى ملأته و المونق الحسن المعجب و لعله أريد بتنويع الثمرة تحريكها للإيناع يقال نوعته الرياح إذا ضربته و حركته و الزهرة بفتحتين النبات و نوره غزرها بتقديم الزاى بعد المعجمة أى كثرة مطرها و الدر الصب و الاندفاع و الوابل العظيم القطر و المغيث مفعل من الغيث بمعنى الكلاء و النبات فغيثا مغيثا أى مطرا موجبا للغيث و النبات ممرعا مخصبا طبقا عاما شاملا ماليا للأرض مغطيا لها مجلجلا ذا رعد و الجلجلة صوت الرعد و الخفوق الصوت و الانبجاس الشق و الارتجاس الاضطراب و الحركة التى لها صوت و الهموع السيلان و السيب الجرى و الصوب النزول و الانصباب و المستطر بتشديد الراء حسن المنظر و الرواء و الظل من السحاب ما وارى الشمس و فى بعض

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۰

النسخ بالمهملة و هو بالفتح بمعنى الندى أو المطر الضعيف.

و الحسوم بالضم الشؤم يقال رماد رمدد أى هالك و الهوادى الأوائل و الدواهى الشدائد و الديمة بالكسر مطر يدوم فى سكون و الواكف القاطر و الودق المطر خلب أى مطمع مخلف و الجنائب جمع الجنوب و هى ريح تخالف الشمال مهبوبة من مطلع السهيل إلى مطلع الثريا يغص بالمعجمة ثم المهملة يمتلئ و يضيق و الرباب السحاب فانضاع بالمعجمة قبل المهملة أى فانساق و الهيدب السحاب المتدلى أو ذيله و الجناب الفناء و الناحية حفل الوادى بالسيل جاء ملأ جنبيه و حفل السماء اشتد مطرها فمحفلة للتعدية.

تنعش بها الضعيف أى تقيمه من صرعته و تنهضه من عثرته و تجبر فقره و ضعفه المسنتون بتقديم النون الذين أصابتهم شدة السنة و تترع تملأ و القيعان جمع القاع و هى الأرض السهلة المطمئنة و ذرى الأكمام رءوسها و هى جمع الكم بالكسر و هو وعاء الطلع و

غطاء النور یدهام بتشدید المیم یسود کنایة عن اشتداد خضرتها و المرملة الذین أصابتهم الحاجة و المسکنة و المغربة من الإغراب کالمعملة من الأعمال و المهملة التی لا راعی لها و لا صاحب و لا مشفق ساخت انخسفت هامت أی عطشت من الهیام بمعنی العطش أو ذهبت علی وجوهها لشدة المحل من الهیمان و تاهت ضاعت

[۲]

۸۳۷۰- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۲۷/ ۱۵۰۰ کان رسول اللّه ص إذا استسقی قال اللهم اسق عبادک و بهائمک و انشر رحمتک- و أحی بلادک المیتة یرددها مرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۱

[۳]

اشارة

۸۳۷۱- ۳ الکافی، ۸/ ۲۱۷/ ۲۶۶/ ۱ علی عن صالح بن السندی عن جعفر بن بشیر عن رزیق أبی العباس عن أبی عبد اللّه ع قال أتی قوم رسول اللّه ص فقالوا یا رسول اللّه إن بلادنا قد قحطت و توالت السنون علینا- فادع اللّه تعالی یرسل السماء علینا فأمر رسول اللّه ص بالمنبر فأخرج و اجتمع الناس فصعد رسول اللّه ص و دعا و أمر الناس أن یؤمنوا فلم یلبث إذ هبط جبرئیل ع فقال یا محمد أخبر الناس أن ربک قد وعدهم أن یمطروا یوم کذا و کذا و ساعة کذا و کذا فلم یزل الناس ینتظرون ذلک الیوم و تلک الساعة حتی إذا کانت تلک الساعة أهاج اللّه ریحا فأثارت سحابا و جللت السماء و أرخت عزالیها- فجاء أولئک النفر بأعیانهم إلی النبی ص فقالوا یا رسول اللّه ادع اللّه أن یکف السماء عنا فإنا قد کدنا أن نغرق فاجتمع الناس و دعا النبی ص و أمر الناس أن یؤمنوا علی دعائه فقال له رجل من الناس یا رسول اللّه أسمعنا فإن کل ما تقول لیس نسمع فقال قولوا اللهم حوالینا و لا علینا اللهم صبها فی بطون الأودیة و فی منابت الشجر و حیث یرعی أهل الوبر اللهم اجعلها رحمة و لا تجعلها عذابا

بیان

العزالی بفتح اللام و کسرها جمع عزلی و هی مصب الماء من الراویة و فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۲

الکلام استعارة

[۴]

اشارة

۸۳۷۲- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۳۵/ ۱۵۰۴ جاء قوم من أهل الکوفة إلی علی بن أبی طالب ع فقالوا له یا أمیر المؤمنین ادع لنا بدعوات

الاستسقاء فدعا علی ع الحسن و الحسین ع فقال یا حسن ادع فقال الحسن ع اللهم هیج لنا السحاب بفتح الأبواب بماء عباب و رباب بانصباب و انسکاب یا وهاب و اسقنا مطبقة مغدقة مونقة افتح أغلاقها و سهل إطلاقها و عجل سیاقها بالأندیة فی الأودیة یا وهاب بصبوب الماء یا فعال اسقنا مطرا قطرا ظلا- مظلا- طبقا مطبقا عاما معما دهما بهیما رحیما رشا مرشا واسعا کافیا عاجلا طیبا- مبارکا سلاطح بلاطح یناطح الأباطح مغدودقا مطبوبقا مغرورقا و اسق سهلنا و جبلنا و بدونا و حضرنا حتی ترخص به أسعارنا و تبارک به فی ضیاعنا و مدننا أرنا الرزق موجودا و الغلاء مفقودا آمین رب العالمین- ثم قال للحسین ع ادع فقال الحسین صلوات اللّه علیهم أجمعین- اللهم معطی الخیرات من مظانها و منزل الرحمات من معادنها و مجری البرکات علی أهلها منک الغیث المغیث و أنت الغیاث المستغاث و نحن الخاطئون و أهل الذنوب و أنت المستغفر الغفار لا إله إلا أنت اللهم أرسل السماء علینا دیمة مدرارا و اسقنا الغیث واکفا مغزارا غیثا مغیثا واسعا- مسبغا مهطلا مریئا مونقا مریعا غدقا مغدقا عبابا مجلجلا صحا صحصاحا بسا بساسا مسبلا عاما ودقا مطفاحا یدفع الودق بالودق دفاعا- و یطلع القطر منه غیر خلب البرق و لا مکذب الرعد تنعش به الضعیف من عبادک و تحیی به المیت من بلادک منا علینا منک آمین رب العالمین

الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۶۳

فما تم کلامه حتی صب اللّه الماء صبا- و سئل سلمان الفارسی رضی اللّه عنه فقیل له یا أبا عبد اللّه هذا شیء علمنا فقال ویحکم أ لم تسمعوا قول رسول اللّه ص حیث یقول أجریت الحکمة علی لسان أهل بیتی

بیان

العباب کغراب یقال لمعظم السیل و ارتفاعه و کثرته و التطبیق تعمیم الغیم بمطره و تغشیته الجو و تغشیة الماء وجه الأرض و أغدق المطر و اغدودق کثر قطرة و الدهم السواد و البهیم المصمت الذی لا یخالط لونه لون غیره و السلاطح العریض و بلاطح من الإتباع و یناطح الأباطح لعلها استعارة من نطحه إذا أصابه بقرنه کأنها تقاتل الأباطح و الهطل تتابع المطر المتفرق العظیم القطر و الصح بالضم ذهاب المرض و البراءة من کل عیب و الصحصاح کأنه بمعنی السحساح کما یوجد فی بعض النسخ و هو الشدید من المطر و عین سحساحة صبابة للدمع و البس السوق الشدید مطفاحا مملیا بحیث یفیض

[۵]

اشارة

۸۳۷۳- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۳۸/ ۱۵۰۵ روی عن ابن عباس أن عمر بن الخطاب خرج یستسقی فقال للعباس قم فادع ربک و استسق- و قال اللهم إنا نتوسل إلیک بعم نبیک فقام العباس فحمد اللّه و أثنی علیه ثم قال اللهم إن عندک سحابا و إن عندک مطرا فانشر السحاب و أنزل فیه الماء ثم أنزله علینا و اشدد به الأصل و أطلع به الفرع و أحی به الضرع اللهم إنا شفعاء إلیک عمن لا منطق له من بهائمنا و أنعامنا شفعنا فی أنفسنا و أهالینا اللهم إنا لا ندعو إلا إیاک و لا نرغب إلا إلیک اللهم

الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۶۴

اسقنا سقیا وارعا نافعا طبقا مجلجلا اللهم إنا نشکو إلیک جوع کل جائع و عری کل عار و خوف کل خائف و سغب کل ساغب یدعو اللّه

بیان

وارعا کافیا و السغب الجوع مع التعب و العطش

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۵

باب ۱۹۴ فرض صلاة الکسوف و کل أمر مخوف و تسکین الزلزلة

[۱]

۸۳۷۴- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن عمرو بن عثمان عن علی بن [أبی] عبد اللّه قال سمعت أبا الحسن موسی ع یقول إنه لما قبض إبراهیم بن رسول اللّه ص جرت فیه ثلاث سنن أما واحدة فإنه لما مات انکسفت الشمس فقال الناس انکسفت الشمس لفقد ابن رسول اللّه فصعد رسول اللّه ص المنبر فحمد اللّه و أثنی علیه ثم قال یا أیها الناس إن الشمس و القمر آیتان من آیات اللّه تجریان بأمره مطیعان له لا تنکسفان لموت أحد و لا لحیاته فإذا انکسفتا أو واحدة منهما فصلوا ثم نزل فصلی بالناس صلاة الکسوف

[۲]

۸۳۷۵- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۴۰/ ۱۵۰۷ قال النبی ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۶

إن الشمس و القمر آیتان من آیات اللّه تجریان بتقدیره و تنتهیان إلی أمره لا تنکسفان لموت أحد و لا لحیاة أحد فإذا انکسف أحدهما فبادروا إلی مساجدکم

[۳]

۸۳۷۶- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۰/ ۱۵۰۸ انکسفت الشمس علی عهد أمیر المؤمنین ع فصلی بهم حتی کان الرجل ینظر إلی الرجل قد ابتلت قدمه من عرقه

[۴]

۸۳۷۷- ۴ التهذیب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۲/ ۱ ابن محبوب عن الحسن بن علی عن الأشعری عن القداح عن جعفر عن أبیه عن آبائه ع قال انکسفت الشمس فی زمن رسول اللّه ص فصلی بالناس رکعتین و طول حتی غشی علی بعض القوم ممن کان وراءه من طول القیام

[۵]

۸۳۷۸- ۵ الکافی، ۳/ ۴۶۴/ ۳/ ۱ التهذیب، ۳/ ۱۵۵/ ۲/ ۱ حماد عن حریز عن الفقیه، ۱/ ۵۴۸/ ۱۵۲۶ زرارة و محمد قالا قلنا لأبی جعفر ع [أ رأیت] هذه الریاح و الظلم التی تکون هل نصلی لها فقال کل أخاویف السماء من ظلمة أو ریح أو فزع فصل له صلاة الکسوف حتی یسکن

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۷

[۶]

۸۳۷۹- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۴۱/ ۱۵۰۹ سأل البصری أبا عبد اللّه ع عن الریح و الظلمة یکون فی السماء و الکسوف فقال ع صلاتهما سواء

[۷]

۸۳۸۰- ۷ الفقیه، ۱/ ۵۴۷/ ۱۵۲۵ کان النبی ص إذا هبت ریح صفراء أو حمراء أو سوداء تغیر وجهه و اصفر و کان کالخائف الوجل حتی ینزل من السماء قطرة من مطر فیرجع إلیه لونه و یقول قد جاءتکم بالرحمة

[۸]

۸۳۸۱- ۸ الکافی، ۳/ ۴۶۴/ ۴/ ۱ محمد عن التهذیب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۳/ ۱ أحمد عن ابن أبی عمیر عن جمیل بن دراج عن أبی عبد اللّه ع قال وقت صلاة الکسوف فی الساعة التی تنکسف عند طلوع الشمس و عند غروبها قال و قال أبو عبد اللّه ع هی فریضة

[۹]

۸۳۸۲- ۹ التهذیب، ۳/ ۱۵۵/ ۳/ ۱ الحسین عن التمیمی عن محمد بن حمران قال قال أبو عبد اللّه ع الحدیث

[۱۰]

۸۳۸۳- ۱۰ التهذیب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۴/ ۱ الحسین عن النضر عن عاصم عن أبی بصیر قال انکسف القمر و أنا عند أبی عبد اللّه ع فی شهر رمضان فوثب و قال إنه کان یقال إذا انکسف القمر و الشمس

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۸

فافزعوا إلی مساجدکم

[۱۱]

۸۳۸۴- ۱۱ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۸/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن الحسن عن علی بن یعقوب الهاشمی عن مروان بن مسلم عن ابن أبی یعفور عن أبی عبد اللّه ع قال إذا انسکفت الشمس و القمر و انکسف کلها فإنه ینبغی للناس أن یفزعوا إلی إمام یصلی بهم و أیهما کسف بعضه فإنه یجزی الرجل یصلی وحده و صلاة الکسوف عشر رکعات و أربع سجدات کسوف الشمس أشد علی الناس و البهائم

[۱۲]

۸۳۸۵- ۱۲ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۹/ ۱ عنه عن الکوفی عن ابن فضال عن غالب بن عثمان عن روح بن عبد الرحیم قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاة الکسوف تصلی جماعة قال جماعة و غیر جماعة

[۱۳]

۸۳۸۶- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۶/ ۱ الحسین عن صفوان عن محمد بن یحیی الساباطی عن الرضا ع قال سألته عن صلاة الکسوف تصلی جماعة أو فرادی فقال أی ذلک شئت

[۱۴]

۸۳۸۷- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۲۹۳/ ۱۵/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن الخراز عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن صلاة الکسوف

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۶۹

قبل أن تغیب الشمس و نخشی فوات الفریضة فقال اقطعوها و صلوا الفریضة و عودوا إلی صلاتکم

[۱۵]

۸۳۸۸- ۱۵ الکافی، ۳/ ۴۶۴/ ۵/ ۱ محمد عن محمد بن الحسین عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال سألته عن صلاة الکسوف فی وقت الفریضة فقال ابدأ بالفریضة فقیل له فی وقت صلاة اللیل فقال صل صلاة الکسوف قبل صلاة اللیل

[۱۶]

۸۳۸۹- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۵۴۸/ ۱۵۲۷ محمد و العجلی عن أبی جعفر و أبی عبد اللّه ع قالا- إذا وقع الکسوف أو بعض هذه الآیات- صلیتها ما لم تتخوف أن یذهب وقت الفریضة- فإن تخوفت فابدأ بالفریضة و اقطع ما کنت فیه من صلاة الکسوف فإذا فرغت من الفریضة فارجع إلی حیث کنت قطعت و احتسب بما مضی

[۱۷]

۸۳۹۰- ۱۷ التهذیب، ۳/ ۱۵۵/ ۴/ ۱ الحسین عن حماد عن حریز عن محمد قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک ربما ابتلینا بالکسوف بعد المغرب قبل العشاء الآخرة فإن صلیت الکسوف خشینا أن تفوتنا الفریضة فقال إذا خشیت ذلک فاقطع صلاتک و اقض فریضتک ثم عد فیها قلت فإذا کان الکسوف آخر اللیل فصلینا صلاة الکسوف فأتتنا صلاة اللیل فبأیتهما نبدأ فقال صل صلاة الکسوف- و اقض صلاة اللیل حین تصبح

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۰

[۱۸]

۸۳۹۱- ۱۸ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۷/ ۱ محمد عن عمران بن موسی عن محمد بن عبد الحمید التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۵/ ۱ ابن محبوب عن عدة من أصحابنا عن محمد بن عبد الحمید عن الفقیه، ۱/ ۵۴۸/ ۱۵۲۸ علی بن الفضل الواسطی قال کتبت إلی الرضا ع إذا انکسفت الشمس أو القمر و أنا راکب لا أقدر علی النزول قال فکتب إلی صل علی مرکبک الذی أنت علیه

[۱۹]

۸۳۹۲- ۱۹ التهذیب، ۳/ ۲۹۰/ ۲/ ۱ عنه عن علی بن السندی عن ابن أبی عمیر عن جمیل عن أبی عبد اللّه ع قال صلاة الکسوف فریضة

[۲۰]

۸۳۹۳- ۲۰ التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۳/ ۱ عنه عن علی بن خالد عن الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع قال قال إن صلیت الکسوف إلی أن یذهب الکسوف عن الشمس و القمر و تطول فی صلاتک فإن ذلک أفضل و إن أحببت أن تصلی فتفرغ من صلاتک قبل أن یذهب الکسوف فهو جائز و إن لم تعلم حتی یذهب الکسوف ثم علمت بعد ذلک فلیس علیک صلاة الکسوف و إن أعلمک أحد و أنت نائم فعلمت- ثم غلبتک عینک فلم تصل فعلیک قضاؤها

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۱

[۲۱]

۸۳۹۴- ۲۱ التهذیب، ۳/ ۱۵۶/ ۶/ ۱ الحسین عن فضالة عن ابن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع صلاة الکسوف إذا فرغت قبل أن تنجلی فأعد

[۲۲]

۸۳۹۵- ۲۲ التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۴/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن الحسین عن الحجال عن الفقیه، ۱/ ۵۵۱/ ۱۵۳۲ حماد بن عثمان عن أبی عبد اللّه ع قال ذکرنا انکساف القمر و ما یلقی الناس من شدته- قال فقال أبو عبد اللّه ع إذا انجلی منه شیء فقد انجلی

[۲۳]

اشارة

۸۳۹۶- ۲۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۰/ ۱۵۰۶ قال علی بن الحسین ص أما إنه لا یفزع للآیتین و لا یرهب إلا من کان من شیعتنا فإذا کان ذلک منهما فافزعوا إلی اللّه تعالی و راجعوه

بیان

یعنی بالآیتین الکسوف و الخسوف لأنه ع ذکرهما فی صدر الحدیث مع علتهما و سیأتی تمام الحدیث و ذکره علی وجهه فی کتاب الروضة إن شاء اللّه مع أخبار أخر فی علل الزلازل و الریاح و ما یتعلق بذلک

[۲۴]

۸۳۹۷- ۲۴ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۱۵ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۸/ ۱ علی بن مهزیار قال کتبت إلی أبی جعفر ع و شکوت إلیه کثرة

الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۷۲

الزلازل فی الأهواز و قلت تری لی التحول عنها فکتب ع لا تتحولوا عنها و صوموا الأربعاء و الخمیس و الجمعة و اغتسلوا و طهروا ثیابکم و ابرزوا یوم الجمعة و ادعوا اللّه فإنه یدفع عنکم قال ففعلنا فسکنت الزلازل

[۲۵]

۸۳۹۸- ۲۵ الفقیه، ۱/ ۵۴۳/ ۱۵۱۴ سأل سلیمان الدیلمی أبا عبد اللّه ع عن الزلزلة ما هی فقال آیة فقال و ما سببها قال إن اللّه تعالی وکل بعروق الأرض ملکا فإذا أراد اللّه أن یزلزل أرضا- أوحی إلی ذلک الملک أن حرک عرق کذا و کذا قال فیحرک ذلک الملک عرق تلک الأرض التی أمر اللّه تعالی فتتحرک بأهلها قال قلت فإذا کان ذلک فما أصنع قال صل صلاة الکسوف فإذا فرغت خررت لله عز و جل ساجدا و تقول فی سجودک یا من یمسک السماوات و الأرض أن تزولا و لئن زالتا إن أمسکهما من أحد من بعده إنه کان حلیما غفورا یا من یمسک السماء أن تقع علی الأرض إلا بإذنه أمسک عنا السوء إنک علی کل شیء قدیر

[۲۶]

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج ۹، ص: ۱۳۷۲

۸۳۹۹- ۲۶ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۹/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن حماد الکوفی عن محمد بن خالد عن عبید اللّه بن الحسین عن علی بن الحسین عن علی بن أبی حمزة عن علی بن یقطین قال قال أبو عبد اللّه ع من أصابته زلزلة فلیقرأ یا من یُمْسِکُ السَّمٰاوٰاتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولٰا وَ لَئِنْ زٰالَتٰا إِنْ أَمْسَکَهُمٰا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ کٰانَ حَلِیماً غَفُوراً صل علی محمد و آل محمد و أمسک عنا السوء إنک علی کل شیء قدیر قال إن من قرأها عند النوم لم یسقط علیه البیت إن شاء اللّه

الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۷۳

باب ۱۹۵ صفة صلاة الکسوف و کل أمر مخوف

[۱]

۸۴۰۰- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۳/ ۲/ ۱ الأربعة عن زرارة و محمد و النیسابوریان عن حماد عن حریز عن زرارة و محمد قالا سألنا أبا جعفر ع عن صلاة الکسوف کم هی رکعة و کیف نصلیها فقال هی عشر رکعات و أربع سجدات تفتتح الصلاة بتکبیرة و ترکع بتکبیرة و ترفع رأسک بتکبیرة إلا فی الخامسة التی تسجد فیها و تقول سمع اللّه لمن حمده و تقنت فی کل رکعتین قبل الرکوع و تطیل القنوت و الرکوع علی قدر القراءة و الرکوع و السجود فإن فرغت قبل أن ینجلی فاقعد و ادع اللّه حتی ینجلی و إن انجلی قبل أن تفرغ من صلاتک فأتم ما بقی و تجهر بالقراءة- قال قلت کیف القراءة فیها فقال إن قرأت سورة فی کل رکعة فاقرأ فاتحة الکتاب و إن نقصت من السورة شیئا فاقرأ من حیث نقصت و لا تقرأ فاتحة الکتاب قال و کان یستحب أن یقرأ فیها الکهف و الحجر إلا أن یکون إماما

یشق علی من خلفه و إن استطعت أن تكون صلاتک بارزا- لا یخبیک [یجنک] بیت فافعل و صلاة کسوف الشمس أطول من صلاة کسوف القمر و هما سواء فی القراءة و الرکوع و السجود

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۴

[۲]

۸۴۰۱- ۲ الفقیه، ۱/ ۵۴۹/ ۱۵۳۰ سأل الحلبی أبا عبد اللّه ع عن صلاة الکسوف کسوف الشمس و القمر قال عشر رکعات و أربع سجدات ترکع خمسا ثم تسجد فی الخامسة ثم ترکع خمسا- ثم تسجد فی العاشرة و إن شئت قرأت سورة فی کل رکعة و إن شئت قرأت نصف سورة فی کل رکعة فإذا قرأت سورة فی کل رکعة فاقرأ فاتحة الکتاب و إن قرأت نصف السورة أجزأک أن لا تقرأ فاتحة الکتاب إلا فی أول رکعة حتی تستأنف أخری و لا تقل سمع اللّه لمن حمده فی رفع رأسک من الرکوع إلا فی الرکعة التی ترید أن تسجد فیها

[۳]

اشارة

۸۴۰۲- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۹/ ۱۵۳۱ و روی ابن أذینة أن القنوت فی الرکعة الثانیة قبل الرکوع ثم فی الرابعة ثم فی السادسة ثم فی الثامنة ثم فی العاشرة

بیان

قال فی الفقیه و إن لم یقنت إلا فی الخامسة و العاشرة فهو جائز لورود الخبر به قال و إذا فرغ الرجل من صلاة الکسوف و لم تکن انجلت فلیعد الصلاة و إن شاء قعد و مجد اللّه تعالی حتی ینجلی

[۳]

۸۴۰۳- ۴ التهذیب، ۳/ ۱۵۵/ ۵/ ۱ الحسین عن ابن أبی عمیر عن ابن أذینة عن رهط عن کلیهما و منهم من رواه عن أحدهما ع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۵

إن صلاة کسوف الشمس و القمر و الرجفة و الزلزلة عشر رکعات و أربع سجدات صلاها رسول اللّه ص و الناس خلفه فی کسوف الشمس ففرغ حین فرغ و قد انجلی کسوفها- و رووا أن الصلاة فی هذه الآیات کلها سواء و أشدها و أطولها کسوف الشمس تبدأ فتکبر بافتتاح الصلاة ثم تقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع- ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الثانیة ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الثالثة ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الرابعة ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقرأ أم الکتاب و سورة ثم ترکع الخامسة فإذا رفعت رأسک- قلت سمع اللّه لمن حمده ثم تخر ساجدا فتسجد سجدتین ثم تقوم فتصنع مثل ما صنعت فی الأولی- قال قلت و إن هو قرأ سورة واحدة فی الخمس رکعات ففرقها بینها قال أجزأه أم القرآن فی أول مرة و إن قرأ خمس سور فمع کل سورة أم الکتاب و القنوت فی الرکعة الثانیة قبل الرکوع إذا فرغت من

القراءة ثم تقنت فی الرابعة مثل ذلک ثم فی السادسة ثم فی الثامنة ثم فی العاشرة و الرهط الذین رووه الفضیل و زرارة و العجلی و محمد

[۵]

اشارة

۸۴۰۴- ۵ التهذیب، ۳/ ۲۹۴/ ۱۷/ ۱ أحمد عن علی بن الحکم عن علی عن أبی بصیر قال سألته عن صلاة الکسوف فقال عشر رکعات

الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۷۶

و أربع سجدات تقرأ فی کل رکعة مثل یس و النور و یکون رکوعک مثل قراءتک و سجودک مثل رکوعک قلت فمن لم یحسن یس و أشباهها قال فلیقرأ ستین آیة فی کل رکعة فإذا رفع رأسه من الرکوع فلا یقرأ بفاتحة الکتاب قال فإن أغفلها أو کان نائما فلیقضها

بیان

قوله ع فلا تقرأ بفاتحة الکتاب یعنی به إذا لم تکن الستون آیة سورة تامة

[۶]

۸۴۰۵- ۶ التهذیب، ۳/ ۲۹۱/ ۶/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن محمد بن خالد البرقی عن أبی البختری عن أبی عبد اللّه ع أن علیا ع صلی فی کسوف الشمس رکعتین فی أربع سجدات و أربع رکعات قام فقرأ ثم رکع ثم رفع رأسه فقرأ ثم قام فدعا مثل رکعته ثم سجد سجدتین ثم قام ففعل مثل ما فعل فی الأولی فی قراءته- و قیامه و رکوعه و سجوده سواء

[۷]

اشارة

۸۴۰۶- ۷ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۷/ ۱ عنه عن بنان عن الحسن بن أحمد عن یونس بن یعقوب قال قال أبو عبد اللّه ع انکسف

الوافی، ج ۹، ص: ۱۳۷۷

القمر فخرج أبی و خرجت معه إلی المسجد الحرام فصلی ثمان رکعات کما یصلی رکعة و سجدتین

بیان

حملهما فی التهذیبین علی التقیة لموافقتهما لمذاهب العامة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۷۹

باب ۱۹۶ قضاء صلاة الکسوف

[۱]

۸۴۰۷- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن حماد التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۱۱/ ۱ الحسین عن حماد عن حریز عن زرارة و محمد عن أبی عبد اللّه ع قال إذا انکسفت الشمس کلها و احترقت و لم تعلم ثم علمت بعد ذلک فعلیک القضاء و إن لم یحترق کلها فلیس علیک قضاء

[۲]

۸۴۰۸- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۶/ ۱ و فی روایة أخری إذا علم بالکسوف و نسی أن یصلی فعلیه القضاء و إن لم یعلم به فلا قضاء علیه هذا إذا لم یحترق کله

[۳]

۸۴۰۹- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۴۹/ ۱۵۲۹ محمد و الفضیل بن یسار قالا قلنا لأبی جعفر ع أ یقضی صلاة الکسوف من إذا أصبح فعلم و إذا أمسی فعلم قال إن کان القرصان احترقا کلاهما قضیت و إن کان إنما احترق بعضهما فلیس علیک قضاؤه

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۰

[۴]

۸۴۱۰- ۴ التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۸/ ۱ الحسین عن القاسم بن محمد عن عبد اللّه بن محمد عن حریز قال قال أبو عبد اللّه ع إذا انکسف القمر و لم تعلم به حتی أصبحت ثم بلغک فإن کان احترق کله فعلیک القضاء و إن لم یکن احترق کله فلا قضاء علیک

[۵]

۸۴۱۱- ۵ التهذیب، ۱/ ۱۱۷/ ۴۱/ ۱ المشایخ عن ابن أبان عن التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۹/ ۱ الحسین عن حماد عن حریز عمن أخبره عن أبی عبد اللّه ع قال إذا انکسف القمر فاستیقظ الرجل فکسل أن یصلی فلیغتسل من غد و لیقض الصلاة و إن لم یستیقظ و لم یعلم بانکساف القمر فلیس علیه إلا القضاء بغیر غسل

[۶]

۸۴۱۲- ۶ التهذیب، ۳/ ۱۵۷/ ۱۰/ ۱ محمد بن سنان عن ابن مسکان عن عبید اللّه الحلبی قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاة الکسوف نقضی إذا فأتتنا قال لیس فیها قضاء و قد کان فی أیدینا أنها تقضی

[۷]

۸۴۱۳- ۷ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۱۰/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن الحسن عن عبید بن زرارة عن أبیه عن أبی جعفر ع قال
الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۱
انکسفت الشمس و أنا فی الحمام فعلمت بعد ما خرجت فلم أقض

[۸]

اشارة

۸۴۱۴- ۸ التهذیب، ۳/ ۲۹۲/ ۱۱/ ۱ عنه عن أحمد عن موسی بن القاسم و أبی قتادة عن علی بن جعفر عن أخیه موسی ع قال سألته عن صلاة الکسوف هل علی من ترکها قضاء قال إذا فاتتک فلیس علیک قضاء

بیان

هذه الأخبار حملها فی التهذیبین علی ما إذا احترق بعض القرص و لم یعلم به أصلا لإجمالها و تفصیل معارضها
الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۳

باب ۱۹۷ علة صلاة الکسوف

[۱]

اشارة

۸۴۱۵- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۴۱/ ۱۵۱۰ فی العلل التی ذکرها الفضل بن شاذان النیسابوری رحمه اللّه عن الرضا ع قال إنما جعلت للکسوف صلاة لأنه من آیات اللّه تبارک و تعالی لا یدری أ لرحمة ظهرت أم لعذاب و أحب النبی ص أن تفزع أمته إلی خالقها و راحمها عند ذلک لیصرف عنهم شرها و یقیهم مکروهها کما صرف عن قوم یونس حین تضرعوا إلی اللّه عز و جل و إنما جعلت عشر رکعات لأن أصل الصلاة التی نزل فرضها من السماء أولا فی الیوم و اللیلة إنما هی عشر رکعات فجمعت تلک الرکعات هاهنا و إنما جعل فیها السجود لأنه لا تکون صلاة فیها رکوع إلا فیها سجود و لأن یختموا صلاتهم أیضا بالسجود و الخضوع- و إنما جعلت أربع سجدات لأن کل صلاة نقص سجودها من أربع سجدات لا تکون صلاة لأن أقل الفرض من السجود فی الصلاة لا یکون
الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۴
إلا أربع سجدات و إنما لم یجعل بدل الرکوع سجودا لأن الصلاة قائما أفضل من الصلاة قاعدا و لأن القائم یری الکسوف و الأعلی و الساجد لا یری و إنما غیرت عن أصل الصلاة التی افترضها اللّه تعالی لأنها تصلی لعلة تغیر أمر من الأمور و هو الکسوف فلما تغیرت العلة تغیر المعلول

بیان

قال فی الفقیه بعد نقل علهٔ الکسوف عن سید العابدین ع کما یأتی ذکره فی کتاب الروضهٔ إن شاء اللّه تعالی إنما وجب الفزع فیه إلی المساجد و الصلاهٔ لأنه آیهٔ تشبه آیات الساعهٔ و کذلک الزلازل و الریاح هی آیات تشبه آیات الساعهٔ فأمرنا بتذکر القیامهٔ عند مشاهدتها و الرجوع إلی اللّه بالتوبهٔ و الإنابهٔ و الفزع إلی المساجد التی هی بیوته فی الأرض و المستجیر بها محفوظ فی ذمهٔ اللّه تعالی ذکره

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۵

باب ۱۹۸ صلاهٔ التسبیح

[۱]

اشارهٔ

۸۴۱۶- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۵/ ۱/ ۱ الثلاثهٔ عن یحیی الحلبی عن هارون بن خارجهٔ عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لجعفر یا جعفر أ لا أمنحک أ لا أعطیک أ لا أحبوک فقال له جعفر بلی یا رسول اللّه قال فظن الناس أنه یعطیه ذهبا أو فضهٔ فتشوف الناس لذلک فقال له إنی أعطیک شیئا إن أنت صنعته کل یوم کان خیرا لک من الدنیا و ما فیها فإن صنعته بین یومین غفر لک ما بینهما أو کل جمعهٔ أو کل شهر أو کل سنهٔ غفر لک ما بینهما- تصلی أربع رکعات تبتدئ فتقرأ و تقول إذا فرغت سبحان اللّه و الحمد للّه و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر تقول ذلک خمس عشرهٔ مرهٔ بعد القراءهٔ فإذا رکعت قلته عشر مرات فإذا رفعت رأسک من الرکوع قلته عشر مرات فإذا سجدت قلته عشر مرات فإذا رفعت رأسک من السجود- فقل بین السجدتین عشر مرات و إذا سجدت الثانیهٔ فقل عشر مرات- فإذا رفعت رأسک من السجدهٔ الثانیهٔ قلت عشر مرات و أنت قاعد قبل أن تقوم فذلک خمس و سبعون تسبیحهٔ فی کل رکعهٔ ثلاثمائهٔ تسبیحهٔ فی أربع رکعات ألف و مائتا تسبیحهٔ و تهلیلهٔ و تکبیرهٔ و تحمیدهٔ إن شئت صلیتها

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۶

بالنهار و إن شئت صلیتها باللیل

بیان

أمنحک و أعطیک و أحبوک متقاربهٔ المعانی و التشوف التطلع

[۲]

اشارهٔ

۸۴۱۷- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۱/ ۱ التهذیب، ۳/ ۱۸۷/ ۴/ ۱ و فی روایهٔ إبراهیم بن عبد الحمید عن أبی الحسن ع یقرأ فی الأولی إذا زلزلت و فی الثانیهٔ و العادیات و فی الثالثهٔ إذا جاء نصر اللّه و فی الرابعهٔ بقل هو اللّه أحد قلت فما ثوابها قال لو کان علیه مثل رمل

عالج ذنوبا غفر له ثم نظر إلی فقال إنما ذلک لک و لأصحابک

بیان

عالج موضع به رمل

[۳]

۸۴۱۸- ۳ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۲/ ۱ و روی عن ابن أبی عمیر عن یحیی بن عمران الحلبی عن ذریح عن أبی عبد اللّه ع قال تصلیها باللیل و تصلیها بالنهار و تصلیها فی السفر باللیل و النهار فإن شئت فاجعلها من نوافلک

[۴]

اشارة

۸۴۱۹- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۵۲/ ۱۵۳۳ الثمالی عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص لجعفر بن أبی طالب یا جعفر أ لا- أمنحک أ لا أعطیک أ لا أحبوک أ لا أعلمک صلاة إذا أنت صلیتها لو کنت فررت من الزحف و کان علیک مثل رمل عالج

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۷

و زبد البحر ذنوبا غفرت لک قال بلی یا رسول اللّه قال تصلی أربع رکعات إذا شئت إن شئت کل لیلة و إن شئت کل یوم و إن شئت فمن جمعة إلی جمعة و إن شئت فمن شهر إلی شهر و إن شئت فمن سنة إلی سنة- تفتتح الصلاة ثم تکبر خمس عشرة مرة تقول اللّه أکبر و سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه ثم تقرأ الفاتحة و سورة و ترکع فتقولهن فی رکوعک عشر مرات ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقولهن عشر مرات و تخر ساجدا فتقولهن عشر مرات فی سجودک ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تخر ساجدا فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تنهض فتقولهن خمس عشرة مرة ثم تقرأ الفاتحة و سورة ثم ترکع فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من الرکوع فتقولهن عشر مرات ثم تخر ساجدا فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تسجد فتقولهن عشر مرات ثم ترفع رأسک من السجود فتقولهن عشر مرات ثم تتشهد و تسلم ثم تقوم فتصلی رکعتین أخریین تصنع فیهما مثل ذلک ثم تسلم- ثم قال أبو جعفر ع فذلک خمس و سبعون مرة فی کل رکعة ثلاثمائة تسبیحة تکون ثلاثمائة مرة فی الأربع رکعات ألف و مائتان تسبیحة یضاعفها اللّه تعالی و یکتب لک بها اثنتی عشرة ألف حسنة الحسنة منها مثل جبل أحد و أعظم

بیان

قال فی الفقیه و قد روی أن التسبیح فی صلاة جعفر بعد القراءة و إن ترتیب التسبیح سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر فبأی الحدیثین أخذ

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۸

المصلی فهو مصیب و جائز له و القنوت فی کل رکعتین منها قبل الرکوع و القراءة فی الرکعة الأولی الحمد و إذا زلزلت الأرض و فی الثانیة الحمد و العادیات و فی الثالثة الحمد و إذا جاء نصر اللّه و فی الرابعة الحمد و قل هو اللّه أحد و إن شئت صلیتها کلها بالحمد و قل هو اللّه أحد

[۵]

۸۴۲۰- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۵۳/ ۱۵۳۵ و فی روایة ابن المغیرة أن الصادق ع قال اقرأ فی صلاة جعفر بقل هو اللّه أحد و قل یا أیها الکافرون

[۶]

۸۴۲۱- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۳۹ أبو بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال صل صلاة جعفر أی وقت شئت من لیل أو نهار و إن شئت حسبتها من نوافل اللیل و إن شئت حسبتها من نوافل النهار تحسب لک من نوافلک و تحسب لک فی صلاة جعفرع

[۷]

اشارة

۸۴۲۲- ۷ التهذیب، ۳/ ۱۸۶/ ۲/ ۱ محمد بن أحمد عن البرقی عن ابن أسباط عن الفقیه، ۱/ ۵۵۳/ ۱۵۳۶ إبراهیم بن أبی البلاد قال قلت لأبی الحسن الفقیه، یعنی موسی بن جعفرع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۸۹

أی شیء لمن صلی صلاة جعفر قال لو کان علیه مثل رمل عالج و زبد البحر ذنوبا لغفرها اللّه له قال قلت هذه لنا قال فلمن هی إلا لکم خاصة قال قلت فأی شیء أقرأ فیها قال و قلت أعترض القرآن قال لا اقرأ فیها إذا زلزلت و إذا جاء نصر اللّه و إنا أنزلناه و قل هو اللّه أحد

بیان

أعترض القرآن أی أقع فیه و أختار منه السور

[۸]

۸۴۲۳- ۸ الکافی، ۳/ ۴۶۷/ ۷/ ۱ محمد بن الحسن عن سهل عن ابن أسباط عن الحکم بن مسکین عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له من صلی صلاة جعفر هل یکتب له من الأجر- مثل ما قال رسول اللّه ص لجعفر قال أی و اللّه

[۹]

۸۴۲۴- ۹ الفقیه، ۱/ ۵۵۴/ ۱۵۳۷ الحدیث مرسلا

[۱۰]

۸۴۲۵- ۱۰ التهذیب، ۳/ ۱۸۶/ ۱/ ۱ الحسین عن صفوان عن بسطام عن عبد اللّه ع قال قال له رجل جعلت فداک- أ یلتزم الرجل أخاه فقال نعم إن رسول اللّه ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۰

یوم افتتح خیبر أتاه الخبر أن جعفرا قد قدم فقال و اللّه ما أدری بأیهما أنا أشد سرورا بقدوم جعفر أو بفتح خیبر قال فلم یلبث أن جاء جعفر قال فوثب رسول اللّه ص فالتزمه و قبل ما بین عینیه- قال فقال له الرجل الأربع رکعات التی بلغنی أن رسول اللّه ص أمر جعفرا أن یصلیها- فقال لما قدم علیه قال له یا جعفر أ لا أعطیک أ لا أمنحک أ لا أحبوک- قال فتشوف الناس و رأوا أنه یعطیه ذهبا أو فضة قال بلی یا رسول اللّه قال صل أربع رکعات متی ما صلیتهن غفر اللّه لک ما بینهن إن استطعت کل یوم و إلا فکل یومین أو کل جمعة أو کل شهر أو کل سنة- فإنه یغفر لک ما بینهما قال کیف أصلیها- قال تفتتح الصلاة ثم تقرأ ثم تقول خمس عشرة مرة و أنت قائم سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر فإذا رکعت قلت ذلک عشرا و إذا رفعت رأسک فعشرا و إذا سجدت فعشرا و إذا رفعت رأسک فعشرا و إذا سجدت الثانیة فعشرا و إذا رفعت رأسک عشرا فذلک خمس و سبعون- تکون ثلاثمائة فی أربع رکعات فهن ألف و مائتان و تقرأ فی کل رکعة بقل هو اللّه أحد و قل یا أیها الکافرون

[۱۱]

۸۴۲۶- ۱۱ التهذیب، ۳/ ۱۸۷/ ۳/ ۱ محمد بن أحمد عن یعقوب بن یزید عن ابن أبی عمیر عن یحیی بن عمران عن ذریح عن أبی عبد اللّه ع قال إن شئت صل صلاة التسبیح باللیل و إن شئت بالنهار و إن شئت فی السفر و إن شئت جعلتها من نوافلک و إن شئت جعلتها من قضاء صلاة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۱

[۱۲]

۸۴۲۷- ۱۲ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۴/ ۱ القمی عن التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۱/ ۱ محمد بن أحمد عن علی بن سلیمان قال کتبت إلی الرجل ع أسأله ما تقول فی صلاة التسبیح فی المحمل فکتب إذا کنت مسافرا فصل

[۱۳]

۸۴۲۸- ۱۳ التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۲/ ۱ سعد عن محمد بن الحسین عن ابن أبی عمیر عن ذریح قال سألت أبا عبد اللّه ع عن صلاة جعفر أحتسب بها من نافلتی فقال ما شئت من لیل أو نهار

[۱۴]

۸۴۲۹- ۱۴ التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۳/ ۱ عنه عن عبد اللّه بن جعفر عن الفقیه، ۱/ ۵۵۴/ ۱۵۳۸ علی بن الریان أنه قال کتبت إلی الماضی الأخیر ع أسأله عن رجل صلی صلاة جعفر رکعتین ثم تعجله عن الرکعتین الأخیرتین حاجة أو یقطع ذلک بحادث

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۳۹۲
یحدث أ یجوز له أن یتمها إذا فرغ من حاجته و إن قام عن مجلسه أم لا یحتسب بذلک إلا أن یستأنف الصلاة و یصلی الأربع رکعات کلها فی مقام واحد فکتب بلی إن قطعه عن ذلک أمر لا بد له منه فلیقطع ثم لیرجع فلیبن علی ما بقی منها إن شاء اللّه

[۱۵]

۸۴۳۰- ۱۵ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن محسن بن أحمد عن أبان قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول من کان مستعجلا یصلی صلاة جعفر مجردة ثم یقضی التسبیح و هو ذاهب فی حوائجه

[۱۶]

۸۴۳۱- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۴۰ أبو بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال إذا کنت مستعجلا فصل صلاة جعفر مجردة ثم اقض التسبیح

[۱۷]

اشارة

۸۴۳۲- ۱۷ الکافی، ۳/ ۴۶۶/ ۵/ ۱ علی بن محمد عن بعض أصحابنا عن الفقیه، ۱/ ۵۵۴/ ۱۵۴۱ السراد رفعه قال قال تقول فی آخر سجدة من صلاة جعفر یا من لبس العز و الوقار یا من تعطف بالمجد و تکرم به یا من لا ینبغی التسبیح إلا له یا من أحصی کل شی‌ء علمه- یا ذا النعمة و الطول یا ذا المن و الفضل یا ذا القدرة و الکرم أسألک بمعاقد العز من عرشک و بمنتهی الرحمة من کتابک و باسمک الأعظم الأعلی و کلماتک التامات أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تفعل بی کذا و کذا
الوافی، ج‌۹، ص: ۱۳۹۳

بیان

تعطف بالمجد أی تردی به من العطاف و هو الرداء سمی به لوقوعه علی عطفی الرجل و هما ناحیتا عنقه و معاقد العز من العرش الخصال التی استحق بها العز أو مواضع انعقاده منه کذا فی النهایة قال و حقیقة معناه بعز عرشک قوله من کتابک ناظر إلی قوله سبحانه کَتَبَ عَلیٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ

[۱۸]

۸۴۳۳- ۱۸ الکافی، ۳/ ۴۶۷/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن عبد اللّه بن أبی القاسم ذکره عمن حدثه عن أبی سعید المدائنی قال قال لی أبو عبد اللّه ع أ لا أعلمک شیئا تقوله فی صلاة جعفر فقلت بلی فقال إذا کنت فی آخر سجدة من الأربع رکعات فقل إذا فرغت من تسبیحک- سبحان من لبس العز و الوقار سبحان من تعطف بالمجد و تکرم به سبحان من لا ینبغی التسبیح إلا له سبحان من أحصی کل شی‌ء علمه سبحان ذی المن و النعم سبحان ذی القدرة و الکرم [الأمر] اللهم إنی أسألک بمعاقد العز من عرشک و منتهی الرحمة

من کتابک و اسمک الأعظم و کلماتک التامة التی تمت صدقا و عدلا صل علی محمد و أهل بیته و افعل بی کذا و کذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۵

باب ۱۹۹ سائر الصلوات المرغب فیها

[۱]

۸۴۳۴- ۱ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۱/ ۱ علی بن محمد و غیره عن التهذیب، ۳/ ۳۱۰/ ۷/ ۱ سهل عن علی بن الحکم عن مثنی الحناط عن الفقیه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۷ أبی بصیر قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول من صلی أربع رکعات بمائتی مرة قل هو اللّه أحد فی کل رکعة خمسین مرة لم ینفتل و بینه و بین اللّه ذنب إلا غفر له

[۲]

۸۴۳۵- ۲ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن البرقی عن سعدان عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال من صلی أربع رکعات یقرأ فی کل رکعة قل هو اللّه أحد خمسین مرة لم ینفتل و بینه و بین

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۶

اللّه ذنب إلا غفر له

[۳]

۸۴۳۶- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۶ عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال من توضأ فأسبغ الوضوء و افتتح الصلاة فصلی أربع رکعات یفصل بینهن بتسلیمة یقرأ فی کل رکعة فاتحة الکتاب و قل هو اللّه أحد خمسین مرة انفتل حین ینفتل و لیس بینه و بین اللّه ذنب إلا غفر له

[۴]

اشارة

۸۴۳۷- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۷ العیاشی عن عبد اللّه بن محمد عن محمد بن إسماعیل السماک عن ابن أبی عمیر عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال من صلی أربع رکعات فقرأ فی کل رکعة خمسین مرة قل هو اللّه أحد کانت صلاة فاطمة ع و هی صلاة الأوابین

بیان

قال فی الفقیه و کان شیخنا محمد بن الحسن بن الولید رضی اللّه عنه یروی هذه الصلاة و ثوابها إلا أنه کان یقول إنی لا أعرفها بصلاة فاطمة ع و أما أهل الکوفة فإنهم یعرفونها بصلاة فاطمة ع

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۷

[۵]

۸۴۳۸- ۵ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۳/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۰/ ۸/ ۱ محمد بإسناده رفعه عن أبی عبد اللّه ع قال من صلی رکعتین بقل هو اللّه أحد فی کل رکعة ستین مرة انفتل و لیس بینه و بین اللّه ذنب

[۶]

۸۴۳۹- ۶ الفقیه، ۱/ ۵۶۴/ ۱۵۵۸ ابن أبی عمیر عن الصادق ع قال من صلی صلاة رکعتین خفیفتین بقل هو اللّه أحد فی کل رکعة ستین مرة انفتل و لیس بینه و بین اللّه عز و جل ذنب

[۷]

۸۴۴۰- ۷ التهذیب، ۲/ ۲۴۳/ ۳۲/ ۱ محمد بن أحمد عن أبی جعفر عن أبیه عن وهب أو عن السکونی عن جعفر عن أبیه ع قال الفقیه، ۱/ ۵۶۵/ ۱۵۵۹ قال رسول اللّه ص تنفلوا فی ساعة الغفلة و لو برکعتین خفیفتین فإنهما تورثان دار الکرامة- التهذیب، قیل یا رسول اللّه و ما ساعة الغفلة قال ما بین المغرب و العشاء

[۸]

اشارة

۸۴۴۱- ۸ الفقیه، ۱/ ۵۶۵/ ۱۵۶۰ و فی خبر آخر دار السلام و هی الجنة و ساعة الغفلة بین المغرب و العشاء الآخرة

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۸

بیان

روی ابن طاوس رحمه اللّه فی کتاب فلاح السائل هذه الروایة مسندة و زاد قیل یا رسول اللّه و ما معنی خفیفتین قال یقرأ فیهما الحمد وحدها- قیل یا رسول اللّه فمتی أصلیهما قال ما بین المغرب و العشاء
و روی رحمه اللّه فی کتابه هذا بإسناده عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال من صلی بین العشاءین رکعتین قرأ فی الأولی الحمد و قوله تعالی وَ ذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغاضِباً إلی قوله نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ و فی الثانیة الحمد و قوله تعالی وَ عِنْدَهُ مَفاتِحُ الْغَیْبِ إلی قوله فِی کِتابٍ مُبِینٍ فإذا فرغ من القراءة رفع یدیه و قال- اللهم إنی أسألک بمفاتح الغیب التی لا یعلمها إلا أنت أن تصلی علی محمد و آله و أن تفعل بی کذا و کذا اللهم أنت ولی نعمتی و القادر علی طلبتی تعلم حاجتی- فأسألک بحق محمد و آل محمد علیه و علیهم السلام لما قضیتها لی و سأل اللّه جل جلاله حاجته أعطاه اللّه ما سأل فإن النبی ص قال- لا تترکوا رکعتی الغفلة و هما بین العشاءین

[۹]

۸۴۴۲- ۹ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۴/ ۱ علی بن محمد عن بعض أصحابنا عن أبی الحسن الرضا ع قال من صلی المغرب و بعدها أربع رکعات- و لم یتکلم حتی یصلی عشر رکعات یقرأ فی کل رکعة بالحمد و قل هو اللّه أحد کانت تعدل عشر رقبات

الوافی، ج۹، ص: ۱۳۹۹

[۱۰]

اشارة

۸۴۴۳- ۱۰ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۶/ ۱ علی بن محمد بإسناده عن بعضهم ع فی قول اللّه تعالی إِنَّ ناشِئَةَ اللَّیْلِ هِیَ أَشَدُّ وَطْئاً وَ أَقْوَمُ قِیلًا قال هی رکعتان بعد المغرب تقرأ فی أول رکعة فاتحة الکتاب و عشرا من أول البقرة و آیة السخرة و من قوله وَ إِلهُکُمْ إِلهٌ واحِدٌ لا إِلهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمنُ الرَّحِیمُ- إِنَّ فِی خَلْقِ السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ إلی قوله لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ و خمس عشرة مرة قل هو اللّه أحد و فی الرکعة الثانیة فاتحة الکتاب و آیة الکرسی و آخر البقرة من قوله لِلّهِ ما فِی السَّماواتِ وَ ما فِی الْأَرْضِ إلی أن تختم السورة و خمس عشرة مرة قل هو اللّه أحد ثم ادع بعد هذا بما شئت قال و من واظب علیه کتب اللّه له بکل صلاة ستمائة ألف حجة

بیان

قد مضی تفسیر ناشئة اللیل فی باب فضل صلاة اللیل

[۱۱]

۸۴۴۴- ۱۱ الکافی، ۳/ ۴۶۸/ ۵/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن محمد بن کردوس عن أبی عبد اللّه ع قال من تطهر ثم أوی إلی فراشه بات و فراشه کمسجد فإن قام من اللیل فذکر اللّه تناثرت عنه خطایاه فإن قام من آخر اللیل فتطهر و صلی رکعتین و حمد اللّه و أثنی علیه و صلی علی النبی ص لم یسأل اللّه شیئا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۰

إلا أعطاه إما أن یعطیه الذی یسأله بعینه و إما أن یدخر له ما هو خیر له منه

[۱۲]

اشارة

۸۴۴۵- ۱۲ الفقیه، ۲/ ۹۴/ ۱۸۳۰ روی حریز عن زرارة قال قلت لأبی جعفر ع ما تقول فی لیلة النصف من شعبان قال یغفر اللّه عز و جل من خلقه لأکثر من عدد شعر معزی کلب و ینزل اللّه تعالی ملائکته إلی السماء الدنیا و إلی الأرض بمکة

بیان

المعزى المعز و كلب أبو قبيله و إنما أوردنا هذا الحديث فى هذا الباب مع أنه ليس فيه ذكر للصلاة تمهيدا للحديث الآتى

[۱۳]

اشارة

۸۴۴۶- ۱۳ الكافى، ۳/ ۴۶۹/ ۷/ ۱ على بن محمد رفعه عن أبى عبد اللّه ع قال إذا كان ليلة النصف من شعبان فصل أربع ركعات تقرأ فى كل ركعة الحمد مرة و قل هو اللّه أحد مائة مرة فإذا فرغت فقل اللهم إنى إليك فقير و إنى عائذ بك و منك خائف و بك مستجير رب لا تبدل اسمى رب لا تغير جسمى رب لا تجهد بلائى أعوذ بعفوك من عقابك- و أعوذ برضاك من سخطك و أعوذ برحمتك من عذابك و أعوذ بك منك جل ثناؤك أنت كما أثنيت على نفسك و فوق ما يقول القائلون- قال و قال أبو عبد اللّه ع يوم سبعة و عشرين من رجب نبئ فيه رسول اللّه ص من صلى فيه أى وقت شاء اثنتى عشرة ركعة يقرأ فى كل ركعة أم القرآن و سورة مما تيسر فإذا فرغ و سلم جلس

الوافى، ج۹، ص: ۱۴۰۱

مكانه ثم قرأ أم القرآن أربع مرات و المعوذات الثلاث كل واحدة أربع مرات فإذا فرغ من صلاته و هو فى مكانه قال لا إله إلا اللّه و اللّه أكبر- و الحمد لله و سبحان اللّه و لا حول و لا قوة إلا بالله أربع مرات ثم يقول اللّه اللّه ربى لا أشرك به شيئا أربع مرات ثم يدعو فلا يدعو بشىء إلا استجيب له فى كل حاجة إلا أن يدعو فى جائحة [قوم] أو قطيعة رحم

بيان

الجائحة بتقديم الجيم على المهملة الآفة و الهلاك

[۱۴]

۸۴۴۷- ۱۴ التهذيب، ۳/ ۷۱/ ۳۱/ ۱ على بن حاتم عن محمد بن جعفر عن محمد بن أحمد عن السيارى رفعه إلى أمير المؤمنين ع قال قال رسول اللّه ص من صلى ليلة الفطر ركعتين يقرأ فى أول ركعة منهما الحمد و قل هو اللّه أحد ألف مرة و فى الركعة الثانية الحمد و قل هو اللّه أحد مرة واحدة لم يسأل اللّه شيئا إلا أعطاه

[۱۵]

اشارة

۸۴۴۸- ۱۵ التهذيب، ۳/ ۱۴۳/ ۱/ ۱ الحسين بن الحسن الحسنى عن محمد بن موسى الهمدانى عن على بن حسان الواسطى عن على بن

الوافى، ج۹، ص: ۱۴۰۲

الحسین العبدی قال سمعت أبا عبد اللّه الصادق ع یقول صیام یوم غدیر خم یعدل صیام عمر الدنیا لو عاش إنسان ثم صار ما عمرت الدنیا لکان له ثواب ذلک و صیامه یعدل عند اللّه عز و جل فی کل عام مائة حجة و مائة عمرة مبرورات متقبلات و هو عید اللّه الأکبر و ما بعث اللّه عز و جل نبیا إلا و تعید فی هذا الیوم و عرف حرمته و اسمه فی السماء یوم العهد المعهود و فی الأرض یوم المیثاق المأخوذ و الجمع المشهود- و من صلی فیه رکعتین یغتسل عند زوال الشمس من قبل أن تزول مقدار نصف ساعة یسأل اللّه عز و جل یقرأ فی کل رکعة سورة الحمد مرة و عشر مرات قل هو اللّه أحد و عشر مرات آیة الکرسی و عشر مرات إنا أنزلناه عدلت عند اللّه عز و جل مائة ألف حجة و مائة ألف عمرة و ما سأل اللّه عز و جل حاجة من حوائج الدنیا و الآخرة إلا قضیت له کائنة ما کانت الحاجة و إن فاتتک الرکعتان و الدعاء قضیتها بعد ذلک و من فطر فیه مؤمنا کان کمن أطعم فئاما و فئاما و فئاما فلم یزل یعد إلی أن عقد بیده عشرا ثم قال و تدری کم الفئام قلت لا قال مائة ألف کل فئام کان له ثواب من أطعم بعددها من النبیین و الصدیقین و الشهداء فی حرم اللّه عز و جل و سقاهم فی یوم ذی مسغبة و الدرهم فیه بألف ألف درهم- قال لعلک تری أن اللّه عز و جل خلق یوما أعظم حرمة منه لا- و اللّه لا- و اللّه لا- و اللّه ثم قال و لیکن من قولکم إذا التقیتم أن تقولوا الحمد لله الذی أکرمنا بهذا الیوم و جعلنا من الموفین بعهده إلینا و میثاقه الذی واثقنا به- من ولایة ولاة أمره و القوام بقسطه و لم یجعلنا من الجاحدین و المکذبین بیوم الدین ثم قال و لیکن من دعائک فی دبر هاتین الرکعتین أن تقول رَبَّنا إِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادِی لِلْإِیمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنَّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا

الوافی، ج ۹، ص: ۱۴۰۳

وَ کَفِّرْ عَنَّا سَیِّئاتِنا وَ تَوَفَّنا مَعَ الْأَبْرارِ رَبَّنا وَ آتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ وَ لا تُخْزِنا یَوْمَ الْقِیامَةِ إِنَّکَ لا تُخْلِفُ الْمِیعادَ- ثم تقول بعد ذلک اللهم إنی أشهدک و کفی بک شهیدا و أشهد ملائکتک- و حملة عرشک و سکان سماواتک و أرضک بأنک أنت اللّه الذی لا إله إلا أنت المعبود الذی لیس من لدن عرشک إلی قرار أرضک معبود یعبد سواک- إلا باطل مضمحل غیر وجهک الکریم لا إله إلا أنت المعبود فلا معبود سواک تعالیت عما یقول الظالمون علوا کبیرا و أشهد أن محمدا عبدک و رسولک و أشهد أن علیا صلوات اللّه علیه أمیر المؤمنین و ولیهم و مولاهم- ربنا إننا سمعنا بالنداء و صدقنا المنادی رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم إذ نادی بنداء عنک بالذی أمرته أن یبلغ ما أنزلت إلیه من ولایة ولی أمرک فحذرته و أنذرته إن لم یبلغ أن تسخط علیه و أنه إن بلغ رسالاتک عصمته من الناس فنادی مبلغا وحیک و رسالاتک ألا- من کنت مولاه فعلی مولاه و من کنت ولیه فعلی ولیه و من کنت نبیه فعلی أمیره ربنا فقد أجبنا داعیک النذیر المنذر محمدا صلی اللّه علیه و آله و سلم عبدک و رسولک إلی علی بن أبی طالب علیه السلام الذی أنعمت علیه و جعلته مثلا لبنی إسرائیل أنه أمیر المؤمنین و مولاهم و ولیهم إلی یوم القیامة یوم الدین فإنک قلت إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنا عَلَیْهِ وَ جَعَلْناهُ مَثَلًا لِبَنِی إِسْرائِیلَ- ربنا آمنا و اتبعنا مولانا و ولینا و هادینا و داعینا و داعی الأنام و صراطک المستقیم السوی و حجتک و سبیلک الداعی إلیک علی بصیرة هو و من اتبعه- و سبحان اللّه عما یشرکون بولایته و ما یلحدون باتخاذ الولائج دونه فاشهد یا إلهی إنه الإمام الهادی المرشد الرشید علی أمیر المؤمنین الذی ذکرته فی کتابک فقلت وَ إِنَّهُ فِی أُمِّ الْکِتابِ لَدَیْنا لَعَلِیٌّ حَکِیمٌ لا أشرک معه

الوافی، ج ۹، ص: ۱۴۰۴

إماما و لا اتخذ من دونه ولیجة- اللهم فإنا نشهد أنه عبدک الهادی من بعد نبیک النذیر المنذر و صراطک المستقیم و أمیر المؤمنین و قائد الغر المحجلین و حجتک البالغة و لسانک المعبر عنک فی خلقک و القائم بالقسط من بعد نبیک و دیان دینک و خازن علمک- و موضع سرک و عیبة علمک و أمینک المأخوذ میثاقه مع میثاق رسولک صلی اللّه علیه و آله و سلم من جمیع خلقک و بریتک شهادة الإخلاص لک بالوحدانیة بأنک أنت اللّه الذی لا إله إلا أنت و أن محمدا عبدک و رسولک و علیا أمیر المؤمنین و أن الإقرار بولایته تمام توحیدک و الإخلاص بوحدانیتک و کمال دینک و تمام نعمتک علی جمیع خلقک و بریتک فإنک قلت و قولک الحق الْیَوْمَ أَکْمَلْتُ لَکُمْ دِینَکُمْ وَ أَتْمَمْتُ عَلَیْکُمْ نِعْمَتِی وَ رَضِیتُ لَکُمُ الْإِسْلامَ دِیناً اللهم فلک الحمد علی ما مننت به علینا من

الإخلاص لک بوحدانیتک إذ هدیتنا لموالاة ولیک الهادی من بعد نبیک النبی المنذر و رضیت لنا الإسلام دینا بموالاته و أتممت علینا نعمتک التی جددت لنا عهدک و میثاقک و ذکرتنا ذلک و جعلتنا من أهل الإخلاص و التصدیق بعهدک و میثاقک و مع أهل الوفاء بذلک و لم تجعلنا من الناکثین و الجاحدین و المکذبین بیوم الدین و لم تجعلنا مع أتباع المغیرین و المبدلین و المنحرفین- و المبتکین آذان الأنعام و المغیرین خلق اللّه و من الذین استحوذ علیهم الشیطان فأنساهم ذکر اللّه و صدهم عن السبیل و عن الصراط المستقیم- و أکثر من قولک فی یومک و لیلتک أن تقول اللهم العن الجاحدین و الناکثین و المغیرین و المکذبین بیوم الدین من الأولین و الآخرین اللهم فلک الحمد علی إنعامک علینا بالهدی الذی هدیتنا إلی ولایة ولاة أمرک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۵

من بعد نبیک الأئمة الهداة الراشدین الذین جعلتهم أرکانا لتوحیدک و أعلام الهدی و منار التقوی و العروة الوثقی و کمال دینک و تمام نعمتک فلک الحمد آمنا بک و صدقنا نبیک و اتبعناه من بعد النذیر المنذر- و والینا ولیهم و عادینا عدوهم و برئنا من الجاحدین و الناکثین و المکذبین إلی یوم الدیناللهم فکما کان من شأنک یا صادق الوعد یا من لا یخلف المیعاد یا من هو کل یوم فی شأن أن أنعمت علینا بموالاة أولیائک المسئول عنها عبادک فإنک قلت و قولک الحق ثُمَّ لَتُسْئَلُنَّ یَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِیمِ و قلت وَ قِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْؤُلُونَ و مننت علینا بشهادة الإخلاص لک بموالاة أولیائک الهداة من بعد النذیر المنذر البشیر و السراج المنیر و أکملت الدین بموالاتهم و البراءة من عدوهم و أتممت علینا النعمة التی جددت لنا عهدک و ذکرتنا میثاقک المأخوذ منا فی مبتدإ خلقک إیانا و جعلتنا من أهل الإجابة- و ذکرتنا العهد و المیثاق و لم تنسنا ذکرک فإنک قلت وَ إِذْ أَخَذَ رَبُّکَ مِنْ بَنِی آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ وَ أَشْهَدَهُمْ عَلی أَنْفُسِهِمْ أَ لَسْتُ بِرَبِّکُمْ قالُوا بَلی- اللهم بلی شهدنا بمنک و لطفک بأنک أنت اللّه لا إله إلا أنت ربنا و محمد عبدک و رسولک نبینا و علی أمیر المؤمنین و الحجة العظمی و آیتک الکبری و النبأ العظیم الذی هم فیه مختلفون اللهم فکما کان من شأنک أن أنعمت علینا بالهدایة إلی معرفتهم فلیکن من شأنک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تبارک لنا فی یومنا هذا الذی ذکرتنا فیه عهدک و میثاقک و أکملت دیننا و أتممت علینا نعمتک و جعلتنا من أهل الإجابة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۶

و الإخلاص بوحدانیتک و من أهل الإیمان و التصدیق بولایة أولیائک- و البراءة من أعدائک و أعداء أولیائک الجاحدین المکذبین بیوم الدین و أن لا تجعلنا من الغاوین و لا تلحقنا بالمکذبین بیوم الدین و اجعل لنا قدم صدق مع المتقین و تجعل لنا مع المتقین إماما إلی یوم الدین یوم یدعی کل أناس بإمامهم و احشرنا فی زمرة الهداة المهدیین و أحینا ما أحییتنا علی الوفاء بعهدک و میثاقک المأخوذ منا و علینا لک و اجعل لنا مع الرسول سبیلا- و ثبت لنا قدم صدق فی الهجرة- اللهم و اجعل محیانا خیر المحیی و مماتنا خیر الممات و منقلبنا خیر المنقلب- حتی توفانا و أنت عنا راض قد أوجبت لنا حلول جنتک برحمتک و المثوی فی دارک و الإنابة إلی دار المقامة من فضلک لا یمسنا فیها نصب و لا یمسنا فیها لغوب ربنا إنک أمرتنا بطاعة ولاة أمرک و أمرتنا أن نکون مع الصادقین فقلت أَطِیعُوا اللّهَ وَ أَطِیعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِی الْأَمْرِ مِنْکُمْ و قلت اتَّقُوا اللّهَ وَ کُونُوا مَعَ الصّادِقِینَ فسمعنا و أطعنا ربنا فثبت أقدامنا و توفنا مسلمین مصدقین لأولیائک و لا تزغ قلوبنا بعد إذ هدیتنا و هب لنا من لدنک رحمة إنک أنت الوهاب- اللهم إنی أسألک بالحق الذی جعلته عندهم و بالذی فضلتهم علی العالمین جمیعا أن تبارک لنا فی یومنا هذا الذی أکرمتنا فیه و أن تتم علینا نعمتک و تجعله عندنا مستقرا و لا تسلبناه أبدا و لا تجعله مستودعا فإنک قلت فَمُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ فاجعله مستقرا و لا تجعله مستودعا و ارزقنا نصر دینک مع ولی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۷

هاد منصور من أهل بیت نبیک و اجعلنا معه و تحت رأیته شهداء صدیقین فی سبیلک و علی نصرة دینک- ثم تسأل بعد هذا حاجتک للآخرة و الدنیا فإنها و اللّه مقضیة فی هذا الیوم إن شاء اللّه

بیان

فی یوم ذی مسغبة من سغب إذا جاع وصف الیوم به مجازا مُنٰادِیاً یُنٰادِی لِلْإِیمٰانِ داعیا یدعو إلیه و هو الرسول ص مٰا وَعَدْتَنٰا عَلیٰ رُسُلِکَ علی تصدیق رسلک أو علی السنة رسلک أو منزلا علی رسلک و الموعود هو الثواب أو النصرة علی الأعداء أمرته أن یبلغ إشارة إلی قوله تعالی یٰا أَیُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مٰا أُنْزِلَ إِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمٰا بَلَّغْتَ رِسٰالَتَهُ وَ اللّٰهُ یَعْصِمُکَ مِنَ النّٰاسِ إلی علی متعلق بداعیک الذی أنعمت علیه و جعلته مثلا لبنی إسرائیل إشارة إلی قوله سبحانه فی عیسی ع إِنْ هُوَ إِلّٰا عَبْدٌ أَنْعَمْنٰا عَلَیْهِ وَ جَعَلْنٰاهُ مَثَلًا لِبَنِی إِسْرٰائِیلَ أی عبرة عجیبة کالمثل السائر.

روی عن أمیر المؤمنین ع أنه قال جئت إلی النبی ص یوما فوجدته فی ملإ من قریش فنظر إلی فقال یا علی إنما مثلک فی هذه الأمة کمثل عیسی بن مریم أحبه قوم و أفرطوا فی حبه فهلکوا و أبغضه قوم و أفرطوا فی بغضه فهلکوا و اقتصد فیه قوم فنجوا فعظم ذلک علیهم و ضحکوا فنزلت الآیة.

و الولیجة من تتخذه معتمدا علیه من غیر أهلک و عیبة الرجل بالفتح موضع سره و التبتیک التقطیع کانوا فی الجاهلیة یشقون آذان أنعامهم إذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۸

ولدت خمسة أبطن و الخامس ذکر و یفقئون عین الحامی و یعفونه عن الرکوب إلی غیر ذلک من تغییر خلق اللّٰه شبه القوم بهم فوصفهم بأوصافهم لتشابه أفعالهم الناشئة من تشابه قلوبهم.

قال فی الفقیه و أما خبر صلاة یوم غدیر خم و الثواب المذکور فیه لمن صامه فإن شیخنا محمد بن الحسن رضی اللّٰه عنه کان لا یصححه و یقول إنه من طریق محمد بن موسی الهمدانی و کان کذابا غیر ثقة و کل ما لم یصححه ذلک الشیخ قدس اللّٰه سره و لم یحکم بصحته من الأخبار فهو عندنا متروک غیر صحیح انتهی کلامه طاب ثراه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۰۹

باب ۲۰۰ صلاة الاستخارة

[۱]

اشارة

۸۴۴۹- ۱ الکافی، ۳/ ۴۷۰/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن خالد عن النضر بن سوید عن یحیی الحلبی عن عمرو بن حریث قال قال أبو عبد اللّٰه ع صل رکعتین و استخر اللّٰه فو الله ما استخار اللّٰه مسلم إلا خار اللّٰه له البتة

بیان

یعنی ما طلب مسلم من اللّٰه الخیرة فی أمره بالدعاء قبل أن یرتکبه إلا جعل اللّٰه تعالی له ذلک الأمر خیرا.

هذا أحد معانی الاستخارة و لها معان أخر تستفاد من الأخبار الآتیة کطلب تیسیر ما فیه الخیرة أو طلب تعرف ما فیه الخیرة أو طلب

العزم علی ما فیه الخیرة و ما سوی طلب التعرف یکون بالصلاة و الدعاء و طلب التعرف قد یکون بانضمام غیره کالرقاع و البنادق و القیام إلی الصلاة و فتح المصحف و أخذ السبحة و عدها و القرعة و یأتی بیان ذلک کله إن شاء اللّه تعالی و الکل حسن أیها یأتی به العبد فقد استخار اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۰

[۲]

۸۴۵۰- ۲ الکافی، ۳/ ۴۷۰/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن عثمان عن التهذیب، ۳/ ۱۸۰/ ۲/ ۱ الحسین عن عثمان عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال کان علی بن الحسین ع إذا هم بأمر حج أو عمرة أو بیع أو شراء أو عتق تطهر- ثم صلی رکعتی الاستخارة و قرأ فیهما بسورة الحشر و سورة الرحمن ثم یقرأ المعوذتین و قل هو اللّه أحد إذا فرغ و هو جالس فی دبر الرکعتین- ثم یقول اللهم إن کان کذا و کذا خیرا لی فی دینی و دنیای و عاجل أمری و آجله فصل علی محمد و آله و یسره لی علی أحسن الوجوه و أجملها اللهم و إن کان کذا و کذا شرا لی فی دینی و دنیای و آخرتی و عاجل أمری و آجله فصل علی محمد و آله و اصرفه عنی رب صل علی محمد و آله و اعزم لی علی رشدی و إن کرهت ذلک أو أبته نفسی

[۳]

اشارة

۸۴۵۱- ۳ الکافی، ۳/ ۴۷۰/ ۳/ ۱ غیر واحد عن سهل عن أحمد بن محمد البصری عن القاسم بن عبد الرحمن الهاشمی عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أردت أمرا فخذ ست رقاع فاکتب فی ثلاث منها بسم اللّه الرحمن الرحیم خیرة من اللّه العزیز الحکیم لفلان بن فلانة افعل و فی ثلاث منها بسم اللّه الرحمن الرحیم خیرة من اللّه العزیز الحکیم لفلان بن فلانة لا تفعل ثم ضعها تحت مصلاک ثم صل رکعتین فإذا فرغت فاسجد سجدة و قل فیها مائة مرة أستخیر اللّه برحمته خیرة فی عافیة ثم استو جالسا و قل اللهم خر لی و اختر لی فی جمیع أموری فی یسر منک و عافیة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۱

ثم اضرب بیدک إلی الرقاع فشوشها و أخرج واحدة واحدة فإن خرج ثلاث متوالیات افعل فافعل الأمر الذی تریده و إن خرج ثلاث متوالیات لا- تفعل فلا تفعله و إن خرجت واحدة افعل و الأخری لا تفعل- فأخرج من الرقاع إلی خمس فانظر أکثرها فاعمل به و دع السادسة لا تحتاج إلیها

بیان

الخیرة بالکسر و کعنبة اسم من خار یخیر و من تخیر و من اختار

[۴]

اشارة

۸۴۵۲- ۴ الکافی، ۳/ ۴۷۲/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن حدید عن الفقیه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۵۱ مرازم قال قال لی أبو عبد اللّه ع إذا أراد أحدکم شیئا فلیصل رکعتین ثم لیحمد اللّه و لیثن علیه و یصلی علی محمد و علی أهل بیته و یقول اللهم إن کان هذا الأمر خیرا لی فی دینی و دنیای فیسره لی و اقدره و إن کان غیر ذلک فاصرفه عنی فسألته أی شیء أقرأ فیهما فقال اقرأ فیهما ما شئت- و إن شئت قرأت فیهما قل هو اللّه أحد و قل یا أیها الکافرون و قل هو اللّه أحد تعدل ثلاث القرآن

بیان

و اقدره کاضربه و انصره بمعنی قدره من التقدیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۲

[۵]

۸۴۵۳- ۵ الکافی، ۳/ ۴۷۲/ ۷/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن محمد بن عیسی عن عمرو بن إبراهیم عن خلف بن حماد عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له ربما أردت الأمر تفرق منی فریقان أحدهما یأمرنی و الآخر ینهانی قال فقال إذا کنت کذلک فصل رکعتین و استخر اللّه مائة مرة و مرة ثم انظر أجزم الأمرین لک فافعله فإن الخیرة فیه إن شاء اللّه و لتکن استخارتک فی عافیة فإنه ربما خیر للرجل فی قطع یده و موت ولده و ذهاب ماله

[۶]

اشارة

۸۴۵۴- ۶ الکافی، ۳/ ۴۷۳/ ۸/ ۱ علی بن محمد رفعه عنهم ع أنه قال لبعض أصحابه و قد سأله عن الأمر یمضی فیه و لا یجد أحدا یشاوره کیف یصنع قال شاور ربک قال فقال له کیف قال انو الحاجة فی نفسک ثم اکتب رقعتین فی واحدة لا و فی واحدة نعم و اجعلهما فی بندقتین من طین ثم صل رکعتین و اجعلهما تحت ذیلک و قل یا اللّه إنی أشاورک فی أمری هذا و أنت خیر مستشار و مشیر فأشر علی بما فیه صلاح و حسن عاقبة ثم أدخل یدک فإن کان فیها نعم فافعل و إن کان فیها لا فلا تفعل هکذا تشاور ربک

بیان

طریق هذه المشاورة لا ینحصر فی الرقعة و البندقة و الطین بل یشمل کل

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۳

ما یمکن استفادة ذلک منه مثل ما مضی فی حدیث الرقاع و مثل ما یأتی فی باب القرعة و غیر ذلک و إنما ذکر البندقة تعلیما و إرشادا للسائل

[۷]

۸۴۵۵- ۷ الکافی، ۳/ ۴۷۱/ ۴/ ۱ محمد عن التهذیب، ۳/ ۱۸۰/ ۳/ ۱ أحمد عن ابن فضال قال سأل الحسن بن الجهم أبا الحسن ع لابن أسباط فقال ما ترى له و ابن أسباط حاضر و نحن جمیعا یرکب البر أو البحر إلى مصر و أخبره بخبر طریق البر فقال فأت المسجد فی غیر وقت صلاة الفریضة فصل رکعتین و استخر اللّه مائة مرة ثم انظر أی شیء یقع فی قلبک فاعمل به و قال له الحسن البر أحب إلی له قال و إلی

[۸]

۸۴۵۶- ۸ الکافی، ۳/ ۴۷۱/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن ابن أسباط و محمد بن أحمد عن موسى بن القاسم البجلی عن ابن أسباط قال قلت لأبی الحسن الرضا ع جعلت فداک ما ترى آخذ برا أو بحرا فإن طریقنا مخوف شدید الخطر فقال أخرج برا و لا علیک أن تأتی مسجد رسول اللّه ص و تصلی رکعتین فی غیر وقت فریضة ثم لتستخر اللّه مائة مرة و مرة ثم تنظر فإن عزم اللّه لک على البحر فقل الذی قال اللّه تعالى وَ قالَ ارْکَبُوا فِیها بِسْمِ اللّهِ مَجْراها وَ مُرْساها إِنَّ رَبِّی لَغَفُورٌ رَحِیمٌ فإن اضطرب بک البحر فاتک على جانبک الأیمن و قل بسم اللّه اسکن بسکینة اللّه و قر بوقار اللّه و اهدأ بإذن اللّه و لا حول و لا قوة إلا بالله [العلی العظیم] قلنا أصلحک اللّه ما السکینة قال ریح تخرج من الجنة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۴

لها صورة کصورة الإنسان و رائحة طیبة و هی التی نزلت على إبراهیم فأقبلت تدور حول أرکان البیت و هو یضع الأساطین- قیل له هی من التی قال اللّه تعالى فِیهِ سَکِینَةٌ مِنْ رَبِّکُمْ وَ بَقِیَّةٌ مِمّا تَرَکَ آلُ مُوسى وَ آلُ هارُونَ قال تلک السکینة فی التابوت و کانت فیه طست یغسل فیها قلوب الأنبیاء و کان التابوت یدور فی بنی إسرائیل مع الأنبیاء ثم أقبل علینا فقال ما تابوتکم قلنا السلاح قال صدقتم هو تابوتکم و إن خرجت برا فقل الذی قال اللّه عز و جل سُبْحانَ الَّذِی سَخَّرَ لَنا هذا وَ ما کُنّا لَهُ مُقْرِنِینَ وَ إِنّا إِلى رَبِّنا لَمُنْقَلِبُونَ و إنه لیس من عبد یقولها عند رکوبه فیقع من بعیر أو دابة فیصیبه شیء بإذن اللّه ثم قال فإذا خرجت من منزلک- فقل بسم اللّه آمنت بالله توکلت على اللّه لا حول و لا قوة إلا بالله فإن الملائکة تضرب وجوه الشیاطین و یقولون قد سمى اللّه و آمن بالله و توکل على اللّه و قال لا حول و لا قوة إلا بالله

[۹]

۸۴۵۷- ۹ الکافی، ۸/ ۲۴۱/ ۳۳۰/ ۱ العدة عن سهل عن عثمان عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال من استخار اللّه راضیا بما صنع اللّه له خار اللّه له حتما

[۱۰]

۸۴۵۸- ۱۰ الفقیه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۵۰ هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أراد أحدکم أمرا فلا یشاور فیه أحدا من الناس حتى یبدأ فیشاور اللّه تعالى قال قلت و ما مشاورة اللّه تعالى

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۵

جعلت فداک قال یبدأ فیستخیر اللّه فیه أولا ثم یشاور فیه فإنه إذا بدأ بالله تعالى أجرى له الخیرة على لسان من یشاء من الخلق

[۱۱]

۸۴۵۹- ۱۱ الفقیه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۵۲ سأل محمد بن خالد القسری أبا عبد اللّه ع عن الاستخارة فقال استخر اللّه فی آخر رکعة من صلاة اللیل و أنت ساجد مائة مرة و مرة قال کیف أقول قال تقول أستخیر اللّه برحمته أستخیر اللّه برحمته

[۱۲]

۸۴۶۰- ۱۲ الفقیه، ۱/ ۵۶۳/ ۱۵۵۳ و روی حماد بن عثمان عنه ع أنه قال فی الاستخارة أن یستخیر اللّه الرجل فی آخر سجدة من رکعتی الفجر مائة مرة و مرة و یحمد اللّه و یصلی علی النبی [و آله] ص- ثم یستخیر اللّه خمسین مرة ثم یحمد اللّه و یصلی علی النبی ص و یتم المائة و الواحدة

[۱۳]

۸۴۶۱- ۱۳ الفقیه، ۱/ ۵۶۳/ ۱۵۵۴ و روی حماد بن عیسی عن ناجیة عن أبی عبد اللّه ع أنه کان إذا أراد شراء العبد أو الدابة أو الحاجة الخفیفة أو الشیء الیسیر استخار اللّه عز و جل فیه سبع مرات فإذا کان أمرا جسیما استخار اللّه مائة مرة

[۱۴]

اشارة

۸۴۶۲- ۱۴ الفقیه، ۱/ ۵۶۳/ ۱۵۵۵ التهذیب، ۳/ ۱۸۲/ ۸/ ۱ و روی معاویة بن میسرة عنه ع أنه قال ما استخار اللّه عبد سبعین مرة بهذه الاستخارة إلا رماه اللّه بالخیرة یقول یا أبصر الناظرین

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۶

و یا أسمع السامعین و یا أسرع الحاسبین و یا أرحم الراحمین و یا أحکم الحاکمین صل علی محمد و أهل بیته و خر لی فی کذا و کذا

بیان

قال فی الفقیه قال أبی رضی اللّه عنه فی رسالته إلی إذا أردت یا بنی أمرا فصل رکعتین و استخر اللّه مائة مرة و مرة فما عزم لک فافعل و قل فی دعائک لا إله إلا اللّه الحلیم الکریم لا إله إلا اللّه العلی العظیم رب بحق محمد و آله صل علی محمد و آله و خر لی فی کذا و کذا للدنیا و الآخرة خیرة فی عافیة

[۱۵]

اشارة

۸۴۶۳- ۱۵ التهذیب، ۳/ ۳۱۰/ ۶/ ۱ ابن محبوب عن أحمد بن الحسن بن فضال عن أبیه عن الحسن بن الجهم عن أبی علی عن الیسع القمی قال قلت لأبی عبد اللّه ع أرید الشیء فأستخیر اللّه فیه- فلا یوفق فیه الرأی أفعله أو أدعه فقال انظر إذا قمت إلی الصلاة فإن الشیطان أبعد ما یکون من الإنسان إذا قام إلی الصلاة أی شیء یقع فی قلبک فخذ به و افتح المصحف فانظر إلی أول ما تری فیه فخذ به إن شاء اللّه

بیان

لعل المراد بالاستخارة هنا طلب العزم علی ما فیه الخیرة فمعنی عدم توفیق الرأی لها فی الشیء عدم حصول العزم له و لهذا أشار ع علیه بالإتیان بالاستخارة ثانیا لتعرف الخیر حینئذ و خیره فی ذلک بین طریقین و معنی أول ما تری فیه أول ما یقع نظرک علیه من الآیات لا أول ما فی الصفحة و یأتی فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۷

نوادر أبواب القرآن و فضائله

عن أبی عبد اللّه ع أنه قال لا تتفأل بالقرآن

فإن صح الحدیثان أمکن التوفیق بینهما بالفرق بین التفأل و الاستخارة فإن التفأل إنما یکون فیما سیقع و یتبین الأمر فیه کشفاء مریض أو موته و وجدان الضالة أو عدمه و ماله إلی تعجیل تعرف علم الغیب.

و قد ورد النهی عنه و عن الحکم فیه بتة لغیر أهله و کره التطیر فی مثله بخلاف الاستخارة فإنه طلب لمعرفة الرشد فی الأمر الذی أرید فعله أو ترکه و تفویض للأمر إلی اللّه سبحانه فی التعیین و استشارة إیاه عز و جل کما قال ع فی مرفوعة علی بن محمد السابقة هکذا تشاور ربک و بین الأمرین فرق واضح و إنما منع من التفأل بالقرآن و إن جاز بغیره إذا لم یحکم بوقوع الأمر علی البت لأنه إذا تفأل بغیر القرآن ثم تبین خلافه فلا بأس بخلاف ما إذا تفأل بالقرآن ثم تبین خلافه فإنه یفضی إلی إساءة الظن بالقرآن و لا یتأتی ذلک فی الاستخارة به لبقاء الإبهام فیه بعد و إن ظهر السوء لأن العبد لا یعرف خیره من شره فی شیء قال اللّه تعالی عَسی أَنْ تَکْرَهُوا شَیْئاً وَ هُوَ خَیْرٌ لَکُمْ وَ عَسی أَنْ تُحِبُّوا شَیْئاً وَ هُوَ شَرٌّ لَکُمْ وَ اللّهُ یَعْلَمُ وَ أَنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ.

و ربما یستخار لطلب التعرف بالدعاء و السبحة کما أشرنا إلیه سابقا و هی مرویة عن الصادق ع و ربما تروی عن صاحب زماننا ص أیضا و صورتها

أن تقرأ الحمد عشر مرات أو ثلاثا أو مرة و إنا أنزلناه کذلک- و هذا الدعاء ثلاث مرات أو مرة اللهم إنی أستخیرک لعلمک بعاقبة الأمور

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۸

و أستشیرک لحسن ظنی بک فی المأمول و المحذور اللهم إن کان الذی قد عزمت علیه مما قد نیطت بالبرکة أعجازه و بوادیه و حفت بالکرامة أیامه و لیالیه فخر لی- اللهم فیه خیرة ترد شموسه ذلولا و تقعض أیامه سرورا اللهم إما أمر فآتمر و إما نهی فأنتهی اللهم إنی أستخیرک برحمتک خیرة فی عافیة ثم تقبض علی السبحة و تنوی إن کان المقبوض وترا کان أمرا و إن کان زوجا کان نهیا أو بالعکس

و ربما یستخار لطلب التعرف بالقرعة و یأتی بیانها فی أبواب القضاء من کتاب الحسبة إن شاء اللّه

۸۴۶۴- ۱۶ التهذیب، ۳/ ۳۰۹/ ۴/ ۱ عنه عن محمد بن الحسین عن ابن زرارة عن عیسی بن عبد اللّه عن أبیه عن جده عن علی ع قال قال اللّه عز و جل إن عبدی یستخیرنی فأخیر له فیغضب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۱۹

باب ۲۰۱ صلاة الحوائج

[۱]

۸۴۶۵- ۱ الکافی، ۳/ ۴۷۶/ ۱/ ۱ علی عن البرقی عن الفقیه، ۱/ ۵۵۹/ ۱۵۴۸ زیاد القندی عن عبد الرحیم القصیر قال دخلت علی أبی عبد اللّه ع فقلت جعلت فداک- إنی اخترعت دعاء قال دعنی من اختراعک إذا نزل بک أمر فافزع إلی رسول اللّه ص و صل رکعتین تهدیهما إلی رسول اللّه ص قلت کیف أصنع قال تغتسل و تصلی رکعتین تستفتح بهما افتتاح الفریضة و تشهد تشهد الفریضة فإذا فرغت من التشهد و سلمت قلت اللهم أنت السلام و منک السلام و إلیک یرجع السلام اللهم صل علی محمد و آل محمد و بلغ روح محمد منی السلام- و أرواح الأئمة الصادقین سلامی و اردد علی منهم السلام و السلام علیهم و رحمة اللّه و برکاته اللهم إن هاتین الرکعتین هدیة منی إلی رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم فأثبنی علیهما ما أملت و رجوت فیک و فی رسولک یا ولی المؤمنین- ثم تخر ساجدا و تقول یا حی یا قیوم یا حی [یا حیا] لا یموت یا حی لا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۰

إله إلا أنت یا ذا الجلال و الإکرام یا أرحم الراحمین أربعین مرة ثم ضع خدک الأیمن فتقولها أربعین مرة ثم ضع خدک الأیسر فتقولها أربعین مرة- ثم ترفع رأسک و تمد یدک فتقول أربعین مرة ثم ترد یدک إلی رقبتک و تلوذ بسبابتک و تقول ذلک أربعین مرة ثم خذ لحیتک بیدک الیسری و ابک أو تباک و قل یا محمد یا رسول اللّه أشکو إلی اللّه و إلیک حاجتی و إلی أهل بیتک الراشدین حاجتی و بکم أتوجه إلی اللّه فی حاجتی ثم تسجد و تقول- یا اللّه یا اللّه حتی ینقطع نفسک صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا قال أبو عبد اللّه ع فأنا الضامن علی اللّه أن لا یبرح حتی تقضی حاجته

[۲]

۸۴۶۶- ۲ الکافی، ۳/ ۴۷۷/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابنا رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال فی الرجل یحزنه الأمر أو یرید الحاجة قال یصلی رکعتین و یقرأ فی إحدیهما قل هو اللّه أحد ألف مرة و فی الأخری مرة ثم یسأل حاجته

[۳]

اشارة

۸۴۶۷- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۶۲/ ۱۵۴۹ محمد بن أحمد عن إبراهیم بن هاشم عن محمد بن سنان یرفعه إلی أبی عبد اللّه ع الحدیث

بیان

یحزنه بالمجرد و المزیدین یجعله حزینا و بالباء الموحدة ینوبه و یشتد علیه

[۴]

۸۴۶۸- ۴ الکافی، ۳/ ۴۷۷/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن دویل عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۱

مقاتل بن مقاتل قال قلت للرضا ع جعلت فداک علمنی دعاء لقضاء الحوائج فقال إذا کانت لک حاجة إلی اللّه تعالی مهمة فاغتسل و البس أنظف ثیابک و شم شیئا من الطیب ثم ابرز تحت السماء فصل رکعتین تفتتح الصلاة فتقرأ فاتحة الکتاب و قل هو اللّه أحد خمس عشرة مرة- ثم ترکع فتقرأ خمس عشرة مرة ثم تتمها علی مثال صلاة التسبیح غیر أن القراءة خمس عشرة مرة فإذا سلمت فاقرأها خمس عشرة مرة ثم تسجد فتقول فی سجودک اللهم إن کل معبود من لدن عرشک إلی قرار أرضک- فهو باطل سواک فإنک أنت اللّه الحق المبین اقض لی حاجة کذا و کذا- الساعة الساعة و تلح فیما أردت

[۵]

۸۴۶۹- ۵ الکافی، ۳/ ۴۷۷/ ۴/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسین عن أبی علی الخراز قال حضرت أبا عبد اللّه ع فأتاه رجل فقال له جعلت فداک أخی به بلیة أستحیی [أستحی] أن أذکرها فقال له استر ذلک و قل له یصوم یوم الأربعاء و الخمیس و الجمعة و یخرج إذا زالت الشمس و یلبس ثوبین إما جدیدین و إما غسیلین حیث لا یراه أحد فیصلی و یکشف عن رکبتیه و یتمطی براحتیه الأرض و جبینیه و یقرأ فی صلاته فاتحة الکتاب عشر مرات و قل هو اللّه أحد عشر مرات فإذا رکع قرأ خمس عشرة مرة قل هو اللّه أحد فإذا سجد قرأها عشرا فإذا رفع رأسه قبل أن یسجد قرأها عشرین مرة یصلی أربع رکعات علی مثل هذا فإذا فرغ من التشهد قال یا معروفا بالمعروف یا أول الأولین یا آخر الآخرین یا ذا القوة المتین یا رازق المساکین یا أرحم الراحمین إنی اشتریت نفسی منک بثلث ما أملک فاصرف عنی شر ما ابتلیت به إنک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۲

علی کل شیء قدیر

[۶]

۸۴۷۰- ۶ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۵/ ۱ العدة عن التهذیب، ۳/ ۳۱۳/ ۱۵/ ۱ أحمد عن السراد عن الحسن بن صالح قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول من توضأ فأحسن الوضوء و صلی رکعتین فأتم رکوعهما و سجودهما ثم جلس فأثنی علی اللّه عز و جل و صلی علی رسول اللّه ص ثم سأل اللّه حاجته فقد طلب الخیر فی [من] مظانه و من طلب الخیر فی [من] مظانه لم یخب

[۷]

۸۴۷۱- ۷ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۶/ ۱ محمد عن التهذیب، ۳/ ۳۱۳/ ۱۶/ ۱ أحمد عن محمد بن إسماعیل عن عبد اللّه بن عثمان أبی إسماعیل السراج عن عبد اللّه بن وضاح و علی بن أبی حمزة عن إسماعیل بن الأرقط و أمه أم سلمة أخت أبی عبد اللّه ع قال مرضت فی شهر رمضان مرضا شدیدا حتی ثقلت- و اجتمعت بنو هاشم لیلا للجنازة و هم یرون أنی میت فجزعت أمی علی- فقال لها أبو عبد اللّه ع خالی اصعدی إلی فوق البیت فابرزی إلی السماء و صلی رکعتین فإذا سلمت فقولی اللهم إنک وهبته لی و لم یک شیئا- اللهم

إنی أستوهبکه مبتدئا فأعرنیه قال ففعلت فأفقت و قعدت و دعوا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۳

بسحور لهم هریسة فتسحروا بها و تسحرت معهم

[۸]

۸۴۷۲- ۸ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۷/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۳/ ۱۷/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی إسماعیل السراج عن ابن مسکان عن شرجیل الکندی عن أبی جعفر ع قال إذا أردت أمرا تسأله ربک فتوضأ و أحسن الوضوء ثم صل رکعتین و عظم اللّه و صل علی النبی ص و قل بعد التسلیم اللهم أسألک بأنک ملک و أنک علی کل شیء مقتدر و بأنک ما تشاء من أمر یکون اللهم إنی أتوجه إلیک بنبیک محمد نبی الرحمة صلی اللّه علیه و آله و سلم یا محمد یا رسول اللّه إنی أتوجه بک إلی اللّه ربک و ربی لینجح لی بک طلبتی اللهم بنبیک أنجح لی طلبتی بمحمد ثم سل حاجتک

[۹]

۸۴۷۳- ۹ الکافی، ۳/ ۴۷۸/ ۸/ ۱ العدة عن أحمد و أبو داود عن التهذیب، ۳/ ۳۱۴/ ۱۸/ ۱ الحسین عن فضالة عن ابن وهب عن زرارة عن أبی عبد اللّه ع قال فی الأمر یطلبه الطالب من ربه قال تصدق فی یومک علی ستین مسکینا علی کل مسکین صاعا بصاع النبی ص فإذا کان اللیل اغتسلت فی الثلث الباقی و لبست أدنی ما تلبس من تعول من الثیاب إلا أن علیک فی تلک الثیاب إزارا ثم تصلی رکعتین فإذا وضعت جبهتک فی الرکعة الأخیرة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۴

للسجود هللت اللّه و عظمته و قدسته و مجدته و ذکرت ذنوبک فأقررت بما تعرف منها مسمی ثم رفعت رأسک ثم إذا وضعت رأسک للسجدة الثانیة استخرت اللّه مائة مرة اللهم إنی أستخیرک ثم تدعو اللّه بما شئت و تسأله إیاه و کلما سجدت فأفض برکبتیک إلی الأرض ثم ترفع الإزار حتی تکشفهما و اجعل الإزار من خلفک بین ألییک و باطن ساقیک

[۱۰]

۸۴۷۴- ۱۰ التهذیب، ۱/ ۱۱۷/ ۳۹/ ۱ المشایخ عن ابن أبان عن الحسین مثله إلا أنه قال فإذا کان اللیل فاغتسل فی ثلث اللیل الثانی- و البس أدنی ما تلبس الحدیث إلی أن قال فإذا رفع رأسه فی السجدة الثانیة استخار اللّه مائة مرة یقول و ذکر الدعاء

[۱۱]

اشارة

۸۴۷۵- ۱۱ الفقیه، ۱/ ۵۵۵/ ۱۵۴۲ روی مرازم عن العبد الصالح موسی بن جعفر ع قال إذا فدحک أمر عظیم فتصدق فی نهارک علی ستین مسکینا علی کل مسکین [نصف] صاع بصاع النبی ص من تمر أو بر أو شعیر فإذا کان باللیل اغتسلت فی ثلث اللیل الأخیر ثم لبست أدنی ما تلبس من تعول من الثیاب إلا أن علیک فی تلک الثیاب إزارا ثم تصلی رکعتین تقرأ فیهما بالتوحید و قل یا أیها

الکافرون قال فإذا وضعت جبینک فی الرکعة الأخیرة للسجود هللت اللّه و قدسته و عظمته و مجدته ثم ذکرت ذنوبک فأقررت بما تعرف منها تسمی و ما لم تعرف منها أقررت به جملة ثم رفعت رأسک فإذا وضعت جبینک فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۵

السجدة الثانیة استخرت اللّه مائة مرة تقول اللهم إنی أستخیرک بعلمک- ثم تدعو اللّه بما شئت من أسمائه و تقول یا کائنا قبل کل شیء و یا مکون کل شیء و یا کائنا بعد کل شیء افعل بی کذا و کذا و کلما سجدت فأفض برکبتک إلی الأرض و ترفع الإزار حتی تکشف عنها و اجعل الإزار من خلفک بین ألیتیک و باطن ساقیک فإنی أرجو أن تقضی حاجتک إن شاء اللّه و ابدأ بالصلاة علی النبی و أهل بیته ص

بیان

فدحک أی نزل بک و أثقلک

[۱۲]

۸۴۷۶- ۱۲ الکافی، ۳/ ۴۷۹/ ۹/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن الحارث بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا کانت لک حاجة فتوضأ و صل رکعتین ثم احمد اللّه و أثن علیه و اذکر من آلائه ثم ادع تجب

[۱۳]

۸۴۷۷- ۱۳ الکافی، ۳/ ۴۷۹/ ۱۰/ ۱ العدة عن أحمد عن ابن فضال عن ثعلبة بن میمون عن الحارث بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أردت حاجة فصل رکعتین و صل علی محمد و آل محمد و سل تعطه

[۱۴]

اشارة

۸۴۷۸- ۱۴ الکافی، ۳/ ۴۷۹/ ۱۱/ ۱ محمد عن أحمد عن عمر بن عبد العزیز عن جمیل قال کنت عند أبی عبد اللّه ع فدخلت علیه امرأة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۶

و ذکرت أنها ترکت ابنها و قد قالت بالملحفة علی وجهه میتا فقال لها لعله لم یمت فقومی فاذهبی إلی بیتک فاغتسلی و صلی رکعتین و ادعی و قولی- یا من وهبه لی و لم یک شیئا جدد هبته لی ثم حرکیه و لا تخبری بذلک أحدا قالت ففعلت فحرکته فإذا هو قد بکی

بیان

قالت بالملحفة أی ألقتها فإن فی معنی القول توسعا یطلق علی معان کثیرة تعرف بالقرائن

[۱۵]

اشارة

۸۴۷۹- ۱۵ الفقیه، ۱/ ۵۵۶/ ۱۵۴۳ التهذیب، ۳/ ۱۸۳/ ۲/ ۱ روی موسی بن القاسم البجلی عن صفوان بن یحیی و محمد بن سهل عن أشیاخهما عن أبی عبد اللّه ع قال إذا حضرت لک حاجة مهمة إلی اللّه عز و جل فصم ثلاثة أیام متوالیة الأربعاء و الخمیس و الجمعة فإذا کان یوم الجمعة إن شاء اللّه فاغتسل و البس ثوبا جدیدا ثم اصعد إلی أعلی البیت فی دارک و صل فیه رکعتین و ارفع یدیک إلی السماء ثم قل اللهم إنی حللت بساحتک لمعرفتی بوحدانیتک و صمدانیتک و إنه لا قادر علی حاجتی غیرک و قد علمت یا رب إنه کلما تظاهرت نعمک علی اشتدت فاقتی إلیک و قد طرقنی هم کذا و کذا و أنت بکشفه عالم غیر معلم واسع غیر متکلف فأسألک باسمک الذی وضعته علی الجبال فنسفت و وضعته علی السماء فانشقت و علی النجوم فانتثرت و علی الأرض

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۷

فسطحت و أسألک بالحق الذی جعلته عند محمد و الأئمة و تسمیهم إلی آخرهم أن تصلی علی محمد و أهل بیته و أن تقضی حاجتی و أن تیسر لی عسیرها و تکفینی مهمها فإن فعلت فلک الحمد و إن لم تفعل فلک الحمد غیر جائر فی حکمک و لا متهم فی قضائک و لا حائف فی عدلک و تلصق خدک بالأرض و تقول- اللهم إن یونس بن متی عبدک دعاک فی بطن الحوت و هو عبدک فاستجبت له و أنا عبدک أدعوک فاستجب لی ثم قال أبو عبد اللّه ع لربما کانت الحاجة لی فأدعو بهذا فأرجع و قد قضیت

بیان

و لا حائف فی عدلک بإهمال الحاء من الحیف

[۱۶]

اشارة

۸۴۸۰- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۵۵۷/ ۱۵۴۴ التهذیب، ۳/ ۱۸۲/ ۱/ ۱ روی سماعة عن أبی عبد اللّه ع أنه قال إن أحدکم إذا مرض دعا الطبیب و أعطاه و إذا کانت له حاجة إلی سلطان رشا البواب و أعطاه- و لو أن أحدکم إذا فدحه أمر فزع إلی اللّه تعالی فتطهر و تصدق بصدقة قلت أو کثرت ثم دخل المسجد فصلی رکعتین فحمد اللّه و أثنی علیه و صلی علی النبی و أهل بیته ثم قال اللهم إن عافیتنی من مرضی أو رددتنی من

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۸

سفری أو عافیتنی مما أخاف من کذا و کذا إلا آتاه اللّه ذلک و هی الیمین الواجبة و ما جعل اللّه تعالی علیه فی الشکر

بیان

إلا آتاه اللّه یعنی ما فعل ذلک إلا آتاه اللّه و مثل هـذا الحـذف شائع و هی الیمین الواجبة أی التی أوجب اللّه تعالی علی نفسه أبرارها فوجبت علیه فإن من فعل ذلک آتاه ما سأل أراد بالیمین ما یوجب بالیمین و هو شائع و ما جعل اللّه علیه فی الشکر أی ما أوجب علی نفسه فی شکره لعبده إذا فعل ذلک

[۱۷]

۸۴۸۱- ۱۷ الفقیه، ۱/ ۵۵۸/ ۱۵۴۵ کـان علی بن الحسـین ع إذا حزبه أمر لبس ثوبین من أغلظ ثیابه و أخشـنها ثم رکع فی آخر اللیل رکعتین حتی إذا کان فی آخر سـجدة من سـجوده سبح اللّه مائة تسبیحة و حمد اللّه مائة مرة و هلل اللّه مائة مرة و کبر اللّه مائة مرة ثم یعترف بـذنوبه کلها ما عرف منها أقر له تبارک و تعالی به فی سـجوده و ما لم یـذکر منها اعترف به جملـة ثم یـدعو اللّه عز و جل و یفضی برکبتیه إلی الأرض

[۱۸]

۸۴۸۲- ۱۸ الفقیه، ۱/ ۵۵۹/ ۱۵۴۶ روی عن یونس بن عمار قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع رجلا کان یؤذینی فقال ادع علیه فقلت قد دعوت علیه فقال لیس هکذا و لکن أقلع عن الذنوب و صم و صل و تصدق فإذا کان آخر اللیل فأسبغ الوضوء ثم قم فصل

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۲۹

رکعتین ثم قل و أنت ساجـد اللهم إن فلان بن فلان قـد آذانی اللهم أسـقم بـدنه و اقطع أثره و انقص أجله و عجل له ذلک فی عامی هذا قال ففعلت فما لبث أن هلک

[۱۹]

۸۴۸۳- ۱۹ الفقیه، ۱/ ۵۵۹/ ۱۵۴۷ روی ابن أذینة عن شـیخ من آل سعد قال کان بینی و بین رجل من أهل المدینة خصومة ذات خطر عظیم فدخلت علی أبی عبد اللّه ع فذکرت ذلک له و قلت علمنی شـیئا لعل اللّه یرد علی مظلمتی فقال إذا أردت العدو فصل بین القبر و المنبر رکعتین أو أربع رکعات و إن شـئت ففی بیتک و سل اللّه أن یعینک و خـذ شـیئا مما تیسـر فتصدق به علی أول مسـکین تلقاه قال ففعلت ما أمرنی فقضی لی و رد اللّه تعالی علی أرضی

[۲۰]

اشارة

۸۴۸۴- ۲۰ الکافی، ۳/ ۴۷۳/ ۱/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۱/ ۱۱/ ۱ النیسابوریان عن صـفوان عن ابن مسـکان عن محمد بن علی الحلبی قال شکا رجل إلی أبی عبـد اللّه ع الفاقة و الحرفـة فی التجارة بعـد یسار قـد کان فیه ما یتوجه فی حاجة إلا ضاقت علیه المعیشة فأمره أبو عبـد اللّه ع أن یـأتی مقـام رسول اللّه ص بین القبر و المنبر فیصـلی رکعتین و یقول مائـة مرة اللهم إنی أسألک بقوتک و قـدرتک- و بعزتک و ما أحاط به علمک أن تیسـر لی من التجارة أوسـعها [أسـبغها] رزقا و أعمها فضلا و خیرها عاقبة قال الرجل ففعلت ما أمرنی

به أبو عبد اللّٰه ع فما توجهت بعد ذلک فی وجه إلا رزقنی اللّٰه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۰

بیان

الحرفة مثلثة الحرمان و حرف فی ماله بالضم ذهب منه شیء

[۲۱]

اشارة

۸۴۸۵- ۲۱ الکافی، ۳/ ۴۷۳/ ۲/ ۱ العدة عن التهذیب، ۳/ ۳۱۱/ ۱۲/ ۱ ابن عیسی عن أحمد بن أبی داود عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال جاء رجل إلی النبی ص فقال یا رسول اللّٰه إنی ذو عیال و علی دین و قد اشتد حالی فعلمنی دعاء إذا دعوت اللّٰه به رزقنی اللّٰه ما أقضی به دینی- و أستعین به علی عیالی فقال یا عبد اللّٰه توضأ و أسبغ وضوءک ثم صل رکعتین تتم الرکوع و السجود فیهما ثم قل یا ماجد یا واحد یا کریم أتوجه إلیک بمحمد نبیک نبی الرحمة یا محمد یا رسول اللّٰه إنی أتوجه بک إلی اللّٰه ربک و رب کل شیء أن تصلی علی محمد و علی أهل بیته و أسألک نفحة من نفحاتک و فتحا یسیرا و رزقا واسعا ألم به شعثی و أقضی به دینی- و أستعین به علی عیالی

بیان

النفحة فوح الطیب و اللم الجمع و الشعث محرکة انتشار الأمر و ألم اللّٰه شعثه قارب بین شتیت أموره

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۱

[۲۲]

۸۴۸۶- ۲۲ التهذیب، ۳/ ۳۱۱/ ۱۲/ ۱ أحمد عن أحمد بن أبی داود عن ابن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال جاء رجل إلی الرضا ع فقال له یا بن رسول اللّٰه إنی ذو عیال الحدیث

[۲۳]

اشارة

۸۴۸۷- ۲۳ الکافی، ۳/ ۴۷۴/ ۳/ ۱ العدة عن التهذیب، ۳/ ۳۱۲/ ۱۳/ ۱ أحمد عن التمیمی عن صباح الحذاء عن ابن الطیار قال قلت لأبی عبد اللّٰه ع إنه کان فی یدی شیء تفرق و ضقت ضیقا شدیدا فقال لی أ لک حانوت فی السوق قلت نعم و قد ترکته فقال إذا

رجعت إلی الکوفة فاقعد فی حانوتک و اکنسه فإذا أردت أن تخرج إلی سوقک فصل رکعتین أو أربع رکعات ثم قل فی دبر صلاتک توجهت بلا- حول منی و لا- قوة و لکن بحولک یا رب و قوتک أبرأ إلیک من الحول و القوة إلا بک فأنت حولی و منک قوتی اللهم فارزقنی من فضلک الواسع رزقا کثیرا طیبا و أنا خائض فی عافیتک فإنه لا یملکها أحد غیرک- قال ففعلت ذلک و کنت أخرج إلی دکانی حتی خفت أن یأخذنی الجابی بأجرة دکانی و ما عندی شیء قال فجاء جالب بمتاع فقال لی تکرینی نصف بیتک فأکریته نصف بیتی بکراء البیت کله قال و عرض متاعه فأعطی به شیئا لم یبعه فقلت له هل لک إلی خیر تبیعنی عدلا من متاعک هذا أبیعه و آخذ فضله و أدفع إلیک ثمنه قال و کیف لی بذلک قال قلت له و لک اللّه علی بذلک قال فخذ عدلا منها فأخذته و رقمته و جاء برد

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۲

شدید فبعت المتاع من یومی و دفعت إلیه الثمن و أخذت الفضل فما زلت آخذ عدلا عدلا فأبیعه و آخذ فضله و أرد علیه رأس المال حتی رکبت الدواب و اشتریت الرقیق و بنیت الدور

بيان

خائض فی عافیتک فی بعض النسخ خافض بالفاء من الخفض بمعنی سعة العیش و هو أوضح و کذا فیما یأتی من مواضعه

[۲۴]

۸۴۸۸- ۲۴ الکافی، ۳/ ۴۷۴/ ۴/ ۱ علی عن أحمد عن علی بن الحکم عن ابن الولید بن صبیح عن أبیه قال قال أبو عبد اللّه ع یا ولید أین حانوتک من المسجد فقلت علی بابه فقال إذا أردت أن تأتی حانوتک فابدأ بالمسجد فصل فیه رکعتین أو أربعا ثم قل غدوت بحول اللّه و قوته و غدوت بلا حول منی و لا قوة بل بحولک و قوتک یا رب اللهم إنی عبدک ألتمس من فضلک کما أمرتنی فیسر لی ذلک و أنا خائض فی عافیتک

[۲۵]

۸۴۸۹- ۲۵ الکافی، ۳/ ۴۷۵/ ۵/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن صفوان بن یحیی عن محمد بن الحسن العطار عن رجل من أصحابنا عن أبی عبد اللّه ع قال قال لی یا فلان أ ما تغدو فی الحاجة أ ما تمر بالمسجد الأعظم عندکم بالکوفة قلت بلی قال فصل فیه أربع رکعات قل فیهن غدوت بحول اللّه و قوته غدوت بغیر حول منی و لا قوة و لکن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۳

بحولک یا رب و قوتک أسألک برکة هذا الیوم و برکة أهله و أسألک أن ترزقنی من فضلک حلالا طیبا تسوقه إلی بحولک و قوتک و أنا خائض فی عافیتک

[۲۶]

اشارة

۸۴۹۰- ۲۶ الکافی، ۳/ ۴۷۵/ ۷/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن الولید بن صبیح عن أبی عبد اللّه ع قال إذا غدوت فی حاجتک بعد أن تجب الصلاة فصل رکعتین فإذا فرغت من التشهد قلت اللهم إنی غدوت ألتمس من فضلک کما أمرتنی فارزقنی رزقا حلالا طیبا و أعطنی فیما رزقتنی العافیة تعیدها ثلاث مرات ثم تصلی رکعتین أخراوین فإذا فرغت من التشهد قلت بحول اللّه و قوته غدوت بغیر حول منی و لا قوة- و لکن بحولک یا رب و قوتک و أبرأ إلیک من الحول و القوة اللهم إنی أسألک برکة هذا الیوم و برکة أهله و أسألک أن ترزقنی من فضلک رزقا واسعا طیبا حلالا تسوقه إلی بحولک و قوتک و أنا خائض فی عافیتک تقولها ثلاثا

بیان

بعد أن تجب الصلاة أی بعد أن فرغت من الفریضة

[۲۷]

اشارة

۸۴۹۱- ۲۷ الکافی، ۳/ ۴۷۵/ ۶/ ۱ علی بن محمد بن عبد اللّه عن إبراهیم بن إسحاق عن عبد اللّه بن أحمد عن الحسن بن عروة ابن أخت شعیب العقرقوفی عن خاله شعیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۴

التهذیب، ۲/ ۲۳۷/ ۸/ ۱ ابن محبوب عن الحسن بن علی بن النعمان عن ابن فضال عن عروة عن خاله شعیب قال قال أبو عبد اللّه ع من جاع فلیتوضأ و لیصل رکعتین ثم یقول یا رب إنی جائع فأطعمنی فإنه یطعم من ساعته

بیان

هذا الحدیث رواه فی التهذیب عن الکافی بالإسناد الأول تارة و أخری بإسناده المختص به إلی عروة عن خاله شعیب بدون ذکر ابنه الحسن کما ذکر و فیه ما فیه و کلاهما مجهولان

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۵

باب ۲۰۲ النوادر

[۱]

۸۴۹۲- ۱ الکافی، ۳/ ۴۸۰/ ۱/ ۱ النیسابوریان عن حماد عن العقرقوفی عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی ع إذا هاله شیء فزع إلی الصلاة ثم تلا هذه الآیة وَ اسْتَعِینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلاةِ

[۲]

۸۴۹۳- ۲ الکافی، ۳/ ۴۸۰/ ۲/ ۱ التهذیب، ۳/ ۳۱۴/ ۱۹/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن حریز عن أبی عبد اللّه ع قال اتخذ مسجدا فی بیتک فإذا خفت شیئا فالبس ثوبین غلیظین من أغلظ ثیابک- و صل فیهما ثم اجث علی رکبتیک فاصرخ إلی اللّه و سله الجنة و تعوذ باللّه من شر الذی تخافه و إیاک أن یسمع اللّه منک کلمة بغی و إن أعجبتک نفسک و عشیرتک

[۳]

اشارة

۸۴۹۴- ۳ الکافی، ۳/ ۴۸۱/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن إسماعیل عن أبی إسماعیل السراج عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال فی صلاة الشکر إذا أنعم اللّه علیک بنعمة فصل رکعتین

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۶

تقرأ فی الأولی بفاتحة الکتاب و قل هو اللّه أحد و تقرأ فی الثانیة بفاتحة الکتاب و قل یا أیها الکافرون و تقول فی الرکعة الأولی فی رکوعک و سجودک الحمد للّه شکرا شکرا و حمدا و تقول فی الرکعة الثانیة فی رکوعک و سجودک الحمد للّه الذی استجاب دعائی و أعطانی مسألتی

بیان

و من جملة الصلوات المسنونة المستحبة صلاة من أراد سفرا و یأتی ذکرها فی أبواب السفر من کتاب الحج إن شاء اللّه و منها صلاة من هم بالتزویج و صلاة من دخل بأهله و صلاة من أراد أن یحبل له و یأتی ذکرها جمیعا فی کتاب النکاح إن شاء اللّه.

آخر أبواب بقیة الصلوات المفروضات و المسنونات و الحمد للّه أولا و آخرا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۳۹

أبواب الذکر و الدعاء و فضائلهما

الآیات

اشارة

قال اللّه عز و جل یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اذْکُرُوا اللّهَ ذِکْراً کَثِیراً وَ سَبِّحُوهُ بُکْرَةً وَ أَصِیلًا.

و قال اللّه تعالی وَ اذْکُرُوا اللّهَ کَثِیراً لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ.

و قال سبحانه وَ اذْکُرْ رَبَّکَ فِی نَفْسِکَ تَضَرُّعاً وَ خِیفَةً وَ دُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَ الْآصالِ وَ لا تَکُنْ مِنَ الْغافِلِینَ إِنَّ الَّذِینَ عِنْدَ رَبِّکَ لا یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِهِ وَ یُسَبِّحُونَهُ وَ لَهُ یَسْجُدُونَ.

و قال سبحانه ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِینَ.

و قال جل ذکره ادْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَ خُفْیَةً إِنَّهُ لا یُحِبُّ الْمُعْتَدِینَ وَ لا تُفْسِدُوا فِی الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلاحِها وَ ادْعُوهُ خَوْفاً وَ طَمَعاً إِنَّ رَحْمَتَ اللّهِ قَرِیبٌ مِنَ الْمُحْسِنِینَ

بيان

اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْراً كَثِيراً أثنوا عليه بضروب الثناء من التمجيد و التهليل و التسبيح و التكبير و أكثروا ذلك وَ سَبِّحُوهُ نزهوه عما لا يليق به بُكْرَةً وَ أَصِيلًا غدوا و عشيا أو دائما أو المراد أطيعوا اللّه و أكثروا من طاعته و صلوا في جميع أوقاتها فيكون التسبيح كناية عن الصلاة فِي نَفْسِكَ لأنه أدخل في الإخلاص تَضَرُّعاً تذللا و تملقا إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ و هم الملائكة أو كل من له مقام العندية و الدنو لا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِهِ مع جلالة أمرهم و علو قدرهم لا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ المجاوزين الحد المرسوم في العبادات و الدعوات وَ لا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بالعمل بالمعاصي بَعْدَ إِصْلاحِها بعد أن أصلحها اللّه بالكتب و الرسل.

في هذه الآية دلالة على كراهة ما تفعله المتصوفة من رفعهم الأصوات بكلمة التوحيد و إظهارهم المواجيد فإنه اعتداء و مجاوزة عن حد ما رسمه الشرع في الذكر و العبادة هذا إن اقتصروا على الإجهار بالذكر و أما سائر ما يفعلونه من التغني بالأشعار في أثناء الأذكار و التواجد بالسماع و استمالة الأبصار و الأسماع و الإتيان بالشهيق و النهيق و الرقص و التصفيق و الهبوط و السقوط فلا شك أنه بدع في الدين بل كاد يكون استهزاء بالشرع المبين أعاذنا اللّه من شر الشياطين

الوافي، ج۹، ص: ۱۴۴۱

باب ۲۰۳ ذكر اللّه تعالى في كل مجلس

[۱]

۸۴۹۵- ۱ الكافي، ۲/ ۴۹۶/ ۱/ ۱ العدة عن البرقي عن أبيه عن خلف بن حماد عن ربعي عن الفضيل بن يسار قال قال أبو عبد اللّه ع ما من مجلس يجتمع فيه أبرار و فجار فيقومون على غير ذكر اللّه تعالى إلا كان حسرة عليهم يوم القيامة

[۲]

۸۴۹۶- ۲ الكافي، ۲/ ۴۹۶/ ۲/ ۱ حميد عن ابن سماعة عن وهيب بن حفص عن أبي بصير عن أبي عبد اللّه ع قال ما اجتمع في مجلس قوم لم يذكروا اللّه تعالى و لم يذكرونا إلا كان ذلك المجلس حسرة عليهم يوم القيامة- ثم قال قال أبو جعفر ع إن ذكرنا من ذكر اللّه و ذكر عدونا من ذكر الشيطان

[۳]

۸۴۹۷- ۳ الكافي، ۲/ ۴۹۷/ ۵/ ۱ القميان عن صفوان عن النوفلي عن أبي عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص ما

الوافي، ج۹، ص: ۱۴۴۲

من قوم اجتمعوا في مجلس فلم يذكروا اسم اللّه تعالى و لم يصلوا على نبيهم- إلا كان ذلك المجلس حسرة و وبالا عليهم

[۴]

۸۴۹۸- ۴ الكافي، ۲/ ۴۹۷/ ۶/ ۱ العدة عن سهل عن السراد عن ابن رئاب عن الحلبي عن أبي عبد اللّه ع قال لا بأس بذكر اللّه تعالى و أنت تبول فإن ذكر اللّه تعالى حسن على كل حال فلا تسأم من ذكر اللّه تعالى

[۵]

۸۴۹۹- ۵ الکافی، ۲/ ۴۹۷/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عبد اللّه بن سنان عن الثمالی عن أبی جعفر ع قال مکتوب فی التوراة التی لم تغیر أن موسی ع سأل ربه فقال إلهی إنه یأتی علی مجالس أعزک و أجلک أن أذکرک فیها فقال یا موسی إن ذکری حسن علی کل حال

[۶]

۸۵۰۰- ۶ الکافی، ۲/ ۴۹۶/ ۴/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی جعفر ع قال مکتوب فی التوراة التی لم تغیر أن موسی ع سأل ربه فقال- یا رب أ قریب أنت منی فأناجیک أم بعید فأنادیک فأوحی اللّه تعالی إلیه یا موسی أنا جلیس من ذکرنی فقال موسی فمن فی سترک یوم لا ستر إلا سترک قال الذین یذکرونی فأذکرهم و یتحابون فی فأحبهم- فأولئک الذین إذا أردت أن أصیب أهل الأرض بسوء ذکرتهم فدفعت عنهم بهم

[۷]

۸۵۰۱- ۷ الکافی، ۲/ ۴۹۷/ ۷/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۳

أوحی اللّه تعالی إلی موسی ع یا موسی لا- تفرح بکثرة المال- و لا تدع ذکری علی کل حال فإن کثرة المال تنسی الذنوب و إن ترک ذکری یقسی القلوب

[۸]

۸۵۰۲- ۸ الکافی، ۲/ ۴۹۷/ ۹/ ۱ العدة عن البرقی عن ابن فضال عن بعض أصحابه عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی لموسی ع أکثر ذکری باللیل و النهار و کن عند ذکری خاشعا و عند بلائی صابرا و اطمئن عند ذکری و اعبدنی و لا تشرک بی شیئا إلی المصیر یا موسی اجعلنی ذخرک و ضع عندی کنزک من الباقیات الصالحات

[۹]

اشارة

۸۵۰۳- ۹ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۰/ ۱ بإسناده عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی لموسی ع اجعل لسانک من وراء قلبک تسلم- و أکثر ذکری باللیل و النهار و لا تتبع الخطیئة فی معدنها فتندم فإن الخطیئة موعد أهل النار

بیان

یعنی تأمل أولا فیما أردت أن تتکلم به ثم تکلم فإنک إن فعلت ذلک سلمت عن الخطإ و الندم و لا تجالس أهل الخطیئة الذین هم

معدنها فتشرک معهم فتندم علیها

[۱۰]

۸۵۰۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۱/ ۱ بإسناده قال فیما ناجی اللّه به موسی ع لا تنسنی علی کل حال فإن نسیانی یمیت القلب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۴

[۱۱]

اشارة

۸۵۰۵- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۲/ ۱ البرقی عن ابن فضال عن غالب بن عثمان عن بشیر الدهان عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی یا ابن آدم اذکرنی فی ملإ أذکرک فی ملإ خیر من ملئک

بیان

لعل المراد بالذکر فی الملإ الثناء علیه بحیث یسمعهم و یذکرهم لا الذکر فی النفس فیما بینهم لتصح المطابقة بین القرینتین

[۱۲]

۸۵۰۶- ۱۲ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی من ذکرنی فی ملإ من الناس ذکرته فی ملإ من الملائکة

[۱۳]

۸۵۰۷- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۵/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن داود الحمار عن أبی عبد اللّه ع قال من أکثر ذکر اللّه أظله اللّه فی جنته

[۱۴]

۸۵۰۸- ۱۴ الکافی، ۲/ ۴۹۹/ ۳/ ۱ الاثنان و العدة عن أحمد جمیعا عن الوشاء عن داود بن سرحان عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من أکثر ذکر اللّه تعالی أحبه اللّه و من ذکر اللّه کثیرا کتبت له براءتان براءة من النار و براءة من النفاق

[۱۵]

۸۵۰۹- ۱۵ الکافی، ۲/ ۴۹۸/ ۱/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال ما من شیء إلا و له حد ینتهی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۵

إلیه إلا الذکر فلیس له حد ینتهی إلیه فرض اللّه تعالی الفرائض فمن أداهن فهو حدهن و شهر رمضان فمن صامه فهو حده و الحج فمن حج فهو حده إلا الذکر فإن اللّه تعالی لم یرض منه بالقلیل و لم یجعل له حدا ینتهی إلیه ثم تلا یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اذْکُرُوا اللّهَ ذِکْراً کَثِیراً وَ سَبِّحُوهُ بُکْرَةً وَ أَصِیلًا- و قال لم یجعل اللّه تعالی له حدا ینتهی إلیه قال و کان أبی کثیر الذکر لقد کنت أمشی معه و إنه لیذکر اللّه و آکل معه الطعام و إنه لیذکر اللّه و لقد کان یحدث القوم و ما یشغله ذلک عن ذکر اللّه و کنت أری لسانه لازقا بحنکه یقول لا إله إلا اللّه و کان یجمعنا فیأمرنا بالذکر حتی تطلع الشمس- و یأمر بالقراءة من کان یقرأ منا و من کان لا یقرأ منا أمره بالذکر- و البیت الذی یقرأ فیه القرآن و یذکر اللّه تعالی فیه تکثر برکته و تحضره الملائکة و تهجره الشیاطین و یضیء لأهل السماء کما یضیء الکوکب الدری لأهل الأرض و البیت الذی لا یقرأ فیه القرآن و لا یذکر اللّه فیه تقل برکته و تهجره الملائکة و تحضره الشیاطین- و قد قال رسول اللّه ص أ لا أخبرکم بخیر أعمالکم أرفعها فی درجاتکم و أزکاها عند ملیککم و خیر لکم من الدینار و الدرهم- و خیر لکم من أن تلقوا عدوکم فتقتلوهم و یقتلوکم قالوا بلی قال ذکر اللّه تعالی کثیرا- ثم قال جاء رجل إلی النبی ص فقال من خیر أهل المسجد فقال أکثرهم لله ذکرا و قال رسول اللّه ص من أعطی لسانه ذاکرا فقد أعطی خیر الدنیا و الآخرة- و قال فی قوله تعالی وَ لا تَمْنُنْ تَسْتَکْثِرُ قال لا تستکثر ما عملت من خیر

لله

[۱۶]

۸۵۱۰- ۱۶ الکافی، ۲/ ۴۹۶/ ۳/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصیر قال قال أبو جعفر ع من أراد أن یکتال بالمکیال الأوفی فلیقل إذا أراد أن یقوم من مجلسه سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمّا یَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ

[۱۷]

اشارة

۸۵۱۱- ۱۷ الفقیه، ۱/ ۳۲۵/ ۹۵۴ قال أمیر المؤمنین ع من أراد أن یکتال بالمکیال الأوفی فلیکن آخر قوله سبحان ربک الآیات الثلاث فإن له من کل مسلم حسنة

بیان

إنما کان له من کل مسلم حسنة لأنه بإسماعه إیاهم الآیات یذکرهم الثناء علی اللّه فیثابون بالذکر بسببه فیکون شریکا لهم فی الأجر

[۱۸]

۸۵۱۲- ۱۸ الفقیه، ۳/ ۳۷۹/ ۴۳۳۵ قال الصادق ع کفارات المجالس أن تقول عند قیامک الآیات

باب ۲۰۴ ذکر اللّه تعالی فی السر و فی الغافلین

[۱]

اشارة

۸۵۱۳- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن إبراهیم بن أبی البلاد عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال اللّه تعالی من ذکرنی سرا ذکرته علانیة

بیان

ذکر اللّه سرا یشمل الذکر فی النفس الذی فی مقابلة الغفلة و الذکر علی اللسان بالإخفات الذی یقابل الجهر و کذا ذکر اللّه لعبده علانیة یشمل ذکره بالخیر یوم القیامة علی رءوس الأشهاد و ذکره بالجمیل فی الدنیا علی ألسن العباد

[۲]

۸۵۱۴- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۲/ ۲ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن سیف بن عمیرة عن سلیم بن عمرو عن أبی المغراء الخصاف رفعه قال قال أمیر المؤمنین ع من ذکر اللّه فی السر فقد ذکر اللّه کثیرا إن المنافقین کانوا یذکرون اللّه علانیة و لا یذکرونه فی السر فقال اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۸

تعالی یُرَاؤُنَ النّاسَ وَ لا یَذْکُرُونَ اللّهَ إِلّا قَلِیلًا

[۳]

اشارة

۸۵۱۵- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۳/ ۱ العدة عن البرقی عن ابن فضال رفعه قال قال اللّه تعالی لعیسی یا عیسی اذکرنی فی نفسک أذکرک فی نفسی- و اذکرنی فی ملئک أذکرک فی ملإ خیر من ملإ الآدمیین یا عیسی ألن لی قلبک و أکثر ذکری فی الخلوات و اعلم أن سروری أن تبصبص إلی- و کن فی ذلک حیا و لا تکن میتا

بیان

التبصبص التملق و الطواف حول الغیر

[۴]

۸۵۱۶- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۴/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أحدهما ع قال لا تکتب الملائکة إلا ما تسمع و قال اللّه تعالی وَ اذْکُرْ رَبَّکَ فِی نَفْسِکَ تَضَرُّعاً وَ خِیفَةً فلا یعلم ثواب ذلک الذکر فی نفس الرجل غیر اللّه تعالی لعظمته

[۵]

۸۵۱۷- ۵ الکافی، ۲/ ۴۹۹/ ۲/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال شیعتنا الذین إذا خلوا ذکروا اللّه کثیرا

[۶]

۸۵۱۸- ۶ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۱/ ۱ الثلاثة عن الحسین بن المختار عن أبی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۴۹

عبد اللّه ع قال الذاکر اللّه تعالی فی الغافلین کالمقاتل فی الهاربین

[۷]

اشارة

۸۵۱۹- ۷ الکافی، ۲/ ۵۰۲/ ۲/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص ذاکر اللّه فی الغافلین کالمقاتل عن الفارین و المقاتل عن الفارین له الجنة

بیان

من أثبت قدمه فی القتال بعد ما هرب القوم فهو إنما یقاتل عن نفسه و عن أنفسهم أعنی یقاتل مع قتال نفسه قتالهم و لذا عدی بعن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۱

باب ۲۰۵ أن الصاعقة لا تصیب ذاکرا

[۱]

۸۵۲۰- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن المحمدین عن الکنانی عن أبی عبد اللّه ع قال یموت المؤمن بکل میتة إلا الصاعقة لا تأخذه و هو یذکر اللّه جل و عز

[۲]

۸۵۲۱- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۲/ ۱ الثلاثة عن ابن أذینة عن العجلی قال قال أبو عبد اللّه ع إن الصواعق لا تصیب ذاکرا قال قلت و ما الذاکر قال من قرأ مائة آیة

[۳]

۸۵۲۲- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۰/ ۳/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصیر قال سألت أبا عبد اللّه ع عن میتة المؤمن- قال یموت المؤمن بکل میتة یموت غرقا و یموت بالهدم و یبتلی بالسبع و یموت بالصاعقة و لا تصیب ذاکر اللّه تعالی

[۴]

۸۵۲۳- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۴۴/ ۱۵۱۶ قال الصادق ع إن الصاعقة تصیب المؤمن و الکافر و لا تصیب ذاکرا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۳

باب ۲۰۶ کل من التسبیحات الأربع

[۱]

اشارة

۸۵۲۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۵/ ۱/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم و الخراز عن أبی عبد اللّه ع قال جاء الفقراء إلی رسول اللّه ص فقالوا یا رسول اللّه إن الأغنیاء لهم ما یعتقون و لیس لنا و لهم ما یحجون و لیس لنا و لهم ما یتصدقون و لیس لنا و لهم ما یجاهدون و لیس لنا فقال رسول اللّه ص من کبر اللّه تعالی مائة مرة کان أفضل من عتق مائة رقبة و من سبح اللّه مائة مرة کان أفضل من سیاق مائة بدنة و من حمد اللّه مائة مرة کان أفضل من حملان مائة فرس فی سبیل اللّه- بسرجها و لجمها و رکبها و من قال لا إله إلا اللّه مائة مرة کان أفضل الناس عملا ذلک الیوم إلا من زاد قال فبلغ ذلک الأغنیاء فصنعوه قال فعاد الفقراء إلی النبی ص فقالوا یا رسول اللّه قد بلغ الأغنیاء ما قلت فصنعوه فقال رسول اللّه ص ذلک فضل اللّه یؤتیه من یشاء

بیان

الحملان بالضم ما یحمل علیه من الدواب فی الهبة خاصة و رکب ککتب

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۴

جمع رکاب

[۲]

اشارة

۸۵۲۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن مالک بن عطیة عن ضریس الکناسی عن أبی جعفر ع قال مر رسول اللّه ص برجل یغرس غرسا فی حائط له- وقف علیه و قال أ لا أدلک علی غرس أثبت لک أصلا و أسرع إیناعا و أطیب ثمرا و أبقی قال بلی فدلنی یا رسول اللّه فقال إذا أصبحت و أمسیت فقل سبحان اللّه و الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر فإن لک إن قلته بکل تسبیحة عشر شجرات فی الجنة من أنواع الفاکهة و هن من الباقیات الصالحات قال فقال الرجل فإنی أشهدک یا رسول اللّه أن حائطی هذا صدقة مقبوضة علی فقراء المسلمین أهل الصدقة فأنزل اللّه عز و جل آیات من القرآن فَأَمّٰا مَنْ أَعْطیٰ وَ اتَّقیٰ وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنیٰ فَسَنُیَسِّرُهُ لِلْیُسْریٰ

بیان

الإیناع النضج

[۳]

۸۵۲۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن سنان عن حماد عن ربعی عن الفضیل عن أحدهما ع قال سمعته یقول أکثروا من التهلیل و التکبیر فإنه لیس شیء أحب إلی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۵۵

اللّه عز و جل من التهلیل و التکبیر

[۴]

۸۵۲۷- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۷/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی رفعه عن حریز عن یعقوب القمی عن أبی عبد اللّه ع قال ثمن الجنة لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر

[۵]

اشارة

۸۵۲۸- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۳/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع التسبیح نصف المیزان و الحمد لله یملأ المیزان و اللّه أکبر یملأ ما بین السماء و الأرض

بیان

لعل السر فی ذلک أن لله سبحانه صفات ثبوتیة جمالیة و صفات سلبیة جلالیة و إنما یملأ میزان العبد بالإتیان بهما جمیعا و التسبیح إتیان بالثانیة فحسب فهو نصف المیزان و التحمید إتیان بهما جمیعا لوروده علی کل ما کان کمالا فهو یملأ المیزان و هما لا یتجاوزان میزان العبد لأنهما إنما یکونان منه قدر فهمه و علمه و معرفته بالصفات و أما التکبیر فلما کان تفضیلا مجملا یکفی فیه العلم الإجمالی

بالمفضل علیه فهو یملأ ما بین السماء و الأرض

الوافی، ج ۹، ص: ۱۴۵۷

باب ۲۰۷ التحمید

[۱]

۸۵۲۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۳/ ۱ الثلاثة عن أبی الحسن الأنباری عن أبی عبد اللّه ع قال کان رسول اللّه ص یحمد اللّه فی کل یوم ثلاثمائة مرة و ستین مرة عدد عروق الجسد یقول الحمد لله حمدا کثیرا علی کل حال

[۲]

۸۵۳۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۴/ ۱ علی عن أبیه و حمید عن ابن سماعة جمیعا عن المیثمی عن یعقوب بن شعیب قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول قال رسول اللّه ص إن فی ابن آدم ثلاثمائة و ستین عرقا منها مائة و ثمانون متحرکة و منها مائة و ثمانون ساکنة فلو سکن المتحرک لم ینم و لو تحرک الساکن لم ینم و کان رسول اللّه ص إذا أصبح قال الحمد لله رب العالمین کثیرا علی کل حال ثلاثمائة و ستین مرة و إذا أمسی قال مثل ذلک

[۳]

۸۵۳۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۵/ ۱ العدة عن البرقی عن منصور بن العباس عن سعید بن جناح عن أبی مسعود عن أبی عبد اللّه ع قال من

الوافی، ج ۹، ص: ۱۴۵۸

قال أربع مرات إذا أصبح الحمد لله رب العالمین فقد أدی شکر یومه و من قالها إذا أمسی فقد أدی شکر لیلته

[۴]

۸۵۳۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن أبی سعید القماط عن المفضل قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک علمنی دعاء جامعا فقال لی احمد اللّه فإنه لا یبقی أحد یصلی إلا دعا لک یقول سمع اللّه لمن حمده

[۵]

۸۵۳۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۲/ ۱ عنه عن علی بن الحسن عن سیف بن عمیرة عن محمد بن مروان قال قلت لأبی عبد اللّه ع أی الأعمال أحب إلی اللّه تعالی فقال أن تحمده

الوافی، ج ۹، ص: ۱۴۵۹

باب ۲۰۸ التهلیل

[۱]

۸۵۳۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۶/ ۵/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص خیر العبادة قول لا إله إلا اللّه

[۲]

۸۵۳۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۶/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن محمد بن علی عن محمد بن الفضیل عن أبی حمزة قال سمعت أبا جعفر ع یقول ما من شیء أعظم ثوابا من شهادة لا إله إلا اللّه إن اللّه عز و جل لا یعدله شیء و لا یشرکه فی الأمور أحد

[۳]

اشارة

۸۵۳۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۱/ ۲ العدة عن أحمد عن الوشاء و الاثنان عن أحمد بن عائذ عن أبی الحسن السواق عن أبان بن تغلب عن أبی عبد اللّه ع قال یا أبان إذا قدمت الکوفة فارو هذا الحدیث من شهد أن لا إله إلا اللّه مخلصا وجبت له الجنة قال قلت له إنه یأتینی من کل صنف من الأصناف أ فأروی لهم هذا الحدیث قال نعم یا أبان إنه إذا کان یوم القیامة و جمع اللّه الأولین و الآخرین فتسلب لا إله إلا اللّه منهم إلا من کان علی هذا الأمر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۰

بیان

روی الصدوق رحمه اللّه فی کتاب عرض المجالس بإسناده عن إسحاق بن راهویه قال لما وافی أبو الحسن الرضا ع نیسابور و أراد أن یرحل منها إلی المأمون فاجتمع إلیه أصحاب الحدیث فقالوا له یا ابن رسول اللّه ترحل عنا و لا تحدثنا بحدیث فنستفید منک و قد کان قعد فی العماریة فاطلع رأسه و قال سمعت أبی موسی بن جعفر یقول سمعت أبی جعفر بن محمد یقول سمعت أبی محمد بن علی یقول سمعت أبی علی بن الحسین یقول سمعت أبی الحسین بن علی یقول سمعت أبی أمیر المؤمنین علی بن أبی طالب ع یقول سمعت رسول اللّه ص یقول سمعت جبرئیل ع یقول سمعت اللّه عز و جل یقول لا إله إلا اللّه حصنی فمن دخل حصنی أمن عذابی فلما مرت الراحلة نادانا بشروطها و أنا من شروطها

[۴]

۸۵۳۷- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۷/ ۲/ ۱ أحمد عن الفضیل بن عبد الوهاب عن إسحاق بن عبید اللّه عن عبید اللّه بن الولید الوصافی رفعه قال قال رسول اللّه ص من قال لا إله إلا اللّه غرست له شجرة فی الجنة من یاقوتة حمراء منبتها فی مسک أبیض أحلی من العسل و أشد بیاضا من الثلج و أطیب ریحا من المسک فیها أمثال ثدی الأبکار تعلو عن سبعین حلة و قال رسول اللّه ص خیر العبادة قول لا إله إلا اللّه و قال خیر العبادة الاستغفار و ذلک قول اللّه تعالی فی کتابه فَاعْلَمْ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا اللّهُ وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِکَ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۱

باب ۲۰۹ الاستغفار

[۱]

۸۵۳۸- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۱/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص خیر الدعاء الاستغفار

[۲]

۸۵۳۹- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسین بن سیف عن أبی جمیلة عن عبید بن زرارة قال قال أبو عبد اللّه ع إذا أکثر العبد من الاستغفار رفعت صحیفته و هی تتلألأ

[۳]

۸۵۴۰- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن یاسر عن الرضا ع قال مثل الاستغفار مثل ورق علی شجرة تحرک فتتناثر- و المستغفر من ذنب فیفعله کالمستهزئ بربه

[۴]

۸۵۴۱- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن محمد بن سنان عن طلحة بن زید عن أبی عبد اللّه ع أن رسول اللّه ص کان لا یقوم من مجلس و إن خف حتی یستغفر اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۲

عز و جل خمسا و عشرین مرة

[۵]

۸۵۴۲- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۵/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار عن الحارث بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال کان رسول اللّه ص یستغفر اللّه کل غداة یوم سبعین مرة و یتوب إلی اللّه تعالی سبعین مرة قال قلت کیف کان یقول أستغفر اللّه و أتوب إلیه فقال کان یقول أستغفر اللّه أستغفر اللّه سبعین مرة و یقول أتوب إلی اللّه أتوب إلی اللّه سبعین مرة

[۶]

اشارة

۸۵۴۳- ۶ الکافی، ۲/ ۴۳۸/ ۴/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن أبان عن الشحام عن أبی عبد اللّه ع قال کان رسول اللّه ص یتوب إلی اللّه تعالی فی کل یوم سبعین مرة فقلت أ کان یقول أستغفر اللّه و أتوب إلیه فقال لا و لکن کان یقول أتوب إلی اللّه قلت إن رسول اللّه ص کان یتوب و لا یعود و نحن نتوب و نعود قال اللّه المستعان

بیان

قد مضی خبر آخر فی هذا المعنی فی باب تعجیل عقوبة الذنب من کتاب الإیمان و الکفر و أن استغفاره ص و توبته لم یکونا من ذنب

[۷]

۸۵۴۴- ۷ الکافی، ۲/ ۵۰۵/ ۶/ ۱ القمیان عن صفوان عن الحسین بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۳

یزید عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص الاستغفار و قول لا إله إلا اللّه خیر العبادة قال اللّه العزیز الجبار- فَاعْلَمْ أَنَّهُ لا إِلهَ إِلَّا اللّهُ وَ اسْتَغْفِرْ لِذَنْبِکَ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۵

باب ۲۱۰ أذکار أخر

[۱]

۸۵۴۵- ۱ الکافی، ۲/ ۵۱۷/ ۱/ ۲ محمد عن أحمد عن علی بن النعمان عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال قال جبرئیل ع لرسول اللّه ص طوبی لمن قال من أمتک لا إله إلا اللّه وحده وحده وحده

[۲]

۸۵۴۶- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۸/ ۱/ ۲ الثلاثة عن سعید عن الحذاء عن أبی جعفر ع قال قال من قال أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله کتب اللّه له ألف حسنة

[۳]

۸۵۴۷- ۳ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد و علی عن أبیه عن التمیمی عن عبد العزیز العبدی عن عمر بن یزید عن أبی عبد اللّه ع قال من قال فی کل یوم عشر مرات أشهد أن لا إله إلا اللّه- وحده لا شریک له إلها واحدا أحدا صمدا لم یتخذ صاحبة و لا ولدا کتب اللّه له خمسة و أربعین ألف حسنة و محا عنه خمسة و أربعین ألف سیئة و رفع له

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۶

خمسة و أربعین ألف درجة

[۴]

اشارة

۸۵۴۸- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۱ و فی روایة أخری و کن له حرزا فی یومه من الشیطان و السلطان و لم تحط به کبیرة من الذنوب

بیان

أی لم تستول علیه بحیث تشمل جملة أحواله ناظر إلی قوله سبحانه مَنْ کَسَبَ سَیِّئَةً وَ أَحاطَتْ بِهِ خَطِیئَتُهُ

[۵]

۸۵۴۹- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۳ العدة عن أحمد عن محمد بن عیسی الأرمنی عن أبی عمران الخراط عن الأوزاعی عن أبی عبد اللّه ع قال من قال فی کل یوم لا إله إلا اللّه حقا حقا لا إله إلا اللّه عبودیة و رقا لا إله إلا اللّه إیمانا و تصدیقا أقبل اللّه تعالی علیه بوجهه- و لم یصرف وجهه عنه حتی یدخل الجنة

[۶]

۸۵۵۰- ۶ الکافی، ۲/ ۵۱۹/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن أبیه عن أیوب بن الحر أخی أدیم عن أبی عبد اللّه ع قال من قال یا اللّه یا اللّه عشر مرات قیل له لبیک ما حاجتک

[۷]

۸۵۵۱- ۷ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن عیسی عن أیوب بن الحر عن أبی عبد اللّه ع قال من قال عشر مرات یا رب یا رب قیل له لبیک ما حاجتک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۷

[۸]

۸۵۵۲- ۸ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۲/ ۱ أحمد عن ابن أبی عمیر و الثلاثة عن محمد بن حمران قال مرض إسماعیل بن أبی عبد اللّه ع فقال له أبو عبد اللّه ع قل یا رب یا رب عشر مرات فإن من قال ذلک نودی لبیک ما حاجتک

[۹]

۸۵۵۳- ۹ الکافی، ۲/ ۵۲۰/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن عیسی عن معاویة عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال من قال یا رب یا اللّه یا رب یا اللّه یا رب یا اللّه حتی ینقطع نفسه قیل له لبیک ما حاجتک

[۱۰]

۸۵۵۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۲۱/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن بعض أصحابه عن جمیل عن أبی عبد اللّه ع قال سمعته یقول من قال ما شاء اللّه لا حول و لا قوة إلا بالله سبعین مرة صرف اللّه عنه سبعین نوعا من أنواع البلاء أیسر ذلک الخنق قلت جعلت فداک و ما الخنق قال

القتل بالجنون فیخنق

[۱۱]

اشارة

۸۵۵۵- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۲۱/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه قال إذا دعا الرجل فقال بعد ما دعا ما شاء اللّه و لا حول و لا قوة إلا بالله قال اللّه تعالی استبسل عبدی و استسلم لأمری اقضوا حاجته

بیان

الاستبسال توطین النفس علی الأمر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۶۹

باب ۲۱۱ فضل الدعاء و الحث علیه

[۱]

۸۵۵۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۱/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال إن اللّه تعالی یقول إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِینَ قال هو الدعاء و أفضل العبادة الدعاء قلت إِنَّ إِبْراهِیمَ لَأَوّاهٌ حَلِیمٌ قال الأواه هو الدعاء

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج۹، ص: ۱۴۶۹

[۲]

۸۵۵۷- ۲ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن إسماعیل و السراد عن حنان بن سدیر عن أبیه قال قلت لأبی جعفر ع أی العبادة أفضل فقال ما من شیء أفضل عند اللّه تعالی من أن یسأل- و یطلب مما عنده و ما أحد أبغض إلی اللّه تعالی ممن یستکبر عن عبادته و لا یسأل ما عنده

[۳]

۸۵۵۸- ۳ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی عن أبی عبد اللّه ع قال سمعته یقول ادع اللّه و لا تقل قد فرغ من الأمر فإن الدعاء هو العبادة إن اللّه تعالی یقول إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۰

عِبٰادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دٰاخِرِینَ و قال ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ

[۴]

اشارة

۸۵۵۹- ۴ الکافی، ۳/ ۳۴۱/ ۴/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن الحسن بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع مثله

بیان

و ذلک لما مضی فی باب البداء أن الدعاء أیضا من الأسباب المقدرة و أنه لا ینافی فراغ الأمر

[۵]

اشارة

۸۵۶۰- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۳/ ۱ القمیان عن صفوان عن میسر بن عبد العزیز عن أبی عبد اللّه ع قال قال لی یا میسر ادع و لا تقل إن الأمر قد فرغ منه إن عند اللّه منزلة لا تنال إلا بمسألة و لو أن عبدا سد فاه و لم یسأل لم یعط شیئا فسل تعط یا میسر إنه لیس من باب یقرع إلا یوشک أن یفتح لصاحبه

بیان

لما أبی اللّه سبحانه أن یجری الأشیاء إلا بالأسباب و من جملة الأسباب لبعض الأمور الدعاء فما لم یدع لم یعط ذلک الشیء و هذا معنی قوله ع إن عند اللّه منزلة إلی قوله لم یعط شیئا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۱

[۶]

اشارة

۸۵۶۱- ۶ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۷/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن الحسین عن النضر عن القاسم بن سلیمان عن عبید بن زرارة عن أبیه عن رجل قال قال أبو عبد اللّه ع الدعاء هو العبادة التی قال اللّه تعالی إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبٰادَتِی الآیة ادع اللّه تعالی و لا تقل إن الأمر قد فرغ منه قال زرارة إنما یعنی لا یمنعک إیمانک بالقضاء و القدر أن تبالغ بالدعاء و تجتهد فیه أو کما قال

بيان

فی بعض النسخ لا یملک بدل لا یمنعک من الإملال أی لا یجعلک ملولا ذا سأمة و ذلک لعدم المنافاة بین الأمرین

[۷]

۸۵۶۲- ۷ التهذیب، ۴/ ۳۳۱/ ۱۰۲/ ۱ حماد بن عیسی عن عبید بن زرارة عن أبی عبد اللّه ع أنه سأله عن رجلین قام أحدهما یصلی حتی أصبح و الآخر جالس یدعو أیهما أفضل قال الدعاء أفضل

[۸]

اشارة

۸۵۶۳- ۸ التهذیب، ۲/ ۱۰۴/ ۱۶۲/ ۱ الحسین عن حماد بن عیسی عن ابن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع رجلین افتتحا الصلاة فی ساعة واحدة فتلا هذا القرآن فکانت تلاوته أکثر من دعائه و دعا هذا أکثر فکان دعاؤه أکثر من تلاوته ثم انصرفا فی ساعة واحدة أیهما أفضل- قال کل فیه فضل کل حسن قلت إنی قد علمت أن کلا حسن و أن کلا فیه فضل فقال الدعاء أفضل أ ما سمعت قول اللّه عز و جل وَ قالَ

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۲

رَبُّکُمُ ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ إِنَّ الَّذِینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرِینَ هی و اللّه العبادة هی و اللّه أفضل هی و اللّه أفضل أ لیست هی العبادة هی و اللّه العبادة أ لیست هی أشدهن هی و اللّه أشدهن هی و اللّه أشدهن

بيان

قیل لعل المراد به الدعاء بقلب حاضر و توجه کامل و انقطاع تام إلی الحق جل ثناؤه کما یرشد إلیه قوله هی و اللّه أشدهن و الظاهر عود ضمیر هی إلی الدعاء و تأنیثه باعتبار الخبر أو الدعوة و ضمیر أشدهن للعبادات أو الأمور التی یتکلم بها فی الصلاة و اللّه أعلم بمقاصد أولیائه

[۹]

۸۵۶۴- ۹ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۶/ ۱ القمیان عن التمیمی عن سیف التمار قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول علیکم بالدعاء فإنکم لا تقربون بمثله و لا تترکوا صغیرة لصغرها أن تدعوا بها إن صاحب الصغار هو صاحب الکبار

[۱۰]

۸۵۶۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۴/ ۱ حمید بن زیاد عن الخشاب عن ابن بقاح عن معاذ عن عمرو بن جمیع عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۳

من لم یسأل اللّه تعالی من فضله افتقر

[۱۱]

۸۵۶۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۶۷/ ۸/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع أحب الأعمال إلی اللّه تعالی فی الأرض الدعاء و أفضل العبادة العفاف- قال و کان أمیر المؤمنین ع رجلا دعاء

[۱۲]

۸۵۶۷- ۱۲ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۱/ ۱ الثلاثة عن أسباط بن سالم عن العلاء بن الکامل قال قال لی أبو عبد اللّه ع علیک بالدعاء فإن فیه شفاء من کل داء

[۱۳]

۸۵۶۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن السکونی عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع الدعاء مفاتیح النجاح و مقالید الفلاح و خیر الدعاء ما صدر عن صدر نقی و قلب تقی و فی المناجاة سبب النجاة و بالإخلاص یکون الخلاص فإذا اشتد الفزع فإلی اللّه المفزع

[۱۴]

۸۵۶۹- ۱۴ الفقیه، ۴/ ۳۹۹/ ۵۸۵۷ الخشاب عن ابن کلوب عن إسحاق بن عمار عن الصادق جعفر بن محمد عن آبائه ع أن علیا ع کان یقول ما من أحد ابتلی و إن عظمت بلواه بأحق بالدعاء من المعافی الذی لا یأمن البلاء

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۵

باب ۲۱۲ أن الدعاء سلاح المؤمن

[۱]

۸۵۷۰- ۱ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۱/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن السکونی عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص الدعاء سلاح المؤمن و عمود الدین و نور السماوات و الأرض

[۲]

۸۵۷۱- ۲ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۲/ ۱ بهذا الإسناد قال قال النبی ص أ لا أدلکم علی سلاح ینجیکم من أعدائکم و یدر أرزاقکم قالوا بلی قال تدعون ربکم باللیل و النهار فإن سلاح المؤمن الدعاء

[۳]

۸۵۷۲- ۳ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۳/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع الدعاء ترس المؤمن و متی تکثر قرع الباب یفتح لک

[۴]

۸۵۷۳- ۴ الکافی، ۲/ ۴۶۸/ ۴/ ۱ العدة عن أحمد عن ابن فضال عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۶

بعض أصحابنا عن الرضا ع أنه کان یقول لأصحابه علیکم بسلاح الأنبیاء فقیل و ما سلاح الأنبیاء قال الدعاء

[۵]

۸۵۷۴- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن أبی سعید البجلی قال قال أبو عبد اللّه ع إن الدعاء أنفذ من السنان

[۶]

۸۵۷۵- ۶ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۶/ ۱ الثلاثة عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال الدعاء أنفذ من السنان الحدید

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۷

باب ۲۱۳ أن الدعاء یرد القضاء و البلاء

[۱]

۸۵۷۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۱/ ۱ الثلاثة عن حماد بن عثمان قال سمعته یقول إن الدعاء یرد القضاء ینقضه کما ینقض السلک و قد أبرم إبراما

[۲]

۸۵۷۷- ۲ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۲/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن عمرو بن یزید قال سمعت أبا الحسن ع یقول إن الدعاء یرد ما قد قدر و ما لم یقدر- قلت ما قد قدر قد عرفته فما لم یقدر قال حتی لا یکون

[۳]

۸۵۷۸- ۳ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۳/ ۱ القمیان عن صفوان عن بسطام الزیات عن أبی عبد اللّه ع قال إن الدعاء یرد القضاء و قد نزل من السماء و قد أبرم إبراما

[۴]

۸۵۷۹- ۴ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۴/ ۱ محمد عن محمد بن عیسی عن أبی همام إسماعیل بن همام عن الرضا ع قال قال علی بن الحسین ع إن الدعاء و البلاء لیترافقان إلی یوم القیامة فإن الدعاء لیرد البلاء و قد أبرم إبراما

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۸

[۵]

۸۵۸۰- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۹/ ۵/ ۱ العدة عن سهل عن الوشاء عن أبی الحسن ع قال کان علی بن الحسین ع یقول الدعاء یدفع البلاء النازل و ما لم ینزل

[۶]

اشارة

۸۵۸۱- ۶ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۶/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال قال لی أ لا أدلک علی شیء لم یستثن فیه رسول اللّه ص قلت بلی قال الدعاء یرد القضاء و قد أبرم إبراما و ضم أصابعه

بیان

لم یستثن فیه یعنی شیئا منه أو لم یقل إن شاء اللّه بعد ما حکم به و ضم الأصابع کنایة عن الإبرام و الأحکام

[۷]

اشارة

۸۵۸۲- ۷ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۷/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول الدعاء یرد القضاء بعد ما أبرم إبراما فأکثر من الدعاء فإنه مفتاح کل رحمة و نجاح کل حاجة و لا ینال ما عند اللّه تعالی إلا بالدعاء و إنه لیس باب یکثر قرعه إلا و یوشک أن یفتح لصاحبه

بیان

و لا ینال ما عند اللّه إلا بالدعاء لعله یعنی به إذا أشکل الأمر و اعتاص الخطب فإنه من علامات کونه منوطا بالدعاء و إنه لا یحصل إلا به

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۷۹

[۸]

۸۵۸۳- ۸ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن أبی ولاد قال قال أبو الحسن موسی ع علیکم بالدعاء فإن الدعاء و اللّه و الطلب إلی اللّه یرد البلاء و قد قدر و قضی فلم یبق إلا إمضاؤه فإذا دعی اللّه و سئل صرف البلاء صرفه

[۹]

اشارة

۸۵۸۴- ۹ الکافی، ۲/ ۴۷۰/ ۹/ ۱ الحسین بن محمد رفعه عن إسحاق بن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع إن اللّه تعالی لیدفع بالدعاء الأمر الذی علمه أن یدعی له فیستجیب و لو لا ما وفق العبد من ذلک الدعاء- لأصابه منه ما یجتثه من جدید الأرض

بیان

أشار بهذا الحدیث إلی السر فی دفع البلاء بالدعاء و أنه کیف یجتمع مع الإبرام فبین أن الدعاء و الاستجابة أیضا من الأمر المقدر المعلوم إذا وقعا ما یجتثه من جدید الأرض یعنی یقتلعه من وجهها و یفنیه

[۱۰]

۸۵۸۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۱/ ۲ الثلاثة عن هشام بن سالم قال قال أبو عبد اللّه ع هل تعرفون طول البلاء من قصره قلنا لا قال إذا ألهم أحدکم الدعاء عند البلاء فاعلموا أن البلاء قصیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۰

[۱۱]

۸۵۸۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۲/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن أبی ولاد قال قال أبو الحسن موسی ع ما من بلاء ینزل علی عبد مؤمن فیلهمه اللّه تعالی الدعاء إلا کان کشف ذلک البلاء وشیکا و ما من بلاء ینزل علی عبد مؤمن فیمسک عن الدعاء إلا کان البلاء طویلا- فإذا نزل البلاء فعلیکم بالدعاء و التضرع إلی اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۱

باب ۲۱۴ شرائط الدعاء

[۱]

۸۵۸۷- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۲/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال من تقدم فی الدعاء استجیب له إذا نزل به البلاء و قیل صوت معروف و لم یحجب عن السماء و من لم یتقدم فی الدعاء لم یستجب له إذا نزل به البلاء و قالت الملائکة إن ذا لصوت لا نعرفه

[۲]

۸۵۸۸- ۲ الکافی، ۲/ ۴۷۲/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن ابن سنان عن عنبسة عن أبی عبد اللّه ع قال من تخوف بلاء یصیبه فتقدم فیه بالدعاء لم یره اللّه ذلک البلاء أبدا

[۳]

۸۵۸۹- ۳ الکافی، ۲/ ۴۷۲/ ۵/ ۱ البرقی عن أبیه عن الکاهلی عن رجل عن عبد الحمید بن عواض الطائی عن محمد عن أبی عبد اللّه ع قال کان جدی یقول تقدموا فی الدعاء فإن العبد إذا کان

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۲

دعاء فنزل به البلاء فدعا قیل صوت معروف و إذا لم یکن دعاء فنزل به بلاء فدعا قیل أین کنت قبل الیوم

[۴]

۸۵۹۰- ۴ الکافی، ۲/ ۴۷۲/ ۶/ ۱ الاثنان عن الوشاء عمن حدثه عن أبی الحسن الأول عن أبیه ع قال کان علی بن الحسین ع یقول الدعاء بعد ما ینزل البلاء لا ینتفع به

[۵]

۸۵۹۱- ۵ الکافی، ۲/ ۴۷۲/ ۳/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن بزرج عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال إن الدعاء فی الرخاء یستخرج الحوائج فی البلاء

[۶]

۸۵۹۲- ۶ الکافی، ۲/ ۴۷۲/ ۴/ ۱ البرقی عن عثمان عن سماعة قال قال أبو عبد اللّه ع من سره أن یستجاب له فی الشدة فلیکثر الدعاء فی الرخاء

[۷]

اشارة

۸۵۹۳- ۷ الکافی، ۲/ ۴۷۳/ ۱/ ۱ الثلاثة عن سیف بن عمیرة عن سلیم الفراء عمن حدثه عن أبی عبد اللّه ع قال إذا دعوت فظن أن حاجتک بالباب

بیان

أی استیقن کما فی الحدیث الآتی

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۴۸۳

[۸]

۸۵۹۴- ۸ الکافی، ۲/ ۴۷۳/ ۱/ ۲ الثلاثة عن سیف بن عمیرة عن سلیمان بن عمرو قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن اللّه تعالی لا یستجیب دعاء بظهر قلب ساه فإذا دعوت فأقبل بقلبک ثم استیقن الإجابة

[۹]

۸۵۹۵- ۹ الکافی، ۲/ ۴۷۳/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن بعض أصحابه عن سیف بن عمیرة عن سلیم الفراء عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إذا دعوت اللّه فأقبل بقلبک و ظن حاجتک بالباب

[۱۰]

۸۵۹۶- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن سیف بن عمیرة عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی لا یستجیب دعاء بظهر قلب قاس

[۱۱]

۸۵۹۷- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۷۳/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع لا یقبل اللّه تعالی دعاء قلب لولاه و کان علی ع یقول إذا دعا أحدکم للمیت فلا یدعو له و قلبه لولاه عنه و لکن لیجتهد له فی الدعاء

[۱۲]

اشارة

۸۵۹۸- ۱۲ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۵/ ۱ الثلاثة عن هشام بن الحکم عن أبی عبد اللّه ع قال لما استسقی رسول اللّه ص و سقی الناس حتی قالوا إنه الغرق و قال رسول اللّه ص

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۴۸۴

بیده و ردها اللهم حوالینا و لا علینا قال فتفرق السحاب فقالوا یا رسول اللّه استسقیت لنا فلم نسق ثم استسقیت لنا فسقینا قال إنی دعوت و لیس لی فی ذلک نیة ثم دعوت و لی فی ذلک نیة

بیان

لعله ص کان أولا متوقفا فی وجود المصلحة فی طلبه من اللّه سبحانه السقی فلم یعزم علیه فی الدعاء و إنما دعا لیطیب قلوب أصحابه

ثم لما رأی المصلحة فی ذلک ثانیا عزم علیه

[۱۳]

۸۵۹۹- ۱۳ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۱ الثلاثة عن أبی عبد اللّه الفراء عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی یعلم ما یرید العبد إذا دعاه و لکنه یحب أن یبث إلیه الحوائج فإذا دعوت فسم حاجتک

[۱۴]

۸۶۰۰- ۱۴ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۱ و فی حدیث آخر قال قال إن اللّه تعالی یعلم حاجتک و ما ترید و لکنه یحب أن تبث إلیه الحوائج

[۱۵]

اشارة

۸۶۰۱- ۱۵ الکافی، ۲/ ۴۸۶/ ۹/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال من سره أن تستجاب دعوته فلیطیب مکسبه

بیان

ورد فی حدیث آخر عنهم ع أطب کسبک تستجب دعوتک فإن الرجل یرفع اللقمة إلی فیه من حرام فما تستجاب له دعوة أربعین یوما

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۵

[۱۶]

۸۶۰۲- ۱۶ الکافی، ۲/ ۳۲۴/ ۷/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عمر بن یزید عن أبی عبد اللّه ع قال کان فی بنی إسرائیل رجل- دعا اللّه تعالی أن یرزقه غلاما ثلاث سنین فلما رأی اللّه تعالی لا یجیبه- قال یا رب أ بعید أنا منک فلا تسمعنی أم قریب أنت منی فلا تجیبنی- قال فأتاه آت فی منامه فقال إنک دعوت اللّه منذ ثلاث سنین بلسان بذی و قلب عات غیر تقی و نیة غیر صادقة فأقلع عن بذائک و لیتق اللّه قلبک و لتحسن نیتک قال ففعل الرجل ذلک ثم دعا اللّه تعالی فولد له غلام

[۱۷]

۸۶۰۳- ۱۷ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن أبی همام إسماعیل بن همام عن أبی الحسن الرضا ع قال دعوة العبد سرا دعوة واحدة تعدل سبعین دعوة علانیة

[۱۸]

۸۶۰۴- ۱۸ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۲ و فی روایة أخری دعوة تخفیها أفضل عند اللّه من سبعین دعوة تظهرها

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۷

باب ۲۱۵ أوقات الدعاء

[۱]

۸۶۰۵- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۶/ ۱/ ۳ العدة عن البرقی عن یحیی بن إبراهیم بن أبی البلاد عن أبیه عن الشحام قال قال أبو عبد اللّه ع اطلبوا الـدعاء فی أربع ساعات عنـد هبوب الریاح و زوال الأفیاء و نزول القطر و أول قطرة من دم القتیل المؤمن فإن أبواب السـماء تفتح عند هذه الأشیاء

[۲]

۸۶۰۶- ۲ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۲/ ۱ العـدة عن البرقی عن أبیه و غیره عن القـاسم بن عروة عن البقبـاق قال قال أبو عبـد اللّه ع یسـتجاب الدعاء فی أربعة مواطن فی الوتر و بعد الفجر و بعد الظهر و بعد المغرب

[۳]

۸۶۰۷- ۳ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۳/ ۱ الأربعـة عن أبی عبـد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع اغتنموا الدعاء عند أربع عند قراءة القرآن و عند الأذان و عند نزول الغیث و عند التقاء الصفین للشهادة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۸

[۴]

۸۶۰۸- ۴ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۴/ ۱ الثلاثـة عن جمیل بن دراج عن عبد اللّه بن عطاء عن أبی جعفر ع قال کان أبی إذا کانت له إلی اللّه تعالی حاجة طلبها فی هذه الساعة یعنی زوال الشمس

[۵]

۸۶۰۹- ۵ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۷/ ۱ الحسـین بن محمد عن أحمد بن إسـحاق عن سـعدان بن مسلم عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال کان إذا طلب الحاجة طلبها عند زوال الشـمس فإذا أراد ذلک قدم شیئا فتصدق به و شم شـیئا من طیب و راح إلی المسجد و دعا فی حاجته بما شاء اللّه

[۶]

۸۶۱۰- ۶ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۶/ ۱ العـدة عن البرقی عن شـریف بن سابق عن الفضل بن أبی قرة عن أبی عبـد اللّه ع قال قال رسول اللّه

ص خیر وقت دعوتم اللّه تعالی فیه الأسحار و تلا هذه الآیة فی قول یعقوب ع سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَکُمْ رَبِّی قال أخرهم إلی السحر

[۷]

۸۶۱۱- ۷ الکافی، ۲/ ۴۷۸/ ۹/ ۱ البرقی عن الجامورانی عن ابن أبی حمزة عن صندل عن الکنانی عن أبی جعفر ع قال إن اللّه تعالی یحب من عبادة المؤمنین کل دعاء فعلیکم بالدعاء فی السحر إلی طلوع الشمس فإنها ساعة تفتح فیها أبواب السماء و تقسم فیها الأرزاق و تقضی فیها الحوائج العظام

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۸۹

[۸]

اشارة

۸۶۱۲- ۸ الکافی، ۲/ ۴۷۸/ ۱۰/ ۱ الثلاثة عن ابن أذینة قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن فی اللیل لساعة لا یوافقها عبد مسلم ثم یصلی و یدعو اللّه تعالی فیها إلا استجاب له فی کل لیلة قلت أصلحک اللّه و أی ساعة هی من اللیل قال إذا مضی نصف اللیل و هی السدس الأول من أول النصف

بیان

قد مضی هذا الحدیث بأدنی تفاوت فی ألفاظه بإسناد آخر مع حدیث آخر فی هذا المعنی أوضح منه فی باب الساعة التی یستجاب فیها الدعاء من اللیل و أرید بالسدس سدس تمام اللیل لا سدس النصف و بأول النصف أول النصف الباقی

[۹]

اشارة

۸۶۱۳- ۹ الکافی، ۲/ ۴۷۷/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی عن حسین بن المختار عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال إذا رق أحدکم فلیدع فإن القلب لا یرق حتی یخلص

بیان

حتی یخلص إما من الخلوص أی یصیر خالصا لیس فیه غیر اللّه أو من الإخلاص أی یصیر مخلصا لله لا یشوبه شیء آخر

[۱۰]

اشارة

۸۶۱۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۷۸/ ۸/ ۱ العدة عن البرقی عن علی بن حدید رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال إذا اقشعر جلدک و دمعت عیناک

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۰

فدونک دونک فقد قصد قصدک قال و رواه محمد بن إسماعیل عن أبی إسماعیل السراج عن محمد بن أبی حمزة عن سعید مثله

بیان

فدونک دونک یعنی خذ ما تطلب من اللّه تعالی بالدعاء فإنه أقبل علیک أی حان حین الدعاء الذی لا یرد

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۱

باب ۲۱۶ الإلحاح فی الدعاء

[۱]

اشارة

۸۶۱۵- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۱/ ۱ الثلاثة الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن الحسین بن عطیة عن عبد العزیز الطویل قال قال أبو عبد اللّه ع إن العبد إذا دعا لم یزل اللّه تعالی فی حاجته ما لم یستعجل

بیان

یعنی ما لم ییأس و یعرض عن اللّه زاعما أنه لا یستجیبه لإبطائه فی حقه یقال مر یستعجل أی طالبا ذلک من نفسه متکلفا إیاه و إلیه الإشارة فی الحدیث الآتی بقوله فقام لحاجته

[۲]

۸۶۱۶- ۲ الکافی، ۲/ ۴۷۴/ ۲/ ۱ بالإسنادین عن ابن أبی عمیر عن هشام بن سالم و حفص بن البختری و غیرهما عن أبی عبد اللّه ع قال إن العبد إذا عجل فقام لحاجته یقول اللّه تعالی أ ما یعلم عبدی أنی أنا اللّه الذی أقضی الحوائج

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۲

[۳]

۸۶۱۷- ۳ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن أبی عمیر عن سیف بن عمیرة عن محمد بن مروان عن الولید بن عقبة الهجری قال سمعت أبا جعفر ع یقول و اللّه لا یلح عبد مؤمن علی اللّه تعالی فی حاجته إلا قضاها له

[۴]

۸۶۱۸- ۴ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحجال عن حنان عن الکنانی عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی کره إلحاح الناس بعضهم علی بعض فی المسألة و أحب ذلک لنفسه إن اللّه تعالی یحب أن یسأل و یطلب ما عنده

[۵]

۸۶۱۹- ۵ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۵/ ۱ الثلاثة عن الحسین الأحمسی عن رجل عن أبی جعفر ع قال لا و اللّه لا یلح عبد علی اللّه تعالی إلا استجاب له

[۶]

۸۶۲۰- ۶ الکافی، ۲/ ۴۷۵/ ۶/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص رحم اللّه عبدا طلب من اللّه حاجته فألح فی الدعاء استجیب له أو لم یستجب و تلا هذه الآیة وَ أَدْعُوا رَبِّی عَسی أَلَّا أَکُونَ بِدُعاءِ رَبِّی شَقِیًّا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۳

باب ۲۱۷ أن من دعا استجیب له

[۱]

۸۶۲۱- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسن بن علی عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال الدعاء کهف الإجابة کما أن السحاب کهف المطر

[۲]

۸۶۲۲- ۲ الکافی، ۲/ ۴۷۱/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال ما أبرز عبد یده إلی اللّه العزیز الجبار إلا استحی اللّه تعالی أن یردها صفرا حتی یجعل فیها من فضل رحمته ما یشاء فإذا دعا أحدکم فلا یرد یدیه حتی یمسح بهما علی وجهه و رأسه

[۳]

۸۶۲۳- ۳ الفقیه، ۱/ ۳۲۵/ ۹۵۳ قال أبو جعفر ع ما بسط عبد یدیه إلی اللّه عز و جل إلا استحی اللّه الحدیث إلا أنه قال من فضله و رحمته

[۴]

۸۶۲۴- ۴ الفقیه، ۱/ ۳۲۵/ ۹۵۳ و فی خبر آخر علی وجهه و صدره

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۴

[۵]

اشارة

۸۶۲۵- ۵ الکافی، ۲/ ۴۶۶/ ۳/ ۱ میسر عن أبی عبد اللّه ع قال لیس من باب یقرع إلا یوشک أن یفتح لصاحبه

بیان

قد مضی تمام الحدیث مع إسناده

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۵

باب ۲۱۸ الإشارات فی الدعاء

[۱]

۸۶۲۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۷۹/ ۱/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن سیف بن عمیرة عن أبی إسحاق عن أبی عبد اللّه ع قال الرغبة أن تستقبل ببطن کفیک إلی السماء و الرهبة أن تجعل ظهر کفیک إلی السماء و قوله وَ تَبَتَّلْ إِلَیْهِ تَبْتِیلًا قال الدعاء بإصبع واحدة تشیر بها و التضرع تشیر بإصبعیک و تحرکهما و الابتهال رفع الیدین و تمدهما- و ذلک عند الدمعة ثم ادع

[۲]

۸۶۲۷- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۰/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن أبی خالد عن مروک بیاع اللؤلؤ عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال ذکر الرغبة و أبرز باطن راحتیه إلی السماء و هکذا الرهبة و جعل ظهر کفیه إلی السماء- و هکذا التضرع و حرک أصابعه یمینا و شمالا و هکذا التبتل و یرفع أصابعه مرة و یضعها مرة و هکذا الابتهال و مد یدیه تلقاء وجهه إلی القبلة و لا یبتهل حتی تجری الدمعة

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۶

[۳]

اشارة

۸۶۲۸- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۰/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن العلاء عن محمد قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول مر بی رجل و أنا أدعو فی صلاتی بیساری فقال یا أبا عبد اللّه بیمینک فقلت یا عبد اللّه إن لله تعالی حقا علی هذه کحقه علی هذه و قال الرغبة تبسط یدیک و تظهر باطنهما و الرهبة تبسط یدیک تظهر ظهرهما و التضرع تحرک السبابة الیمنی یمینا و شمالا و التبتل تحرک السبابة الیسری ترفعها إلی السماء رسلا و تضعها و الابتهال تبسط یدک و ذراعک إلی السماء و الابتهال حین تری أسباب البکاء

بيان

الرسل بالكسر الرفق و التؤدة و التأنى

[۴]

۸۶۲۹- ۴ الكافى، ۲/ ۴۸۰/ ۵/ ۱ البرقى عن أبيه أو غيره عن هارون بن خارجة عن أبى بصير عن أبى عبد اللّه ع قال سألته عن الدعاء و رفع اليدين فقال على أربعة أوجه أما التعوذ فتستقبل القبلة بباطن كفيك و أما الدعاء فى الرزق فتبسط كفيك و تفضى بباطنهما إلى السماء- و أما التبتل فإيماؤك بإصبعك السبابة و أما الابتهال فرفع يديك تجاوز بهما رأسك و دعاء التضرع أن تحرك إصبعك السبابة مما يلى وجهك و هو دعاء الخيفة

[۵]

۸۶۳۰- ۵ الكافى، ۲/ ۴۸۱/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن السراد عن الخراز

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۷

الكافى، ۲/ ۴۷۹/ ۲/ ۱ الثلاثة عن الخراز عن محمد قال سألت أبا جعفر ع عن قول اللّه تعالى فَمَا اسْتَكانُوا لِرَبِّهِمْ وَ ما يَتَضَرَّعُونَ- قال الاستكانة هى الخضوع و التضرع رفع اليدين و التضرع بهما

[۶]

۸۶۳۱- ۶ الكافى، ۲/ ۴۸۱/ ۷/ ۱ الأربعة عن محمد و زرارة قالا قلنا لأبى عبد اللّه ع كيف المسألة إلى اللّه تعالى قال تبسط كفيك قلنا كيف الاستعاذة قال تفضى بكفيك و التبتل الإيماء بالإصبع- و التضرع تحريك الإصبع و الابتهال أن تمد يديك جميعا

الوافی، ج۹، ص: ۱۴۹۹

باب ۲۱۹ البكاء

[۱]

اشارة

۸۶۳۲- ۱ الكافى، ۲/ ۴۸۱/ ۱/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن محمد بن مروان الكافى، ۲/ ۴۸۲/ ۵/ ۱ ابن أبى عمير عن جميل بن دراج و درست عن محمد بن مروان عن أبى عبد اللّه ع قال ما من شىء إلا و له كيل و وزن إلا الدموع فإن القطرة تطفئ بحارا من نار فإذا اغرورقت العين بمائها لم يرهق وجهه قتر و لا ذلة فإذا فاضت حرمة اللّه على النار و لو أن باكيا بكى فى أمة لرحموا

بيان

اغرورقت العین دمعت کأنها غرقت فی دمعها لم یرهق أی لم یغش و فی بعض النسخ لم ینل و القتر الغبار.

و قد مضی من الفقیه فی باب المناجاة و البکاء فی الصلاة ما یقرب من هذا الحدیث و من بعض الأخبار الآتیة

[۲]

۸۶۳۳- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن ابن فضال عن أبی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۰

جمیلة و بزرج عن محمد بن مروان عن أبی عبد اللّه ع قال ما من عین إلا و هی باکیة یوم القیامة إلا عین بکت من خوف اللّه و ما اغرورقت عین بمائها من خشیة اللّه إلا حرم اللّه تعالی سائر جسده علی النار و لا فاضت علی خده فرهق ذلک الوجه قتر و لا ذلة و ما من شیء إلا و له کیل و وزن إلا الدمعة فإن اللّه تعالی یطفئ بالیسیر منها البحار من النار فلو أن عبدا بکی فی أمة لرحم اللّه تلک الأمة ببکاء ذلک العبد

[۳]

۸۶۳۴- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۳/ ۱ سهل عن التمیمی عن مثنی الحناط عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال ما من قطرة أحب إلی اللّه من قطرة دموع فی سواد اللیل مخافة من اللّه تعالی لا یراد بها غیره

[۴]

۸۶۳۵- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۴/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن صالح بن رزین و محمد بن مروان و غیرهما عن أبی عبد اللّه ع قال کل عین باکیة یوم القیامة إلا ثلاثة عین غضت عن محارم اللّه و عین سهرت فی طاعة اللّه و عین بکت فی جوف اللیل من خشیة اللّه

[۵]

۸۶۳۶- ۵ الکافی، ۲/ ۴۸۲/ ۶/ ۱ ابن أبی عمیر عن رجل من أصحابه قال قال أبو عبد اللّه ع أوحی اللّه تعالی إلی موسی ع أن عبادی لم یتقربوا إلی بشیء أحب إلی من ثلاث خصال قال موسی یا رب و ما هن قال یا موسی الزهد فی الدنیا و الورع عن المعاصی و البکاء من خشیتی قال موسی یا رب فما لمن صنع ذا فأوحی اللّه تعالی إلیه أما الزاهدون فی الدنیا ففی الجنة و أما الباکون من خشیتی ففی الرفیع الأعلی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۱

لا یشارکهم أحد و أما الورعون عن معاصی فإنی أفتش الناس و لا أفتشهم

[۶]

۸۶۳۷- ۶ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۷/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن إسحاق بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع أکون أدعو فأشتهی البکاء فلا یجیئنی و ربما ذکرت بعض من مات من أهلی فأرق و أبکی فهل یجوز ذلک فقال نعم فتذکرهم فإذا رققت فابک و ادع ربک

تبارک و تعالی

[۷]

۸۶۳۸- ۷ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عنبسۀ العابد قال قال أبو عبد اللّه ع إن لم یکن بک بکاء فتباک

[۸]

۸۶۳۹- ۸ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۹/ ۱ عنه عن ابن فضال عن یونس بن یعقوب عن سعید بن یسار بیاع السابری قال قلت لأبی عبد اللّه ع إنی أتباکی فی الدعاء و لیس لی بکاء قال نعم و لو مثل رأس الذباب

[۹]

۸۶۴۰- ۹ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۱۱/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرۀ عن إسماعیل البجلی عن أبی عبد اللّه ع قال إن لم یجئک البکاء فتباک و إن خرج منک مثل رأس الذباب فبخ بخ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۲

[۱۰]

۸۶۴۱- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۸۳/ ۱۰/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن علی بن أبی حمزۀ قال قال أبو عبد اللّه ع لأبی بصیر إن خفت أمرا یکون أو حاجۀ تریدها فابدأ بالله فمجده و أثن علیه کما هو أهله و صل علی النبی ص و اسأل حاجتک و تباک و لو مثل رأس الذباب إن أبی کان یقول إن أقرب ما یکون العبد من الرب تعالی و هو ساجد باک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۳

باب ۲۲۰ الاجتماع فی الدعاء و التعمیم

[۱]

۸۶۴۲- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن الدهقان عن درست عن أبی خالد قال قال أبو عبد اللّه ع ما من رهط أربعین رجلا اجتمعوا فدعوا اللّه تعالی فی أمر إلا استجاب لهم- فإن لم یکونوا أربعین فأربعۀ یدعون اللّه تعالی عشر مرات إلا استجاب اللّه لهم فإن لم یکونوا أربعۀ فواحد یدعو أربعین مرۀ فیستجیب اللّه العزیز الجبار له

[۲]

۸۶۴۳- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۲/ ۱ العدۀ عن البرقی عن محمد بن علی عن یونس بن یعقوب عن عبد الأعلی عن أبی عبد اللّه ع قال ما اجتمع أربعۀ رهط قط علی أمر واحد فدعوا إلا تفرقوا عن إجابۀ

[۳]

۸۶۴۴- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۳/ ۱ البرقی عن الحجال عن ثعلبة عن علی بن عقبة عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال کان أبی إذا حزنه أمر جمع النساء و الصبیان ثم دعا و أمنوا

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۴

[۴]

۸۶۴۵- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۴/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال الداعی و المؤمن فی الأجر شریکان

[۵]

۸۶۴۶- ۵ الکافی، ۲/ ۴۸۷/ ۱/ ۲ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إذا دعا أحدکم فلیعم فإنه أوجب للدعاء

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۵

باب ۲۲۱ الابتداء بالتمجید فی الدعاء

[۱]

۸۶۴۷- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۱/ ۱ القمیان عن صفوان عن الحارث بن المغیرة قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إیاکم إذا أراد أحدکم أن یسأل ربه شیئا من حوائج الدنیا و الآخرة حتی یبدأ بالثناء علی اللّه تعالی و المدح له و الصلاة علی النبی ص ثم یسأل اللّه حوائجه

[۲]

۸۶۴۸- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۳/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن ابن سنان عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال إنما هی المدحة ثم الثناء ثم الإقرار بالذنب ثم المسألة إنه و اللّه ما خرج عبد من ذنب إلا بالإقرار

[۳]

۸۶۴۹- ۳ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۴/ ۱ البرقی عن ابن فضال عن ثعلبة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع مثله إلا أنه قال ثم الثناء ثم الاعتراف بالذنب

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۶

[۴]

۸۶۵۰- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۵/ ۵/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن حماد بن عثمان عن الحارث بن المغیرة قال قال أبو عبد اللّه ع إذا أردت أن تدعو فمجد اللّه تعالی و احمده و سبحه و هلله و أثن علیه و صل علی محمد النبی ص ثم سل تعط

[۵]

۸۶۵۱- ۵ الکافی، ۳/ ۳۴۱/ ۴/ ۱ بهذا الإسناد عن حماد عن الحسن بن المغیرة عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أردت أن تدعو اللّه فمجده و احمده الحدیث

[۶]

۸۶۵۲- ۶ الکافی، ۲/ ۴۸۶/ ۸/ ۱ علی عن أبیه عن عثمان عمن حدثه عن أبی عبد اللّه ع قال قلت آیتان فی کتاب اللّه تعالی أطلبهما فلا أجدهما قال و ما هما قلت قول اللّه تعالی ادْعُونِی أَسْتَجِبْ لَکُمْ- فندعوه و لا نری أجابه قال أ فتری اللّه تعالی أخلف وعده قلت لا- قال فمم ذلک قلت لا- أدری فقال لکنی أخبرک من أطاع اللّه تعالی فیما أمره ثم دعاه من جهة الدعاء أجابه قلت و ما جهة الدعاء- قال تبدأ فتحمد اللّه و تذکر نعمه عندک ثم تشکره ثم تصلی علی النبی ص ثم تذکر ذنوبک فتقر بها ثم تستغفر منها فهذا جهة الدعاء ثم قال و ما الآیة الأخری- قلت قول اللّه تعالی وَ ما أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَیْءٍ فَهُوَ یُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَیْرُ الرّازِقِینَ و

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۷

إنی أنفق و لا- أری خلفا قال أ فتری اللّه تعالی أخلف وعده قلت لا قال فمم ذلک قلت لا أدری قال لو أن أحدکم اکتسب المال من حله و أنفقه فی حقه لم ینفق درهما إلا أخلف علیه

[۷]

۸۶۵۳- ۷ الکافی، ۲/ ۴۸۵/ ۷/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن أبی کهمس قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول دخل رجل المسجد و ابتدأ قبل الثناء علی اللّه و الصلاة علی النبی ص فقال رسول اللّه ص عاجل العبد ربه ثم دخل آخر فصلی و أثنی علی اللّه تعالی و صلی علی محمد رسول اللّه ص فقال رسول اللّه ص سل تعطه ثم قال إن فی کتاب علی ع أن الثناء علی اللّه تعالی و الصلاة علی رسوله ص قبل المسألة و إن أحدکم لیأتی الرجل یطلب الحاجة فیحب أن یقول له خیرا قبل أن یسأل حاجته

[۸]

۸۶۵۴- ۸ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن محمد بن إسماعیل عن بزرج عن هارون بن خارجة عن أبی عبد اللّه ع قال إن العبد لتکون له الحاجة إلی اللّه تعالی فیبدأ بالثناء علی اللّه تعالی و الصلاة علی محمد و آل محمد حتی ینسی حاجته فیقضیها اللّه له من غیر أن یسأله إیاها

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۸

[۹]

۸۶۵۵- ۹ الکافی، ۲/ ۵۰۱/ ۱/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی یقول من اشتغل بذکری عن مسألتی أعطیته أفضل ما أعطی من سألنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۰۹

باب ۲۲۲ صفه التمجید و أدناه

[۱]

۸۶۵۶- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۴/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن ابن فضال عن ابن بکیر عن محمد قال قال أبو عبد اللّه ع إن فی کتاب أمیر المؤمنین ع أن المدحة قبل المسألة فإذا دعوت اللّه تعالی فمجده قلت کیف نمجده قال تقول یا من هو أقرب إلی من حبل الورید یا فعالا لما یرید یا من یحول بین المرء و قلبه یا من هو بالمنظر الأعلی یا من لیس کمثله شیء

[۲]

۸۶۵۷- ۲ الکافی، ۲/ ۲۸۵/ ۶/ ۱ القمیان عن صفوان عن عیص بن القاسم قال قال أبو عبد اللّه ع إذا طلب أحدکم الحاجة فلیثن علی ربه و لیمدحه فإن الرجل إذا طلب الحاجة من السلطان هیأ له من الکلام أحسن ما یقدر علیه فإذا طلبتم الحاجة فمجدوا اللّه العزیز الجبار- و امدحوه و أثنوا علیه تقول یا أجود من أعطی یا خیر من سئل یا أرحم من استرحم یا أحد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد یا من لم یتخذ صاحبه و لا ولدا یا من یفعل ما یشاء و یحکم ما یرید و یقضی ما أحب- یا من یحول بین المرء و قلبه یا من هو بالمنظر الأعلی یا من لیس کمثله شیء

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۰

یا سمیع یا بصیر و أکثر من أسماء اللّه تعالی فإن أسماء اللّه کثیرة و صل علی محمد و آل محمد و قل اللهم أوسع علی من رزقک الحلال ما أکف به وجهی و أؤدی به عنی أمانتی و أصل به رحمی و یکون عونا لی علی الحج و العمرة- و قال إن رجلا دخل المسجد فصلی رکعتین ثم سأل اللّه تعالی فقال رسول اللّه ص عجل العبد ربه و جاء آخر فصلی رکعتین ثم أثنی علی اللّه تعالی و صلی علی النبی فقال رسول اللّه ص سل تعط

[۳]

۸۶۵۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۳/ ۶/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن حسان عن بعض أصحابه عن أبی عبد اللّه ع قال کل دعاء لا یکون قبله تمجید فهو أبتر إنما التمجید ثم الثناء قلت ما أدری ما یجزی من التمجید قال تقول اللهم أنت الأول فلیس قبلک شیء و أنت الآخر فلیس بعدک شیء و أنت الظاهر فلیس فوقک شیء و أنت الباطن فلیس دونک شیء و أنت العزیز الحکیم

[۴]

۸۶۵۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۴/ ۷/ ۱ بهذا الإسناد قال سألت أبا عبد اللّه ع ما أدنی ما یجزی من التمجید قال تقول الحمد لله الذی علا فقهر و الحمد لله الذی ملک فقدر و الحمد لله الذی بطن فخبر و الحمد لله الذی یحیی الموتی و یمیت الأحیاء و هو علی کل شیء قدیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۱

[۵]

اشارة

۸۶۶۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۵/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن صفوان بن یحیی عن إسحاق بن عمار عن بعض أصحابه عن أبی عبد اللّه ع قال إن لله ثلاث ساعات فی اللیل و ثلاث ساعات فی النهار یمجد فیهن نفسه- فأول ساعات النهار حین تکون الشمس من هذا الجانب یعنی من المشرق- مقدارها من العصر یعنی من المغرب إلی صلاة الأولی و أول ساعات اللیل من الثلث الباقی من اللیل إلی أن ینفجر الصبح یقول إنی أنا اللّه رب العالمین إنی أنا اللّه العلی العظیم إنی أنا اللّه العزیز الحکیم إنی أنا اللّه الغفور الرحیم إنی أنا اللّه الرحمن الرحیم إنی أنا اللّه مالک یوم الدین إنی أنا اللّه لم أزل و لا أزال إنی أنا اللّه خالق الخیر و الشر إنی أنا اللّه خالق الجنة و النار إنی أنا اللّه منی بدأ الخلق و إلی یعود إنی أنا اللّه الواحد الصمد إنی أنا اللّه عالم الغیب و الشهادة إنی أنا اللّه الملک القدوس السلام المؤمن المهیمن العزیز الجبار المتکبر إنی أنا اللّه الخالق البارئ المصور لی الأسماء الحسنی إنی أنا اللّه الکبیر المتعال- قال ثم قال أبو عبد اللّه ع من عنده و الکبریاء رداؤه فمن نازعه شیئا من ذلک أکبه اللّه فی النار ثم قال ما من عبد [مؤمن] یدعو بهن مقبلا [لهن] قلبه إلی اللّه تعالی إلا قضی اللّه حاجته و لو کان شقیا رجوت أن یحول سعیدا

بیان

یشبه أن یکون من المشرق و من المغرب من کلام الراوی ثم إن کلا من الفقرتین فی تحدید الساعة یحتمل وجهین أحدهما أن یکون تحدیدا لتمام الثلاث

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۲

بأن تکون الثلاث فی کل منهما متوالیة و الثانی أن یکون تحدیدا للساعة الأولی فقط و الأول أظهر و أتم و أوضح

[۶]

۸۶۶۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۱۶/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد عن ابن فضال عن ابن بکیر عن عبد اللّه بن أعین عن أبی عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالی یمجد نفسه فی کل یوم و لیلة ثلاث مرات فمن مجد اللّه بما مجد به نفسه- ثم کان فی حال شقوة حوله اللّه إلی سعادة یقول أنت اللّه لا إله إلا أنت رب العالمین أنت اللّه لا إله إلا أنت الرحمن الرحیم أنت اللّه لا إله إلا أنت العزیز الکبیر أنت اللّه لا إله إلا أنت مالک یوم الدین أنت اللّه لا إله إلا أنت الغفور الرحیم أنت اللّه لا إله إلا أنت العزیز الحکیم أنت اللّه لا إله إلا أنت منک بدأ الخلق و إلیک یعود- أنت اللّه لا إله إلا أنت لم تزل و لا تزال أنت اللّه لا إله إلا أنت خالق الخیر و الشر أنت اللّه لا إله إلا أنت خالق الجنة و النار أنت اللّه لا إله إلا أنت أحد صمد لم تلد و لم تولد و لم یکن لک کفوا أحد أنت اللّه لا إله إلا أنت الملک القدوس السلام المؤمن المهیمن العزیز الجبار المتکبر- سبحان اللّه عما یشرکون هو اللّه الخالق البارئ المصور له الأسماء الحسنی یسبح له ما فی السماوات و الأرض و هو العزیز الحکیم أنت اللّه لا إله إلا أنت الکبیر و الکبریاء رداؤک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۳

باب ۲۲۳ الصلاة علی محمد و أهل بیته ص

[۱]

اشارة

۸۶۶۲- ۱ الکافی، ۲/ ۴۹۱/ ۱/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال لا یزال الدعاء محجوبا حتی یصلی علی محمد و آل محمد

بیان

معنی صلاة اللّه تعالی علی نبیه ص إفاضة أنواع الکرامات و لطائف النعم علیه و أما صلاتنا علیه و صلاة الملائکة علیه فهو سؤال و ابتهال فی طلب تلک الکرامة و رغبة فی إفاضتها علیه و أما استدعاؤه ص الصلاة من أمته فلأمور منها أن الدعاء مؤثر فی استدرار فضل اللّه و نعمته و رحمته و ما وعد الرسول من الحوض و الشفاعة و الوسیلة و غیر ذلک من المقامات المحمودة غیر محدودة علی وجه لا یتصور الزیادة فیها فالاستمداد من الأدعیة استزادة لتلک الکرامات و منها ارتیاحه ص به

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۴

کما قال إنی أباهی بکم الأمم.

و منها الشفقة علی الأمة بتحریضهم علی ما هو حسنة فی حقهم و قربة لهم و أما مضاعفة اللّه تعالی صلواته علی المصلی علیه بسبب صلاته علیه فلأن الصلاة علیه لیست حسنة واحدة بل هی حسنات متعددة إذ هی تجدید الإیمان بالله أولا ثم بالرسول ثانیا ثم التعظیم له ثالثا ثم العنایة بطلب الکرامات له رابعا ثم تجدید الإیمان بالیوم الآخر و أنواع کراماته خامسا ثم تذکر ذلک سادسا ثم تعظیم القرب سابعا ثم الابتهال و التضرع فی الدعاء ثامنا و الدعاء مخ العبادة ثم الاعتراف بأن الأمر کله لله و أن النبی ص و إن جل قدره فهو عبد له محتاج إلی فضله و رحمته و إلی مدد أمته له و أنه لیس له من الأمر شیء تاسعا ثم جمیع ذلک فی شأن أهل بیته ص أن ضمهم معه عاشرا فهذه عشر حسنات سوی ما ورد به الشرع أن الحسنة الواحدة بعشر أمثالها و السیئة بمثلها

[۲]

اشارة

۸۶۶۳- ۲ الکافی، ۲/ ۴۹۱/ ۲/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال من دعا و لم یذکر النبی ص رفرف الدعاء علی رأسه- فإذا ذکر النبی ص رفع الدعاء

بیان

رفرف الطائر إذا حرک جناحه حول الشیء یرید أن یقع علیه

[۳]

۸۶۶۴- ۳ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۰/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم و التمیمی عن صفوان الجمال عن أبی عبد اللّه ع قال کل

دعاء یدعی اللّه تعالی به محجوب عن السماء حتی یصلی علی محمد و آل

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۵

محمد

[۴]

۸۶۶۵- ۴ الکافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۶/ ۱ علی بن محمد عن ابن جمهور عن أبیه عن رجاله قال قال أبو عبد اللّه ع من کانت له إلی اللّه حاجة- فلیبدأ بالصلاة علی محمد و آل محمد ثم یسأل حاجته ثم یختم بالصلاة علی محمد و آل محمد فإن اللّه تعالی أکرم من أن یقبل الطرفین و یدع الوسط إذ کانت الصلاة علی محمد و آل محمد لا تحجب عنه

[۵]

اشارة

۸۶۶۶- ۵ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۵/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لا تجعلونی کقدح الراکب فإن الراکب یملأ قدحه فیشربه إذا شاء اجعلونی فی أول الدعاء و فی آخره و فی وسطه

بیان

قال ابن الأثیر یعنی لا تؤخرونی فی الذکر لأن الراکب یعلق قدحه فی آخر رحله عند فراغه من ترحاله و یجعله خلفه انتهی و لعل المراد من الحدیث أن الراکب لا یذکر قدحه إلا إذا عطش و أراد أن یشرب فحینئذ یملؤه و یشربه و أما فی سائر الأوقات فهو عنه فی غفلة

[۶]

اشارة

۸۶۶۷- ۶ الکافی، ۲/ ۴۹۱/ ۳/ ۱ القمیان عن صفوان عن الشحام عن محمد عن أبی عبد اللّه ع أن رجلا أتی النبی ص فقال یا رسول اللّه أجعل لک ثلث صلواتی لا بل أجعل لک نصف صلواتی لا بل أجعلها کلها لک فقال رسول اللّه ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۶

إذا تکفی مئونة الدنیا و الآخرة

بیان

أراد بالصلاة معناها اللغوی أعنی الدعاء یعنی کلما أدعو اللّه فی حاجة أدعو لک أولا و أجعله أصلا و أساسا ثم ابنی علیه ما أطلبه لنفسی و هذا معنی ما یأتی من تفسیر هذا الحدیث

[۷]

۸۶۶۸- ۷ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۱/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن سیف عن الحضرمی قال حدثنی من سمع أبا عبد اللّه ع یقول جاء رجل إلی رسول اللّه ص فقال أجعل نصف صلواتی لک قال نعم ثم قال أجعل صلواتی کلها لک قال نعم- فلما مضی قال رسول اللّه ص کفی هم الدنیا و الآخرة

[۸]

۸۶۶۹- ۸ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۲/ ۱ الثلاثة عن مرازم قال قال أبو عبد اللّه ع إن رجلا أتی رسول اللّه ص فقال یا رسول اللّه إنی جعلت ثلث صلواتی لک فقال له خیرا فقال یا رسول اللّه إنی جعلت نصف صلواتی لک فقال له ذاک أفضل فقال إنی جعلت کل صلواتی لک فقال إذا یکفیک اللّه عز و جل ما أهمک من أمر دنیاک و آخرتک فقال له رجل أصلحک اللّه کیف یجعل صلاته له- فقال أبو عبد اللّه ع لا یسأل اللّه شیئا إلا بدأ بالصلاة علی محمد و آل محمد

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۷

[۹]

۸۶۷۰- ۹ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن سیف عن الشحام عن أبی بصیر قال سألت أبا عبد اللّه ع ما معنی أجعل صلواتی کلها لک فقال یقدمه بین یدی کل حاجة فلا یسأل اللّه تعالی شیئا حتی یبدأ بالنبی ص فیصلی علیه ثم یسأل اللّه حوائجه

[۱۰]

۸۶۷۱- ۱۰ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۶/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن ابن أبی حمزة عن أبیه و الحسین بن أبی العلاء عن أبی بصیر قال قال إذا ذکر النبی ص فأکثروا الصلاة علیه- فإنه من صلی علی النبی صلاة واحدة صلی اللّه علیه ألف صلاة فی ألف صف من الملائکة و لم یبق شیء مما خلقه اللّه إلا صلی علی ذلک العبد- لصلاة اللّه علیه و صلاة ملائکته فمن لم یرغب فی هذا فهو جاهل مغرور قد بریء اللّه منه و رسوله و أهل بیته

[۱۱]

۸۶۷۲- ۱۱ الکافی، ۲/ ۴۹۲/ ۷/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من صلی علی صلی اللّه علیه و ملائکته فمن شاء فلیقل و من شاء فلیکثر

[۱۲]

۸۶۷۳- ۱۲ الكافی، ۲/ ۴۹۲/ ۸/ ۱ الثلاثة عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص الصلاة علی و علی أهل بیتی تذهب بالنفاق

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۸

[۱۳]

۸۶۷۴- ۱۳ الكافی، ۲/ ۴۹۳/ ۱۳/ ۱ ابن أبی عمیر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال سمعته یقول قال رسول اللّه ص ارفعوا أصواتكم بالصلاة علی فإنها تذهب بالنفاق

[۱۴]

۸۶۷۵- ۱۴ الكافی، ۲/ ۴۹۳/ ۲۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن یعقوب بن عبد اللّه عن إسحاق بن فروخ مولی آل طلحة قال قال أبو عبد اللّه ع یا إسحاق بن فروخ من صلی علی محمد و آل محمد عشرا- صلی اللّه علیه و ملائكته مائة مرة و من صلی علی محمد و آل محمد مائة مرة- صلی اللّه علیه و ملائكته ألفا أ ما تسمع قول اللّه تعالی هُوَ الَّذِی یُصَلِّی عَلَیْكُمْ وَ مَلائِكَتُهُ لِیُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُماتِ إِلَی النُّورِ وَ كانَ بِالْمُؤْمِنِینَ رَحِیماً

[۱۵]

۸۶۷۶- ۱۵ الكافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۵/ ۱ الثلاثة عن الخراز عن محمد عن أحدهما ع قال ما فی المیزان شیء أثقل من الصلاة علی محمد و آل محمد و إن الرجل لیوضع أعماله فی المیزان فیمیل به فیخرج ص الصلاة علیه- فیضعها فی میزانه فیرجح به

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۱۹

[۱۶]

اشارة

۸۶۷۷- ۱۶ الكافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۷/ ۱ العدة عن أحمد عن محسن بن أحمد عن أبان الأحمر عن عبد السلام بن نعیم قال قلت لأبی عبد اللّه ع إنی دخلت البیت و لم یحضرنی شیء من الدعاء إلا الصلاة علی محمد فقال أما إنه لم یخرج أحد بأفضل مما خرجت به

بیان

أراد بالبیت الكعبة زادها اللّه شرفا

[۱۷]

اشارة

۸۶۷۸- ۱۷ الکافی، ۲/ ۴۹۴/ ۱۸/ ۱ علی بن محمد عن أحمد بن الحسین عن علی بن الریان عن الدهقان قال دخلت علی أبی الحسن الرضا ع فقال لی ما معنی قوله تعالی وَ ذَکَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلّی قلت کلما ذکر اسم ربه قام فصلی فقال لی لقد کلف اللّه تعالی هذا شططا- فقلت جعلت فداک فکیف هو فقال هو کلما ذکر اسم ربه صلی علی محمد و آله

بیان

الشطط مجاوزة القدر فی کل شیء یعنی لو کان کذلک لکان التکلیف فوق الطاقة

[۱۸]

۸۶۷۹- ۱۸ الکافی، ۲/ ۴۹۵/ ۱۹/ ۱ عنه عن محمد بن علی عن مفضل بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۰

صالح الأسدی عن محمد بن هارون عن أبی عبد اللّه ع قال إذا صلی أحدکم و لم یذکر النبی ص فی صلاته- یسلک بصلاته غیر سبیل الجنة و قال رسول اللّه ص من ذکرت عنده و لم یصل علی فدخل النار فأبعده اللّه و قال ص- من ذکرت عنده فنسی الصلاة علی خطئ به طریق الجنة

[۱۹]

۸۶۸۰- ۱۹ الکافی، ۲/ ۴۹۵/ ۲۰/ ۱ القمی عن الکوفی عن عبیس بن هشام عن ثابت عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من ذکرت عنده فنسی أن یصلی علی خطأ اللّه به طریق الجنة

[۲۰]

۸۶۸۱- ۲۰ الکافی، ۲/ ۴۹۵/ ۲۱/ ۱ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال سمع أبی رجلا متعلقا بالبیت و هو یقول اللهم صل علی محمد فقال له أبی یا عبد اللّه لا تبترها لا تظلمنا حقنا قل اللهم صل علی محمد و أهل بیته

[۲۱]

۸۶۸۲- ۲۱ الکافی، ۲/ ۴۹۳/ ۹/ ۱ القمی عن محمد بن حسان عن أبی عمران الأزدی عن عبد اللّه بن الحکم عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال من قال یا رب صل علی محمد و آل محمد مائة مرة- قضیت له مائة حاجة ثلاثون للدنیا

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۱

باب ۲۲۴ من أبطأت علیه الإجابة

[۱]

اشارة

۸۶۸۳- ۱ الکافی، ۲/ ۴۸۸/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن البزنطی قال قلت لأبی الحسن ع جعلت فداک إنی قد سألت اللّه حاجة منذ کذا و کذا سنة و قد دخل قلبی من إبطائها شیء فقال یا أحمد إیاک و الشیطان أن یکون له علیک سبیل حتی یقنطک إن أبا جعفر ع کان یقول إن المؤمن لیسأل اللّه تعالی حاجة فیؤخر عنه تعجیل إجابته حبا لصوته و استماع نحیبه ثم قال و اللّه لما أخر اللّه تعالی عن المؤمنین مما یطلبون من هذه الدنیا خیر لهم مما عجل لهم فیها و أی شیء الدنیا و إن أبا جعفر ع کان یقول ینبغی للمؤمن أن یکون دعاؤه فی الرخاء نحوا من دعائه فی الشدة لیس إذا أعطی فتر فلا تمل الدعاء فإنه من اللّه بمکان- و علیک بالصبر و طلب الحلال و صلة الرحم و إیاک و مکاشفة الناس فإنا أهل بیت نصل من قطعنا و نحسن إلی من أساء إلینا فنری و اللّه فی ذلک العاقبة الحسنة- إن صاحب النعمة فی الدنیا إذا سأل فأعطی طلب غیر الذی سأل و صغرت النعمة فی عینه فلا یشبع من شیء و إذا کثرت النعم کان المسلم من ذلک علی خطر للحقوق التی تجب علیه و ما یخاف من الفتنة فیها

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۲

أخبرنی عنک لو أنی قلت لک قولا أ کنت تثق به منی فقلت له جعلت فداک إذا لم أثق بقولک فبمن أثق و أنت حجة اللّه علی خلقه قال فکن باللّه أوثق فإنک علی موعد من اللّه تعالی أ لیس اللّه عز و جل یقول وَ إِذا سَأَلَکَ عِبادِی عَنِّی فَإِنِّی قَرِیبٌ أُجِیبُ دَعْوَةَ الدّاعِ إِذا دَعانِ و قال لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّهِ و قال وَ اللّهُ یَعِدُکُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَ فَضْلًا فکن بالله تعالی أوثق منک بغیره و لا تجعلوا فی أنفسکم إلا خیرا فإنه مغفور لکم

بیان

المکاشفة المعاداة ظاهرا یقال کاشفة بالعداوة أی بأداة بها

[۲]

۸۶۸۴- ۲ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن منصور الصیقل قال قلت لأبی عبد اللّه ع ربما دعا الرجل بالدعاء و استجیب له ثم أخر ذلک إلی حین قال فقال نعم- قلت و لم ذلک لیزداد من الدعاء قال نعم

[۳]

۸۶۸۵- ۳ الکافی، ۲/ ۴۹۰/ ۷/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن غیر واحد من أصحابنا قال قال أبو عبد اللّه ع إن العبد الولی لله لیدعو اللّه فی الأمر ینویه فیقال للملک الموکل به اقض لعبدی حاجته و لا تعجلها فإنی أشتهی أن أسمع نداءه و صوته و إن العبد العدو لله لیدعو اللّه فی الأمر ینویه فیقال للملک الموکل به اقض [لعبدی] حاجته و عجلها

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۳

فإنی أکره أن أسمع نداءه و صوته قال فیقول الناس ما أعطی هذا إلا لکرامته و لا منع هذا إلا لهوانه

[۴]

۸۶۸۶- ۴ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۳/ ۱ الثلاثة عن إسحاق بن أبی هلال المدائنی عن حدید عن أبی عبد اللّه ع قال إن العبد لیدعو- فیقول اللّه تعالی للملکین قد استجبت له و لکن احبسوه بحاجته فإنی أحب أن أسمع صوته و إن العبد لیدعو فیقول اللّه تبارک و تعالی عجلوا له حاجته فإنی أبغض صوته

[۵]

۸۶۸۷- ۵ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۴/ ۱ ابن أبی عمیر عن سلیمان صاحب السابری عن إسحاق بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع یستجاب للرجل الدعاء ثم یؤخر قال نعم عشرین سنة

[۶]

۸۶۸۸- ۶ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۵/ ۱ عنه عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال کان بین قول اللّه تعالی قَدْ أُجِیبَتْ دَعْوَتُکُما و بین أخذ فرعون أربعون عاما

[۷]

اشارة

۸۶۸۹- ۷ الکافی، ۲/ ۴۸۹/ ۶/ ۱ عنه عن إبراهیم بن عبد الحمید عن أبی بصیر قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن المؤمن لیدعو فتؤخر إجابته إلی یوم الجمعة

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۴

بیان

فی بعض النسخ إلی یوم القیامة و لعل الجمعة أصح کما یدل علیه ما مر فی باب فضل الجمعة إن العبد المؤمن لیسأل اللّه الحاجة فیؤخر اللّه قضاءها إلی یوم الجمعة

[۸]

۸۶۹۰- ۸ الکافی، ۲/ ۴۹۰/ ۹/ ۱ الحسین بن محمد عن أحمد بن إسحاق عن سعدان بن مسلم عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال إن المؤمن [لا یزال المؤمن] لیدعو اللّه تعالی فی حاجته یقول اللّه عز و جل أخروا إجابته شوقا إلی صوته و دعائه فإذا کان یوم القیامة قال اللّه تعالی عبدی دعوتنی فأخرت إجابتک و ثوابک کذا و کذا و دعوتنی فی کذا و کذا و أخرت إجابتک و ثوابک کذا و کذا قال فیتمنی المؤمن أنه لم تستجب له دعوة فی الدنیا مما یری من حسن الثواب

[۹]

۸۶۹۱- ۹ الکافی، ۲/ ۴۹۰/ ۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن هشام بن سالم عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال لا یزال المؤمن بخیر و رجاء رحمة من اللّه تعالی ما لم یستعجل فیقنط و یترک الدعاء قلت کیف یستعجل قال یقول قد دعوت منذ کذا و کذا و ما أری الإجابة

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۵

باب ۲۲۵ الدعاء للإخوان بظهر الغیب

[۱]

اشارة

۸۶۹۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۱/ ۱ الثلاثة عن أبی المغراء عن الفضیل بن یسار عن أبی جعفر ع قال أوشک دعوة و أسرع إجابة دعاء المرء لأخیه بظهر الغیب

بیان

یعنی من ورائه و فی غیبته

[۲]

۸۶۹۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن السراد عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال دعاء الرجل لأخیه بظهر الغیب یدر الرزق و یدفع المکروه

[۳]

۸۶۹۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن سیف بن عمیرة عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع فی قوله تعالی وَ یَسْتَجِیبُ الَّذِینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ وَ یَزِیدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۶

قال هو المؤمن یدعو لأخیه بظهر الغیب فیقول له الملک آمین و یقول اللّه العزیز الجبار و لک مثلا ما سألت و قد أعطیت ما سألت لحبک إیاه

[۴]

۸۶۹۵- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن الدهقان عن درست عن أبی خالد القماط قال قال أبو جعفر ع أسرع الدعاء نجحا للإجابة دعاء الأخ لأخیه بظهر الغیب- یبدأ بالدعاء لأخیه فیقول له ملک موکل به آمین و لک مثلاه

[۵]

اشارة

۸۶۹۶- ۵ الکافی، ۲/ ۵۰۷/ ۵/ ۱ علی بن محمد عن محمد بن سلیمان عن إسماعیل بن إبراهیم عن جعفر بن محمد التمیمی عن الحسین بن علوان عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص ما من مؤمن دعا للمؤمنین و المؤمنات إلا رد اللّه تعالی علیه مثل الذی دعا لهم به من کل مؤمن و مؤمنة مضی من أول الدهر أو هو آت إلی یوم القیامة إن العبد لیؤمر به إلی النار یوم القیامة فیسحب فیقول المؤمنون و المؤمنات یا رب هذا الذی کان یدعو لنا فشفعنا فیه فیشفعهم اللّه تعالی فیه فینجو

بیان

فیسحب بالسین المهملة و الباء الموحدة أی یجر علی وجه الأرض

[۶]

اشارة

۸۶۹۷- ۶ الکافی، ۲/ ۵۰۸/ ۷/ ۱ العدة عن سهل و علی عن أبیه جمیعا عن السراد عن ابن رئاب عن الحذاء عن ثویر قال سمعت علی بن الحسین ع یقول إن الملائکة إذا سمعوا المؤمن یدعو لأخیه بظهر

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۲۷

الغیب أو یذکره بخیر قالوا نعم الأخ أنت لأخیک تدعو له بالخیر و هو غائب عنک و تذکره بخیر قد أعطاک اللّه تعالی مثلی ما سألت له و أثنی علیک مثلی ما أثنیت علیه و لک الفضل علیه و إذا سمعوه یذکر أخاه بسوء و یدعو علیه- قالوا بئس الأخ أنت لأخیک کف أیها المستر علی ذنوبه و عورته و اربع علی نفسک و احمد اللّه الذی ستر علیک و اعلم أن اللّه تعالی أعلم بعبده منک

بیان

اربع علی نفسک أی قف و أمسک و لا تتعب نفسک من ربع کمنع بمعنی التوقف و التحبس

[۷]

اشارة

۸۶۹۸- ۷ الفقیه، ۲/ ۲۱۲/ ۲۱۸۵ الفقیه، ۲/ ۲۱۲/ ۲۱۸۶ قال الصادق ع إذا دعا الرجل لأخیه بظهر الغیب نودی من العرش و لک مائة ألف ضعف مثله و إذا دعا لنفسه کانت واحدة فمائة ألف مضمونة خیر من واحدة لا یدری تستجاب أم لا و من دعا لأربعین رجلا من

إخوانه- قبل أن یدعو لنفسه استجیب له فیهم و فی نفسه

بیان

قوله فمائة ألف مضمونة إلی آخره یحتمل أن یکون من کلام الصدوق طاب ثراه و أن یکون من تمام الحدیث و ما ذکره أخیرا یأتی مسندا بأدنی تفاوت

[۸]

۸۶۹۹- ۸ الکافی، ۲/ ۵۰۸/ ۶/ ۱ علی عن أبیه قال رأیت

الوافی، ج ۹، ص: ۱۵۲۸

عبد اللّه بن جندب بالموقف فلم أر موقفا کان أحسن من موقفه ما زال مادا یدیه إلی السماء و دموعه تسیل علی خدیه حتی تبلغ الأرض فلما انصرف الناس قلت له یا با محمد ما رأیت موقفا قط أحسن من موقفک قال و اللّه ما دعوت إلا لإخوانی و ذلک أن أبا الحسن موسی بن جعفر ع أخبرنی أنه من دعا لأخیه بظهر الغیب نودی من العرش و لک مائة ألف ضعف مثله فکرهت أن أدع مائة ألف ضعف مضمونة لواحدة لا أدری تستجاب أم لا

[۹]

۸۷۰۰- ۹ الکافی، ۴/ ۴۶۵/ ۸/ ۱ العدة عن سهل عن العبیدی عن ابن أبی عمیر قال کان عیسی بن أعین إذا حج و صار إلی الموقف أقبل علی الدعاء لإخوانه حتی یفیض الناس فقیل له تنفق مالک و تتعب بدنک- حتی إذا صرت إلی الموضع الذی تبث فیه الحوائج إلی اللّه عز و جل أقبلت علی الدعاء لإخوانک و تترک نفسک فقال إنی علی ثقة من دعوة الملک لی و فی شک من الدعاء لنفسی

[۱۰]

۸۷۰۱- ۱۰ الکافی، ۴/ ۴۶۵/ ۹/ ۱ العاصمی عن التیملی عن ابن أسباط عن إبراهیم بن أبی البلاد أو عبد اللّه بن جندب قال کنت فی الموقف فلما أفضت لقیت إبراهیم بن شعیب فسلمت علیه و کان مصابا بإحدی عینیه و إذا عینه الصحیحة حمراء کأنها علقة دم فقلت له قد أصبت بإحدی عینیک و أنا و اللّه مشفق علی الأخری فلو قصرت من البکاء قلیلا فقال لا و اللّه یا با محمد ما دعوت لنفسی الیوم بدعوة فقلت فلمن دعوت قال دعوت لإخوانی لأنی سمعت أبا عبد اللّه ع یقول- من دعا لأخیه بظهر الغیب وکل اللّه عز و جل به ملکا یقول و لک مثلاه

الوافی، ج ۹، ص: ۱۵۲۹

فأردت أن أکون إنما أدعو لإخوانی و یکون الملک یدعو لی لأننی فی شک من دعائی لنفسی و لست فی شک من دعاء الملک لی

الوافی، ج ۹، ص: ۱۵۳۱

باب ۲۲۶ من تستجاب دعوته

[۱]

اشارة

۸۷۰۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۱/ ۱ محمد عن البرقی عن عیسی بن عبد اللّه القمی قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول ثلاثة دعوتهم مستجابة- الحاج فانظروا کیف تخلفونه و الغازی فی سبیل اللّه فانظروا کیف تخلفونه و المریض فلا تغیظوه و لا تضجروه

بیان

تخلفونه أی تقومون مقامه فی غیبته من الخلافة و الضجر السأمة و الملال

[۲]

۸۷۰۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۲/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال کان أبی یقول خمس دعوات لا یحجبن عن الرب تعالی دعوة الإمام المقسط و دعوة المظلوم یقول اللّه تعالی لأنتقمن لک و لو بعد حین و دعوة الولد الصالح لوالدیه و دعوة الوالد الصالح لولده و دعوة المؤمن لأخیه بظهر الغیب فیقول و لک مثلاه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۲

[۳]

۸۷۰۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۳/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إیاکم و دعوة المظلوم فإنها ترفع فوق السحاب حتی ینظر اللّه تعالی إلیها فیقول ارفعوها حتی استجیب له- و إیاکم و دعوة الوالد فإنها أحد من السیف

[۴]

۸۷۰۵- ۴ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن أخیه الحسن عن زرعة عن سماعة عن أبی عبد اللّه ع قال کان یقول اتقوا الظلم فإن دعوة المظلوم تصعد إلی السماء

[۵]

۸۷۰۶- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن علی بن النعمان عن عبد اللّه بن طلحة النهدی عن أبی عبد اللّه ع قال الفقیه، ۲/ ۲۲۶/ ۲۲۵۵ قال رسول اللّه ص أربعة لا ترد لهم دعوة حتی یفتح لهم أبواب السماء و تصیر إلی العرش الوالد لولده و المظلوم علی من ظلمه و المعتمر حتی یرجع و الصائم حتی یفطر

[۶]

۸۷۰۷- ۶ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۷/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لیس شیء أسرع إجابة من دعوة غائب لغائب

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۳

[۷]

۸۷۰۸- ۷ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۸/ ۱ بهذا الإسناد قال قال رسول اللّه ص دعا موسی و أمن هارون و أمنت الملائکة فقال اللّه استقیما فقد أجیبت دعوتکما و من غزا فی سبیل اللّه استجیب له کما استجیب لکما إلی یوم القیامة

[۸]

۸۷۰۹- ۸ الکافی، ۲/ ۵۰۹/ ۵/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال من قدم أربعین من المؤمنین ثم دعا استجیب له

[۹]

۸۷۱۰- ۹ الکافی، ۴/ ۱۷/ ۲/ ۲ محمد عن أحمد عن محمد بن إسماعیل عن الحسن بن الجهم عن أبی الحسن ع قال لا تحقروا دعوة أحد- فإنه یستجاب للیهودی و النصرانی فیکم و لا یستجاب لهم فی أنفسهم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۵

باب ۲۲۷ من لا تستجاب دعوته

[۱]

اشارة

۸۷۱۱- ۱ الکافی، ۲/ ۵۱۱/ ۳/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان عن الولید بن صبیح قال سمعته یقول ثلاثة ترد علیهم دعوتهم- رجل رزقه اللّه مالا- فأنفقه فی غیر وجهه ثم قال یا رب ارزقنی فیقال له أ لم أرزقک و رجل دعا علی امرأته و هو لها ظالم فیقال له أ لم نجعل [أجعل] أمرها بیدک و رجل جلس فی بیته و قال یا رب ارزقنی- فیقال له أ لم نجعل لک السبیل إلی طلب الرزق

بیان

یأتی هذا الحدیث من الفقیه فی الباب الأول من کتاب المعایش علی اختلاف فی ألفاظه و ما بعده فی باب کراهیة الرد من کتاب الزکاة بنحو آخر

[۲]

۸۷۱۲- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۰/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی عن الحسین بن المختار عن الولید بن صبیح عن أبی عبد اللّه ع قال صحبته بین مکة و المدینة فجاء سائل فأمر أن یعطی ثم جاءه آخر فأمر أن یعطی ثم جاء آخر فأمر أن یعطی ثم جاء الرابع فقال أبو

عبد اللّه

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۳۶

ع يشبعك اللّه ثم التفت إلينا فقال أما إن عندنا ما نعطيه- و لكن أخشى أن نكون كأحد الثلاثة الذين لا تستجاب لهم دعوة- رجل أعطاه اللّه مالا- فأنفقه في غير حقه ثم قال اللهم ارزقني فلا يستجاب له و رجل يدعو على امرأته أن يريحه اللّه منها و قد جعل اللّه تعالى أمرها إليه و رجل يدعو على جاره و قد جعل اللّه له السبيل إلى أن يتحول عن جواره و يبيع داره

[۳]

۸۷۱۳- ۳ الكافي، ۲/ ۵۱۱/ ۲/ ۱ القميان عن ابن فضال عن عبد اللّه بن إبراهيم عن جعفر بن إبراهيم عن أبي عبد اللّه ع قال أربعة لا تستجاب لهم دعوة الرجل جالس في بيته يقول اللهم ارزقني فيقال له أ لم آمرك بالطلب و رجل كانت له امرأة فدعا عليها فيقال له أ لم أجعل أمرها إليك و رجل كان له مال فأفسده فيقول اللهم ارزقني- فيقال له أ لم آمرك بالاقتصاد أ لم آمرك بالإصلاح ثم قال وَ الَّذِينَ إِذا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَ لَمْ يَقْتُرُوا وَ كانَ بَيْنَ ذلِكَ قَواماً و رجل كان له مال فأدانه بغير بينة فيقال له أ لم آمرك بالشهادة

[۴]

۸۷۱۴- ۴ الكافي، ۲/ ۵۱۱/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن علي بن الحكم عن عمران بن أبي هاشم عن أبي عبد اللّه ع مثله

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۳۷

باب ۲۲۸ الدعاء على العدو

[۱]

اشارة

۸۷۱۵- ۱ الكافي، ۲/ ۵۱۱/ ۱/ ۱ العدة عن سهل عن يحيى بن المبارك عن ابن جبلة عن إسحاق بن عمار قال شكوت إلى أبي عبد اللّه ع جارا لي و ما ألقى منه قال فقال لي ادع عليه ففعلت فلم أر شيئا فعدت إليه فشكوت إليه فقال ادع عليه فقلت جعلت فداك قد فعلت فلم أر شيئا فقال كيف دعوت عليه فقلت إذا لقيته دعوت عليه قال فقال ادع عليه إذا أقبل و إذا استدبر ففعلت فلم ألبث حتى أراح اللّه منه

بيان

و ما ألقى منه يعني من الأذى و لعله كان عدوا دينيا له و إنما كان يؤذيه من هذه الجهة و إلا لما استحق ذلك منه

[۲]

اشارة

۸۷۱۶- ۲ الکافی، ۲/ ۵۱۲/ ۲/ ۱ و روی عن أبی الحسن ع قال إذا دعا أحدکم علی أحد فقال اللهم اطرقه بلیة لا أخت لها و أبح حریمه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۸

بیان

الطرق الضرب و الدق و الإتیان باللیل و منه الحدیث أعوذ بک من طوارق اللیل إلا طارقا یطرق بخیر و إباحة حریم کنایة عن تسلیط العدو علیه

[۳]

اشارة

۸۷۱۷- ۳ الکافی، ۲/ ۵۱۲/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن مالک بن عطیة عن یونس بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع إن لی جارا من قریش من آل محرز قد نوه باسمی و شهرنی کلما مررت به قال هذا الرافضی یحمل الأموال إلی جعفر بن محمد قال فقال لی ادع اللّه علیه إذا کنت فی صلاة اللیل و أنت ساجد فی السجدة الأخیرة من الرکعتین الأولتین فاحمد اللّه تعالی و مجده و قل اللهم إن فلان بن فلان قد شهرنی و نوه بی و غاظنی و عرضنی للمکاره اللهم اضربه بسهم عاجل تشغله به عنی اللهم و قرب أجله و اقطع أثره و عجل ذلک یا رب الساعة الساعة- قال فلما قدمنا إلی الکوفة قدمنا لیلا فسألت أهلنا عنه قلت ما فعل فلان قالوا هو مریض فما انقضی آخر کلامی حتی سمعت الصیاح من منزله و قالوا قد مات

بیان

نوهه و نوه به شهره و عرفه من التنویه

[۴]

۸۷۱۸- ۴ الکافی، ۲/ ۵۱۲/ ۴/ ۱ أحمد بن محمد الکوفی عن علی بن الحسن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۳۹

المیثمی عن ابن أسباط عن عمه قال کنت عند أبی عبد اللّه ع فقال له العلاء بن کامل إن فلانا یفعل بی و یفعل فإن رأیت أن تدعو اللّه تعالی فقال هذا ضعف بک قل اللهم إنک تکفی من کل شیء و لا یکفی منک شیء فاکفنی أمر فلان بم شئت و کیف شئت و حیث شئت و أنی شئت

[۵]

اشارة

۸۷۱۹- ۵ الکافی، ۲/ ۵۱۳/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن التمیمی عن حماد بن عثمان عن المسمعی قال لما قتل داود بن علی المعلی بن خنیس قال أبو عبد اللّه ع لأدعون اللّه تعالی علی من قتل مولای و أخذ مالی فقال له داود بن علی إنک لتهددنی بدعائک- قال حماد قال المسمعی فحدثنی معتب أن أبا عبد اللّه ع لم یزل لیلته راکعا و ساجدا فلما کان فی السحر سمعته یقول و هو ساجد اللهم إنی أسألک بقوتک القویة و بجلالک الشدید الذی کل خلقک له ذلیل أن تصلی علی محمد و أهل بیته و أن تأخذه الساعة فما رفع رأسه حتی سمعنا الصیحة فی دار داود بن علی فرفع أبو عبد اللّه ع رأسه و قال إنی دعوت اللّه علیه بدعوة بعث اللّه علیه ملکا فضرب رأسه بمرزبة من حدید انشقت منها مثانته فمات

بیان

المرزبة بتقدیم المهملة عصیه من حدید

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۰

[۶]

اشارة

۸۷۲۰- ۶ الکافی، ۲/ ۵۵۷/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن بزیع عن أبی إسماعیل السراج عن ابن عمار أن الذی دعا به أبو عبد اللّه ع علی داود بن علی حین قتل المعلی بن خنیس و أخذ مال أبی عبد اللّه ع اللهم إنی أسألک بنورک الذی لا یطفی و بعزائمک التی لا تخفی و بعزک الذی لا ینقضی و بنعمتک التی لا تحصی و بسلطانک الذی کففت به فرعون عن موسی

بیان

قد مضی فی باب صلاة الحوائج ما یناسب هذا الباب

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۱

باب ۲۲۹ المباهلة

[۱]

اشارة

۸۷۲۱- ۱ الکافی، ۲/ ۵۱۳/ ۱/ ۱ الثلاثة عن محمد بن حکیم عن أبی مسروق عن أبی عبد اللّه ع قال قلت إنا نکلم الناس فنحتج علیهم

بقول اللّه تعالى أَطِيعُوا اللّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فيقولون نزلت فی أمراء السرايا فنحتج عليهم بقول اللّه تعالى إِنَّما وَلِيُّكُمُ اللّهُ وَ رَسُولُهُ إلى آخر الآية فيقولون نزلت فی المؤمنين فنحتج عليهم بقول اللّه تعالى قُلْ لا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْراً إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِی الْقُرْبى فيقولون نزلت فی قربى المسلمين قال فلم أدع شيئا مما حضرنی ذكره من هذا و شبهه إلا ذكرته- فقال لی إذا كان ذلك فادعهم إلى المباهلة قلت و كيف أصنع قال أصلح نفسك ثلاثا و أظنه قال و صم و اغتسل و ابرز أنت و هو إلى الجبان فشبك أصابعك من اليمنى فی أصابعه ثم أنصفه و ابدأ بنفسك

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۲

و قل اللهم رب السماوات السبع و رب الأرضين السبع عالم الغيب و الشهادة الرحمن الرحيم إن كان أبو مسروق جحد حقا و ادعى باطلا فأنزل عليه حسبانا من السماء أو عذابا أليما ثم رد الدعوة عليه فقل و إن كان فلان جحد حقا و ادعى باطلا فأنزل عليه حسبانا من السماء أو عذابا أليما ثم قال لی فإنك لا تلبث أن ترى ذلك فيه فو الله ما وجدت خلقا يجيبنی إليه

بيان

الجبان بالضم و التشديد الصحراء و الحسبان بالضم العذاب و البلاء و الشر يجيبنی إليه يعنی يرضى بأن يباهلنی بمثل هذا لخوفهم على أنفسهم.

و هذا يحتمل أن يكون من كلام الإمام ع و أن يكون من كلام أبی مسروق بحذف قال و تقديره

[۲]

۸۷۲۲- ۲ الكافی، ۲/ ۵۱۴/ ۳/ ۱ أحمد عن بعض أصحابنا فی المباهلة قال تشبك أصابعك فی أصابعه ثم تقول اللهم إن كان فلان جحد حقا و أقر بباطل فأصبه بحسبان من السماء أو بعذاب من عندك و تلاعنه سبعين مرة

[۳]

۸۷۲۳- ۳ الكافی، ۲/ ۵۱۴/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عيسى عن السراد عن البقباق عن أبی عبد اللّه ع فی المباهلة قال تشبك أصابعك فی أصابعه و خل ثم تقول الحديث

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۳

[۴]

۸۷۲۴- ۴ الكافی، ۲/ ۵۱۵/ ۵/ ۱ محمد عن محمد بن أحمد عن محمد بن عبد الحميد عن أبی جميلة عن بعض أصحابه قال إذا جحد الرجل الحق فإن أراد أن تلاعنه قل اللهم رب السماوات السبع و رب الأرضين السبع- و رب العرش العظيم إن كان فلان جحد الحق و كفر به فأنزل عليه حسبانا من السماء أو عذابا أليما

[۵]

۸۷۲۵- ۵ الكافی، ۲/ ۵۱۴/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن إسماعيل بن مهران عن مخلد أبی الشكر الكافی، ۲/ ۵۱۴/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی

عن محمد بن إسماعیل عن مخلد عن الثمالی عن أبی جعفر ع قال الساعة التی یباهل فیها ما بین طلوع الفجر إلی طلوع الشمس

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۵

باب ۲۳۰ ما یجب من الذکر قبل طلوع الشمس و قبل غروبها

[۱]

اشارة

۸۷۲۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۲۲/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن ابن أسباط عن غالب بن عبد اللّه عن أبی عبد اللّه ع فی قول اللّه تعالی وَ ظِلالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الْآصالِ قال هو الدعاء قبل طلوع الشمس و قبل غروبها و هی ساعة إجابة

بیان

تمام الآیة وَ لِلّهِ یَسْجُدُ مَنْ فِی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعاً وَ کَرْهاً وَ ظِلالُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الْآصالِ فسر ع السجود بالدعاء یعنی أنهم یدعون اللّه بکرة و أصیلا و المشهور فی تفسیره الانقیاد ثم إن نسب السجود إلی أرواحهم فالمراد بالظلال الأجساد فإن الظل من کل شیء شخصه و إن نسب إلی أشخاصهم فالمراد بها الأفیاء فإنها منقادة لله سبحانه بتقلصها و ازدیادها یتصرف فیها علی حسب مشیته و تدعو اللّه بالسنة استعداداتها و تسأله ما تستعد له فتستجاب قال اللّه تعالی یَسْئَلُهُ مَنْ فِی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ و قال سبحانه أَمَّنْ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۶

یُجِیبُ الْمُضْطَرَّ إِذا دَعاهُ

[۲]

۸۷۲۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۲۲/ ۲/ ۱ العدة عن البرقی عن ابن فضال عن أبی جمیلة عن جابر عن أبی جعفر ع قال إن إبلیس علیه لعائن اللّه یبث جنوده من حین تغیب الشمس و حین تطلع فأکثروا ذکر اللّه تعالی فی هاتین الساعتین و تعوذوا بالله من شر إبلیس و جنوده و عوذوا صغارکم هاتین الساعتین فإنهما ساعتا غفلة

[۳]

۸۷۲۸- ۳ الفقیه، ۱/ ۵۰۱/ ۱۴۴۰ جابر عن أبی جعفر ع قال إن إبلیس إنما یبث جنود اللیل من حین تغیب الشمس إلی مغیب الشفق و یبث جنود النهار من حین یطلع الفجر إلی مطلع الشمس و ذکر أن نبی اللّه ص کان یقول أکثروا ذکر اللّه الحدیث

[۴]

۸۷۲۹- ۴ الکافی، ۸/ ۲۳۲/ ۲۰۴ محمد عن صالح بن أبی حماد عن علی بن الحکم عن أبان عن أبی عبد اللّه ع قال إن لإبلیس عونا

يقال له التمريح إذا جاء الليل ملأ ما بين الخافقين

[۵]

۸۷۳۰- ۵ التهذيب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۴/ ۱ محمد بن أحمد عن ابن عيسى عن أبيه عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۷

الفقيه، ۱/ ۳۲۹/ ۹۶۵ قال رسول اللّه ص قال اللّه عز و جل اذكرنی بعد الفجر ساعة و اذكرنی بعد العصر ساعة أكفك ما أهمك

[۶]

اشارة

۸۷۳۱- ۶ الكافی، ۲/ ۵۲۴/ ۹/ ۱ علی عن أبيه عن صالح بن السندی عن جعفر بن بشير عن ابن بكير عن شهاب بن عبد ربه قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول إذا تغيرت الشمس فاذكر اللّه عز و جل و إن كنت مع قوم يشغلونك فقم و ادع

بيان

معنی تغيرها أشرافها علی الغروب

[۷]

اشارة

۸۷۳۲- ۷ الكافی، ۲/ ۵۳۲/ ۳۱/ ۱ البرقی عن محمد بن علی عن عبد الرحمن بن أبی هاشم عن أبی خديجة عن أبی عبد اللّه ع قال إن الدعاء قبل طلوع الشمس و قبل غروبها سنة واجبة مع طلوع الفجر و المغرب تقول لا إله إلا اللّه وحده لا شريك له له الملك و له الحمد- يحيی و يميت و هو حی لا يموت بيده الخير و هو علی كل شیء قدير عشر مرات و تقول أعوذ بالله السميع العليم من همزات الشياطين و أعوذ بالله أن يحضرون إن اللّه هو السميع العليم عشر مرات قبل طلوع الشمس و قبل

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۸

الغروب فإن نسيت قضيت كما تقضی الصلاة إن نسيتها

بيان

قوله ع مع طلوع الفجر تفسير لما قبل طلوع الشمس و تعيين لأوله و إعلام بأن فيه سعة و امتدادا و قوله و المغرب أی و مع المغرب

تفسیر لما قبل غروبها و تعریف له بإشرافها علی الغروب و إعلام بأن فیه ضیقا

[۸]

۸۷۳۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۳۳/ ۳۲/ ۱ عنه عن محمد بن علی عن أبی جمیلة عن محمد بن مروان عن أبی عبد اللّه ع قال قل أستعیذ بالله من الشیطان الرجیم و أعوذ بالله أن یحضرون إن اللّه هو السمیع العلیم و قل لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر- و هو علی کل شیء قدیر- قال فقال له رجل مفروض هو قال نعم هو مفروض محدود تقوله قبل طلوع الشمس و قبل الغروب عشر مرات فإن فاتک شیء فاقضه من اللیل و النهار

[۹]

۸۷۳۴- ۹ الکافی، ۲/ ۵۳۳/ ۳۳/ ۱ عنه عن إسماعیل بن مهران عن رجل عن إسحاق بن عمار عن العلاء بن کامل قال قال أبو عبد اللّه ع إن من الدعاء ما ینبغی لصاحبه إذا نسیه أن یقضیه یقول بعد الغداة لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له له الملک و له الحمد بیده الخیر کله و هو علی کل شیء قدیر عشر مرات و یقول أعوذ بالله السمیع العلیم عشر مرات- فإذا نسی من ذلک شیئا کان علیه قضاؤه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۴۹

[۱۰]

۸۷۳۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۳۳/ ۳۴/ ۱ عنه عن السراد عن العلاء الکافی، ۳/ ۳۴۵/ ۲۵/ ۱ علی عن أبیه عن الحسین عن فضالة عن العلاء عن محمد قال سألت أبا جعفر ع عن التسبیح فقال ما علمت شیئا موظفا غیر تسبیح فاطمة ع و عشر مرات بعد الفجر یقول لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و هو علی کل شیء قدیر و یسبح ما شاء تطوعا

[۱۱]

۸۷۳۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۱۸/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن عمرو بن عثمان و علی عن أبیه جمیعا عن ابن المغیرة عن ابن مسکان عن لیث المرادی عن الفقیه، ۱/ ۳۳۵/ ۹۸۰ عبد الکریم بن عتبة عن أبی عبد اللّه ع قال سمعته یقول من قال عشر مرات قبل أن تطلع الشمس و قبل غروبها لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له له الملک و له الحمد- یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر کانت کفارة لذنوبه ذلک الیوم

[۱۲]

اشارة

۸۷۳۷- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۱۸/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عمن ذکره عن عمر بن محمد عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۰

من صلی الغداة فقال قبل أن ینفض رکبتیه عشر مرات لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له له الملک و له الحمد یحیی و یمیت- و یمیت

و یحیی و هو حی لا- یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر- و فی المغرب مثلها لم یلق اللّه تعالی عبد أفضل من عمله إلا من جاء بمثل عمله

بیان

النفض التحریک قوله ع أفضل من عمله أی عملا- أفضل من عمله إلا- من جاء مع ذلک العمل بمثل عمله فلا تنافی بین الأفضلیة و المماثلة إذ الفضل من جهة عمله الآخر

[۱۳]

۸۷۳۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۲۷/ ۱۷/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن الحسین بن المختار عن العلاء بن کامل قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول و اذکر ربک فی نفسک تضرعا و خیفة و دون الجهر من القول عند المساء لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له له الملک و له الحمد- یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و هو حی لا یموت و هو علی کل شیء قدیر قال قلت بیده الخیر قال إن بیده الخیر و لکن قل کما أقول لک عشر مرات و أعوذ بالله السمیع العلیم حین تطلع الشمس و حین تغرب عشر مرات

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج۹، ص: ۱۵۵۰

[۱۴]

۸۷۳۹- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن سنان عن إسماعیل بن جابر عن الحذاء قال قال أبو جعفر ع من قال حین یطلع الفجر لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له له الملک و له

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۱

الحمد یحیی و یمیت و یمیت و یحیی و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیر عشر مرات و صلی علی النبی و آله عشر مرات و سبح خمسا و ثلاثین مرة و هلل خمسا و ثلاثین مرة و حمد اللّه خمسا و ثلاثین مرة لم یکتب فی ذلک الصباح من الغافلین و إذا قالها فی المساء لم یکتب فی تلک اللیلة من الغافلین

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۳

باب ۲۳۱ الجلوس بعد الفجر فی المصلی للذکر

[۱]

۸۷۴۰- ۱ الفقیه، ۱/ ۵۰۴/ ۱۴۵۲ التهذیب، ۲/ ۱۳۹/ ۳۱۰/ ۱ قال رسول اللّه ص من جلس فی مصلاه من صلاة الفجر إلی طلوع

الشمس ستره اللّه من النار

[۲]

۸۷۴۱- ۲ التهذیب، ۲/ ۳۲۱/ ۱۶۶/ ۱ ابن محبوب عن أحمد عن أبیه عن ابن المغیرة عن السکونی عن أبی عبد اللّه ع عن أبیه عن الحسن بن علی ع قال من صلی فجلس فی مصلاه إلی طلوع الشمس کان له سترا من النار

[۳]

۸۷۴۲- ۳ الفقیه، ۱/ ۳۲۹/ ۹۶۶ التهذیب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۷/ ۱ قال الصادق ع الجلوس بعد صلاة الغداة فی التعقیب و الدعاء حتی تطلع الشمس أبلغ فی طلب الرزق من الضرب فی الأرض

[۴]

اشارة

۸۷۴۳- ۴ التهذیب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۳/ ۱ محمد بن أحمد عن ابن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۴

عیسی عن أبی الجوزاء عن الحسین بن علوان عن عمرو بن خالد عن عاصم بن أبی النجود الأسدی عن ابن عمر عن الحسن بن علی ع قال سمعت أبی علی بن أبی طالب ع یقول قال رسول اللّه ص أیما امرئ مسلم جلس فی مصلاه الذی صلی فیه الفجر یذکر اللّه حتی تطلع الشمس کان له من الأجر کحاج رسول اللّه ص و غفر له فإن جلس فیه حتی تکون ساعة تحل فیها الصلاة فصلی رکعتین أو أربع غفر له ما سلف و کان له من الأجر کحاج بیت اللّه

بیان

کحاج رسول اللّه ص أی قاصده لزیارته من الحج بمعنی القصد و منه حج بیت اللّه قوله ساعة تحل فیها الصلاة یعنی الساعة التی بعد طلوع الشمس فإن الصلاة عند طلوع الشمس مکروهة کما مر بیانه

[۵]

اشارة

۸۷۴۴- ۵ الفقیه، ۱/ ۵۰۴/ ۱۴۵۱ معمر بن خلاد عن أبی الحسن الرضا ع قال کان و هو بخراسان إذا صلی الفجر جلس فی مصلاه إلی أن تطلع الشمس- ثم یؤتی بخریطة فیها مساویک فیستاک بها واحدا بعد واحد ثم یؤتی بکندر فیمضغه ثم یدع ذلک فیؤتی بالمصحف فیقرأ فیه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۵

بیان

الخریطة وعاء من أدم و غیره یشد علی ما فیه و لعل تعدد المساویک أنما کان لمخالطة کل منها بقلح الأسنان بعد إمراره علیها مرات و عدم حضور الماء لغسله فیبدل بآخر أن یغسل بعد ذلک لیوم آخر و یأتی فی کتاب الروضة ذکر کراهیة النوم ما بین طلوع الفجر إلی طلوع الشمس إن شاء اللّه و قد مضی أخبار أخر من هذا الباب فی باب التعقیب مع أذکار لهذا الوقت و أدعیة و نورد هنا سائر الأذکار مما لم نورده هناک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۷

باب ۲۳۲ ما یقال عند الإصباح

[۱]

اشارة

۸۷۴۵- ۱ الکافی، ۲/ ۵۲۳/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن الخزاز عن محمد قال قال أبو عبد اللّه ع إن علی بن الحسین ع کان إذا أصبح قال أبتدئ یومی هذا بین یدی نسیانی و عجلتی بسم اللّه و ما شاء اللّه فإذا فعل ذلک العبد أجزأه مما نسی فی یومه

بیان

بین یدی نسیانی و عجلتی یعنی قبل أن أنسی اللّه سبحانه و أعجل عن ذکره إلی غیره

[۲]

۸۷۴۶- ۲ الکافی، ۲/ ۵۲۲/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن الحجال و بکر بن محمد عن أبی إسحاق الشعیری عن برید بن کلثمة عن أبی عبد اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۸

ع أو أبی جعفر ع قال تقول إذا أصبحت أصبحت- بالله مؤمنا علی دین محمد و سنته و دین علی و سنته و دین الأوصیاء و سنتهم- آمنت بسرهم و علانیتهم و شاهدهم و غائبهم أعوذ بالله مما استعاذ منه رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم و علی و الأوصیاء علیهم السلام و أرغب إلی اللّه فیما رغبوا إلیه و لا حول و لا قوة إلا بالله

[۳]

۸۷۴۷- ۳ الکافی، ۲/ ۵۲۸/ ۱۸/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال تقول بعد الصبح الحمد لرب الصباح الحمد لفالق الإصباح ثلاث مرات اللهم افتح لی باب الأمر الذی فیه الیسر و العافیة- اللهم هون لی سبیله و بصرنی مخرجه اللهم إن کنت قضیت لأحد من خلقک علی مقدرة بالسوء فخذه من بین یدیه و من خلفه و عن یمینه و عن شماله و من تحت قدمیه و من فوق رأسه و اکفنیه بما شئت و من حیث شئت و کیف شئت

[۴]

۸۷۴۸- ۴ الفقیه، ۱/ ۵۰۱/ ۱۴۳۸ روی عمار الساباطی عن أبی عبد اللّه ع قال تقول إذا طلع الفجر الحمد لله فالق الإصباح رب المساء و الصباح اللهم صبح آل محمد ببرکة و عافیة و سرور و قرة عین- اللهم إنک تنزل باللیل و النهار ما تشاء فأنزل علی و علی أهل بیتی من برکة السماوات و الأرض رزقا حلالا واسعا تغنینی به عن جمیع خلقک

[۵]

اشارة

۸۷۴۹- ۵ الکافی، ۲/ ۵۲۴/ ۱۰/ ۱ العدة عن البرقی عن شریف بن سابق عن الفضل بن أبی قرة عن أبی عبد اللّه ع قال ثلاث تناسخها الأنبیاء من آدم ع حتی وصلن إلی رسول اللّه ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۵۹

کان إذا أصبح یقول اللهم إنی أسألک إیمانا تباشر به قلبی و یقینا- حتی أعلم أنه لا یصیبنی إلا ما کتبت لی و رضا بما قسمت لی

بیان

تناسخها الأنبیاء أی ورثوها من التناسخ فی المیراث و هو موت ورثة بعد ورثة و أصل المیراث قائم لم یقسم تباشر به قلبی أی تلی بإثباته فی قلبی بنفسک یقال باشر الأمر إذا ولیه بنفسه

[۶]

۸۷۵۰- ۶ الکافی، ۲/ ۵۲۴/ ۱۰/ ۱ و رواه بعض أصحابنا و زاد فیه حتی لا- أحب تعجیل ما أخرت و لا تأخیر ما عجلت یا حی یا قیوم برحمتک أستغیث أصلح لی شأنی کله و لا تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا و صلی اللّه علی محمد و آله

[۷]

۸۷۵۱- ۷ الکافی، ۲/ ۵۲۴/ ۱۱/ ۱ و روی عن أبی عبد اللّه ع الحمد لله الذی أصبحنا و الملک له أصبحت عبدک و ابن عبدک و ابن أمتک فی قبضتک اللهم ارزقنی من فضلک رزقا من حیث أحتسب و من حیث لا أحتسب و احفظنی من حیث أحتفظ و من حیث لا أحتفظ اللهم ارزقنی من فضلک و لا تجعل لی حاجة إلی أحد من خلقک اللهم ألبسنی العافیة و ارزقنی علیها الشکر یا واحد یا أحد

یا صمد یا اللّه الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد یا اللّه یا رحمان یا رحیم یا مالک الملک و رب الأرباب و سید السادة و یا اللّه لا إله إلا أنت اشفنی بشفائک من کل داء و سقم فإنی عبدک أتقلب فی قبضتک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۰

[۸]

اشارة

۸۷۵۲- ۸ الکافی، ۲/ ۵۲۵/ ۱۲/ ۱ البرقی عن محمد بن علی رفعه إلی أمیر المؤمنین ع أنه کان یقول اللهم إنی و هذا النهار خلقان من خلقک اللهم لا تبتلنی به و لا تبتله بی اللهم و لا تره منی جرأة علی معاصیک و لا رکوبا لمحارمک اللهم اصرف عنی الإفک و الأذی و البلوی- و سوء القضاء و شماتة الأعداء و منظر السوء فی نفسی و مالی

بیان

الابتلاء الامتحان و الاختبار و لعل المراد بابتلائه بالنهار أن یناله منه سوء و بابتلاء النهار به أن یفعل فیه معصیة و الإفک الکذب و المنظر ما نظرت إلیه فأعجبک أو ساءک

[۹]

اشارة

۸۷۵۳- ۹ الکافی، ۲/ ۵۲۵/ ۱۳/ ۱ البرقی عن عثمان عن سماعة عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال کان أبی ع یقول إذا أصبح بسم اللّه و باللّه و إلی اللّه و فی سبیل اللّه و علی ملة رسول اللّه صلی اللّه علیه و آله و سلم اللهم إلیک أسلمت نفسی و إلیک فوضت أمری- و علیک توکلت یا رب العالمین اللهم احفظنی بحفظ الإیمان من بین یدی و من خلفی و عن یمینی و عن شمالی و من فوقی و من تحتی لا إله إلا أنت لا حول و لا قوة إلا بالله نسألک العفو و العافیة من کل سوء و شر فی الدنیا و الآخرة اللهم إنی أعوذ بک من عذاب القبر و من ضغطة القبر و من ضیق القبر و أعوذ بک من سخطک و من سطواتک فی اللیل و النهار- اللهم رب المشعر الحرام و رب البلد الحرام و رب الحل و الإحرام أبلغ محمدا و آل محمد عنی السلام اللهم إنی أعوذ بدرعک الحصینة و أعوذ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۱

بجمعک أن تمیتنی غرقا أو حرقا أو شرقا أو قودا أو صبرا أو مسما أو تردیا فی بئر أو أکیل سبع أو موت الفجأة أو بشیء من میتات السوء و لکن أمتنی علی فراشی فی طاعتک و طاعة رسولک صلی اللّه علیه و آله و سلم- مصیبا للحق غیر مخطئ أو فی صف الذین نعتهم فی کتابک کَأَنَّهُمْ بُنْیانٌ مَرْصُوصٌ أعیذ نفسی و ولدی و ما رزقنی ربی ب قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ حتی یختم السورة- أعیذ نفسی و ولدی و ما رزقنی ربی ب قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النّاسِ حتی یختم السورة و یقول الحمد لله عدد ما خلق و الحمد لله مثل ما خلق و الحمد لله ملأ ما خلق و الحمد لله مداد کلماته و الحمد لله زنة عرشه و الحمد لله رضا نفسه و لا إله إلا اللّه الحلیم الکریم و لا إله إلا اللّه العلی العظیم سبحان اللّه رب السماوات و الأرضین و ما بینهما و رب العرش العظیم اللهم إنی أعوذ بک من درک الشقاء و من شماتة

الأعـداء و أعوذ بک من الفقر و الوقر- و أعوذ بک من سوء المنظر فی الأهل و المال و الولـد و یصـلی علی محمد و آل محمد عشـر مرات

بیان

لعل المراد بحفظ الإیمان الحفظ الـذی یقتضیه الإیمان لیشـمل الحفظ عما یضـر بالـدین کما یشـمل الحفظ عما یضر بالـدنیا و الحل بالکسـر وقت الإحلال و ما جاوز الحرم و المراد به هنا الأول بقرینـهٔ المقابلـهٔ و الشـرق الغصهٔ و الصبر أن یمسکه رجل أو یشد یداه و رجلاه حتی یضرب عنقه و المستم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۲

المسموم و الوقر ثقل فی الأذن أو ذهاب السمع کله و یحتمل أن یکون هنا من الاتباع یقال فقیر وقیر اتباعا

[۱۰]

۸۷۵۴- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۲۶/ ۱۴/ ۱ العدهٔ عن سـهل و أحمد و علی عن أبیه جمیعا عن السراد عن مالک بن عطیهٔ عن الثمالی عن أبی جعفر ع قـال مـا من عبـد یقول إذا أصبح قبـل طلوع الشـمس اللّه أکـبر اللّه أکـبر کبیرا و سـبحان اللّه بکرهٔ و أصـیلا و الحمـد لله رب العالمین کثیرا لا شـریک له و صـلی اللّه علی محمد و آله إلا ابتدرهن ملک و جعلهن فی جوف جناحه و صعد بهن إلی السماء الدنیا فتقول له الملائکـهٔ ما معک- فیقول معی کلمات قالهن رجل من المؤمنین و هی کذا و کذا فیقولون رحم اللّه من قال هؤلاء الکلمات و غفر له- قال و کلما مر بسماء قال لأهلها ذلک فیقولون رحم اللّه من قال هؤلاء الکلمات و غفر له حتی ینتهی بهن إلی حملهٔ العرش فیقول لهم إن معی کلمات تکلم بهن رجل من المؤمنین و هی کذا و کذا فیقولون رحم اللّه هذا العبد انطلق بها إلی حفظهٔ کنوز مقالهٔ المؤمنین فإن هؤلاء کلمات الکنوز- حتی تکتب هن فی دیوان الکنوز

[۱۱]

۸۷۵۵- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۲۷/ ۱۵/ ۱ حمید عن ابن سـماعهٔ عن غیر واحد من أصـحابه عن أبان عن عیسی بن عبد اللّه عن أبی عبد اللّه ع قـال إذا أصـبحت فقـل اللهم إنی أعوذ بـک من شـر ما خلقت و ذرأت و برأت فی بلادک و عبادک اللهم إنی أسألک بجلالک و جمالک و حلمک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۳

و کرمک کذا و کذا

[۱۲]

۸۷۵۶- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۲۷/ ۱۶/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسـی عن القـداح عن أبی عبد اللّه ع أن علیا ع کان یقول إذا أصـبح سبحـان الملـک القـدوس سـبحان الملـک القـدوس ثلاثـا اللهم إنی أعوذ بـک من زوال نعمتـک و من تحویـل عافیتـک و من فجأهٔ نقمتـک- و من درک الشـقاء و شـر ما سـبق فی الکتاب اللهم إنی أسألک بعزهٔ ملکک- و شـدهٔ قوتک و بعظم سـلطانک و بقدرتک علی خلقک ثم سل حاجتک

[۱۳]

۸۷۵۷- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۳۲/ ۳۰/ ۱ البرقی عن عبد الرحمن بن حماد عن عبد اللّه بن إبراهیم الجعفری عن أبی الحسن ع مثله إلا أنه لم یقل ثم سل حاجتک

[۱۴]

۸۷۵۸- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۲۹/ ۲۱/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع اللهم لک الحمد أحمدک و أستعینک و أنت ربی و أنا عبدک- أصبحت علی عهدک و وعدک و أؤمن بوعدک و أوفی بعهدک ما استطعت- و لا حول و لا قوة إلا بالله وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله- أصبحت علی فطرة الإسلام و کلمة الإخلاص و ملة إبراهیم و دین محمد صلوات اللّه علیهما و آلهما علی ذلک أحیی و أموت إن شاء اللّه- أحینی ما أحییتنی و أمتنی إذا أمتنی علی ذلک و ابعثنی إذا بعثتنی علی ذلک- أبتغی بذلک رضوانک و اتباع سبیلک إلیک ألجأت ظهری و إلیک فوضت أمری آل محمد أئمتی لیس لی أئمة غیرهم بهم آتم و إیاهم أتولی و بهم أقتدی اللهم اجعلهم أولیائی فی الدنیا و الآخرة و اجعلنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۴

أوالی أولیاءهم و أعادی أعداءهم فی الدنیا و الآخرة و ألحقنی بالصالحین و آبائی معهم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۵

باب ۲۳۳ ما یقال عند الإصباح و الإمساء

[۱]

اشارة

۸۷۵۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۸/ ۱ علی بن محمد و عن بعض أصحابه عن محمد بن سنان عن أبی سعید المکاری عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال قلت له ما عنی بقوله تعالی وَ إِبْراهِیمَ الَّذِی وَفّی قال کلمات بالغ فیهن قلت و ما هن قال کان إذا أصبح قال أصبحت و ربی محمود أصبحت لا أشرک بالله شیئا و لا أدعو مع اللّه إلها و لا اتخذ من دونه ولیا ثلاثا و إذا أمسی قالها ثلاثا قال فأنزل اللّه تعالی فی کتابه وَ إِبْراهِیمَ الَّذِی وَفّی قلت فما عنی بقوله فی نوح إِنَّهُ کانَ عَبْداً شَکُوراً قال کلمات بالغ فیهن قلت و ما هن قال کان إذا أصبح قال أصبحت أشهدک ما أصبحت بی من نعمة أو عافیة فی دین أو دنیا فإنها منک وحدک لا شریک لک- فلک الحمد علی ذلک و لک الشکر کثیرا کان یقولها إذا أصبح ثلاثا و إذا أمسی ثلاثا قلت فما عنی بقوله فی یحیی وَ حَناناً مِنْ لَدُنّا وَ زَکاةً

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۶

قال تحنن اللّه قلت فما بلغ من تحنن اللّه علیه قال کان إذا قال یا رب قال اللّه تعالی له لبیک یا یحیی

بیان

التحنن التعطف

[۲]

۸۷۶۰- ۲ الفقیه، ۱/ ۳۳۵/ ۹۸۱ حفص بن البختری عن الصادق ع أنه قال کان نوح ع یقول إذا أصبح و أمسی اللهم إنی أشهدک أنه ما أصبح و أمسی بی من نعمة و عافیة فی دین أو دنیا فمنک وحدک لا شریک لک لک الحمد و لک الشکر بها علی- حتی ترضی و بعد الرضا یقولها إذا أصبح عشرا و إذا أمسی عشرا فسمی بذلک عبدا شکورا

[۳]

اشارة

۸۷۶۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۶/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسین عن محمد بن الفضیل قال کتبت إلی أبی جعفر الثانی ع أسأله أن یعلمنی دعاء فکتب إلی تقول إذا أصبحت و أمسیت اللّه اللّه ربی الرحمن الرحیم لا أشرک به شیئا و إن زدت علی ذلک فهو خیر ثم تدعو بما بدا لک فی حاجتک فهو لکل شیء بإذن اللّه یفعل اللّه ما یشاء

بیان

فهو لکل شیء یعنی هذا القول صالح لکل شیء تطلبه من اللّه بعده فإذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۷

قدمته ثم تسأل حاجتک تستجاب لک بإذن اللّه إن شاء اللّه

[۴]

۸۷۶۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۳۴/ ۳۷/ ۱ الحسین بن محمد عن أحمد بن إسحاق عن سعدان عن داود الرقی عن أبی عبد اللّه ع قال لا تدع أن تدعو بهذا الدعاء ثلاث مرات إذا أصبحت و ثلاث مرات إذا أمسیت- اللهم اجعلنی فی درعک الحصینة التی تجعل فیها من ترید فإن أبی ع کان یقول هذا من الدعاء المخزون

[۵]

اشارة

۸۷۶۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۲۸/ ۱۹/ ۱ القمیان عن محمد بن إسماعیل عن أبی إسماعیل السراج عن الحسین بن المختار عن رجل عن أبی جعفر ع قال من قال إذا أصبح اللهم إنی أصبحت فی ذمتک و جوارک اللهم إنی أستودعک دینی و نفسی و دنیای و آخرتی و أهلی و مالی- و أعوذ بک یا عظیم من شر خلقک جمیعا و أعوذ بک من شر ما یلبس به إبلیس و جنوده إذا قال هذا الکلام لم یضره یومه ذلک شیء و إذا أمسی فقال لم یضره تلک اللیلة شیء إن شاء اللّه

بیان

التلبیس التخلیط و التدلیس و لبس بالأمر و بالثوب اختلط

[۶]

۸۷۶۴- ۶ الکافی، ۲/ ۵۲۹/ ۲۲/ ۱ القمیان عن صفوان عمن ذکره عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۸

أبی عبد اللّه ع قال قلت له علمنی شیئا أقوله إذا أصبحت و إذا أمسیت فقال قل الحمد لله الذی یفعل ما یشاء و لا یفعل ما یشاء غیره- الحمد لله کما یحب اللّه و الحمد لله کما هو أهله اللهم أدخلنی فی کل خیر أدخلت فیه محمدا و آل محمد و أخرجنی من کل سوء أخرجت منه محمدا و آل محمد صلی اللّه علی محمد و آل محمد

[۷]

۸۷۶۵- ۷ الکافی، ۲/ ۵۲۵/ ۱۲/ ۱ البرقی عن محمد بن علی رفعه إلی أمیر المؤمنین ع أنه کان یقول اللهم إنی و هذا النهار خلقان الدعاء و قد مضی قال و ما من عبد یقول حین یمسی و یصبح رضیت باللّه ربا و بالإسلام دینا و بمحمد ص نبیا و بعلی إماما إلا کان حقا علی اللّه العزیز الجبار أن یرضیه یوم القیامة قال و کان یقول إذا أمسی أصبحنا لله شاکرین و أمسینا لله حامدین فلک الحمد کما أمسینا لک مسلمین سالمین قال و إذا أصبح قال أمسینا لله شاکرین و أصبحنا لله حامدین فلک الحمد کما أصبحنا لک المسلمین سالمین

[۸]

۸۷۶۶- ۸ الکافی، ۲/ ۵۲۸/ ۲۰/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن الحسین عن عثمان عن علی عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال تقول إذا أصبحت و أمسیت الحمد لرب الصباح الحمد لفالق الإصباح مرتین الحمد لله الذی ذهب باللیل بقدرته و جاء بالنهار برحمته و نحن فی عافیته و تقرأ آیة الکرسی و آخر الحشر و عشر آیات من الصافات و سُبْحانَ رَبِّکَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمّا یَصِفُونَ وَ سَلامٌ عَلَی الْمُرْسَلِینَ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمِینَ- فَسُبْحانَ اللّهِ حِینَ تُمْسُونَ وَ حِینَ تُصْبِحُونَ وَ لَهُ الْحَمْدُ فِی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۶۹

وَ عَشِیًّا وَ حِینَ تُظْهِرُونَ یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَ یُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ- وَ یُحْیِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَ کَذلِکَ تُخْرَجُونَ سبوح قدوس رب الملائکة و الروح سبقت رحمتک غضبک لا إله إلا أنت سبحانک إنی ظلمت نفسی فاغفر لی و ارحمنی و تب علی إنک أنت التواب الرحیم

[۹]

۸۷۶۷- ۹ الکافی، ۲/ ۵۲۹/ ۲۳/ ۱ العدة عن البرقی عن عبد الرحمن بن حماد الکوفی عن عمرو بن مصعب عن فرات بن الأحنف عن أبی عبد اللّه ع قال مهما ترکت من شیء فلا تترک أن تقول فی کل صباح و مساء- اللهم إنی أصبحت أستغفرک فی هذا الصباح و

فی هذا الیوم لأهل رحمتک و أبرأ إلیک من أهل لعنتک اللهم إنی أصبحت أبرأ إلیک فی هذا الیوم و فی هذا الصباح ممن نحن بین ظهرانیهم من المشرکین و مما کانوا یعبدون- إنهم کانوا قوم سوء فاسقین اللهم اجعل ما أنزلت من السماء إلی الأرض فی هذا الصباح و فی هذا الیوم برکة علی أولیائک و عقابا علی أعدائک اللهم وال من والاک و عاد من عاداک اللهم اختم لی بالأمن و الإیمان کلما طلعت شمس أو غربت اللهم اغفر لی و لوالدی و ارحمهما کما ربیانی صغیرا اللهم اغفر لی و للمؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات الأحیاء منهم و الأموات- إنک تعلم متقلبهم و مثواهم اللهم احفظ إمام المسلمین بحفظ الإیمان- و انصره نصرا عزیزا و افتح له فتحا قریبا و اجعل لنا و له من لدنک سلطانا نصیرا اللهم العن فلانا و فلانا و الفرق المختلفة علی رسولک و ولاة الأمر بعد

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۰

رسولک و الأئمة من بعده و شیعتهم و أسألک الزیادة من فضلک و الإقرار بما جاء به من عندک و التسلیم لأمرک و المحافظة علی ما أمرت به لا أبتغی منه بدلا و لا أشتری به ثمنا قلیلا اللهم اهدنی فیمن هدیت و قنی شر ما قضیت- إنک تقضی و لا یقضی علیک و لا یذل من والیت تبارک و تعالیت- سبحانک رب البیت تقبل منی دعائی و ما تقربت به إلیک من خیر فضاعفه لی أضعافا کثیرا و آتنا من لدنک أجرا عظیما رب ما أحسن ما أبلیتنی و أعظم ما أعطیتنی و أطول ما عافیتنی و أکثر ما سترت علی فلک الحمد یا إلهی کثیرا طیبا مبارکا علیه ملء السماوات و الأرض و ملء ما شاء ربی کما یحب ربی و یرضی و کما ینبغی لوجه ربی ذی الجلال و الإکرام

[۱۰]

۸۷۶۸- ۱۰ الفقیه، ۱/ ۳۳۷/ ۹۸۲ روی عمار الساباطی عن أبی عبد اللّه ع قال تقول إذا أصبحت و أمسیت أصبحت و الملک و الحمد و العظمة و الکبریاء و الجبروت و الحلم و العلم و الجلال و الجمال- و الکمال و البهاء و القدرة و التقدیس و التعظیم و التسبیح و التکبیر و التهلیل- و التمجید و السماح و الجود و الکرم و المجد و المن و الخیر و الفضل و السعة- و الحول و القوة و السلطان و العزة و القدرة و الفتق و الرتق و اللیل و النهار- و الظلمات و النور و الدنیا و الآخرة و الخلق جمیعا و الأمر کله و ما سمیت و ما لم أسم و ما علمت و ما لم أعلم و ما کان و ما هو کائن لله رب العالمین الحمد لله الذی ذهب باللیل و جاء بالنهار و أنا فی نعمة منه و عافیة و فضل عظیم الحمد لله الذی له ما سکن فی اللیل و النهار و هو السمیع العلیم- الحمد لله الذی یولج اللیل فی النهار و یولج النهار فی اللیل و یخرج الحی من المیت و یخرج المیت من الحی و هو علیم بذات الصدور اللهم

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۱

بک نمسی و بک نصبح و بک نحیا و بک نموت و إلیک نصیر أعوذ بک أن أذل أو أذل أو أضل أو أضل أو أظلم أو أظلم أو أجهل أو یجهل علی یا مصرف القلوب ثبت قلبی علی طاعتک و طاعة رسولک اللهم لا تزغ قلبی بعد إذ هدیتنی و هب لی من لدنک رحمة إنک أنت الوهاب ثم تقول اللهم إن اللیل و النهار خلقان من خلقک فلا تبتلنی فیهما بجرأة علی معاصیک و لا رکوب لمحارمک و ارزقنی فیهما عملا متقبلا و سعیا مشکورا و تجارة لن تبور

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۳

باب ۲۳۴ ما یقال عند الإمساء

[۱]

اشارة

۸۷۶۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۲/ ۳۰/ ۱ البرقی عن عبد الرحمن بن حماد عن عبد اللّه بن إبراهیم الجعفری قال سمعت أبا الحسن ع یقول إذا أمسیت فنظرت إلی الشمس فی غروب و إدبار فقل بسم اللّه الرحمن الرحیم الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک الحمد لله الذی یصف و لا یوصف و یعلم و لا یعلم یعلم خائنة الأعین و ما تخفی الصدور أعوذ بوجه اللّه الکریم و باسم اللّه العظیم من شر ما ذرأ و ما برأ- و من شر ما تحت الثری و من شر ما ظهر و ما بطن و من شر ما کان فی اللیل و النهار و من شر أبی مرة و ما ولد و من شر الرسیس و من شر ما وصفت و ما لم أصف الحمد لله رب العالمین ذکر أنها أمان من السبع- و من الشیطان الرجیم و من ذریته

بیان

أبو مرة کنیة إبلیس اللعین و الرسیس أول مس الحب و الحمی

[۲]

۸۷۷۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۲۳/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد و القمیان عن علی بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۴

عقبة و غالب بن عثمان عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أمسیت قلت اللهم إنی أسألک بإقبال لیلک و إدبار نهارک و حضور صلواتک و أصوات دعائک أن تصلی علی محمد و آل محمد و ادع بما أحببت

[۳]

۸۷۷۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۲۳/ ۶/ ۱ الثلاثة و محمد عن أحمد عن ابن أبی عمیر عن عمرو بن شهاب و سلیم الفراء عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال من قال هذا حین یمسی حف بجناح من أجنحة جبرئیل حتی یصبح استودع اللّه العلی الأعلی الجلیل العظیم نفسی و من یعنینی أمره أستودع اللّه نفسی المرهوب المخوف المتضعضع لعظمته کل شیء ثلاث مرات

[۴]

۸۷۷۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۲۳/ ۸/ ۱ ذیل حدیث ۸ العدة عن سهل عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی ع إذا أمسی یقول مرحبا باللیل الجدید و الکاتب الشهید علی اسم اللّه تعالی ثم یذکر اللّه تعالی

[۵]

اشارة

۸۷۷۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۲۲/ ۳/ ۱ الثلاثة و محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن الحسن بن عطیة عن رزین صاحب الأنماط عن

أحدهما

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۵

ع قال من قال اللهم إنی أشهدک و أشهد ملائکتک المقربین و حملة عرشک المصطفین أنک أنت اللّه لا إله إلا أنت الرحمن الرحیم و أن محمدا عبدک و رسولک و أن فلان بن فلان إمامی و ولیی و أن أباه رسول اللّه ص و علیا و الحسن و الحسین و فلانا و فلانا حتی ینتهی إلیه أئمتی و أولیائی علی ذلک أحیا و علیه أموت و علیه أبعث یوم القیامة- و أبرأ من فلان و فلان و فلان فإن مات فی لیلته دخل الجنة

بیان

فلان بن فلان کنایة عن إمام عصره و البارز فی حتی ینتهی إلیه یرجع إلیه و رابع الأربعة الأخیرة معاویة لعنهم اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۷

باب ۲۳۵ ما یقال عند المنام

[۱]

۸۷۷۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۵/ ۱/ ۱ علی عن أبیه و الحسین بن محمد عن أحمد بن إسحاق جمیعا عن الفقیه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۴ التهذیب، ۲/ ۱۱۷/ ۲۰۶/ ۱ الأزدی عن أبی عبد اللّه ع قال من قال حین یأخذ مضجعه ثلاث مرات الحمد لله الذی علا فقهر و الحمد لله الذی بطن فخبر- الحمد لله الذی ملک فقدر و الحمد لله الذی یحیی الموتی و یمیت الأحیاء- و هو علی کل شیء قدیر خرج من ذنوبه کیوم ولدته أمه

[۲]

۸۷۷۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال إذا أوی أحدکم إلی فراشه فلیقل اللهم إنی حبست نفسی عندک فاحبسها فی محل رضوانک و مغفرتک و إن رددتها إلی بدنی- فارددها مؤمنة عارفة بحق أولیائک حتی تتوفاها علی ذلک

[۳]

۸۷۷۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۳۹/ ۱۴/ ۱ الثلاثة عن بعض أصحابه رفعه قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۸

تقول إذا أردت النوم اللهم إن أمسکت نفسی فارحمها و إن أرسلتها فاحفظها

[۴]

۸۷۷۷- ۴ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۳/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن غیر واحد عن أبان عن یحیی بن أبی العلاء عن أبی عبد اللّه ع أنه کان

یقول عند منامه آمنت بالله و کفرت بالطاغوت اللهم احفظنی فی منامی و فی یقظتی

[۵]

۸۷۷۸- ۵ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۴/ ۱ الثلاثة عن جمیل بن دراج عن محمد بن مروان قال قال أبو عبد اللّه ع أ لا أخبرکم بما کان رسول اللّه ص یقول إذا أوی علی فراشه قلت بلی قال کان یقرأ آیة الکرسی و یقول بسم اللّه آمنت بالله و کفرت بالطاغوت- اللهم احفظنی فی منامی و فی یقظتی

[۶]

۸۷۷۹- ۶ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۵/ ۱ العدة عن أحمد عن أبیه عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال کان أمیر المؤمنین ع یقول اللهم إنی أعوذ بک من الاحتلام و من سوء الأحلام و أن یلعب بی الشیطان فی الیقظة و المنام

[۷]

۸۷۸۰- ۷ الفقیه، ۱/ ۴۷۱۱/ ۱۳۵۸ ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال إذا خفت الجنابة فقل فی فراشک اللهم إنی أعوذ بک من الاحتلام و من شر الأحلام و أن یتلاعب بی الشیطان فی الیقظة و المنام

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۷۹

[۸]

۸۷۸۱- ۸ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۶/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن القاسم بن عروة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال تسبیح فاطمة الزهراء ع إذا أخذت مضجعک- فکبر اللّه أربعا و ثلاثین و احمده ثلاثا و ثلاثین و سبحه ثلاثا و ثلاثین و تقرأ آیة الکرسی و المعوذتین و عشر آیات من أول الصافات و عشرا من آخرها

[۹]

اشارة

۸۷۸۲- ۹ الفقیه، ۱/ ۳۲۰/ ۹۴۷ أمیر المؤمنین ع أنه قال لرجل من بنی سعد أ لا أحدثک عنی و عن فاطمة أنها کانت عندی- فاستقت بالقربة حتی أثر فی صدرها و طحنت بالرحی حتی مجلت یداها- و کسحت البیت حتی اغبرت ثیابها و أوقدت تحت القدر حتی دکنت ثیابها- فأصابها من ذلک ضرر شدید فقلت لها لو أتیت أباک فسألته خادما- تکفیک حر ما أنت فیه من هذا العمل فأتت النبی ص فوجدت عنده إحداثا فاستحیت و انصرفت فعلم ع أنها جاءت لحاجة فغدا علینا و نحن فی لحافنا فقال السلام علیکم فسکتنا و استحیینا لمکاننا ثم قال السلام علیکم فسکتنا ثم قال السلام علیکم فخشینا أن لم نرد علیه أن ینصرف و قد کان یفعل ذلک یسلم ثلاثا فإن أذن له و إلا انصرف- فقلت و علیک السلام یا رسول اللّه ادخل فدخل و جلس عند رءوسنا- و قال یا فاطمة ما کانت حاجتک أمس عند محمد فخشیت أن لم نجبة أن یقوم فأخرجت رأسی فقلت أنا و اللّه أخبرک یا رسول اللّه إنها استقت بالقربة حتی

أثر فی صدرها و جرت بالرحی حتی مجلت یداها- و کسحت البیت حتی اغبرت ثیابها و أوقدت تحت القدر حتی دکنت

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۸۰

ثیابها فقلت لها لو أتیت أباک فسألته خادما تکفیک حر ما أنت فیه من هذا العمل فقال ص أ فلا أعلمکما ما هو خیر لکما من الخادم إذا أخذتما منامکما فکبرا أربعا و ثلاثین تکبیرة و سبحا ثلاثا و ثلاثین [تسبیحه] و احمدا ثلاثا و ثلاثین [تحمیدة] فأخرجت فاطمة ع رأسها و قالت رضیت عن اللّه و رسوله رضیت عن اللّه و رسوله

بیان

مجلت یداها بفتح الجیم و کسرها إذا حصل فیها من شدة العمل نفطة و هی التی یقال لها بالفارسیة آبله و کسحت البیت بالمهملتین أی کنسته دکنت ثیابها بالدال المهملة و الکاف المکسورة و النون أی اسودت لو أتیت أباک جواب لو محذوف لدلالة المقام علیه أو هی للتمنی و الخادم یطلق علی الغلام و الجاریة بلا هاء و الحر بالمهملتین التعب و الشدة و الأحداث جمع حدث بفتح الدال بمعنی الشاب.

و هذه الروایة غیر صریحة فی تقدیم التسبیح علی التحمید لأن الواو لا تفید الترتیب و إنما هی لمطلق الجمع فلا تنافی الخبر السابق و ما مضی فی باب التعقیب من الأخبار بخلافه و أما تخصیص هذه الروایة بما عند المنام و تلک بما بعد الصلاة عملا بما یدل علیه المورد و اعتضادا بالخبر الآتی فلا یعاضده الخبر السابق و للتخییر مطلقا وجه وجیه و ربما یشعر به قول الصادق ع فی

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۵۸۱

الأخبار الماضیة و یبدأ بالتکبیر فإن سکوته عن ترتیب الأخیرین دلیل علی الخیار

[۱۰]

اشارة

۸۷۸۳- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۳۶/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن فضالة عن داود بن فرقد عن أخیه أن شهاب بن عبد ربه سأله أن یسأل أبا عبد اللّه ع قال و قل له إن امرأة تفزعنی فی المنام باللیل- فقال قل له اجعل سباحا فکبر اللّه أربعا و ثلاثین تکبیرة و سبح اللّه ثلاثا و ثلاثین و احمد اللّه ثلاثا و ثلاثین و قل لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له- له الملک و له الحمد یحیی و یمیت و یمیت و یحیی بیده الخیر و له اختلاف اللیل و النهار و هو علی کل شیء قدیر عشر مرات

بیان

السباح ما یسبح به و یعد به الأذکار

[۱۱]

۸۷۸۴- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۰/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن خالد بن نجیح قال کان أبو عبد اللّه ع یقول إذا أویت إلی

فراشک فقل بسم اللّه وضعت جنبی الأیمن لله علی ملة إبراهیم حنیفا- مسلما لله و ما أنا من المشرکین

[۱۲]

اشارة

۸۷۸۵- ۱۲ الفقیه، ۱/ ۴۶۹/ ۱۳۵۰ التهذیب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۲/ ۱ قال الصادق ع من تطهر ثم أوی إلی فراشه بات و فراشه کمسجده فإن ذکر أنه علی غیر وضوء فلیتیمم من دثاره کائنا ما کان فإن فعل ذلک لم یزل فی صلاة ما ذکر اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۲

بیان

الدثار بالکسر ما فوق الشعار من الثیاب و إنما کان لم یزل فی صلاة ما دام یذکر اللّه تعالی لأنه أتی بما تیسر له فی مثل تلک الحال من أفعال الصلاة أعنی الطهارة و الذکر

[۱۳]

۸۷۸۶- ۱۳ الفقیه، ۱/ ۴۶۹/ ۱۳۵۱ التهذیب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۳/ ۱ العلاء عن محمد قال قال أبو جعفر ع إذا توسد الرجل یمینه فلیقل بسم اللّه اللهم إنی أسلمت نفسی إلیک و وجهت وجهی إلیک- و فوضت أمری إلیک و ألجأت ظهری إلیک و توکلت علیک رهبة منک و رغبة إلیک لا ملجأ و لا منجا و لا مفر منک إلا إلیک آمنت بکتابک الذی أنزلت و برسولک الذی أرسلت ثم یسبح تسبیح فاطمة الزهراء ع و من أصابه فزع عند منامه فلیقرأ إذا أوی إلی فراشه المعوذتین و آیة الکرسی

[۱۴]

اشارة

۸۷۸۷- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۳۷/ ۸/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن ابن وهب عن أبی عبد اللّه ع أنه أتاه ابن له لیلة فقال له یا أبه أرید أن أنام فقال یا بنی قل أشهد أن لا إله إلا اللّه و أن محمدا عبده و رسوله أعوذ بعظمة اللّه و أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بسلطان اللّه إن اللّه علی کل شیء قدیر و أعوذ بعفو اللّه و أعوذ بغفران اللّه و أعوذ برحمة اللّه من شر السأمة و الهامة و شر کل دابة صغیرة أو کبیرة بلیل أو نهار و من شر فسقة الجن و الإنس و من شر فسقة العرب و العجم و من شر الصواعق و البرد اللهم صل علی محمد عبدک

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۳

و رسولک قال ابن وهب فیقول الصبی الطیب عند ذکر النبی المبارک- قال نعم یا بنی الطیب المبارک

بیان

السأمة ما یسم و لا یقتل مثل العقرب و الزنبور و الهامة ما یسم و یقتل و قد تطلق علی ما یدب و إن لم یقتل کالحشرات و لعل معنی آخر الحدیث أن الصبی إذا بلغ فی تکراره القول ذکر النبی ص زاد فی وصفه من تلقاء نفسه الطیب المبارک و قرره علیه أبوه ع فالظرف بین الوصفین معترض و یحتمل أن یکون الطیب صفة للصبی و المبارک صفة للنبی فی الموضعین

[۱۵]

۸۷۸۸- ۱۵ الکافی، ۲/ ۵۳۷/ ۹/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن المفضل بن عمر قال قال لی أبو عبد اللّه ع إن استطعت أن لا تبیت لیلة حتی تعوذ بأحد عشر حرفا قلت أخبرنی بها قال قل أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بسلطان اللّه و أعوذ بجمال اللّه و أعوذ بدفع اللّه و أعوذ بمنع اللّه و أعوذ بجمع اللّه و أعوذ بملک اللّه و أعوذ بوجه اللّه و أعوذ برسول اللّه ص من شر ما خلق و برأ و ذرأ و تعوذ به کلما شئت

[۱۶]

اشارة

۸۷۸۹- ۱۶ الفقیه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۲ التهذیب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۴/ ۱ العلاء عن محمد عن أحدهما ع قال لا یدع الرجل أن یقول عند منامه أعیذ نفسی و ذریتی و أهل بیتی و مالی بکلمات اللّه التامات من کل شیطان و هامة و من کل عین لامة فذلک الذی عوذ به جبرئیل

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۴

ع الحسن و الحسین ع

بیان

اللأمة ذات اللمم و هو ضرب من الجنون یعتری الإنسان

[۱۷]

اشارة

۸۷۹۰- ۱۷ الکافی، ۲/ ۵۳۹/ ۱۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن الشحام قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول من قرأ قل هو اللّه أحد مائة مرة حین یأخذ مضجعه غفر له ما عمل قبل ذلک خمسین عاما قال یحیی فسألت سماعة عن ذلک فقال حدثنی أبو بصیر قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول ذلک و قال یا با محمد أما إنک إن جربته وجدته سدیدا

بيان

لعله يجد سداده بتنوير قلبه فإنه علامة المغفرة

[۱۸]

۸۷۹۱- ۱۸ الكافي، ۲/ ۶۲۰/ ۴/ ۱ محمد عن محمد بن الحسين عن علي بن النعمان عن عبد اللّه بن طلحة عن جعفر ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ قل هو اللّه أحد مائة مرة حين يأخذ

الوافي، ج۹، ص: ۱۵۸۵

مضجعه غفر اللّه له ذنوب خمسين سنة

[۱۹]

۸۷۹۲- ۱۹ الكافي، ۲/ ۶۲۶/ ۲۳/ ۱ العدة عن سهل عن إسماعيل بن مهران عن صفوان بن يحيى عن عبد اللّه بن سنان عن أبي عبد اللّه ع قال من قرأ إذا أوى إلى فراشه قل يا أيها الكافرون و قل هو اللّه أحد كتب اللّه له براءة من الشرك

[۲۰]

۸۷۹۳- ۲۰ الفقيه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۳ التهذيب، ۲/ ۱۱۶/ ۲۰۵/ ۱ عبد اللّه بن سنان عن أبي عبد اللّه ع قال له اقرأ قل هو اللّه أحد و قل يا أيها الكافرون عند منامك فإنها براءة من الشرك و قل هو اللّه أحد نسبة الرب عز و جل

[۲۱]

۸۷۹۴- ۲۱ الفقيه، ۱/ ۴۷۰/ ۱۳۵۵ التهذيب، ۲/ ۱۷۵/ ۱۵۷/ ۱ قال النبي ص من قرأ هذه الآية عند منامه قُلْ إِنَّما أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحى إِلَيَّ أَنَّما إِلهُكُمْ إِلهٌ واحِدٌ إلى آخر الآية سطع له نور إلى المسجد الحرام حشو ذلك النور ملائكة يستغفرون له حتى يصبح

[۲۲]

۸۷۹۵- ۲۲ الكافي، ۲/ ۶۳۲/ ۲۱/ ۱ أحمد بن محمد بن أحمد عن محمد بن أحمد النهدي عن محمد بن الوليد

الوافي، ج۹، ص: ۱۵۸۶

الكافي، ۲/ ۵۴۰/ ۱۷/ ۱ أحمد بن محمد الكوفي عن حمدان القلانسي عن محمد بن الوليد عن أبان عن الفقيه، ۱/ ۴۷۱/ ۱۳۵۶ التهذيب، ۲/ ۱۷۵/ ۱۵۶/ ۱ عامر بن عبد اللّه بن جذاعة عن أبي عبد اللّه ع قال ما من أحد يقرأ آخر الكهف حين ينام إلا استيقظ في الساعة التي يريد

[۲۳]

۸۷۹۶- ۲۳ الكافي، ۲/ ۵۴۰/ ۱۸/ ۱ الأربعة عن أبي عبد اللّه ع قال قال النبي ص من أراد شيئا من قيام الليل و أخذ مضجعه فليقل

اللهم لا تؤمنی مکرک و لا تنسنی ذکرک و لا تجعلنی من الغافلین أقوم ساعة کذا و کذا إلا وکل اللّه تعالی به ملکا ینبهه تلک الساعة

[۲۴]

۸۷۹۷- ۲۴ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۴/ ۱ العدة عن سهل عن جعفر بن محمد بن بشیر عن الدهقان عن درست عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ ألهیکم التکاثر عند النوم وقی فتنة القبر

[۲۵]

۸۷۹۸- ۲۵ الفقیه، ۱/ ۴۷۱/ ۱۳۵۹ التهذیب، ۲/ ۱۱۷/ ۲۰۸/ ۱ العباس بن هلال عن أبی الحسن الرضا عن أبیه ع قال لم یقل أحد قط إذا أراد أن ینام إِنَّ اللّهَ یُمْسِکُ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ أَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا إِنْ أَمْسَکَهُما مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ کانَ حَلِیماً غَفُوراً فسقط علیه البیت

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۷

[۲۶]

۸۷۹۹- ۲۶ الکافی، ۲/ ۵۳۹/ ۱۶/ ۱ العدة عن سهل و أحمد جمیعا عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۸۷ کان رسول اللّه ص إذا أوی إلی فراشه قال باسمک اللهم أحیا و باسمک أموت فإذا استیقظ قال الحمد لله الذی أحیانی بعد ما أماتنی و إلیه النشور- قال و قال أبو عبد اللّه ع من قرأ عند منامه آیة الکرسی ثلاث مرات و الآیة التی فی آل عمران شَهِدَ اللّهُ أَنَّهُ لا إِلهَ إِلّا هُوَ و آیة السخرة و آخر السجدة وکل به شیطانان یحفظانه من مردة الشیاطین شاءا أو أبیا و معهما من اللّه ثلاثون ملکا یحمدون اللّه و یسبحونه و یهللونه و یکبرونه- و یستغفرونه إلی أن ینتبه ذلک العبد من نومه و ثواب ذلک له

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۸۹

باب ۲۳۶ ما يقال عند رؤيا ما يكره

[۱]

۸۸۰۰- ۱ الکافی، ۸/ ۱۴۲/ ۱۰۶/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال إذا رأی الرجل ما یکره فی منامه فلیتحول عن شقه الذی کان علیه نائما و لیقل إِنَّمَا النَّجْوی مِنَ الشَّیْطانِ لِیَحْزُنَ الَّذِینَ آمَنُوا- وَ لَیْسَ بِضارِّهِمْ شَیْئاً إِلّا بِإِذْنِ اللّهِ ثم لیقل عذت بما عاذت به ملائکة اللّه- و أنبیاؤه المرسلون و عباده الصالحون من شر ما رأیت و من شر الشیطان الرجیم

[۲]

۸۸۰۱- ۲ الکافی، ۸/ ۱۴۲/ ۱۰۷/ ۱ محمد عن أحمد و علی عن أبیه عن السراد عن هارون بن منصور العبدی عن أبی الورد عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص لفاطمة فی رؤیاها التی رأتها قولی أعوذ بما عاذت به ملائکة اللّه المقربون- و أنبیاؤه المرسلون و عباده الصالحون من شر ما رأیت فی لیلتی هذه أن یصیبنی منه سوء أو شیء أکرهه ثم اتفلی عن یسارک ثلاث مرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۱

باب ۲۳۷ ما یقال عند القیام من النوم و قدر النوم

[۱]

اشارة

۸۸۰۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسین عن النضر عن القاسم بن سلیمان عن الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۸۸ جراح المدائنی عن أبی عبد اللّه ع أنه قال إذا قام أحدکم من اللیل فلیقل سبحان اللّه رب النبیین و إله المرسلین و رب المستضعفین و الحمد لله الذی یحیی الموتی و هو علی کل شیء قدیر فإنه إذا قال ذلک یقول اللّه تبارک و تعالی صدق عبدی و شکر

بیان

أرید بالمستضعفین الأئمة ع کما فی قوله سبحانه وَ نُرِیدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَی الَّذِینَ اسْتُضْعِفُوا فِی الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوارِثِینَ وَ نُمَکِّنَ لَهُمْ فِی الْأَرْضِ و یحتمل کل من ظلم و غصب حقه و الأول أوفق بقرینتیه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۲

[۱]

۸۸۰۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۳/ ۱ الأربعة عن صفوان عن الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۸۹ البجلی عن أبی عبد اللّه ع أنه کان إذا قام آخر اللیل رفع صوته حتی یسمع أهل الدار یقول اللهم أعنی علی هول المطلع و وسع علی ضیق المضجع و ارزقنی خیر ما قبل الموت و ارزقنی خیر ما بعد الموت

[۲]

اشارة

۸۸۰۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۳۸/ ۱۲/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال إذا قمت باللیل من منامک فقل الحمد لله الذی رد علی روحی لأحمده و أعبده فإذا سمعت صوت الدیک فقل سبوح قدوس رب الملائکة و الروح سبقت رحمتک غضبک لا إله إلا أنت وحدک عملت سوءا و ظلمت نفسی فاغفر لی فإنه لا یغفر الذنوب إلا أنت فإذا قمت فانظر إلی آفاق السماء و قل اللهم إنه لا یواری منک لیل داج و لا سماء ذات أبراج و لا أرض ذات مهاد- و لا ظلمات بعضها فوق بعض و لا بحر لجی تدلج بین یدی المدلج من خلقک تعلم خائنة الأعین و ما تخفی الصدور غارت النجوم و نامت العیون و أنت الحی القیوم لا تأخذک سنة و لا نوم سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۳

بیان

قد مضی هذا الخبر فی باب آداب اللیل و صلاته من أبواب مواقیت الصلاة مع ذیل و بیان

[۴]

۸۸۰۵- ۴ الفقیه، ۱/ ۴۸۰/ ۱۳۹۰ عن أبی جعفر ع قال إذا قمت من فراشک فانظر فی أفق السماء و قل الحمد لله الذی رد علی روحی لأعبده و أحمده اللهم إنه لا یواری عنک الدعاء إلی قوله و لا نوم- و قال سبحان رب العالمین و إله المرسلین و خالق النبیین و الحمد لله رب العالمین اللهم اغفر لی و ارحمنی و تب علی إنک أنت التواب الرحیم ثم اقرأ خمس آیات من آخر آل عمران إِنَّ فِی خَلْقِ السَّمٰاوٰاتِ وَ الْأَرْضِ إلی قوله إِنَّکَ لٰا تُخْلِفُ الْمِیعٰادَ و علیک بالسواک فإن السواک بالسحر قبل الوضوء من السنة ثم توضأ

[۵]

۸۸۰۶- ۵ الفقیه، ۱/ ۴۸۲/ ۱۳۹۲ قال الصادق ع إذا سمعت صراخ الدیک فقل سبوح قدوس رب الملائکة و الروح سبقت رحمتک غضبک لا إله إلا أنت سبحانک و بحمدک عملت سوءا و ظلمت نفسی فاغفر لی إنه لا یغفر الذنوب إلا أنت

[۶]

اشارة

۸۸۰۷- ۶ الفقیه، ۱/ ۴۸۱/ ۱۳۹۱ الحذاء عن أبی جعفر ع فی قول اللّه عز و جل تَتَجٰافیٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضٰاجِعِ فقال لعلک تری أن القوم لم یکونوا ینامون فقلت اللّه و رسوله أعلم فقال

لا بد لهذا البدن أن تریحه حتی یخرج نفسه فإذا خرج نفسه استراح البدن- و رجعت الروح فیه و فیه قوة علی العمل فإنما ذکرکم اللّه تعالی فقال تَتَجٰافیٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضٰاجِعِ یَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفاً وَ طَمَعاً أنزلت فی أمیر المؤمنین ع و أتباعه من شیعتنا ینامون فی أول اللیل فإذا ذهب ثلثا اللیل أو ما شاء اللّه فزعوا إلی ربهم راغبین راهبین طامعین فیما عنده فذکرهم اللّه عز و جل فی کتابه لنبیه ص و أخبره بما أعطاهم و أنه أسکنهم فی جواره و أدخلهم جنته و آمن خوفهم و آمن روعتهم- فقلت جعلت فداک إن أنا قمت من آخر اللیل أی شیء أقول إذا قمت فقال قل الحمد لله رب العالمین و إله المرسلین الحمد لله الذی یحیی الموتی و یبعث من فی القبور فإنک إذا قلتها ذهب عنک رجز الشیطان- و وسواسه إن شاء اللّه

بیان

النفس بالتسکین الروح یقال خرجت نفسه أی روحه و الروح تخرج من البدن عند المنام خروجا دون خروجها عند الموت کما مر فی باب ما ورد من النصوص علی عددهم و أسمائهم من کتاب الحجة ذکرکم اللّه من التذکیر و التجافی التباعد

[۷]

۸۸۰۸- ۷ التهذیب، ۲/ ۳۳۵/ ۲۴۰۰/ ۱ ابن محبوب عن الحسن بن علی عن العباس بن عامر عن جابر عن أبی بصیر عن أبی جعفر

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۵

ع قال کانُوا قَلِیلًا مِنَ اللَّیْلِ ما یَهْجَعُونَ قال کان القوم ینامون و لکن کلما انقلب أحدهم قال الحمد لله و لا إله إلا اللّه و اللّه أکبر

[۸]

۸۸۰۹- ۸ الفقیه، ۳/ ۵۵۶/ ۴۹۱۳ جابر بن عبد اللّه الأنصاری قال قال رسول اللّه ص قالت أم سلیمان بن داود ع یا بنی إیاک و کثرة النوم فإن کثرة النوم باللیل تدع الرجل فقیرا یوم القیامة

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۷

باب ۲۳۸ الضجعة و ما یقال فیها

[۱]

اشارة

۸۸۱۰- ۱ التهذیب، ۲/ ۱۳۷/ ۳۰۲/ ۱ محمد بن أحمد عن القاسانی عن المروزی قال قال أبو الحسن الأخیر ع إیاک و النوم بین صلاة اللیل و الفجر و لکن ضجعة بلا نوم فإن صاحبه لا یحمد علی ما قدم من صلاته

بیان

یعنی بالفجر الصبح الثانی و فیه رد علی العامة فإنهم یستحبون هذا النوم و یروونه و قد مضی جوازه فی باب أوقات النوافل و الضجعة عندنا علی الیمین مستقبل القبلة من دون نوم من السنن الوکیدة بعد نافلة الفجر ذاکرا لله عز و جل کما نبه علیه قوله سبحانه الَّذِینَ یَذْکُرُونَ اللّهَ قِیاماً وَ قُعُوداً وَ عَلیٰ جُنُوبِهِمْ

[۲]

اشارة

۸۸۱۱- ۲ التهذیب، ۲/ ۱۳۶/ ۲۹۸/ ۱ الحسین عن فضالة عن حسین عن ابن مسکان و محمد بن سنان عن ابن مسکان عن سلیمان بن خالد عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عما أقول إذا اضطجعت

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۸

علی یمینی بعد رکعتی الفجر فقال اقرأ الخمس من آل عمران إلی إِنَّکَ لٰا تُخْلِفُ الْمِیعٰادَ و قل استمسکت بعروة اللّه الوثقی التی لا

انفصام لها- و اعتصمت بحبل اللّه المتین و أعوذ بالله من شر فسقة العرب و العجم آمنت بالله توکلت علی اللّه ألجأت ظهری إلی اللّه فوضت أمری إلی اللّه مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللّهَ بالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّهُ لِکُلِّ شَیْءٍ قَدْراً- حسبی اللّه و نعم الوکیل اللهم من أصبحت حاجته إلی مخلوق فإن حاجتی و رغبتی إلیک الحمد لرب الصباح الحمد لفالق الإصباح ثلاثا

بیان

فی الفقیه أورد الحدیث مرسلا مقطوعا مع تأخیر ذکر الآیات عن الدعاء و اختلاف فی ألفاظه و تفاوت و قال فی آخره و صل علی محمد و آله مائة مرة فإنه روی أن من صلی علی محمد و آله مائة مرة بین رکعتی الفجر و رکعتی الغداة وقی اللّه وجهه حر النار و من قال مائة مرة سبحان ربی العظیم و بحمده أستغفر اللّه ربی و أتوب إلیه بنی اللّه له بیتا فی الجنة و من قرأ إحدی و عشرین مرة قل هو اللّه أحد بنی اللّه له بیتا فی الجنة فإن قرأها أربعین مرة غفر له

[۳]

اشارة

۸۸۱۲- ۳ التهذیب، ۲/ ۳۳۸/ ۲۵۴/ ۱ ابن محبوب عن محمد بن عبد الحمید عن محمد بن عمر بن یزید عن محمد بن عذافر عن عمر بن یزید قال قال أبو عبد اللّه ع إذا خفت الشهرة فی التکأة فقد یجزیک أن تضع یدک علی الأرض و لا تضطجع و أومأ بأطراف أصابعه

الوافی، ج۹، ص: ۱۵۹۹

من کفه الیمنی فوضعها علی الأرض قلیلا و حکی أبو جعفر ذلک

بیان

یعنی إذا کنت فی تقیة و خفت أن تشهر بالتشیع فضع مکان الاضطجاع أطراف أصابعک من کفک الیمنی علی الأرض هکذا و المستتر فی قول الراوی و أومأ یعود إلی أبی عبد اللّه ع و المراد بأبی جعفر ابن محبوب یعنی أنه حکی الإیماء

[۴]

۸۸۱۳- ۴ التهذیب، ۲/ ۳۳۸/ ۲۵۵/ ۱ أحمد عن موسی بن القاسم و أبی قتادة عن علی بن جعفر عن أخیه موسی ع قال سألته عن رجل نسی أن یضطجع علی یمینه بعد رکعتی الفجر فذکر حین أخذ فی الإقامة کیف یصنع قال یقیم و یصلی و یدع ذلک فلا بأس

[۵]

۸۸۱۴- ۵ الکافی، ۳/ ۴۴۸/ ۲۶/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن ابن أسباط عن إبراهیم بن أبی البلاد قال صلیت خلف الرضا ع فی المسجد الحرام صلاة اللیل فلما فرغ جعل مکان الضجعة سجدة

[۶]

اشارة

۸۸۱۵- ۶ التهذیب، ۲/ ۱۳۷/ ۳۰۰/ ۱ سعد عن محمد بن الحسن عن النخعی عن حسین عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال یجزیک من الاضطجاع بعد رکعتی الفجر القیام و القعود و الکلام بعد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۰

رکعتی الفجر

بیان

قال فی الفقیه و افصل بین رکعتی الفجر و الغداة باضطجاع و یجزیک التسلیم

فقد قال الصادق ع فأی قطع أقطع من السلام

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۱

باب ۲۳۹ ما یقال عند الخروج من المنزل

[۱]

۸۸۱۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۴۰/ ۱/ ۱ الثلاثة عن الخراز الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن الخراز عن أبی حمزة قال رأیت أبا عبد اللّه ع یحرک شفتیه حین أراد أن یخرج و هو قائم علی الباب فقلت إنی رأیتک تحرک شفتیک حین خرجت فهل قلت شیئا قال نعم إن الإنسان إذا خرج من منزله قال حین یرید أن یخرج اللّه أکبر اللّه أکبر ثلاثا بالله أخرج و بالله أدخل و علی اللّه أتوکل ثلاث مرات اللهم افتح لی فی وجهی هذا بخیر و اختم لی بخیر و قنی شر کل دابة أنت آخذ بناصیتها إن ربی علی صراط مستقیم لم یزل فی ضمان اللّه تعالی حتی یرده اللّه إلی المکان الذی کان فیه

[۲]

اشارة

۸۸۱۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن مالک بن عطیة عن أبی حمزة قال أتیت باب علی بن الحسین ع فوافقته حین خرج من الباب فقال بسم اللّه آمنت بالله

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۲

و توکلت علی اللّه ثم قال یا با حمزة إن العبد إذا خرج من منزله عرض له الشیطان فإذا قال بسم اللّه قال الملکان کفیت فإذا قال آمنت بالله قالا له هدیت فإذا قال توکلت علی اللّه قالا له وقیت فیتنحی الشیاطین فیقول بعضهم لبعض کیف لنا بمن کفی و هدی و

وقی قال ثم قال اللهم إن عرضی لک الیوم ثم قال یا با حمزة إن ترکت الناس لم یترکوک و إن رفضتهم لم یرفضوک قلت فما أصنع قال أعطهم من عرضک لیوم فقر و فاقتک

بیان

إن عرضـی لک الیوم معناه أنی أبحت للناس عرضـی لأجلک فإن اغتابونی و ذکرونی بسوء عفوت عنهم و طلبت بـذلک الأجر منک یوم القیامة لأنک أمرت بالعفو و التجاوز و قد ورد أن یوم القیامة نودی لیقم من کان أجره علی اللّه فلا یقوم إلا من عفا فی الدنیا.
و عن النبی ص أنه قال أ یعجز أحدکم أن یکون کأبی ضمضم کان إذا خرج من بیته قال اللهم إنی تصدقت بعرضی علی الناس معنـاه أنی لاـ أطلب مظلمته یوم القیامـة و لا أخاصم علیها لأن غیبته صارت بـذلک حلالا و ذلک لأنه لا یسـقط الحق بإباحـة الإنسان عرضه للناس لأنه عفو قبل الوجوب إلا أنه وعد ینبغی له أن یفی به و لا سیما إذا جعله لله

[۳]

۸۸۱۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۳/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن الثمالی قال استأذنت علی أبی جعفر ع فخرج إلی و شفتاه تتحرکان- فقلت له فقال أ فطنت لـذلک یا ثمالی قلت نعم جعلت فـداک قال إنی و اللّه تکلمت بکلام ما تکلم به أحـد قط إلا کفاه اللّه ما أهمه من

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۳

أمر دنیاه و آخرتـه قـال فقلت لـه أخبرنی بـه قـال نعم من قـال حین یخرج من منزله بسم اللّه حسبی اللّه تـوکلت علی اللّه اللهم إنی أسألک خیر أموری کلها و أعوذ بک من خزی الدنیا و عذاب الآخرة کفاه اللّه ما أهمه من أمر دنیاه و آخرته

[۴]

۸۸۱۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۴۱/ ۴/ ۱ أحمـد عن علی بن الحکم عن عـاصم بن حمیـد عن أبی بصیر عن أبی جعفر ع قـال من قـال حین یخرج من باب داره أعوذ بما عاذت به ملائکـة اللّه من شر هـذا الیوم الجدیـد الذی إذا غاب شـمسه لم یعد من شـر نفسـی و من شر غیری و من شـر الشـیاطین- و من شـر من نصب لأولیاء اللّه و شر الجن و الإنس و شر السباع و الهوام و شر رکوب المحارم کلها أجیر نفسی بالله من کل شر غفر اللّه له و تاب علیه و کفاه المهم و حجزه عن السوء و عصمه من الشر

[۵]

۸۸۲۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۵/ ۱ علی عن أبیه عن السـراد عن ابن عمـار عن أبی عبـد اللّه ع قال إذا خرجت من منزلک فقل بسم اللّه توکلت علی اللّه لاـ حول و لاـ قوة إلا بالله اللهم إنی أسألک خیر ما خرجت له و أعوذ بک من شـر ما خرجت له اللهم أوسع علی من فضلک و أتمم علی نعمتک و استعملنی فی طاعتک و اجعل رغبتی فیما عندک- و توفنی علی ملتک و ملة رسولک ص

[۶]

۸۸۲۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۶/ ۱ العـدة عن أحمد عن محمد بن علی عن عبد الرحمن بن أبی هاشم عن أبی خدیجة قال کان أبو عبد

اللّه ع إذا خرج من منزله یقول اللهم بک خرجت و لک أسلمت و بک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۴

آمنت و علیک توکلت اللهم بارک لی فی یومی هذا و ارزقنی فوزه و فتحه و نصره و ظهوره و هداه و برکته و اصرف عنی شره و شر ما فیه بسم اللّه و باللّه و اللّه أکبر و الحمد لله رب العالمین اللهم إنی قد خرجت فبارک لی فی خروجی و انفعنی به قال و إذا دخل منزله قال ذلک

[۷]

۸۸۲۲- ۷ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن الرضا ع قال کان أبی ع إذا خرج من منزله قال بسم اللّه الرحمن الرحیم خرجت بحول اللّه و قوته لا بحول منی و لا قوتی بل بحولک و قوتک یا رب متعرضا لرزقک فأتنی به فی عافیة

[۸]

۸۸۲۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۴۲/ ۸/ ۱ الثلاثة عن الحسن بن عطیة عن عمر بن یزید قال قال أبو عبد اللّه ع من قرأ قل هو اللّه أحد حین یخرج من منزله عشر مرات لم یزل فی حفظ اللّه تعالی و کلاءته حتی یرجع إلی منزله

[۹]

۸۸۲۴- ۹ الکافی، ۲/ ۵۴۳/ ۱۰/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن غیر واحد عن أبان عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع أنه کان إذا خرج من البیت- قال بسم اللّه خرجت و علی اللّه توکلت و لا حول و لا قوة إلا باللّه العلی العظیم

[۱۰]

اشارة

۸۸۲۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۴۳/ ۱۲/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۵

الحسن بن الجهم عن أبی الحسن ع قال إذا خرجت من منزلک فی سفر أو حضر فقل بسم اللّه آمنت باللّه توکلت علی اللّه ما شاء اللّه لا حول و لا قوة إلا باللّه فتلقاه الشیاطین فتنصرف و تضرب الملائکة وجوهها و تقول ما سبیلکم علیه و قد سمی اللّه و آمن به و توکل علیه و قال ما شاء اللّه لا حول و لا قوة إلا باللّه

بیان

فتلقاه الشیاطین فی الکلام حذف یعنی فإن من قال ذلک تلقاه و یحتمل سقوطه و سیأتی أذکار أخر للخروج إلی السفر مع سائر أدعیة السفر و أذکاره فی کتاب الحج إن شاء اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۷

باب ۲۴۰ الدعاء للرزق

[۱]

۸۸۲۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۵۰/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین عن القاسم بن عروة عن أبی جمیلة عن ابن عمار قال سألت أبا عبد اللّه ع أن یعلمنی دعاء للرزق فعلمنی دعاء ما رأیت أجلب للرزق منه قال قل اللهم ارزقنی من فضلک الواسع الحلال الطیب رزقا واسعا حلالا طیبا بلاغا للدنیا و الآخرة صبا صبا هنیئا مریئا من غیر کد و لا من من أحد من خلقک إلا سعة من فضلک الواسع فإنک قلت وَ سْئَلُوا اللّهَ مِنْ فَضْلِهِ فمن فضلک أسأل و من عطیتک أسأل و من یدک الملإ أسأل

[۲]

۸۸۲۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۱/ ۵/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی جمیلة عن أبی بصیر قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع الحاجة و سألته أن یعلمنی دعاء فی الرزق فعلمنی دعاء ما احتجت منذ دعوت به قال قل فی دبر صلاة اللیل و أنت ساجد یا خیر مدعو و یا خیر مسئول و یا أوسع من أعطی و یا خیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۸

مرتجی ارزقنی و أوسع علی من رزقک و سبب لی رزقا من قبلک إنک علی کل شیء قدیر

[۳]

۸۸۲۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۵۱/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن فضال عن یونس بن یعقوب الکافی، ۲/ ۵۵۳/ ۱۲/ ۱ العدة عن سهل عن محمد بن عبد الحمید العطار عن یونس عن أبی بصیر قال قلت لأبی عبد اللّه ع لقد استبطأت الرزق فغضب ثم قال لی قل اللهم إنک تکفلت برزقی و رزق کل دابة یا خیر مدعو و یا خیر من أعطی و یا خیر من سئل و یا أفضل مرتجی افعل بی کذا و کذا

[۴]

۸۸۲۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۵۱/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن الیمانی عن الشحام عن أبی جعفر ع قال ادع فی طلب الرزق فی المکتوبة و أنت ساجد یا خیر المسئولین و یا خیر المعطین ارزقنی و ارزق عیالی من فضلک فإنک ذو الفضل العظیم

[۵]

اشارة

۸۸۳۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۵۲/ ۶/ ۱ محمد عن أبی عیسی عن محمد بن أحمد عن أبی داود عن أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال جاء رجل إلی النبی ص فقال یا رسول اللّه إنی ذو عیال و علی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۰۹

دین و قد اشتدت حالی فعلمنی دعاء أدعو اللّه تعالی به و یرزقنی ما أقضی به دینی و أستعین به علی عیالی فقال رسول اللّه ص یا عبد اللّه توضأ و أسبغ وضوءک ثم صل رکعتین تتم الرکوع و السجود ثم قل یا ماجد یا واحد یا دائم یا کریم أتوجه إلیک بمحمد نبیک نبی الرحمة- یا محمد یا رسول اللّه إنی أتوجه بک إلی اللّه ربک و ربی و رب کل شیء- أن تصلی علی محمد و أهل بیته و أسألک نفحة کریمة من نفحاتک و فتحا یسیرا و رزقا واسعا ألم به شعثی و أقضی به دینی و أستعین به علی عیالی

بیان

الشعث محرکة انتشار الأمر لم اللّه شعثه أی أصلح و جمع ما تفرق من أموره

[۶]

۸۸۳۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۵۱/ ۳/ ۱ الثلاثة عن إسماعیل بن عبد الخالق قال أبطأ رجل من أصحاب النبی ص عنه ثم أتاه فقال له رسول اللّه ص ما أبطأ بک عنا فقال السقم و الفقر فقال له أ فلا أعلمک دعاء یذهب اللّه عنک السقم و الفقر- فقال بلی یا رسول اللّه فقال قل لا حول و لا قوة إلا بالله توکلت علی الحی الذی لا یموت و الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا قال فما لبث أن عاد إلی النبی ص فقال یا رسول اللّه قد أذهب اللّه عنی السقم و الفقر

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۰

[۷]

۸۸۳۲- ۷ الکافی، ۸/ ۹۳/ ۶۵/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص من ظهرت علیه النعمة فلیکثر ذکر الحمد لله و من کثرت همومه فعلیه بالاستغفار و من ألح علیه الفقر فلیکثر من قول لا- حول و لا- قوة إلا- بالله العلی العظیم ینفی عنه الفقر- و قال فقد النبی ص رجلا من الأنصار قال ما غیبک عنا فقال الفقر یا رسول اللّه فقال له رسول اللّه ص أ لا أعلمک الحدیث

[۸]

۸۸۳۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۵۲/ ۷/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن أبی عمیر عن أبی سعید المکاری و غیره عن أبی عبد اللّه ع قال علم رسول اللّه ص هذا الدعاء یا رازق المقلین و یا راحم المساکین و یا ولی المؤمنین و یا ذا القوة المتین صل علی محمد و أهل بیته- و ارزقنی و عافنی و اکفنی ما أهمنی

[۹]

۸۸۳۴- ۹ الکافی، ۲/ ۵۵۳/ ۱۰/ ۱ البرقی عن بعض أصحابه عن مفضل بن مزید عن أبی عبد اللّه ع قال قل اللهم أوسع علی فی رزقی و امدد لی فی عمری و اجعلنی ممن تنتصر به لدینک و لا تستبدل بی غیری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۱

[۱۰]

۸۸۳۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۵۲/ ۸/ ۱ محمد عن أحمد و ابن بندار عن البرقی عن محمد بن عیسی جمیعا عن معمر بن خلاد عن أبی الحسن ع قال سمعته یقول نظر أبو جعفر ع إلی رجل و هو یقول اللهم إنی أسألک من رزقک الحلال فقال أبو جعفر ع سألت قوت النبیین قل اللهم إنی أسألک رزقا واسعا طیبا من رزقک

[۱۱]

اشارة

۸۸۳۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۵۲/ ۹/ ۱ العدة عن البرقی عن البزنطی قال قلت للرضا ع جعلت فداک ادع اللّه تعالی أن یرزقنی الحلال- فقال أ تدری ما الحلال فقلت الذی عندنا الکسب الطیب فقال کان علی بن الحسین ع یقول الحلال هو قوت المصطفین ثم قال قل أسألک من رزقک الواسع

بیان

لما کان للحلال مراتب بعضها أعلی من بعض و أطیب جاز الأمر بطلبه تارة و النهی عنه أخری و یختلف أیضا بحسب مراتب الناس فی أهلیتهم له و لطلبه فلا تنافی بین الأخبار

[۱۲]

۸۸۳۷- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۵۳/ ۱۱/ ۱ البرقی عن أبی إبراهیم ع دعاء فی الرزق یا اللّه یا اللّه یا اللّه أسألک بحق من حقه علیک عظیم أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن ترزقنی العمل بما علمتنی من معرفة حقک- و أن تبسط علی ما حظرت من رزقک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۲

[۱۳]

اشارة

۸۸۳۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۵۳/ ۱۳/ ۱ أبو بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی بن الحسین ع یدعو بهذا الدعاء اللهم إنی أسألک حسن المعیشة معیشة أتقوی بها علی جمیع حاجاتی و أتوصل بها فی الحیاة إلی آخرتی من غیر أن تترفنی فیها فأطغی أو تقتر بها علی فأشقی أوسع علی من حلال رزقک و أفض علی من سیب فضلک نعمة منک سابغة و عطاء غیر ممنون ثم لا تشغلنی عن شکر نعمتک بإکثار منها [ما] تلهینی بهجته و تفتننی زهرات زهوته و لا بإقلال علی منها یقصر بعملی کده و یملأ صدری همه أعطنی من ذلک یا إلهی غنی عن شرار خلقک و بلاغا أنال به رضاک و أعوذ بک یا إلهی من شر الدنیا و شر ما فیها لا تجعل علی الدنیا سجنا و لا فراقها علی حزنا أخرجنی من فتنتها مرضیا عنی مقبولا فیها عملی إلی دار الخلود و مساکن الأخیار و أبدلنی بالدنیا الفانیة نعیم

الدار الباقیة اللهم إنی أعوذ بک من أزلها و زلزالها و سطوات شیاطینها و سلاطینها و نکالها و من بغی من بغی علی فیها اللهم من کادنی فکده و من أرادنی فأرده و فل عنی حد من نصب لی حده و أطف عنی نار من شب لی وقوده- و اکفنی مکر المکره وافقا عنی عیون الکفرة و اکفنی هم من أدخل علی همه و ادفع عنی شر الحسدة و اعصمنی من ذلک بالسکینة و ألبسنی درعک الحصینة و اخبأنی فی سترک الواقی و أصلح لی حالی و صدق قولی بفعالی- و بارک لی فی أهلی و مالی

بیان

ترفنی أی تجعلنی متنعما متسعا فی ملاذ الدنیا و شهواتها و السیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۳

العطاء و زهرة الدنیا بالتسکین غضارتها و حسنها و الزهو المنزل الحسن و الثیاب الطاهرة و الأزل الضیق و الشدة و الفل الثلم و الشب الإیقاد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۵

باب ۲۴۱ الدعاء للدین

[۱]

۸۸۳۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۵۴/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و سهل عن السراد عن جمیل بن دراج عن ولید بن صبیح قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع دینا لی علی أناس فقال قل اللهم لحظة من لحظاتک تیسر علی غرمائی بها القضاء و تیسر لی بها الاقتضاء إنک علی کل شیء قدیر

[۲]

۸۸۴۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۴/ ۲/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن حماد بن عثمان عن أبی عبد اللّه ع قال أتی النبی ص رجل فقال یا نبی اللّه الغالب علی الدین و وسوسة الصدر فقال له النبی ص قل توکلت علی الحی الذی لا یموت- و الحمد لله الذی لم یتخذ صاحبة و لا ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا قال فصبر الرجل ما شاء اللّه ثم مر علی النبی ص فهتف به فقال ما صنعت فقال أدمنت ما قلت لی یا رسول اللّه فقضی اللّه دینی و أذهب وسوسة صدری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۶

[۳]

اشارة

۸۸۴۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۵۵/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن ابن مسکان عن الفقیه، ۱/ ۳۳۸/ ۹۸۶ الثمالی عن أبی عبد اللّه ع قال جاء رجل إلی النبی ص فقال یا رسول اللّه قد لقیت شدة من وسوسة الصدر و أنا رجل مدین معیل محوج- فقال له کرر

هـذه الکلمات توکلت علی الحی الـذی لا یموت إلی آخرها فلم یلبث أن جاءه فقال قد أذهب اللّه عنی وسوسة صدری و قضـی عنی دینی و وسع علی رزقی

بیان

المدین بفتح المیم المدیون و المحوج المحتاج

[۴]

اشارة

۸۸۴۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۵۵/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن موسـی بن بکر عن أبی إبراهیم ع قـال کتب لی فی قرطـاس- اللهم اردد إلی جمیع خلقک مظالمهم التی قبلی صـغیرها و کبیرها فی یسـر منک و عافیة و ما لم تبلغه قوتی و لم تسـعه ذات یدی و لم یقو علیه بدنی و یقینی و نفسـی فأده عنی من جزیل ما عندک من فضلک ثم لا تخلف علی منه شیئا تقضیه [تقتصه] من حسناتی یا أرحم الراحمین أشهد أن لا إله

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۷

إلا اللّه وحده لا شـریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله و أن الدین کما شرع و أن الإسلام کما وصف و أن الکتاب کما أنزل و أن القول کما حدث و أن اللّه هو الحق المبین ذکر اللّه محمدا و أهل بیته بخیر و حیی محمدا و أهل بیته بالسلام

بیان

عدم قوة الیقین بالمظلمة عبارة عن عدم التیقن بتحققها لتطرق النسیان إلیها

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۱۹

باب ۲۴۲ الدعاء للکرب و الهم و الحزن

[۱]

۸۸۴۳- ۱ الکافی، ۲/ ۵۵۶/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن ابن بزیع عن أبی إسـماعیل السـراج عن ابن مسـکان عن أبی حمزة قال قال لی محمـد بن علی ع یـا بـا حمزة مـا لـک إذا نابک أمر تخافه أن لا تتوجه إلی بعض زوایا بیتک یعنی القبلـة فتصـلی رکعتین ثم تقول یا أبصر الناظرین و یا أسمع السامعین و یا أسرع الحاسبین و یا أرحم الراحمین سبعین مرة و کلما دعوت بهذه الکلمات مرة سألت حاجة

[۲]

اشارة

۸۸۴۴- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۶/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن التمیمی عن عاصم بن حمید عن ثابت عن أسماء قالت قال رسول اللّه ص من أصابه غم أو هم أو کرب أو بلاء أو لأواء فلیقل اللّه ربی لا أشرک به شیئا توکلت علی الحی الذی لا یموت

بیان

اللأواء بالهمزة الشدة

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۰

[۳]

۸۸۴۵- ۳ الکافی، ۲/ ۵۵۶/ ۳/ ۱ الثلاثة عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال إذا نزلت برجل نازلة أو شدیدة أو کربه أمر- فلیکشف عن رکبتیه و ذراعیه و لیلصقها بالأرض و لیلصق جؤجؤه بالأرض- ثم لیدع بحاجته و هو ساجد

[۴]

۸۸۴۶- ۴ الکافی، ۲/ ۵۵۶/ ۴/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن الحسن بن عمارة الدهان عن مسمع عن أبی عبد اللّه ع قال لما طرح إخوة یوسف یوسف فی الجب أتاه جبرئیل ع فدخل علیه فقال یا غلام ما تصنع هاهنا فقال إن إخوتی ألقونی فی الجب قال فتحب أن تخرج منه قال ذاک إلی اللّه تعالی إن شاء أخرجنی- قال فقال له إن اللّه یقول لک ادعنی بهذا الدعاء حتی أخرجک من الجب فقال له و ما الدعاء فقال قل اللهم إنی أسألک بأن لک الحمد- لا إله إلا أنت المنان بدیع السماوات و الأرض ذو الجلال و الإکرام أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تجعل لی مما أنا فیه فرجا و مخرجا قال ثم کان من قصته ما ذکر اللّه فی کتابه

[۵]

۸۸۴۷- ۵ الکافی، ۲/ ۵۵۷/ ۶/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن إسماعیل بن جابر عن أبی عبد اللّه ع فی الهم قال تغتسل و تصلی رکعتین و تقول یا فارج الهم و یا کاشف الغم یا رحمان الدنیا و الآخرة و رحیمهما فرج همی و اکشف غمی یا اللّه الواحد الأحد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۱

الصمد الذی لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد اعصمنی و طهرنی و أذهب ببلیتی و اقرأ آیة الکرسی و المعوذتین

[۶]

۸۸۴۸- ۶ الکافی، ۲/ ۵۵۸/ ۹/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عن إسماعیل بن یسار عن بعض من رواه قال قال لی إذا حزنک أمر فقل فی آخر سجودک یا جبرئیل یا محمد یا جبرئیل یا محمد تکرر ذلک اکفیانی ما أنا فیه فإنکما کافیای و احفظانی بإذن اللّه فإنکما حافظای

[۷]

۸۸۴۹- ۷ الکافی، ۲/ ۵۶۰/ ۱۴/ ۱ العدة عن سهل و محمد عن أحمد جمیعا عن علی بن مهزیار قال کتب محمد بن حمزة الغنوی إلی یسألنی أن أکتب إلی أبی جعفر ع فی دعاء یعلمه یرجو به الفرج فکتب إلی أما ما سأل محمد بن حمزة من تعلیمه دعاء یرجو به الفرج فقل له یلزم یا من یکفی من کل شیء و لا یکفی منه شیء اکفنی ما أهمنی فإنی أرجو أن یکفی ما هو فیه من الغم إن شاء اللّه فأعلمته ذلک فما أتی علیه إلا قلیل حتی خرج من الحبس

[۸]

۸۸۵۰- ۸ الکافی، ۲/ ۵۶۰/ ۱۵/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن أبی حمزة قال سمعت علی بن الحسین ع یقول لابنه یا بنی من أصابه منکم مصیبة أو نزلت به نازلة فلیتوضأ و لیسبغ الوضوء ثم یصلی رکعتین أو أربع رکعات ثم یقول فی آخرهن یا موضع کل شکوی و یا سامع کل نجوی و یا شاهد کل ملإ و عالم کل خفیة و یا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۲

دافع ما یشاء من بلیة یا خلیل إبراهیم و نجی موسی و یا مصطفی محمد ص أدعوک دعاء من اشتدت فاقته و قلت حیلته- و ضعفت قوته دعاء الغریب المغموم المضطر الذی لا یجد لکشف ما هو فیه إلا أنت یا أرحم الراحمین فإنه لا یدعو به أحد إلا کشف اللّه عنه إن شاء اللّه

[۹]

۸۸۵۱- ۹ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۶/ ۱ الثلاثة عن ابن أخی سعید بن یسار عن سعید بن یسار قال قلت لأبی عبد اللّه ع یدخلنی الغم فقال أکثر من أن تقول اللّه ربی لا أشرک به شیئا فإذا خفت وسوسة أو حدیث نفس فقل اللهم إنی عبدک و ابن عبدک و ابن أمتک ناصیتی بیدک عدل فی حکمک ماض فی قضاؤک اللهم إنی أسألک بکل اسم هو لک أنزلته فی کتابک أو علمته أحدا من خلقک أو استأثرت به فی علم الغیب عندک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تجعل القرآن نور بصری- و ربیع قلبی و جلاء حزنی و ذهاب همی اللّه ربی لا أشرک به شیئا

[۱۰]

۸۸۵۲- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۷/ ۱ القمیان عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أبی جعفر ع قال کان دعاء النبی ص لیلة الأحزاب یا صریخ المکروبین و یا مجیب المضطرین و یا کاشف غمی اکشف عنی غمی و همی و کربی فإنک تعلم حالی و حال أصحابی و اکفنی هول عدوی

[۱۱]

۸۸۵۳- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۶۲/ ۲۰/ ۱ محمد عن البرقی عن عمر بن یزید یا حی یا قیوم لا إله إلا أنت برحمتک أستغیث فاکفنی ما أهمنی و لا تکلنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۳

إلی نفسی تقوله مائة مرة و أنت ساجد

[۱۲]

۸۸۵۴- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۴۹/ ۷/ ۱ الثلاثة عن حماد بن عثمان عن سیف بن عمیرة قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول جاء جبرئیل ع إلی یوسف علی نبینا و علیه السلام و هو فی السجن فقال له یا یوسف قل فی دبر کل صلاة اللهم اجعل لی فرجا و مخرجا و ارزقنی من حیث أحتسب و من حیث لا أحتسب

[۱۳]

۸۸۵۵- ۱۳ الفقیه، ۱/ ۳۲۴/ ۹۵۰ الحدیث مرسلا

[۱۴]

۸۸۵۶- ۱۴ الکافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۵/ ۱ علی بن محمد عن بعض أصحابنا عن ابن أبی عمیر عن زیاد القندی قال کتبت إلی أبی الحسن الأول ع علمنی دعاء فإنی قد بلیت بشیء و کان قد حبس ببغداد حیث اتهم بأموالهم فکتب إلیه إذا صلیت فأطل السجود ثم قل یا أحد من لا أحد له حتی ینقطع نفسک [النفس] ثم قل یا من لا یزیده کثرة الدعاء إلا جودا و کرما حتی ینقطع نفسک ثم قل یا رب الأرباب أنت أنت الذی انقطع الرجاء إلا منک یا علی یا عظیم قال زیاد فدعوت به ففرج اللّه عنی و خلی سبیلی

[۱۵]

اشارة

۸۸۵۷- ۱۵ التهذیب، ۲/ ۱۱۲/ ۱۸۸/ ۱ ابن محبوب عن الصهبانی عن عبد الرحیم بن حماد عن الفقیه، ۱/ ۳۳۱/ ۹۶۹ إبراهیم بن عبد الحمید عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۴

رجل عن أبی عبد اللّه ع قال إذا أصابک هم فامسح یدک علی موضع سجودک ثم أمر بیدک علی وجهک یعنی من جانب خدک الأیسر- و علی جبهتک إلی جانب خدک الأیمن کذلک وصفه لنا إبراهیم بن عبد الحمید ثم قل بسم اللّه الذی لا إله إلا هو عالم الغیب و الشهادة الرحمن الرحیم اللهم أذهب عنی الهم و الحزن ثلاث مرات

بیان

قد مضی خبران آخران فی هذا المعنی من الکافی فی باب ما یقال بعد کل صلاة.

و فی الفقیه قال ابن أبی عمیر کذلک وصفه لنا إبراهیم بن عبد الحمید

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۵

باب ۲۴۳ الدعاء للخوف من السلطان و غیره

[۱]

اشارة

۸۸۵۸- ۱ الکافی، ۲/ ۵۵۹/ ۱۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن بعض أصحابنا قال قال أبو عبد اللّه ع قال لی رجل أی شیء قلت حین دخلت علی أبی جعفر بالربذة قال قلت اللهم إنک تکفی من کل شیء و لا یکفی منک شیء فاکفنیه بما شئت و کیف شئت و من حیث شئت و أنی شئت

بیان

أرید بأبی جعفر الخلیفة العباسی منصور الدوانیقی و الربذة هو الموضع الذی دفن فیه أبو ذر الغفاری رضی اللّه عنه

[۲]

اشارة

۸۸۵۹- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۹/ ۱۲/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسن بن علی عن علی بن میسرة قال لما قدم أبو عبد اللّه ع علی أبی جعفر أقام أبو جعفر مولی له علی رأسه و قال إذا دخل علی فاضرب عنقه فلما دخل

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۶

أبو عبد اللّه ع نظر إلی أبی جعفر و أسر شیئا فیما بینه و بین نفسه لا یدری ما هو ثم أظهر یا من یکفی خلقه کلهم و لا یکفیه أحد اکفنی شر عبد اللّه بن علی قال فصار أبو جعفر لا یبصر مولاه و صار مولاه لا یبصره- فقال أبو جعفر یا جعفر بن محمد لقد عنیتک فی هذا الحر فانصرف فخرج أبو عبد اللّه ع من عنده فقال أبو جعفر لمولاه ما منعک أن تفعل ما أمرتک به فقال لا و اللّه ما أبصرته و لقد جاء شیء فحال بینی و بینه- فقال أبو جعفر له و اللّه لئن حدثت بهذا الحدیث أحدا لأقتلنک

بیان

و صار مولاه لا یبصره یعنی لا یبصر أبا عبد اللّه ع کما یستفاد من آخر الحدیث و عنیتک من التعنیة بمعنی الإیقاع فی العناء و التعب

[۳]

اشارة

۸۸۶۰- ۳ الکافی، ۲/ ۵۶۰/ ۱۳/ ۱ محمد عن أحمد عن عمر بن عبد العزیز عن أحمد بن أبی داود عن عبد اللّه بن عبد الرحمن عن أبی جعفر ع قال قال لی أ لا أعلمک دعاء تدعو به إنا أهل البیت إذا کربنا أمر أو تخوفنا من السلطان أمرا لا قبل لنا به ندعو به قلت بلی بأبی أنت و أمی یا ابن رسول اللّه قال قل یا کائنا قبل کل شیء و یا مکون کل شیء و یا باقیا بعد کل شیء صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا

بیان

لا قبل لا طاقة و حقیقة القبل المقاومة و المقابلة

[۴]

اشارة

۸۸۶۱- ۴ الکافی، ۲/ ۵۶۲/ ۲۲/ ۱ علی بن محمد عن إبراهیم بن إسحاق

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۷

الأحمر عن أبی القاسم الکوفی عن محمد بن إسماعیل عن ابن عمار و العلاء بن سیابة و ظریف بن ناصح قال لما بعث أبو الدوانیق إلی أبی عبد اللّه ع رفع یده إلی السماء ثم قال اللهم إنک حفظت الغلامین لصلاح أبویهما فاحفظنی لصلاح آبائی محمد و علی و الحسن و الحسین و علی بن الحسین و محمد بن علی اللهم إنی ادرأ بک فی نحره و أعوذ بک من شره ثم قال للجمال سر فلما استقبله الربیع بباب أبی الدوانیق قال له یا أبا عبد اللّه ما أشد تلظیه علیک لقد سمعته یقول و اللّه لا ترکت لهم نخلا إلا عقرته و لا مالا إلا نهبته و لا ذریة إلا سبیتها- قال فهمس بشیء خفی و حرک شفتیه فلما دخل سلم و قعد فرد علیه السلام ثم قال أما و اللّه لقد هممت أن لا أترک لکم نخلا إلا عقرته- و لا مالا إلا أخذته فقال له أبو عبد اللّه ع یا أمیر المؤمنین إن اللّه تعالی ابتلی أیوب فصبر و أعطی داود فشکر و قدر یوسف فغفر و أنت من ذلک النسل و لا یأتی ذلک النسل إلا بما یشبهه فقال صدقت قد عفوت عنکم فقال یا أمیر المؤمنین إنه لم ینل منا أهل البیت أحد دما إلا سلبه اللّه ملکه فغضب لذلک و استشاط فقال علی رسلک یا أمیر المؤمنین إن هذا الملک کان فی آل أبی سفیان فلما قتل یزید حسینا سلبه اللّه ملکه- فورثه آل مروان فلما قتل هشام زیدا سلبه اللّه ملکه فورثه مروان بن محمد فلما قتل مروان إبراهیم الإمام سلبه اللّه ملکه و أعطاکموه- فقال صدقت هات ارفع حوائجک فقال الإذن فقال هو فی یدک متی شئت فخرج فقال له الربیع قد أمر لک بعشرة آلاف درهم قال لا حاجة لی فیها قال إذن تغضبه فخذها ثم تصدق بها

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۸

بیان

التلظی الاشتعال و عقر النخلة أن تقطع رأسها کله مع شحمها و الهمس الصوت الخفی استشاط أی التهب غضبا و الرسل بالکسر الرفق و التؤدة

[۵]

۸۸۶۲- ۵ الکافی، ۲/ ۵۵۹/ ۱۰/ ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۳/ ۲۳/ ۱ الثلاثة محمد عن ابن عیسی عن ابن أبی عمیر عن محمد بن أعین عن بشیر بن مسلمة عن أبی عبد اللّه ع قال کان علی بن الحسین ع یقول ما أبالی إذا قلت هذه الکلمات- لو اجتمع علی الجن و الإنس بسم اللّه و باللّه و من اللّه و إلی اللّه و فی سبیل اللّه و علی ملة رسول اللّه اللهم إلیک أسلمت نفسی و إلیک وجهت وجهی- و إلیک ألجأت ظهری و إلیک فوضت أمری اللهم احفظنی بحفظ الإیمان- من بین یدی و من خلفی و عن یمینی و عن شمالی و من فوقی و من تحتی و ما قبلی و ادفع عنی بحولک و قوتک فإنه لا حول و لا قوة إلا بک

[۶]

۸۸۶۳- ۶ الکافی، ۲/ ۵۵۷/ ۷/ ۱ العدة عن أحمد عن عثمان عن سماعة

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۲۹

عن أبی عبد اللّه ع قال إذا خفت أمرا فقل اللهم إنک لا یکفی منک أحد و أنت تکفی من کل أحد من خلقک کلهم فاکفنی کذا و کذا و فی حدیث آخر قال تقول یا کافیا من کل شیء و لا یکفی منک شیء فی السماوات و الأرض اکفنی ما أهمنی من أمر الدنیا و الآخرة و صل علی محمد و آله و قال أبو عبد اللّه ع من دخل علی سلطان یهابه- فلیقل بالله استفتح و بالله أستنجح و بمحمد صلی اللّه علیه و آله و سلم أتوجه اللهم ذلل لی صعوبته و سهل لی حزونته فإنک تمحو ما تشاء و تثبت و عندک أم الکتاب و یقول أیضا حسبی اللّه لا إله إلا هو علیه توکلت و هو رب العرش العظیم و امتنع بحول اللّه و قوته من حولهم و قوتهم- و امتنع برب الفلق من شر ما خلق و لا حول و لا قوة إلا بالله

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۱

باب ۲۴۴ الدعاء للحاجة و الحادثة

[۱]

۸۸۶۴- ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۲/ ۲۱/ ۱ العدة عن أحمد عن بعض أصحابه عن إبراهیم بن حسان عن علی بن سورة عن سماعة قال قال لی أبو الحسن ع إذا کان لک یا سماعة إلی اللّه حاجة فقل اللهم إنی أسألک بحق محمد و علی فإن لهما عندک شأنا من الشأن و قدرا من القدر فبحق ذلک الشأن و حق ذلک القدر أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تفعل بی کذا و کذا فإنه إذا کان یوم القیامة لم یبق ملک مقرب و لا نبی مرسل و لا مؤمن ممتحن إلا و هو یحتاج إلیهما فی ذلک الیوم

[۲]

۸۸۶۵- ۲ الکافی، ۲/ ۵۵۸/ ۸/ ۱ أحمد عن عدة رفعوه قال کان من دعاء أبی عبد اللّه ع فی الأمر یحدث اللهم صل علی محمد و آل محمد و اغفر لی و ارحمنی و زک عملی و یسر منقلبی و أهد قلبی و آمن خوفی و عافنی فی عمری کله و ثبت حجتی و اغسل [و اغفر] خطایای و بیض وجهی و اعصمنی فی دینی و سهل مطلبی و وسع علی فی رزقی فإنی ضعیف و تجاوز عن سیئ ما عندی بحسن ما عندک و لا تفجعنی بنفسی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۲

و لا تفجع بی حمیما و هب لی یا إلهی لحظة من لحظاتک تکشف بها عنی جمیع ما به ابتلیتنی و ترد بها علی ما هو أحسن عادتک

عندی فقد ضعفت قوتی و قلت حیلتی و انقطع من خلقک رجائی و لم یبق إلا رجاؤک و توکلی علیک و قدرتک علی یا رب أن ترحمنی و تعافینی کقدرتک علی أن تعذبنی و تبتلینی- إلهی ذکر عوائدک یؤنسنی و الرجاء لإنعامک یقوینی و لم أخل من نعمتک منذ خلقتنی و أنت ربی و سیدی و مفزعی و ملجئی و الحافظ لی و الذاب عنی و الرحیم بی و المتکفل برزقی و فی قضائک و قدرتک کل ما أنا فیه فلیکن یا سیدی و مولای فیما قضیت و قدرت و حتمت تعجیل خلاصی مما أنا فیه جمیعه و العافیة لی فإنی لا أجد لدفع ذلک أحدا غیرک و لا- أعتمد فیه إلا علیک فکن یا ذا الجلال و الإکرام عند أحسن ظنی بک و رجائی لک- و ارحم تضرعی و استکانتی و ضعف رکنی و امنن بذلک علی و علی کل داع دعاک یا أرحم الراحمین و صلی اللّه علی محمد و آله

[۳]

۸۸۶۶- ۳ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۹/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین قال سألت أبا الحسن ع دعاء و أنا خلفه فقال اللهم إنی أسألک بوجهک الکریم و اسمک العظیم و بعزتک التی لا ترام و بقدرتک التی لا یمتنع منها شیء أن تفعل بی کذا و کذا قال و کتب إلی رقعة بخطه قل یا من علا فقهر و بطن فخبر یا من ملک فقدر و یا من یحیی الموتی و هو علی کل شیء قدیر صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا ثم قل یا لا إله إلا اللّه ارحمنی بحق لا إله إلا اللّه ارحمنی- و کتب إلی فی رقعة أخری یأمرنی أن أقول اللهم ادفع عنی بحولک و قوتک اللهم إنی أسألک فی یومی هذا و شهری هذا و عامی هذا برکاتک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۳

فیها و ما ینزل فیها من عقوبة أو مکروه أو بلاء فاصرفه عنی و عن ولدی بحولک و قوتک إنک علی کل شیء قدیر اللهم إنی أعوذ بک من زوال نعمتک و تحویل عافیتک و عن فجأة نقمتک و من شر کتاب قد سبق اللهم إنی أعوذ بک من شر نفسی و من شر کل دابة أنت آخذ بناصیتها إنک علی کل شیء قدیر و إن اللّه قد أحاط بکل شیء علما و أحصی کل شیء عددا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۵

باب ۲۴۵ الدعاء للعلل و الأمراض

[۱]

۸۸۶۷- ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۴/ ۱/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن التمیمی و ابن فضال عن بعض أصحابنا عن أبی عبد اللّه ع قال کان یقول عند العلة اللهم إنک عیرت أقواما فقلت قُلِ ادْعُوا الَّذِینَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلا یَمْلِکُونَ کَشْفَ الضُّرِّ عَنْکُمْ وَ لا تَحْوِیلًا فیا من لا یملک کشف ضری و لا تحویله عنی أحد غیره صل علی محمد و آل محمد و اکشف ضری و حوله إلی من یدعو معک إلها آخر لا إله غیرک

[۲]

اشارة

۸۸۶۸- ۲ الکافی، ۸/ ۸۸/ ۵۴ محمد عن الکافی، ۲/ ۵۶۴/ ۲/ ۱ أحمد عن عبد العزیز بن المهتدی عن یونس بن عبد الرحمن عن داود بن رزین قال مرضت بالمدینة مرضا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۶

شدیدا فبلغ ذلک أبا عبد اللّه ع فکتب إلی قد بلغنی علتک فاشتر صاعا من بر ثم استلق علی قفاک و انثره علی صدرک کیف ما انتثر و قل اللهم إنی أسألک باسمک الذی إذا سألک به المضطر کشفت ما به من ضر- و مکنت له فی الأرض و جعلته خلیفتک علی خلقک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تعافینی من علتی ثم استو جالسا و اجمع البر من حولک و قل مثل ذلک و اقسمه مدا مدا لکل مسکین و قل مثل ذلک- قال داود ففعلت ذلک فکأنما نشطت من عقال و قد فعله غیر واحد فانتفع به

بیان

إنما لم یکتف فی وصف الاسم بصلاحیته لکشف الضر به عن مطلق المضطر بل قید المضطر بالذی مکن له فی الأرض و جعله خلیفته علی خلقه لینبه علی عظمة الاسم و هو ناظر إلی قوله سبحانه أَمَّنْ یُجِیبُ الْمُضْطَرَّ إِذا دَعاهُ وَ یَکْشِفُ السُّوءَ وَ یَجْعَلُکُمْ خُلَفاءَ الْأَرْضِ نشطت من عقال أی انحللت من قید

[۳]

۸۸۶۹- ۳ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۳/ ۱ الثلاثة عن الصحاف عن أبی عبد اللّه ع قال اشتکی بعض ولده فقال یا بنی قل اللهم اشفنی بشفائک و داونی بدوائک و عافنی من بلائک فإنی عبدک و ابن عبدک

[۴]

۸۸۷۰- ۴ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۶/ ۱ محمد عن بعض أصحابه عن محمد بن عیسی عن داود بن رزین عن أبی عبد اللّه ع قال تضع یدک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۷

علی الموضع الذی فیه الوجع و تقول ثلاث مرات اللّه اللّه ربی حقا لا أشرک به شیئا اللهم أنت لها و لکل عظیمة ففرجها عنی

[۵]

۸۸۷۱- ۵ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۷/ ۱ عنه عن محمد بن عیسی عن داود عن الفضل عن أبی عبد اللّه ع للأوجاع تقول بسم اللّه و باللّه کم من نعمة للّه فی عرق ساکن و غیر ساکن علی عبد شاکر و غیر شاکر و تأخذ لحیتک بیدک الیمنی بعد صلاة مفروضة و تقول اللهم فرج عنی کربتی و عجل عافیتی و اکشف ضری ثلاث مرات و أحرص أن یکون ذلک مع دموع و بکاء

[۶]

۸۸۷۲- ۶ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۸/ ۱ الثلاثة عن إبراهیم بن عبد الحمید عن رجل قال دخلت علی أبی عبد اللّه ع فشکوت إلیه وجعا بی فقال قل بسم اللّه ثم امسح یدک علیه و قل أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه- و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بعظمة اللّه و أعوذ بجمع اللّه و أعوذ برسول اللّه و أعوذ بأسماء اللّه من شر ما أحذر و من شر ما أخاف علی نفسی تقرؤها سبع مرات قال ففعلت فأذهب اللّه تعالی الوجع عنی

[۷]

اشارة

۸۸۷۳- ۷ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۹/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان عن عون قال أمر یدک علی موضع الوجع ثم قل بسم اللّه و باللّه و محمد رسول اللّه ص و لا حول و لا قوة إلا باللّه العلی العظیم اللهم امسح عنی ما أجد ثم تمر یدک الیمنی و تمسح
الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۸
موضع الوجع علیه ثلاث مرات

بیان

امسح عنی أی اقطع و اذهب علیه بدل من موضع الوجع

[۸]

۸۸۷۴- ۸ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۱۰/ ۱ محمد عن أحمد عن البزنطی عن محمد ابن أخی عرام عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال تضع یدک علی موضع الوجع ثم تقول بسم اللّه و باللّه الحدیث بدون قوله ثم تمر یدک الیمنی و قوله علیه

[۹]

۸۸۷۵- ۹ الکافی، ۲/ ۵۶۶/ ۱۱/ ۱ علی عن أبیه عن عمرو بن عثمان عن علی بن عیسی عن عمه قال قلت له علمنی دعاء أدعو به لوجع أصابنی- قال قل و أنت ساجد یا اللّه یا رحمان یا رب الأرباب و إله الآلهة و یا ملک الملوک و یا سید السادة اشفنی بشفائک من کل داء و سقم فإنی عبدک أتقلب فی قبضتک

[۱۰]

۸۸۷۶- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن البزنطی عن أبان عن الثمالی عن أبی جعفر ع قال إذا اشتکی الإنسان فلیقل بسم اللّه و باللّه و محمد رسول اللّه و أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه علی ما یشاء من شر ما أجد
الوافی، ج۹، ص: ۱۶۳۹

[۱۱]

۸۸۷۷- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن الحسن بن علی عن هشام بن الجوالیقی عن أبی عبد اللّه ع یا منزل الشفاء و مذهب الداء أنزل علی ما بی من داء شفاء

[۱۲]

۸۸۷۸- ۱۲ الکافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۴/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن علی بن الریان عن بعض أصحابنا عن أبی عبد اللّه ع قال شکوت إلیه علة أم ولد لی أخذتها فقال قل لها تقول فی السجود فی دبر کل صلاة مکتوبة یا ربی یا سیدی صل علی محمد و آل محمد و عافنی من کذا و کذا- فبها نجا جعفر بن سلیمان من النار قال فعرضت هذا الحدیث علی بعض أصحابنا فقال أعرف فیه یا رءوف یا رحیم یا ربی یا سیدی افعل بی کذا و کذا

[۱۳]

۸۸۷۹- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۶۱/ ۱۸/ ۱ العدة عن سهل عن ابن أسباط عن إبراهیم بن أبی إسرائیل عن الرضا ع قال خرج بجاریة لنا خنازیر فی عنقها فأتانی آت فقال یا علی قل لها فلتقل یا رءوف یا رحیم یا رب یا سیدی تکررها قال فقالته فأذهب اللّه تعالی عنها قال و قال هذا الدعاء الذی دعا به جعفر بن سلیمان

[۱۴]

اشارة

۸۸۸۰- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۶۵/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن مالک بن عطیة عن یونس بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک هذا الذی قد ظهر بوجهی یزعم الناس أن اللّه تعالی لم یبتل به عبدا له فیه حاجة فقال لا قد کان مؤمن آل فرعون

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۰

مکنع الأصابع فکان یقول هکذا و یمد یده و یقول یا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِینَ- قال ثم قال لی إذا کان الثلث الأخیر من اللیل فی أوله فتوضأ ثم قم إلی صلاتک التی تصلیها فإذا کنت فی السجدة الأخیرة من الرکعتین الأولتین- فقل و أنت ساجد یا علی یا عظیم یا رحمان یا رحیم یا سامع الدعوات یا معطی الخیرات صل علی محمد و أهل بیت محمد و أعطنی من خیر الدنیا و الآخرة ما أنت أهله و اصرف عنی من شر الدنیا و الآخرة ما أنت أهله- و أذهب عنی هذا الوجع و سمه فإنه قد غاظنی و أحزننی و ألح فی الدعاء- قال ففعلت فما وصلت إلی الکوفة حتی أذهب اللّه عنی کله

بیان

الکنوع الانقباض و الانضمام و المکنع کمعظم المشنج الید أو مقطوعها و الأکنع الأشل و کنع یده تکنیعا أشلها و الکنیع المکسور الید

[۱۵]

۸۸۸۱- ۱۵ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۵/ ۱ محمد عن موسی بن الحسن عن محمد بن عیسی عن أبی إسحاق صاحب الشعیر عن حسین الخراسانی و کان خبازا قال شکوت إلی أبی عبد اللّه ع وجعا بی فقال إذا صلیت فضع یدک موضع سجودک ثم قل بسم اللّه محمد رسول اللّه ص- اشف یا شافی لا شفاء إلا شفاؤک شفاء لا یغادر سقما شفاء من کل داء و سقم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۱

[۱۶]

۸۸۸۲- ۱۶ الکافی، ۲/ ۵۶۸/ ۱۸/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن عمار بن المبارک عن عون بن سعید مولی الجعفری عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال تضع یدک علی موضع الوجع و تقول اللهم إنی أسألک بحق القرآن العظیم الذی نزل به الروح الأمین و هو عندک فی أم الکتاب علی حکیم أن تشفینی بشفائک و تداوینی بدوائک و تعافینی من بلائک ثلاث مرات و تصلی علی محمد و آل محمد

[۱۷]

اشارة

۸۸۸۳- ۱۷ الکافی، ۲/ ۵۶۸/ ۱۹/ ۱ أحمد عن العونی عن علی بن الحسین عن ابن زرارة عن محمد بن الفضیل عن أبی حمزة قال عرض لی وجع فی رکبتی فشکوت ذلک إلی أبی جعفر ع فقال إذا أنت صلیت فقل یا أجود من أعطی و یا خیر من سئل و یا أرحم من استرحم ارحم ضعفی و قلة حیلتی فاعفنی من وجعی قال ففعلته فعوفیت

بیان

الإعفاء الإبراء

[۱۸]

۸۸۸۴- ۱۸ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۶/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۲

أبی حمزة عن أبی جعفر ع قال مرض علی ع فأتاه رسول اللّه ص فقال له قل اللهم إنی أسألک تعجیل عافیتک أو صبرا علی بلیتک أو خروجا إلی رحمتک

[۱۹]

اشارة

۸۸۸۵- ۱۹ الکافی، ۲/ ۵۶۷/ ۱۷/ ۱ علی عن الاثنین عن أبی عبد اللّه ع أن النبی ص کان ینشر بهذا الدعاء- تضع یدک علی موضع الوجع و تقول أیها الوجع اسکن بسکینة اللّه و قر بوقار اللّه و انحجز بحاجز اللّه و اهدأ بهدء اللّه أعیذک أیها الإنسان بما أعاذ اللّه تعالی به عرشه و ملائکته یوم الرجفة و الزلازل تقول ذلک سبع مرات و لا أقل من الثلاث

بيان

التنشير التعويذ و الانحجاز الامتناع و الانتهاء و الهدء بالهمزة السكون

[۲۰]

اشارة

۸۸۸۶- ۲۰ الكافی، ۸/ ۱۹۰/ ۲۱۷ ۱ محمد عن ابن عيسى عن أبيه عن ابن المغيرة عن السكونی عن أبی عبد اللّه ع قال من اشتكى الواهية أو كان به صداع أو غمزة بوله فليضع يده على ذلك الموضع و ليقل اسكن سكنتك بالذی سكن له ما فی الليل و النهار و هو السميع العليم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۳

بيان

الوهی البلى و الضعف و استرخاء الرباط

[۲۱]

اشارة

۸۸۸۷- ۲۱ الكافی، ۲/ ۵۶۶/ ۱۲/ ۱ محمد عن ابن عيسى عن التميمی عن حماد عن حريز عن زرارة عن أحدهما ع قال إذا دخلت على مريض فقل أعيذك بالله العظيم رب العرش العظيم من شر كل عرق نعار و من شر حر النار سبع مرات

بيان

نعار بالنون و العين المهملة يقال نعر العرق بالدم إذا ارتفع و علا

[۲۲]

۸۸۸۸- ۲۲ الكافی، ۲/ ۵۶۵/ ۵/ ۱ علی عن أبيه و العدة عن أحمد عن محمد بن إسماعيل جميعا عن حنان بن سدير عن أبيه عن أبی جعفر ع قال إذا رأيت الرجل به مر البلاء فقل الحمد لله الذی عافانی مما ابتلاك به و فضلنی عليك و على كثير ممن خلق و لا تسمعه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۵

باب ۲۴۶ الحرز و العوذة

[۱]

۸۸۸۹- ۱ الکافی، ۲/ ۵۶۸/ ۱/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن غیر واحد عن أبان عن أبی المنذر قال ذکرت عند أبی عبد اللّه ع الوحشة- فقال أ لا أخبرکم بشیء إذا قلتموه لم تستوحشوا بلیل و لا نهار بسم اللّه و باللّه توکلت علی اللّه إنه مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللّهَ بالِغُ أَمْرِهِ- قَدْ جَعَلَ اللّهُ لِکُلِّ شَیْءٍ قَدْراً اللهم اجعلنی فی کنفک و فی جوارک- و اجعلنی فی أمانک و فی منعک و قال بلغنا أن رجلا قالها ثلاثین سنة- و ترکها لیلة فلسعته عقرب

[۲]

۸۸۹۰- ۲ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱۳/ ۱ البرقی رفعه قال من بات فی دار أو بیت وحده فلیقرأ آیة الکرسی و لیقل اللهم آنس وحشتی و آمن روعتی و أعنی علی وحدتی

[۳]

۸۸۹۱- ۳ الکافی، ۲/ ۵۶۹/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن محسن بن أحمد عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۶

یونس بن یعقوب عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قل أعوذ بعزة اللّه و أعوذ بقدرة اللّه و أعوذ بجلال اللّه و أعوذ بعظمة اللّه و أعوذ بعفو اللّه و أعوذ بمغفرة اللّه و أعوذ برحمة اللّه و أعوذ بسلطان اللّه الذی هو علی کل شیء قدیر و أعوذ بکرم اللّه و أعوذ بجمع اللّه من شر کل جبار عنید و کل شیطان مرید و شر کل قریب أو بعید أو ضعیف أو شدید و من شر السأمة و الهامة و العامة و من شر کل دابة صغیرة أو کبیرة بلیل أو نهار- و من شر فساق العرب و العجم و من شر فسقة الجن و الإنس

[۴]

۸۸۹۲- ۴ الکافی، ۲/ ۵۶۹/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن بعض أصحابه عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ص رقی النبی ص حسنا و حسینا فقال أعیذکما بکلمات اللّه التامات و أسمائه الحسنی کلها عامة من شر السأمة و الهامة- و من شر عین لامة و من شر حاسد إذا حسد ثم التفت النبی ص إلینا فقال هکذا کان یعوذ إبراهیم إسماعیل و إسحاق ع

[۵]

۸۸۹۳- ۵ الکافی، ۲/ ۵۷۰/ ۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم عن قتیبة الأعشی قال علمنی أبو عبد اللّه ع قال قل بسم اللّه الجلیل أعیذ فلانا باللّه العظیم من الهامة و السأمة و اللامة و العامة- و من الجن و الإنس و من العرب و العجم و من نفثهم و بغیهم و نفخهم- و بآیة الکرسی ثم تقرؤها ثم تقول فی الثانیة بسم اللّه أعیذ فلانا باللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۷

الجلیل حتی تأتی علیه

[۶]

۸۸۹۴- ۶ الکافی، ۲/ ۵۷۰/ ۶/ ۱ الثلاثة عن إسحاق بن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک إنی أخاف العقارب فقال انظر إلی بنات النعش الکواکب الثلاثة الأوسط منها بجنبه کوکب صغیر قریبا منه تسمیه العرب السها و نحن نسمیه أسلم أحد النظر إلیه کل لیلة و قل ثلاث مرات اللهم رب أسلم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم و سلمنا قال إسحاق فما ترکته من دهری إلا مرة واحدة فضربنی العقرب

[۷]

۸۸۹۵- ۷ الکافی، ۲/ ۵۷۰/ ۷/ ۱ أحمد عن علی بن الحسن عن العباس بن عامر عن أبی جمیلة عن الفقیه، ۱/ ۴۷۱/ ۱۳۵۷/ التهذیب، ۲/ ۱۱۷/ ۲۰۷/ ۱ سعد الإسکاف الفقیه، التهذیب، عن أبی جعفر ع ش قال سمعته یقول من قال هذه الکلمات فأنا ضامن له أن لا یصیبه عقرب و لا هامة حتی یصبح أعوذ بکلمات اللّه التامات التی لا یجاوزهن بر و لا فاجر من شر ما ذرأ و من شر ما برأ و من شر کل دابة هو

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۸

آخذ بناصیتها إن ربی علی صراط مستقیم

[۸]

اشارة

۸۸۹۶- ۸ الکافی، ۲/ ۵۷۱/ ۸/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن علی بن أبی حمزة عن أبی الحسن ع قال کان رسول اللّه ص فی بعض مغازیه إذا شکوا إلیه البراغیث أنها تؤذیهم- فقال إذا أخذ أحدکم مضجعه فلیقل أیها الأسود الوثاب الذی لا یبالی غلقا و لا بابا عزمت علیک بأم الکتاب أن لا تؤذینی و أصحابی إلی أن یذهب اللیل و یجیء الصبح بما جاء و الذی نعرفه إلی أن یئوب الصبح متی ما آب

بیان

لعل قوله و الذی نعرفه من کلام بعض الرواة و المراد به أن المعروف عندنا فی هذا الدعاء إلی أن یئوب الصبح متی ما آب مکان إلی أن یذهب اللیل و یجیء الصبح بما جاء

[۹]

اشارة

۸۸۹۷- ۹ الکافی، ۲/ ۵۶۹/ ۴/ ۱ محمد عن أحمد عن الجعفری قال سمعت أبا الحسن ع یقول إذا أمسیت فنظرت إلی الشمس فی

غروب و إدبار فقل بسم اللّه الرحمن الرحيم الحمد لله الذى لم يتخذ ولدا و لم يكن له شريك فى الملك الحمد لله الذى يصف و لا يوصف و يعلم و لا- يعلم يعلم خائنة الأعين و ما تخفى الصدور أعوذ بوجه اللّه الكريم- و باسم اللّه العظيم من شر ما ذرأ و ما برأ و من شر ما تحت الثرى و من شر ما ظهر و ما بطن و من شر ما كان فى الليل و النهار و من شر ما وصفت و ما لم أصف الحمد لله رب العالمين ذكر أنها أمان من السبع و من الشيطان

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۴۹

الرجيم و ذريته و كل ما عض أو لسع و لا يخاف صاحبها إذا تكلم بها لصا و لا غولا قال قلت له إنى صاحب صيد لسبع و أنا أبيت فى الخرابات و أتوحش- فقال لى قل إذا دخلت بسم اللّه و أدخل رجلك اليمنى و إذا خرجت فأخرج رجلك اليسرى و سم اللّه فإنك لا ترى مكروها

بيان

قد مضى هذا الحديث بنحو آخر و إسناد آخر إلى جعفرى آخر فى باب ما يقال عند الإمساء

[۱۰]

اشارة

۸۸۹۸- ۱۰ الكافى، ۲/ ۵۷۱/ ۹/ ۱ على بن محمد عن ابن جمهور عن أبيه عن محمد بن سنان عن عبد اللّه بن سنان عن أبى عبد اللّه ع قال قال أمير المؤمنين ع إذا لقيت السبع فقل أعوذ برب دانيال و الجب من شر كل أسد مستأسد

بيان

تفسير هذا الحديث

فيما رواه صاحب التهذيب رحمه اللّه فى أماليه عن أبى عبد اللّه ع أنه قال من اهتم لرزقه كتب عليه خطيئة إن دانيال ع كان فى زمن ملك جبار عات أخذه فطرحه فى جب و طرح معه السباع فلم تدنو منه و لم تجرحه فأوحى اللّه عز و جل إلى نبى من أنبيائه أن ائت دانيال بطعام قال يا رب و أين دانيال قال تخرج من القرية فيستقبلك ضبع فأتبعه فإنه يدلك إليه فأتت به الضبع إلى ذلك الجب فإذا فيه دانيال فأدلى إليه الطعام فقال دانيال الحمد لله الذى لا ينسى من ذكره و الحمد لله الذى لا يخيب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۰

من دعاه الحمد لله الذى من توكل عليه كفاه الحمد لله الذى من وثق به لم يكله إلى غيره الحمد لله الذى يجزى بالإحسان إحسانا و بالسيئات غفرانا و بالصبر نجاة- ثم قال أبو عبد اللّه ع إن اللّه أبى إلا- أن يجعل أرزاق المتقين من حيث لا يحتسبون و أن لا يقبل لأوليائه شهادة فى دولة الظالمين

[۱۱]

۸۸۹۹- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۷۲/ ۱۱/ ۱ العدة عن البرقی عن محمد بن علی عن علی بن محمد عن الکاهلی قال قال أبو عبد اللّه ع إذا لقیت السبع فاقرأ فی وجهه آیة الکرسی و قل له عزمت علیک بعزیمة اللّه- و عزیمة محمد ص و عزیمة سلیمان بن داود و عزیمة أمیر المؤمنین علی بن أبی طالب و الأئمة الطاهرین من بعده فإنه ینصرف عنک إن شاء اللّه- قال فخرجت فإذا السبع قد اعترض فعزمت علیه و قلت إلا تنحیت عن طریقنا و لم تؤذنا قال فنظرت إلیه قد طأطأ رأسه و أدخل ذنبه بین رجلیه و انصرف

[۱۲]

۸۹۰۰- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱۴/ ۱ القمی عن محمد بن سالم عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن یزید بن مرة عن بکیر قال سمعت أمیر المؤمنین ع یقول قال لی رسول اللّه ص یا علی أ لا أعلمک کلمات إذا وقعت فی ورطة أو بلیة فقل بسم اللّه الرحمن الرحیم لا حول و لا قوة إلا بالله العلی العظیم فإن اللّه تعالی یصرف بها عنک ما تشاء من أنواع البلاء

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۱

[۱۳]

اشارة

۸۹۰۱- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱۲/ ۱ البرقی عن جعفر بن محمد عن یونس عن بعض أصحابنا عن أبی الجارود عن أبی عبد اللّه ع قال من قال فی دبر الفریضة أستودع اللّه العظیم الجلیل نفسی و أهلی و ولدی- و من یعنینی أمره و أستودع اللّه المرهوب المخوف المتضعضع لعظمته کل شیء دینی و نفسی و أهلی و مالی و ولدی و من یعنینی أمره حف بجناح من أجنحة جبرئیل و حفظ فی نفسه و أهله و ماله

بیان

و من یعنینی أمره أی یهمنی و منه الحدیث

من حسن إسلام المرء ترکه ما لا یعنیه

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه‍ ق

الوافی؛ ج۹، ص: ۱۶۵۱

[۱۴]

۸۹۰۲- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۷۱/ ۱۰/ ۱ الرزاز عن محمد بن عیسی عن صالح بن سعید عن إبراهیم بن محمد بن هارون أنه کتب إلی أبی جعفر ع یسأله عوذة للریاح التی تعرض للصبیان فکتب إلیه بخطه بهاتین العوذتین و زعم صالح أنه أنفذهما إلی إبراهیم بخطه اللّه

أکبر اللّه أکبر اللّه أکبر اللّه أکبر أشهد أن لا إله إلا اللّه أشهد أن محمدا رسول اللّه اللّه أکبر اللّه أکبر اللّه أکبر اللّه أکبر لا إله إلا اللّه و لا رب لی إلا اللّه له الملک و له الحمد لا شریک له سبحان اللّه ما شاء اللّه کان و ما لم یشأ لم یکن اللهم یا ذا الجلال و الإکرام رب موسی و عیسی و إبراهیم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۲

الذی وفی إله إبراهیم و إسماعیل و إسحاق و یعقوب و الأسباط لا إله إلا أنت سبحانک مع ما عددت من آیاتک و بعظمتک و بما سألک به النبیون و بأنک رب الناس کنت قبل کل شیء و أنت بعد کل شیء- أسألک باسمک الذی تمسک به السماوات أن تقع علی الأرض إلا بإذنک- و بکلماتک التامات التی تحیی بها الموتی أن تجیر عبدک فلانا من شر ما ینزل من السماء و ما یعرج فیها و ما یخرج من الأرض و ما یلج فیها و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب العالمین- و کتب إلیه أیضا بخطه بسم اللّه و باللّه و إلی اللّه و کما شاء اللّه و أعیذه بعزة اللّه و جبروت اللّه و قدرة اللّه و ملکوت اللّه هذا الکتاب أجعله من اللّه شفاء لفلان بن فلان عبدک و ابن عبدک و ابن أمتک عبدی اللّه صلی اللّه علی رسول اللّه و آله

[۱۵]

۸۹۰۳- ۱۵ الکافی، ۸/ ۸۵/ ۴۶/ ۱ محمد عن أحمد عن السراد عن جمیل بن صالح عن ذریح قال سمعت أبا عبد اللّه ع یعوذ بعض ولده و یقول عزمت علیک یا ریح و یا وجع کائن ما کنت بالعزیمة التی عزم بها علی بن أبی طالب أمیر المؤمنین رسول اللّه ص علی جن وادی الصبرة فأجابوا و أطاعوا لما أجبت و أطعت- و خرجت عن ابنی فلان ابن أمتی فلانة الساعة

[۱۶]

اشارة

۸۹۰۴- ۱۶ الکافی، ۸/ ۱۰۹/ ۸۸ الاثنان عن محمد بن إسحاق

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۳

الأشعری عن الأزدی قال أبو عبد اللّه ع حم رسول اللّه ص فأتاه جبرئیل ع فقال بسم اللّه أرقیک و بسم اللّه أشفیک و بسم اللّه من کل داء یعنیک بسم اللّه و اللّه شافیک بسم اللّه خذها فلتهنئک بسم اللّه الرحمن الرحیم فلا أقسم بمواقع النجوم لتبرأن بإذن اللّه قال الأزدی و سألته عن رقیة الحمی فحدثنی بهذا

بیان

یعنیک أی یقصدک یقال عنیت فلانا عنیا إذا قصدته و قیل معناه من کل داء یشغلک و یهمک کذا فی النهایة الأثیریة فی تفسیر هذا الرقیة خذها أی خذ هذه الرقیة أو العوذة

[۱۷]

۸۹۰۵- ۱۷ الکافی، ۸/ ۱۰۹/ ۸۹ القمی عن محمد بن سالم عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال قال

رسول اللّه ص من قال بسم اللّه الرحمن الرحیم لا حول و لا قوة إلا باللہ العلی العظیم ثلاث مرات کفاه اللّه تسعة و تسعین نوعا من أنواع البلاء أیسرها الجنون

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۵

باب ۲۴۷ دعوات موجزات لحوائج الدنیا و الآخرة

[۱]

اشارة

۸۹۰۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۷۷/ ۱/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن إسماعیل بن سهل عن ابن جندب عن أبیه عن أبی عبد اللّه ع قال قل اللهم اجعلنی أخشاک کأنی أراک و أسعدنی بتقواک و لا تشقنی بمعاصیک- و خر لی فی قضائک و بارک لی فی قدرک حتی لا أحب تأخیر ما عجلت و لا تعجیل ما أخرت و اجعل غنای فی نفسی و متعنی بسمعی و بصری و اجعلهما الوارثین منی و انصرنی علی من ظلمنی و أرنی فیه قدرتک یا رب و أقر بذلک عینی

بیان

یعنی أبق سمعی و بصری صحیحین سلیمین إلی أن أموت أو أراد بقاءهما و قوتهما عند الکبر و انحلال القوی النفسانیة فیکونا وارثی سائر القوی و الباقیین بعدها أو أراد بالسمع وعی ما یسمع و العمل به و بالبصر الاعتبار بما یری و هذه الکلمة بعینها مرویة فی الحدیث النبوی

حیث قال ص اللهم متعنی بسمعی و بصری و اجعلهما الوارث منی

و فی روایة و اجعله و الضمیر عائد إلی التمتیع کذا قیل.

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۶

أقول و قد ثبت فی محله أن الإنسان ربما یبلغ فی الکمال و القرب من اللّه المتعال حدا یتصرف بسمعه و بصره فی هذا العالم بعد ما ارتحل منه و انخرط إلی الملإ الأعلی کما أخبر أئمتنا ع عن أنفسهم بذلک و قد مضی الأخبار فی ذلک فی کتاب الحجة و علی هذا فلا یبعد أن یکون المراد بالحدیث طلب ذلک الکمال

[۲]

۸۹۰۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۲/ ۱ القمیان عن صفوان عن أبی سلیمان الجصاص عن إبراهیم بن میمون قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول اللهم أعنی علی هول یوم القیامة و أخرجنی من الدنیا سالما و زوجنی من الحور العین و اکفنی مئونتی و مئونة عیالی و مئونة الناس و أدخلنی برحمتک فی عبادک الصالحین

[۳]

۸۹۰۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۳/ ۱ الأربعة عن زرارة عن أبی جعفر ع قال قل اللهم إنی أسألک من کل خیر أحاط به علمک- و أعوذ بک من کل سوء أحاط به علمک اللهم إنی أسألک عافیتک فی أموری کلها و أعوذ بک من خزی الدنیا و عذاب الآخرة

[۴]

۸۹۰۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی و العدة عن سهل جمیعا عن علی بن زیاد قال کتب علی بن نصیر یسأله أن یکتب له فی أسفل کتابه دعاء یعلمه إیاه یدعو به فیعصم به من الذنوب جامعا للدنیا و الآخرة فکتب ع بخطه بسم اللّه الرحمن الرحیم یا من أظهر

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۷

الجمیل و ستر القبیح و لم یهتک الستر عنی یا کریم العفو یا حسن التجاوز یا واسع المغفرة یا باسط الیدین بالرحمة یا صاحب کل نجوی- و یا منتهی کل شکوی یا کریم الصفح یا عظیم المن یا مبتدئ کل نعمة قبل استحقاقها یا رباه یا سیداه یا مولاه یا غیاثاه صل علی محمد و آل محمد و أسألک أن لا تجعلنی فی النار ثم تسأل ما بدا لک

[۵]

۸۹۱۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۷۸/ ۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن أبی عبد اللّه البرقی و أبی طالب عن الأزدی عن أبی عبد اللّه ع قال اللهم أنت ثقتی فی کل کربة و أنت رجائی فی کل شدة و أنت لی فی کل أمر نزل بی ثقة و عدة کم من کرب یضعف عنه الفؤاد و تقل فیه الحیلة- و یخذل عنه القریب و یشمت به العدو و یعیننی فیه الأمور أنزلته بک و شکوته إلیک راغبا إلیک فیه عمن سواک ففرجته و کشفته و کفیتنیه- فأنت ولی کل نعمة و صاحب کل حاجة و منتهی کل رغبة لک الحمد کثیرا و لک المن فاضلا

[۶]

۸۹۱۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۹۵/ ۳۵/ ۱ علی بن أبی حمزة عن بعض أصحابه عن أبی عبد اللّه ع أن رجلا أتی أمیر المؤمنین ع فقال یا أمیر المؤمنین کان لی مال ورثته و لم أنفق منه درهما فی طاعة اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۸

ثم اکتسبت مالا فلم أنفق منه درهما فی طاعة اللّه فعلمنی دعاء یخلف علی ما مضی و یغفر لی ما عملت أو عملا أعمله قال قل و أی شیء أقول یا أمیر المؤمنین قال قل کما أقول یا نوری فی کل ظلمة و یا أنسی فی کل وحشة و یا رجائی فی کل کربة و یا ثقتی فی کل شدة و یا دلیلی فی الضلالة أنت دلیلی إذا انقطعت دلالة الأدلاء فإن دلالتک لا تنقطع و لا یضل من هدیت أنعمت علی فأسبغت و رزقتنی فوفرت و غذیتنی فأحسنت غذائی و أعطیتنی فأجزلت بلا استحقاق لذلک بفعل منی و لکن ابتداء منک لکرمک و جودک فتقویت بکرمک علی معاصیک و تقویت برزقک علی سخطک و أفنیت عمری فیما لا تحب- فلم یمنعک جرأتی علیک و رکوبی لما نهیتنی عنه و دخولی فیما حرمت علی أن عدت علی بفضلک و لم یمنعنی حلمک عنی و عودک علی بفضلک أن عدت فی معاصیک فأنت العواد بالفضل و أنا العواد بالمعاصی فیا أکرم من أقر له بذنب و أعز من خضع له بالذل لکرمک أقررت بذنبی و لعزک خضعت بذلی فما أنت صانع بی فی کرمک و إقراری بذنبی و عزک و خضوعی بذلی افعل بی ما أنت أهله و لا تفعل بی ما أنا أهله

[۷]

اشارة

۸۹۱۲- ۷ الفقیه، ۳/ ۵۵۸/ ۴۹۱۷ کان النبی ص یقول اللهم إنی أعوذ بک من ولد یکون علی ربا و من مال یکون علی ضیاعا و من زوجة تشیبنی قبل أوان شیبتی و من خلیل ماکر عیناه ترانی و قلبه یرعانی إن رأی خیرا دفنه و إن رأی شرا أذاعه و أعوذ بک من وجع البطن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۵۹

بیان

أورد فی بعض نسخ الفقیه عقیب هذا الدعاء هذا البیت

صم إذا سمعوا خیرا ذکرت به و إن ذکرت بشر عندهم أذن

ربا بتشدید الموحدة أو علی وزن سماء و قد مضی تفسیر الوجهین فی باب ما یقال بعد المغرب و الغداة و ربما یوجد فی بعض النسخ فتنة مکان رباء

[۸]

۸۹۱۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن أبان عن عیسی بن عبد اللّه القمی عن أبی عبد اللّه ع قال قل اللهم إنی أسألک بجلالک و جمالک و کرمک أن تفعل بی کذا و کذا

[۹]

۸۹۱۴- ۹ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۹/ ۱ عنه عن یحیی بن المبارک عن إبراهیم بن أبی البلاد عن عمه عن الرضا ع قال یا من دلنی علی نفسه و ذلل قلبی بتصدیقه أسألک الأمن و الإیمان فی الدنیا و الآخرة

[۱۰]

۸۹۱۵- ۱۰ الکافی، ۲/ ۵۹۵/ ۳۴/ ۱ محمد عن محمد بن أحمد عن محمد بن الولید عن یونس قال قلت للرضا ع علمنی دعاء و أوجز فقال قل یا من دلنی علی نفسه و ذلل قلبی بتصدیقه أسألک الأمن و الإیمان

[۱۱]

۸۹۱۶- ۱۱ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۱/ ۱ محمد عن أحمد عن عمر بن عبد العزیز عن بعض أصحابنا عن داود الرقی قال إنی کنت أسمع أبا عبد اللّه ع أکثر ما یلح به فی الدعاء علی اللّه بحق الخمسة یعنی رسول اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۰

و أمیر المؤمنین و فاطمة و الحسن و الحسین ص

[۱۲]

اشارة

۸۹۱۷- ۱۲ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۷/ ۱ أحمد عن السراد عن فضل بن یونس عن أبی الحسن ع قال قال لی أکثر من أن تقول لا تجعلنی من المعارین و لا تخرجنی من التقصیر قال قلت أما المعارون فقد عرفت فما معنی لا تخرجنی من التقصیر قال کل عمل تعمله ترید به اللّه تعالی فکن فیه مقصرا عند نفسک فإن الناس کلهم فی أعمالهم فیما بینهم و بین اللّه تعالی مقصرون

بیان

المعار من العاریة أی لا تجعل الإیمان عاریة عندی و قد مضی هذا الحدیث بأدنی تفاوت فی باب الاعتراف بالتقصیر من کتاب الإیمان و الکفر مع زیادة

[۱۳]

۸۹۱۸- ۱۳ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۲/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن الخراز عن الکرخی قال علمنا أبو عبد اللّه ع دعاء و أمرنا أن ندعو به یوم الجمعة اللهم إنی تعمدت إلیک بحاجتی و أنزلت بک الیوم فقری و مسکنتی فأنا لمغفرتک أرجی منی لعملی و لمغفرتک و رحمتک أوسع من ذنوبی فتول قضاء کل حاجة هی لی بقدرتک علیها و تیسیر ذلک علیک و لفقری إلیک فإنی لم أصب خیرا قط إلا منک و لم یصرف عنی أحد سوءا قط غیرک و لیس أرجو لآخرتی و دنیای سواک و لا لیوم فقری و یوم یفردنی الناس فی حفرتی و أفضی إلیک یا رب بفقری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۱

[۱۴]

۸۹۱۹- ۱۴ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۳/ ۱ الثلاثة عن الحسن بن عطیة عن یزید الصائغ قال قلت لأبی عبد اللّه ع ادع اللّه لنا فقال اللهم ارزقهم صدق الحدیث و أداء الأمانة و المحافظة علی الصلوات اللهم أنهم أحق خلقک أن تفعله بهم اللهم افعله بهم

[۱۵]

۸۹۲۰- ۱۵ الکافی، ۲/ ۵۸۰/ ۱۴/ ۱ العدة عن سهل و علی عن أبیه عن السراد عن أبی حمزة عن علی بن الحسین ع قال کان أمیر المؤمنین ع یقول اللهم من علی بالتوکل علیک و التفویض إلیک و الرضا بقدرک و التسلیم لأمرک حتی لا أحب تعجیل ما أخرت و لا تأخیر ما عجلت یا رب العالمین

[۱۶]

۸۹۲۱- ۱۶ الکافی، ۲/ ۵۸۱/ ۱۵/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن سحیم عن ابن أبی یعفور قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول و هو رافع یده إلی السماء رب لا- تکلنی إلی نفسی طرفة عین أبدا و لا- أقل من ذلک و لا أکثر قال فما کان بأسرع من أن تحدر الدموع من جوانب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۲

لحیته ثم أقبل علی فقال یا ابن أبی یعفور إن یونس بن متی وکله اللّه إلی نفسه أقل من طرفة عین فأحدث ذلک الذنب قلت فبلغ به کفرا أصلحک اللّه قال لا و لکن الموت علی تلک الحال هلاک

[۱۷]

۸۹۲۲- ۱۷ الکافی، ۲/ ۵۸۲/ ۱۷/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار قال قال لی أبو عبد اللّه ع ابتداء منه یا معاویة أ ما علمت أن رجلا أتی أمیر المؤمنین ع فشکا إلیه الإبطاء فی الجواب فی دعائه فقال له فأین أنت عن الدعاء السریع الإجابة فقال له الرجل و ما هو قال- قل اللهم إنی أسألک باسمک العظیم الأعظم الأجل الأکرم المخزون المکنون النور الحق البرهان المبین الذی هو نور مع نور و نور من نور و نور فی نور و نور علی نور و نور فوق کل نور و نور علی کل نور و نور یضیء به کل ظلمة و یکسر به کل شدة و کل شیطان مرید و کل جبار عنید و لا تقر به أرض و لا یقوم به سماء و یأمن به کل خائف و یبطل به سحر کل ساحر و بغی کل باغ و حسد کل حاسد و یتصدع لعظمته البر و البحر و یستقل به الفلک حین یتکلم به الملک فلا یکون للموج علیه سبیل و هو اسمک الأعظم الأجل الأجل النور الأکبر الذی به سمیت نفسک و استویت به علی عرشک و أتوجه إلیک بمحمد و أهل بیته- و أسألک بک و بهم أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تفعل بی کذا و کذا

[۱۸]

۸۹۲۳- ۱۸ الکافی، ۲/ ۵۸۴/ ۱۹/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن فضالة عن ابن عمار قال قلت لأبی عبد اللّه ع أ لا تخصنی بدعاء قال

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۳

بلی قل أیا واحد أیا ماجد أیا أحد أیا صمد أیا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا أحد یا عزیز یا کریم یا حنان یا سامع الدعوات یا أجود من سئل و یا خیر من أعطی یا اللّه یا اللّه یا اللّه قلت وَ لَقَدْ نادانا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِیبُونَ ثم قال أبو عبد اللّه ع کان رسول اللّه ص یقول نعم لنعم المجیب أنت و نعم المدعو و نعم المسئول أسألک بنور وجهک و أسألک بعزتک و قدرتک و جبروتک و أسألک بملکوتک و درعک الحصینة و بجمعک و أرکانک کلها و بحق محمد و بحق الأوصیاء بعد محمد أن تصلی علی محمد و آله و أن تفعل بی کذا و کذا

[۱۹]

۸۹۲۴- ۱۹ الکافی، ۲/ ۵۸۴/ ۲۰/ ۱ البرقی عن بعض أصحابه عن حسین بن عمارة عن حسین بن أبی سعید المکاری و جهم بن أبی جهمة عن أبی جعفر رجل من أهل الکوفة کان یعرف بکنیته قال قلت لأبی عبد اللّه ع علمنی دعاء أدعو به فقال نعم قل یا من أرجوه لکل خیر و یا من آمن من سخطه عند کل عثرة و یا من یعطی بالقلیل الکثیر یا من أعطی من سأله تحننا منه و رحمة یا من أعطی من لم یسأله و لم یعرفه صل علی محمد و آله و أعطنی بمسألتی من جمیع خیر الدنیا و جمیع خیر الآخرة فإنه غیر منقوص ما أعطیتنی و

زدنی [و زودنی] من سعة فضلک یا کریم

[۲۰]

۸۹۲۵- ۲۰ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۱/ ۱ البرقی رفعه إلی أبی جعفر ع أنه

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۴

علم أخاه عبد اللّه بن علی هذا الدعاء اللهم ارفع ظنی ساعدا [صاعدا] و لا تطمع فی عدوا و لا حاسدا و احفظنی قائما و قاعدا و یقظان و راقدا اللهم اغفر لی و ارحمنی و اهدنی سبیلک الأقوم و قنی حر جهنم و احطط عنی المغرم و المأثم و اجعلنی من خیار العالم

[۲۱]

۸۹۲۶- ۲۱ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۲/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن عثمان و هارون بن خارجة قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول ارحمنی مما لا طاقة لی به و لا صبر لی علیه

[۲۲]

۸۹۲۷- ۲۲ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۳/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن النضر عن ابن سنان عن حفص عن محمد قال قلت له علمنی دعاء- فقال فأین أنت من دعاء الإلحاح قال قلت و ما دعاء الإلحاح- فقال اللهم رب السماوات السبع و ما بینهن و رب العرش العظیم و رب جبرئیل و میکائیل و إسرافیل و رب القرآن العظیم و رب محمد خاتم النبیین إنی أسألک بالذی تقوم به السماء و به تقوم الأرض و به تفرق بین الجمع و به تجمع بین المتفرق و به ترزق الأحیاء و به أحصیت عدد الرمال و وزن الجبال و کیل البحور ثم تصلی علی محمد و آل محمد ثم تسأله حاجتک و ألح فی الطلب

[۲۳]

۸۹۲۸- ۲۳ الکافی، ۲/ ۵۸۷/ ۲۵/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن محمد بن یحیی الخثعمی عن أبی عبد اللّه ع قال إن أبا ذر أتی رسول اللّه ص و معه جبرئیل فی صورة دحیة الکلبی و قد استخلاه رسول اللّه ص فلما رآهما انصرف عنهما و لم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۵

یقطع کلامهما فقال جبرئیل یا محمد هذا أبو ذر قد مر بنا و لم یسلم علینا- أما لو سلم علینا لرددنا علیه یا محمد إن له دعاء یدعو به معروفا عند أهل السماء فسله عنه إذا عرجت إلی السماء فلما ارتفع جبرئیل جاء أبو ذر إلی النبی ص فقال له رسول اللّه ص ما منعک یا أبا ذر أن تکون سلمت علینا حین مررت بنا- فقال ظننت یا رسول اللّه أن الذی کان معک دحیة الکلبی قد استخلیته لبعض شأنک فقال ذاک جبرئیل یا أبا ذر و قد قال أما لو سلم علینا لرددنا علیه فلما علم أبو ذر أنه کان جبرئیل دخله من الندامة حیث لم یسلم علیه ما شاء اللّه فقال له رسول اللّه ص ما هذا الدعاء الذی تدعو به فقد أخبرنی جبرئیل أن لک دعاء تدعو به معروفا فی السماء فقال نعم یا رسول اللّه أقول اللهم إنی أسألک الأمن و الإیمان- و التصدیق بنبیک و العافیة من جمیع البلاء و الشکر علی العافیة و الغنی عن شرار الناس

[۲۴]

۸۹۲۹- ۲۴ الکافی، ۲/ ۵۸۹/ ۲۷/ ۱ القمیان عن صفوان عن العلاء عن محمد عن أبی جعفر ع قال قل اللهم أوسع علی فی رزقی- و امدد لی فی عمری و اغفر لی ذنبی و اجعلنی ممن تنتصر به لدینک و لا تستبدل بی غیری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۷

باب ۲۴۸ دعاء المغفرة و الصلاح

[۱]

اشارة

۸۹۳۰- ۱ الکافی، ۲/ ۵۸۹/ ۲۹/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّه ع قال کان من دعائه یقول- یا نور یا قدوس یا أول الأولین و یا آخر الآخرین و یا رحمان یا رحیم- اغفر لی الذنوب التی تغیر النعم و اغفر لی الذنوب التی تحل النقم- و اغفر لی الذنوب التی تهتک العصم و اغفر لی الذنوب التی تنزل البلاء- و اغفر لی الذنوب التی تدیل الأعداء و اغفر لی الذنوب التی تعجل الفناء- و اغفر لی الذنوب التی تقطع الرجاء و اغفر لی الذنوب التی تظلم الهواء- و اغفر لی الذنوب التی تکشف الغطاء و اغفر لی الذنوب التی ترد الدعاء- و اغفر لی الذنوب التی ترد غیث السماء

بیان

هذه الفقرات و أمثالها مما یتکرر فی أدعیتهم ع علی اختلاف فی ألفاظها

و قد ورد عن زین العابدین ع فی تفسیر هذه الذنوب أن الذنوب التی تغیر النعم البغی علی الناس و الزوال عن العبادة فی الخیر و اصطناع المعروف و کفران النعم و ترک الشکر قال اللّه تعالی إِنَّ اللّٰهَ لٰا یُغَیِّرُ مٰا بِقَوْمٍ حَتّٰی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۸

یُغَیِّرُوا مٰا بِأَنْفُسِهِمْ- و الذنوب التی تورث الندم قتل النفس التی حرم اللّه قال اللّه تعالی فی قصة قابیل حین قتل أخاه هابیل فعجز عن دفنه فَأَصْبَحَ مِنَ النّٰادِمِینَ و ترک صلة الرحم حین یقدر و ترک الصلاة حتی یخرج وقتها و ترک الوصیة و رد المظالم- و منع الزکاة حتی یحضر الموت و ینغلق اللسان- و الذنوب التی تزیل النعم عصیان العارف و التطاول علی الناس- و الاستهزاء بهم و السخریة منهم و الذنوب التی تدفع القسم إظهار الافتقار- و النوم عن صلاة العتمة و صلاة الغداة و استحقار النعم و شکوی المعبود و الزنا- و الذنوب التی تهتک العصم شرب الخمر و لعب القمار و تعاطی ما یضحک الناس و اللغو و المزاح و ذکر عیوب الناس و مجالسة أهل الریب- و الذنوب التی تنزل البلاء ترک إغاثة الملهوف و ترک معاونة المظلوم- و تضییع الأمر بالمعروف و النهی عن المنکر- و الذنوب التی تدیل الأعداء المجاهرة بالظلم و إعلان الفجور و إباحة المحظور و عصیان الأخیار و الانقیاد إلی الأشرار- و الذنوب التی تعجل الفناء قطیعة الرحم و الیمین الفاجرة و الأقوال الکاذبة و الزنا و سد طرق المسلمین و ادعاء الإمامة بغیر حق- و الذنوب التی تقطع الرجاء الیأس من روح اللّه و القنوط من رحمة اللّه- و الثقة بغیر اللّه و التکذیب بوعد اللّه- و الذنوب التی تظلم الهواء السحر و الکهانة و الإیمان بالنجوم و التکذیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۶۹

بالقدر و عقوق الوالدین و الذنوب التی تکشف الغطاء الاستدانة بغیر نیة الأداء و الإسراف فی النفقة و البخل عن الأهل و الأولاد و

ذوی الأرحام و سوء الخلق و قلة الصبر- و استعمال الضجر و الکسل و الاستهانة بأهل الذنوب- و الذنوب التی ترد الدعاء سوء النیة و خبث السریرة و النفاق مع الإخوان و ترک التصدیق بالإجابة و تأخیر الصلاة المفروضة حتی تذهب أوقاتها

[۲]

۸۹۳۱- ۲ الکافی، ۲/ ۵۸۹/ ۲۸/ ۱ بهذا الإسناد عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّه ع أنه کان یقول یا من یشکر الیسیر و یعفو عن الکثیر- و هو الغفور الرحیم اغفر لی الذنوب التی ذهبت لذتها و بقیت تبعتها

[۳]

۸۹۳۲- ۳ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۸/ ۱ أحمد عن السراد عن أبان عن عبد الرحمن بن أعین قال قال أبو جعفر ع لقد غفر اللّه تعالی لرجل من أهل البادیة بکلمتین دعا بهما قال اللهم إن تعذبنی فأهل لذلک أنا- و إن تغفر لی فأهل ذلک أنت فغفر اللّه له

[۴]

۸۹۳۳- ۴ الکافی، ۲/ ۵۷۹/ ۱۰/ ۱ الثلاثة عن محمد بن أبی حمزة قال رأیت علی بن الحسین ع فی فناء الکعبة فی اللیل و هو یصلی فأطال القیام حتی جعل مرة یتوکأ علی رجله الیمنی و مرة علی رجله الیسری

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۰

ثم سمعته یقول بصوت کأنه باک یا سیدی تعذبنی و حبک فی قلبی أما و عزتک لئن فعلت لتجمعن بینی و بین قوم طال ما عادیتهم فیک

[۵]

۸۹۳۴- ۵ الکافی، ۲/ ۵۹۰/ ۳۰/ ۱ بالإسناد المتقدم عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّه ع یا عدتی فی کربتی و یا صاحبی فی شدتی- و یا ولیی فی نعمتی و یا غایتی فی رغبتی قال و کان دعاء أمیر المؤمنین ع اللهم کتبت الآثار و علمت الأخبار و اطلعت علی الأسرار- فحلت بیننا و بین القلوب فالسر عندک علانیة و القلوب إلیک مفضاة و إنما أمرک لشیء إذا أردته أن تقول له کن فیکون فقل برحمتک لطاعتک أن تدخل فی کل عضو من أعضائی فلا تفارقنی حتی ألقاک و قل برحمتک لمعصیتک أن تخرج من کل عضو من أعضائی فلا تقربنی حتی ألقاک- و ارزقنی من الدنیا و زهدنی فیها و لا تزوها عنی و ترغبنی فیها یا رحمان

[۶]

۸۹۳۵- ۶ الکافی، ۳/ ۳۲۳/ ۱۰/ ۱ التهذیب، ۲/ ۳۰۰/ ۶۵/ ۱ أحمد عن السراد عن أبی جریر الرواسی قال سمعت أبا الحسن موسی ع و هو یقول اللهم إنی أسألک الراحة عند الموت و العفو عند الحساب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۱

باب ۲۴۹ أدعیة جامعة و أثنیة

[۱]

۸۹۳۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۹۰/ ۳۱/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن العلاء عن عبد الرحمن بن سیابة قال أعطانی أبو عبد اللّٰه ع هذا الدعاء- الحمد للّٰه ولی الحمد و أهله و منتهاه و محله أخلص من وحده و اهتدی من عبده و فاز من أطاعه و أمن المعتصم به اللهم یا ذا الجود و المجد و الثناء الجمیل و الحمد أسألک مسألة من خضع لک برقبته و رغم لک أنفه و عفر لک وجهه و ذلل لک نفسه و فاضت من خوفک دموعه و ترددت عبرته و اعترف لک بذنوبه ففضحته عندک خطیئته و شانته عندک جریرته فضعفت عند ذلک قوته و قلت حیلته و انقطعت عنه أسباب خدائعه و اضمحل عنه کل باطل و ألجأته ذنوبه إلی ذل مقامه بین یدیک- و خضوعه لدیک بابتهاله إلیک- أسألک اللهم سؤال من هو بمنزلته أرغب إلیک کرغبته و أتضرع إلیک کتضرعه و أبتهل إلیک کأشد ابتهاله اللهم فارحم استکانتی و منطقی- و ذل مقامی و مجلسی و خضوعی إلیک برقبتی- أسألک اللهم الهدی من الضلالة و البصیرة من العمی و الرشد من الغوایة و أسألک اللهم أکثر الحمد عند الرخاء و أجمل الصبر عند المصیبة

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۲

و أفضل الشکر عند موضع الشکر و التسلیم عند الشبهات و أسألک القوة فی طاعتک و الضعف عند معصیتک و الهرب إلیک منک و التقرب إلیک رب لترضی و التحری لکل ما یرضیک عنی فی إسخاط خلقک التماسا لرضاک رب من أرجوه إن لم ترحمنی أو من یعود علی إن أقصیتنی أو من ینفعنی عفوه إن عاقبتنی أو من آمل عطایاه إن حرمتنی أو من یملک کرامتی إن أهنتنی أو من یضرنی هوانه إن أکرمتنی رب ما أسوأ فعلی و أقبح عملی و أقسی قلبی و أطول أملی و أقصر أجلی و أجرأنی علی عصیان من خلقنی- رب و ما أحسن بلاءک عندی و أظهر نعماءک علی کثرت علی منک النعم فما أحصیتها و قل منی الشکر فیما أولیتنیه فبطرت بالنعم و تعرضت للنقم و سهوت عن الذکر و رکبت الجهل بعد العلم و جزت من العدل إلی الظلم و جاوزت البر إلی الإثم و صرت إلی اللهو من الخوف و الحزن فما أصغر حسناتی و أقلها فی کثرة ذنوبی و ما أکثر ذنوبی و أعظمها علی قدر صغر خلقی و ضعف رکنی رب و ما أطول أملی فی قصر أجلی و أقصر أجلی فی بعد أملی و ما أقبح سریرتی فی علانیتی رب لا حجة لی إن احتججت و لا عذر لی إن اعتذرت و لا شکر عندی إن أبلیت و أولیت إن لم تعنی علی شکر ما أولیت رب ما أخف میزانی غدا إن لم ترجحه و أزل لسانی إن لم تثبته و أسود وجهی إن لم تبیضه رب کیف لی بذنوبی التی سلفت منی قد هدت لها أرکانی رب کیف أطلب شهوات الدنیا و أبکی علی خیبتی فیها و لا أبکی و تشتد حسراتی علی عصیانی و تفریطی رب دعتنی دواعی الدنیا- فأجبتها سریعا و رکنت إلیها طائعا و دعتنی دواعی الآخرة فتثبطت عنها

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۳

و أبطأت بالإجابة و المسارعة إلیها کما سارعت إلی دواعی الدنیا و حطامها الهامد و هشیمها البائد و سرابها الذاهب- رب خوفتنی و شوقتنی و احتججت علی و تکفلت لی برزقی فأمنت خوفک و تثبطت عن تشویقک و لم أتکل علی ضمانک و تهاونت باحتجاجک اللهم فاجعل أمنی منک فی هذه الدنیا خوفا و حول تثبطی شوقا و تهاونی بحجتک فرقا منک ثم رضنی بما قسمت لی من رزقک یا کریم أسألک باسمک العظیم رضاک عند السخطة و الفرجة عند الکربة و النور عند الظلمة- و البصیرة عند تشبه الفتنة رب اجعل جنتی من خطایای حصینة و درجاتی فی الجنان رفیعة و أعمالی کلها متقبلة و حسناتی مضاعفة زاکیة أعوذ بک من الفتن کلها ما ظهر منها و ما بطن و من رفیع المطعم و المشرب و من شر ما أعلم و من شر ما لا أعلم و أعوذ بک من أن أشتری الجهل بالعلم- و الجفاء بالحلم و الجور بالعدل و القطیعة بالبر و الجزع بالصبر و الضلالة بالهدی و الکفر بالإیمان

[۲]

۸۹۳۷- ۲ الکافی، ۲/ ۵۹۲/ ۳۱/ ۱ السراد عن جمیل بن صالح أنه ذکر أیضا مثله و ذکر أنه دعاء علی بن الحسین ع و زاد فی آخره آمین یا رب العالمین

[۳]

۸۹۳۸- ۳ الکافی، ۲/ ۵۹۲/ ۳۲/ ۱ السراد قال حدثنا نوح أبو الیقظان عن أبی عبد اللّه ع قال ادع بهذا الدعاء اللهم إنی أسألک برحمتک- التی لا تنال منک إلا برضاک و الخروج من جمیع معاصیک و الدخول فی کل ما یرضیک و النجاة من کل ورطة و المخرج من کل کبیرة أتی بها منی عمد أو زل بها منی خطأ أو خطر بها خطرات الشیطان أسألک خوفا توقفنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۴

به علی حدود رضاک و تشعب به عنی کل شهوة خطر بها هوای و استزل بها رأیی لیجاوز حد حلالک أسألک اللهم الأخذ بأحسن ما تعلم و ترک سیئ کل ما تعلم أو أخطئ من حیث لا أعلم أو من حیث أعلم- أسألک السعة فی الرزق و الزهد فی الکفاف و المخرج بالبیان من کل شبهة- و الصواب فی کل حجة و الصدق فی جمیع المواطن و إنصاف الناس من نفسی فیما علی و لی و التذلل فی إعطاء النصف من جمیع مواطن السخط و الرضا و ترک قلیل البغی و کثیره فی القول منی و الفعل و تمام نعمتک فی جمیع الأشیاء و الشکر لک علیها لکی ترضی و بعد الرضا- و أسألک الخیرة فی کل ما تکون فیه الخیرة بمیسور الأمور کلها لا بمعسورها یا کریم یا کریم یا کریم و افتح لی باب الأمر الذی فیه العافیة و الفرج و افتح لی بابه و یسر لی مخرجه و من قدرت له علی مقدرة من خلقک- فخذ عنی بسمعه و بصره و لسانه و یده و خذه عن یمینه و عن یساره و من خلفه و من قدامه و امنعه أن یصل إلی بسوء عز جارک و جل ثناؤک و لا إله غیرک أنت ربی و أنا عبدک اللهم أنت رجائی فی کل کربة و أنت ثقتی فی کل شدة و أنت لی فی کل أمر نزل بی ثقة و عدة فکم من کرب یضعف عنه الفؤاد و تقل فیه الحیلة و یشمت به العدو و تعیی فیه الأمور- أنزلته بک و شکوته إلیک راغبا إلیک فیه عمن سواک قد فرجته و کفیته- فأنت ولی کل نعمة و صاحب کل حاجة و منتهی کل رغبة فلک الحمد کثیرا و لک المن فاضلا

[۴]

اشارة

۸۹۳۹- ۴ الکافی، ۲/ ۵۸۵/ ۲۴/ ۱ علی عن أبیه عن الحسن بن علی عن کرام عن ابن أبی یعفور عن أبی عبد اللّه ع أنه کان یقول اللهم املأ قلبی حبا لک و خشیة منک و تصدیقا و إیمانا بک و فرقا منک

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۵

و شوقا إلیک یا ذا الجلال و الإکرام اللهم حبب إلی لقاءک و اجعل لی فی لقائک خیر الرحمة و البرکة و ألحقنی بالصالحین و لا تؤخرنی مع الأشرار- و ألحقنی بصالح من مضی و اجعلنی من صالح من بقی و خذ بی سبیل الصالحین و أعنی علی نفسی بما تعین به الصالحین علی أنفسهم و لا تردنی فی سوء استنقذتنی منه یا رب العالمین أسألک إیمانا لا أجل له دون لقائک تحیینی و تمیتنی علیه و تبعثنی علیه إذا بعثتنی و أبرئ قلبی من الریاء و السمعة و الشک فی دینک- اللهم أعطنی نصرا فی دینک و قوة فی عبادتک و فهما فی خلقک و کفلین من رحمتک و بیض وجهی بنورک و اجعل رغبتی فیما عندک و توفنی فی سبیلک علی ملتک و ملة رسولک اللهم إنی أعوذ بک من الکسل و الهرم- و الجبن و البخل و الغفلة و القسوة و الفترة و المسکنة و

أعوذ بک یا رب من بطن لا یشبع و من قلب لا یخشع و من دعاء لا یسمع و من صلاة لا تنفع- و أعیذ بک نفسی و أهلی و ذریتی من الشیطان الرجیم اللهم إنه لن یجیرنی منک أحد و لا أجد من دونک ملتحدا فلا تخذلنی و لا تردنی فی هلکة و لا تردنی بعذاب أسألک الثبات علی دینک و التصدیق بکتابک و اتباع رسولک اللهم اذکرنی برحمتک و لا تذکرنی بخطیئتی و تقبل منی و زدنی من فضلک إنی إلیک راغب- اللهم اجعل ثواب منطقی و ثواب مجلسی رضاک عنی و اجعل عملی و دعائی خالصا لک و اجعل ثوابی الجنة برحمتک و اجمع لی جمیع ما سألتک- و زدنی من فضلک إنی إلیک راغب اللهم غارت النجوم و نامت العیون- و أنت الحی القیوم لا یواری منک لیل ساج و لا سماء ذات أبراج و لا أرض ذات مهاد و لا بحر لجی و لا ظلمات بعضها فوق بعض تدلج

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۶

الرحمة علی من تشاء من خلقک تعلم خائنة الأعین و ما تخفی الصدور- أشهد بما شهدت به علی نفسک و شهدت ملائکتک و أولوا العلم لا إله إلا أنت العزیز الحکیم و من لم یشهد علی ما شهدت علی نفسک و شهدت ملائکتک و أولوا العلم فاکتب شهادتی مکان شهادته اللهم أنت السلام و منک السلام أسألک یا ذا الجلال و الإکرام أن تفک رقبتی من النار

بیان

فی بعض روایات هذا الدعاء و فهما فی حکمک بدل و فهما فی خلقک و هو أوضح و العیلة مکان الفترة و أعوذ بک من نفس لا تقنع و بطن لا یشبع و قلب لا یخشع و دعاء لا یسمع و من صلاة لا ترفع و من عمل لا ینفع و من عین لا تدمع و هو أتم و أظهر و لعل المراد بالفهم فی الخلق المعرفة بهم لیتولی ولی اللّه و یتبرأ من عدوه

[۵]

اشارة

۸۹۴۰- ۵ الکافی، ۲/ ۵۸۷/ ۲۶/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن هشام بن سالم عن أبی حمزة قال أخذت هذا الدعاء من أبی جعفر محمد بن علی ع قال و کان أبو جعفر یسمیه الجامع بسم اللّه الرحمن الرحیم- أشهد أن لا إله إلا اللّه وحده لا شریک له و أشهد أن محمدا عبده و رسوله- آمنت باللّه و بجمیع رسله و بجمیع ما أنزل به علی جمیع الرسل و أن وعد اللّه حق و لقاءه حق و صدق اللّه و بلغ المرسلون و الحمد للّه رب العالمین- و سبحان اللّه کلما سبح اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یسبح و الحمد للّه کلما حمد اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یحمد و لا إله إلا اللّه کلما هلل اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یهلل و اللّه أکبر کلما کبر اللّه شیء و کما یحب اللّه أن یکبر اللهم إنی أسألک مفاتیح الخیر و خواتیمه و سوابغه و فوائده و برکاته

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۷۷

ما بلغ علمه علمی و ما قصر عن إحصائه حفظی- اللهم أنهج لی أسباب معرفته و افتح لی أبوابه و غشنی برکات رحمتک و من علی بعصمة عن الإزالة عن دینک و طهر قلبی من الشک و لا تشغل قلبی بدنیای و عاجل معاشی عن آجل ثواب آخرتی و أشغل قلبی بحفظ ما لا تقبل منی جهله و ذلل لکل خیر لسانی و طهر قلبی من الریاء و لا تجره فی مفاصلی و اجعل عملی خالصا لک اللهم إنی أعوذ بک من الشر و أنواع الفواحش کلها ظاهرها و باطنها و غفلاتها و جمیع ما یریدنی به الشیطان الرجیم و ما یریدنی به السلطان العنید مما أحطت بعلمه و أنت القادر علی صرفه عنی اللهم إنی أعوذ بک من طوارق الجن و الانس و زوابعهم و بوائقهم و مکایدهم

و مشاهد الفسقة من الجن و الإنس و أن استزل عن دینی فتفسد علی آخرتی و أن یکون ذلک منهم ضررا علی فی معاشی أو یعرض بلاء یصیبنی منهم لا قوة لی به و لا صبر لی علی احتماله فلا تبتلنی یا إلهی بمقاساته فیمنعنی ذلک من ذکرک و یشغلنی عن عبادتک أنت العاصم المانع الدافع الواقی من ذلک کله- أسألک اللهم الرفاهیة فی معیشتی ما أبقیتنی معیشة أقوی بها علی طاعتک- و أبلغ بها رضوانک و أصیر بمنک [بها] إلی دار الحیوان غدا و لا ترزقنی رزقا یطغینی و لا تبتلنی بفقر أشقی به مضیقا علی أعطنی حظا وافرا فی آخرتی و معاشا واسعا هنیئا مریئا فی دنیای و لا تجعل الدنیا علی سجنا- و لا تجعل فراقها علی حزنا أجرنی من فتنتها و اجعل عملی فیها مقبولا و سعیی فیها مشکورا اللهم و من أرادنی بسوء فأرده بمثله و من کادنی فیها فکده و اصرف عنی هم من أدخل همه علی و أمکر بمن مکر بی فإنک خیر الماکرین و افقأ عنی عیون الکفرة الظلمة الطغاة الحسدة اللهم و أنزل علی منک سکینة و ألبسنی درعک الحصینة و احفظنی بسترک الواقی و جللنی

الوافی، ج ۹، ص: ۱۶۷۸

عافیتک النافعة و صدق قولی و فعالی و بارک لی فی ولدی و أهلی و مالی- اللهم ما قدمت و ما أخرت و ما أغفلت و ما تعمدت و ما توانیت و ما أعلنت و ما أسررت فاغفره لی یا أرحم الراحمین

بیان

الزوبعة بالزای و الباء الموحدة و العین المهملة رئیس الجن

[۶]

اشارة

۸۹۴۱- ۶ الکافی، ۲/ ۵۹۳/ ۳۳/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّٰه ع قال قل اللهم إنی أسألک قول التوابین و عملهم- و نور الأنبیاء و صدقهم و نجاة المجاهدین و ثوابهم و شکر المصطفین و نصحهم و عمل الذاکرین و یقینهم و إیمان العلماء و فقههم و تعبد الخاشعین و تواضعهم و حکم الفقهاء و سیرتهم و خشیة المتقین و رغبتهم- و تصدیق المؤمنین و توکلهم و رجاء المحسنین و برهم اللهم إنی أسألک ثواب الشاکرین و منزلة المقربین و مرافقة النبیین اللهم إنی أسألک خوف العاملین لک و عمل الخائفین منک و خشوع العابدین لک و یقین المتوکلین علیک و توکل المؤمنین بک- اللهم إنک بحاجتی عالم غیر معلم و أنت لها واسع غیر متکلف و أنت الذی لا یحفیک سائل و لا ینقصک نائل و لا یبلغ مدحتک [مدحک] قول قائل أنت کما تقول و فوق ما نقول اللهم اجعل لی فرجا قریبا و أجرا عظیما و سترا جمیلا اللهم إنک تعلم أنی علی ظلمی لنفسی و إسرافی علیها لم اتخذ لک ضدا و لا ندا و لا صاحبة و لا ولدا یا من لا تغلطه المسائل و یا من لا یشغله شیء عن شیء و لا سمع عن سمع و لا بصر عن بصر و لا یبرمه إلحاح الملحین أسألک أن تفرج عنی فی ساعتی هذه

الوافی، ج ۹، ص: ۱۶۷۹

من حیث أحتسب و من حیث لا أحتسب إنک تحیی العظام و هی رمیم- إنک علی کل شیء قدیر- یا من قل شکری له فلم یحرمنی و عظمت خطیئتی فلم یفضحنی و رآنی علی المعاصی فلم یجبهنی و خلقنی للذی خلقنی له فصنعت غیر الذی خلقنی له و ضیعت الذی خلقنی له فنعم المولی أنت یا سیدی و بئس العبد أنا- وجدتنی و نعم الطالب أنت ربی و بئس المطلوب أنا ألفیتنی عبدک ابن

عبدک ابن أمتک بین یدیک ما شئت صنعت بی- اللهم هدأت الأصوات و سکنت الحرکات و خلا کل حبیب بحبیبه- و خلوت بک أنت المحبوب إلی فاجعل خلوتی منک اللیلة العتق من النار- یا من لیست لعالم فوقه صفة یا من لیس لمخلوق دونه منعة یا أولا قبل کل شیء و یا آخرا بعد کل شیء یا من لیس له عنصر و یا من لیس لآخره فناء و یا أکمل منعوت و یا أسمح المعطین و یا من یفقه بکل لغة یدعی بها و یا من عفوه قدیم و بطشه شدید و ملکه مستقیم أسألک باسمک الذی شافهک به موسی یا اللّه یا رحمان یا رحیم یا لا إله إلا أنت- اللهم أنت الصمد أسألک أن تصلی علی محمد و آل محمد و أن تدخلنی الجنة برحمتک

بیان

لا یحفیک سائل بالحاء المهملة لا یستقصیک و لا یفنی ما عندک و النائل العطاء و البرم محرکة السأمة و الإبرام الإملال فلم یجبهنی لم یضرب جبهتی

[۷]

اشارة

۸۹۴۲- ۷ الکافی، ۲/ ۵۸۳/ ۱۸/ ۱ العدة عن البرقی عن أبیه عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۰

خلف بن حماد عن عمرو بن أبی المقدام قال أملی علی هذا الدعاء أبو عبد اللّه ع و هو جامع للدنیا و الآخرة یقول بعد حمد اللّه و الثناء علیه اللهم أنت اللّه لا إله إلا أنت الحلیم الکریم و أنت اللّه لا إله إلا أنت العزیز الحکیم و أنت اللّه لا إله إلا أنت الواحد القهار و أنت اللّه لا إله إلا أنت الملک الجبار و أنت اللّه لا إله إلا أنت الرحیم الغفار و أنت اللّه لا إلا أنت الشدید المحال و أنت اللّه لا إله إلا أنت الکبیر المتعال- و أنت اللّه لا إله إلا أنت السمیع البصیر و أنت اللّه لا إله إلا أنت المنیع القدیر و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغفور الشکور و أنت اللّه لا إله إلا أنت الحمید المجید- و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغنی الحمید و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغفور الودود و أنت اللّه لا إله أنت الحنان المنان و أنت اللّه لا إله إلا أنت الحکیم الدیان و أنت اللّه لا إله إلا أنت الجواد الماجد و أنت اللّه لا إله إلا أنت الواحد الأحد و أنت اللّه لا إله إلا أنت الغائب الشاهد و أنت اللّه لا إله إلا أنت الظاهر الباطن و أنت اللّه لا إله إلا أنت بکل شیء علیم تم نورک فهدیت و بسطت یدک فأعطیت ربنا وجهک أکرم الوجوه و جهتک خیر الجهات و عطیتک أفضل العطایا و أهنؤها تطاع ربنا فتشکر و تعصی ربنا فتغفر لمن شئت تجیب المضطر و تکشف السوء- و تقبل التوبة و تعفو عن الذنوب لا تجازی أیادیک و لا تحصی نعمک و لا یبلغ مدحتک قول قائل- اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم و روحهم و راحتهم و سرورهم و أذقنی طعم فرجهم و أهلک أعداءهم من الجن و الإنس و آتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَ فِی الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النّارِ و اجعلنا من الذین لا خوف علیهم و لا هم یحزنون و اجعلنی من الَّذِینَ صَبَرُوا وَ عَلی رَبِّهِمْ

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۱

یَتَوَکَّلُونَ و ثبتنی بالقول الثابت فی الحیاة الدنیا و فی الآخرة و بارک لی فی المحیا و الممات و الموقف و النشور و الحساب و المیزان و أهوال یوم القیامة- و سلمنی علی الصراط و أجزنی علیه و ارزقنی علما نافعا و یقینا صادقا- و تقی و برا و ورعا و خوفا منک و فرقا یبلغنی منک زلفی و لا یباعدنی عنک و أحببنی و لا تبغضنی و تولنی و لا تخذلنی و أعطنی من جمیع خیر الدنیا و الآخرة ما علمت

منه و ما لم أعلم و أجرنی من السوء کله بحذافیره- ما علمت منه و ما لم أعلم

بیان

بحذافیره أی بجمیعه

[۸]

۸۹۴۳- ۸ الکافی، ۲/ ۵۸۱/ ۱۶/ ۱ العدة عن البرقی رفعه قال أتی جبرئیل ع إلی النبی ص یوما فقال له إن ربک یقول لک إذا أردت أن تعبدنی یوما و لیلة حق عبادتی فارفع یدیک إلی و قل- اللهم لک الحمد حمدا خالدا مع خلودک و لک الحمد حمدا لا منتهی له دون علمک و لک الحمد حمدا لا أمد له دون مشیتک و لک الحمد حمدا لا جزاء لقائله إلا رضاک اللهم لک الحمد کله و لک المن کله و لک الفخر کله و لک البهاء کله و لک النور کله و لک العز کله و لک الجبروت کلها و لک العظمة کلها و لک الدنیا کلها و لک الآخرة کلها و لک اللیل و النهار کله و لک الخلق کله بیدک الخیر کله و إلیک یرجع الأمر کله علانیته و سره اللهم لک الحمد حمدا أبدا أنت حسن البلاء جمیل الثناء سابغ النعماء عدل القضاء جزیل العطاء حسن الآلاء إله من فی الأرض و إله من فی السماء

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۲

اللهم لک الحمد فی السبع الشداد و لک الحمد فی الأرض المهاد و لک الحمد طاقة العباد و لک الحمد سعة البلاد و لک الحمد فی الجبال الأوتاد و لک الحمد فی اللیل إذا یغشی و لک الحمد فی النهار إذا تجلی- و لک الحمد فی الآخرة و الأولی و لک الحمد فی المثانی و القرآن العظیم- و سبحان اللّه و بحمده و الأرض جمیعا قبضته یوم القیامة و السماوات مطویات بیمینه سُبْحانَهُ وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ سبحان اللّه و بحمده کُلُّ شَیْءٍ هالِکٌ إِلّا وَجْهَهُ سبحانک ربنا و تعالیت و تبارکت و تقدست- خلقت کل شیء بقدرتک و قهرت کل شیء بعزتک و علوت فوق کل شیء بارتفاعک و غلبت کل شیء بقوتک و ابتدعت کل شیء بحکمتک و علمک و بعثت الرسل بکتبک و هدیت الصالحین بإذنک و أیدت المؤمنین بنصرک و قهرت الخلق بسلطانک لا إله إلا أنت وحدک لا شریک لک لا نعبد غیرک و لا نسأل إلا إیاک و لا نرغب إلا إلیک أنت موضع شکوانا و منتهی رغبتنا و إلهنا و ملیکنا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۳

باب ۲۵۰ الدعاء فی السجود

[۱]

۸۹۴۴- ۱ الکافی، ۳/ ۳۲۳/ ۷/ ۱ النیسابوریان عن ابن أبی عمیر عن جمیل بن دراج عن أبی عبد اللّه ع قال أقرب ما یکون العبد من ربه إذا دعا ربه و هو ساجد فأی شیء یقول إذا سجد قلت علمنی جعلت فداک ما أقول قال قل یا رب الأرباب و یا ملک الملوک و یا سید السادات و یا جبار الجبابرة و یا إله الآلهة صل علی محمد و آل محمد و افعل بی کذا و کذا ثم قل فإنی عبدک ناصیتی فی قبضتک ثم ادع بما شئت و سله فإنه جواد لا یتعاظمه شیء

[۲]

۸۹۴۵- ۲ الکافی، ۳/ ۳۲۳/ ۹/ ۱ القمی عن أحمد عن السراد عن إسحاق بن عمار قال قال لی أبو عبد اللّه ع إنی کنت أمهد لأبی فراشه فأنتظره حتی یأتی فإذا أوی إلی فراشه و نام قمت إلی فراشی و إنه أبطأ علی ذات لیلهٔ فأتیت المسجد فی طلبه و ذلک بعد ما هدأ الناس فإذا هو فی المسجد ساجد و لیس فی المسجد غیره فسمعت حنینه و هو یقول- سبحانک اللهم أنت ربی حقا حقا سجدت لک یا رب تعبدا و رقا اللهم إن عملی ضعیف فضاعفه لی اللهم قنی عذابک یوم تبعث عبادک و تب

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۴

علی إنک أنت التواب الرحیم

[۳]

۸۹۴۶- ۳ الفقیه، ۱/ ۳۳۳/ ۹۷۶ قال الصادق ع إن العبد إذا سجد و قال یا رب یا رب حتی ینقطع نفسه قال له الرب تبارک و تعالی لبیک ما حاجتک

[۴]

۸۹۴۷- ۴ الکافی، ۳/ ۳۲۴/ ۱۲/ ۱ جماعهٔ من أصحابنا عن ابن عیسی عن الحسین عن القاسم عن علی عن أبی بصیر عن أبی جعفر ع قال کان رسول اللّه ص عند عائشهٔ ذات لیلهٔ فقام یتنفل فاستیقظت عائشهٔ فضربت بیدها فلم تجده فظنت أنه قد قام إلی جاریتها فقامت تطوف علیه فوطئت عنقه ص و هو ساجد باک یقول سجد لک سوادی و خیالی و آمن بک فؤادی أبوء إلیک بالنعم و أعترف لک بالذنب العظیم عملت سوءا و ظلمت نفسی- فاغفر لی إنه لا یغفر الذنب العظیم إلا أنت أعوذ بعفوک من عقوبتک و أعوذ برضاک من سخطک و أعوذ برحمتک من نقمتک و أعوذ بک منک لا أبلغ مدحتک [مدحک] و الثناء علیک أنت کما أثنیت علی نفسک- أستغفرک و أتوب إلیک فلما انصرف قال یا عائشهٔ لقد أوجعت عنقی أی شیء ظننت خشیت أن أقوم إلی جاریتک

[۵]

اشارهٔ

۸۹۴۸- ۵ الکافی، ۳/ ۳۲۷/ ۲۱/ ۱ العدهٔ عن البرقی عن محمد بن علی عن سعدان عن رجل عن أبی عبد اللّه ع قال کان یقول فی سجوده- سجد وجهی البالی لوجهک الباقی الدائم العظیم سجد وجهی الذلیل لوجهک العزیز سجد وجهی الفقیر لوجه ربی الغنی الکریم العلی العظیم

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۵

رب أستغفرک مما کان و أستغفرک مما یکون رب لا تجهد بلائی رب لا تشمت بی أعدائی رب لا تسئ قضائی رب إنه لا دافع و لا مانع إلا أنت صل علی محمد و آل محمد بأفضل صلواتک و بارک علی محمد و آل محمد بأفضل برکاتک اللهم إنی أعوذ بک من سطواتک و أعوذ بک من جمیع غضبک و سخطک سبحانک لا إله إلا أنت رب العالمین- و کان أمیر المؤمنین ع یقول و هو ساجد ارحم ذلی بین یدیک و تضرعی إلیک و وحشتی من الناس و أنسی بک یا کریم و کان یقول أیضا وعظتنی فلم أتعظ و زجرتنی عن محارمک فلم أنزجر و غمرتنی فما شکرت عفوک عفوک یا کریم أسألک الراحهٔ عند الموت و العفو عند الحساب و کان أبو جعفر ع یقول و هو ساجد لا إله إلا أنت حقا حقا سجدت لک یا رب تعبدا و رقا یا عظیم إن عملی ضعیف فضاعفه لی- یا کریم یا حنان

اغفر لی ذنوبی و جرمی و تقبل عملی یا کریم یا جبار أعوذ بک من أن أخیب أو احمل ظلما اللهم منک النعمة و أنت ترزق شکرها- و علیک یکون ما تفضلت به من ثوابها بفضل طولک و کرم عائدتک

بیان

غمرتنی یعنی غطیتنی أو غطتنی أیادیک و کأنها سقطت من قلم النساخ لوجودها فی روایات هذا الدعاء

[۶]

۸۹۴۹- ۶ الکافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۲/ ۱ علی بن محمد عن سهل عن یعقوب بن یزید عن زیاد بن مروان قال کان أبو الحسن ع یقول فی سجوده- أعوذ بک من نار حرها لا یطفأ و أعوذ بک من نار جدیدها لا یبلی و أعوذ

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۶

بک من نار عطشانها لا یروی و أعوذ بک من نار مسلوبها لا یکسی

[۷]

۸۹۵۰- ۷ الفقیه، ۱/ ۳۳۳/ ۹۷۷ کان علی بن الحسین ع یقول فی سجوده اللهم إن کنت قد عصیتک فإنی قد أطعتک فی أحب الأشیاء إلیک و هو الإیمان بک منا منک علی لا منا منی علیک- و ترکت معصیتک فی أبغض الأشیاء إلیک و هو أن أدعو لک ولدا أو أدعو لک شریکا منا منک علی لا منا منی علیک و عصیتک فی أشیاء علی غیر وجه مکابرة و لا معاندة و لا استکبار عن عبادتک و لا جحود لربوبیتک- و لکن اتبعت هوای و استزلنی الشیطان بعد الحجة علی و البیان فإن تعذبنی فبذنوبی غیر ظالم لی و إن تغفر لی و ترحمنی فبجودک و کرمک یا أرحم الراحمین

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۷

باب ۲۵۱ النوادر

[۱]

اشارة

۸۹۵۱- ۱ الکافی، ۳/ ۳۴۴/ ۲۱/ ۱ محمد بن الحسن عن سهل بإسناده عن سماعة عن أبی عبد اللّه ع قال من سبقت أصابعه لسانه حسب له

بیان

یعنی من عد الذکر بأصابعه و قد ورد فی التسبیح بطین الحسین ع و فضله و ثوابه ما ورد و یأتی فی باب فضل تربة الحسین من کتاب

الحج إنه أفضل ما یسبح به و أن المسبح ینسی التسبیح و یدیر السبحة فیکتب له ذلک التسبیح.

قال فی الفقیه من کانت له سبحة من طین قبر الحسین ع کتب مسبحا و إن لم یسبح بها و قال التسبیح بالأصابع أفضل منه بغیرها لأنها مسئولات یوم القیامة

[۲]

۸۹۵۲- ۲ الکافی، ۲/ ۶۷۴/ ۳/ ۱ الثلاثة عن حماد بن عثمان عن زرارة قال سئل أبو عبد اللّه ع عن الاسم من أسماء اللّه تعالی یمحوه الرجل بالتفل قال امحوه بأطهر ما تجدون

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۸۸

[۳]

۸۹۵۳- ۳ الکافی، ۲/ ۶۷۳/ ۱/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن عبد الملک بن عتبة عن أبی الحسن ع قال سألته عن القراطیس تجتمع هل تحرق بالنار و فیها شیء من ذکر اللّه تعالی قال لا تغسل بالماء أولا قبل

[۴]

۸۹۵۴- ۴ الکافی، ۲/ ۶۷۴/ ۲/ ۱ عنه عن الوشاء عن عبد اللّه بن سنان قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول لا تحرقوا القراطیس و لکن امحوها و حرقوها

[۵]

اشارة

۸۹۵۵- ۵ الکافی، ۲/ ۶۷۴/ ۵/ ۱ الثلاثة عن محمد بن إسحاق عن عمار عن أبی الحسن موسی ع فی الظهور التی فیها ذکر اللّه قال اغسلها

بیان

یعنی ظهور الأوراق حیث تناله الأیدی و یأتی حدیث آخر فی محو الذکر و القرآن فی آخر هذا الجزء إن شاء اللّه.

آخر أبواب الذکر و الدعاء فضائلهما و الحمد لله أولا و آخرا

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۱

أبواب القرآن و فضائله

الآیات

اشارة

قال اللّه عز و جل وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیلًا إِنّٰا سَنُلْقِی عَلَیْکَ قَوْلًا ثَقِیلًا.
و قال سبحانه فَاقْرَؤُا مٰا تَیَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَیَکُونُ مِنْکُمْ مَرْضیٰ وَ آخَرُونَ یَضْرِبُونَ فِی الْأَرْضِ یَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَ آخَرُونَ یُقٰاتِلُونَ فِی سَبِیلِ اللّٰهِ فَاقْرَؤُا مٰا تَیَسَّرَ مِنْهُ.
و قال تعالی وَ إِذٰا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنْصِتُوا لَعَلَّکُمْ تُرْحَمُونَ و قال جل ذکره إِنَّمٰا یُؤْمِنُ بِآیٰاتِنَا الَّذِینَ إِذٰا ذُکِّرُوا بِهٰا خَرُّوا سُجَّداً وَ سَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ هُمْ لٰا یَسْتَکْبِرُونَ.
و قال عز اسمه وَ إِنَّهُ لَکِتٰابٌ عَزِیزٌ لٰا یَأْتِیهِ الْبٰاطِلُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ لٰا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِیلٌ مِنْ حَکِیمٍ حَمِیدٍ.
و قال جل و عز فَإِذٰا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّیْطٰانِ الرَّجِیمِ.
الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۲

بیان

الترتیل یأتی تفسیره فی الأخبار و وجه الثقل إما کون أحکامه شاقة سیما علی رسول اللّه ص فإنه لا بد له أن یعمل به و یأمر و یبلغ و یتحمل الأذی فیه و إما لأنه یثقل فی الآخرة فی میزان الأعمال العمل به و فهمه و قراءته و إما لأنه من عند اللّه العظیم و قول اللّه العزیز الحکیم و إنما أکد الأمر بما تیسر من قراءته لاغتنام الفرصة لها فإن الموانع و العوائق من التهجد و صلاة اللیل و جمعیة الخاطر لقراءة القرآن فیها کثیرة کالمرض و السفر للتجارة و الغزوة و غیر ذلک کما نبه علیه و الإنصات هو الاستماع مع السکوت.
قال فی الصحاح الإنصات السکوت و الاستماع للحدیث و فی القاموس نصت ینصت و أنصت و انتصت سکت و أنصته و له سکت له و استمع لحدیثه.
فَإِذٰا قَرَأْتَ أی أردت القراءة فَاسْتَعِذْ یعنی من أن یوسوس إلیک و یغلطک و ینسیک و یوقعک من التأویل فی الخطل و من التلاوة فی الزلل
الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۳

باب ۲۵۲ تمثل القرآن و شفاعته لأهله

[۱]

اشارة

۸۹۵۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۹۶/ ۱/ ۱ علی بن محمد عن علی بن العباس عن الحسین بن عبد الرحمن عن سفیان الحریری عن أبیه عن سعد الخفاف عن أبی جعفر ع أنه قال یا سعد تعلموا القرآن فإن القرآن یأتی یوم القیامة فی أحسن صورة نظر إلیها الخلق و الناس صفوف عشرون و مائة ألف صف ثمانون ألف صف أمة محمد ص و أربعون ألف صف من سائر الأمم فیأتی علی صف المسلمین فی صورة رجل فیسلم فینظرون إلیه ثم یقولون لا إله إلا اللّه الحلیم الکریم إن هذا الرجل من المسلمین نعرفه بنعته و صفته غیر أنه کان أشد اجتهادا منا فی تلاوة القرآن فمن هناک أعطی من البهاء و الجمال و النور ما لم نعطه ثم یتجاوز حتی یأتی علی صف الشهداء فینظر إلیه الشهداء فیقولون لا إله إلا اللّه الرب الرحیم إن هذا الرجل من الشهداء نعرفه بسمته و صفته غیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۴

أنه من شهداء البحر فمن هناك أعطی من البهاء و الفضل ما لم نعطه- قال فیتجاوز حتی یأتی علی صف شهداء البحر فی صورة شهید فینظر إلیه شهداء البحر فیكثر تعجبهم و یقولون إن هذا من شهداء البحر نعرفه بسمته و صفته غیر أن الجزیرة التی أصیب فیها كانت أعظم هولا- من الجزائر التی أصبنا فیها فمن هناك أعطی من البهاء و الجمال و النور ما لم نعطه ثم یجاوز حتی یأتی صف النبیین و المرسلین فی صورة نبی مرسل فینظر النبیون و المرسلون إلیه فیشتد لذلك تعجبهم و یقولون لا إله إلا اللّه الحلیم الكریم إن هذا لنبی مرسل نعرفه بصفته و سمته غیر أنه أعطی فضلا كثیرا- قال فیجتمعون فیأتون رسول اللّه ص فیسألونه و یقولون یا محمد من هذا فیقول لهم أ و ما تعرفونه فیقولون ما نعرفه هذا ممن لم یغضب اللّه علیه فیقول رسول اللّه ص هذا حجة اللّه علی خلقه فیسلم ثم یجاوز حتی یأتی علی صف الملائكة فی صورة ملك مقرب فینظر إلیه الملائكة فیشتد تعجبهم و یكبر ذلك علیهم لما رأوا من فضله و یقولون تعالی ربنا و تقدس إن هذا العبد من الملائكة نعرفه بسمته و صفته غیر أنه كان أقرب الملائكة إلی اللّه تعالی مقاما فمن هناك ألبس من النور و الجمال ما لم نلبس ثم یجاوز حتی ینتهی إلی رب العزة- فیخر تحت العرش فینادیه تعالی یا حجتی فی الأرض و كلامی الصادق الناطق ارفع رأسك و سل تعط و اشفع تشفع فیرفع رأسه فیقول اللّه تعالی كیف رأیت عبادی- فیقول یا رب منهم من صاننی و حافظ علی و لم یضیع شیئا و منهم من ضیعنی- و استخف بحقی و كذب بی و أنا حجتك علی جمیع خلقك فیقول اللّه تعالی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۵

و عزتی و جلالی و ارتفاع مكانی لأثیبن علیك الیوم أحسن الثواب و لأعاقبن علیك الیوم ألیم العقاب قال فیرفع القرآن رأسه فی صورة أخری قال فقلت له یا أبا جعفر فی أی صورة یرجع قال یرجع فی صورة رجل شاحب متغیر ینكره أهل الجمع فیأتی الرجل من شیعتنا الذی كان یعرفه- و یجادل به أهل الخلاف فیقوم بین یدیه فیقول ما تعرفنی فینظر إلیه الرجل- فیقول ما أعرفك یا عبد اللّه قال فیرجع فی صورته التی كانت فی الخلق الأول فیقول ما تعرفنی فیقول نعمفیقول القرآن أنا الذی أسهرت لیلك و أنصبت عیشك و فی سمعت الأذی و رجمت بالقول ألا و إن كل تاجر قد استوفی تجارته و أنا وراءك الیوم قال فینطلق به إلی رب العزة تعالی فیقول یا رب عبدك و أنت أعلم به قد كان نصبا بی مواظبا علی یعادی بسببی و یحب لی و یبغض فیقول اللّه تعالی أدخلوا عبدی جنتی و اكسوه حلة من حلل الجنة و توجوه بتاج- فإذا فعل به ذلك عرض علی القرآن فیقال له هل رضیت بما صنع بولیك- فیقول یا رب إنی أستقل هذا له فزده مزید الخیر كله فیقول و عزتی و جلالی و علوی و ارتفاع مكانی لأنحلن له الیوم خمسة أشیاء مع المزید له و لمن كان بمنزلته ألا- إنهم شباب لا یهرمون و أصحاء لا یسقمون و أغنیاء لا یفتقرون و فرحون لا یحزنون و أحیاء لا یموتون ثم تلا هذه الآیة لا یَذُوقُونَ فِیهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولی- قال قلت یا أبا جعفر و هل یتكلم القرآن فتبسم ثم قال رحم اللّه الضعفاء من شیعتنا إنهم أهل تسلیم ثم قال نعم یا سعد و الصلاة تتكلم و لها صورة و خلق تأمر و تنهی قال سعد فتغیر لذلك لونی و قلت

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۶

هذا شیء لا أستطیع أتكلم به فی الناس فقال أبو جعفر ع و هل الناس إلا من شیعتنا فمن لم یعرف الصلاة فقد أنكر حقنا ثم قال یا سعد أسمعك كلام القرآن قال سعد فقلت بلی صلی اللّه علیك- فقال إِنَّ الصَّلاةَ تَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْكَرِ وَ لَذِكْرُ اللهِ أَكْبَرُ فالنهی كلام و الفحشاء و المنكر رجال و نحن ذكر اللّه و نحن أكبر

بیان

لما كان المؤمن فی نیته أن یعبد اللّه حق عبادته و یتلو كتابه حق تلاوته و یسهر لیله بقراءته و التدبر فی آیاته و ینصب بدنه بالقیام به فی صلواته إلا أنه لا یتیسر له ذلك كما یرید و لا یأتی به كما ینبغی و بالجملة لا یوافق عمله ما فی نیته بل یكون أنزل منه

کما ورد فی الحدیث نیة المؤمن خیر من عمله

فالقرآن یتجلی لکل طائفة بصورة من جنسهم إلا أنه أحسن فی الجمال و البهاء و هی الصورة التی لو کانوا یأتون بما فی نیتهم من العمل بالقرآن و زیادة الاجتهاد فی الإتیان بمقتضاه لکان لهم تلک الصورة و إنما لا یعرفونه کما ینبغی لأنهم لم یأتوا بذلک کما ینبغی و لم یعملوا بما هو به حری و إنما یعرفونه بنعته و وصفه لأنهم کانوا یتلونه فی آناء اللیل و أطراف النهار و یقرءونه فی الإعلان و الأسرار و إنما وصفوا اللّه بالحلم و الکرم و الرحمة حین رؤیتهم له لما رأوا فی أنفسهم فی جنبه من النقص و القصور الناشیین من تقصیرهم فی العبادة الذی یرجون له من اللّه العفو و الکرم و الرحمة و إنما کان حجة اللّه علی خلقه لأنه أتی لهم بما یجب علیهم الائتمار له من الخیر و الانتهاء عنه من الشر.

و أما قوله فمنهم من صاننی و حافظ علی و لم یضیع شیئا فمعناه أنه قد أتی بما کان فی وسعه من الإتیان به فی حقی و مع ذلک کان فی نیته أن یأتی بأحسن منه و بما ینبغی و إن لم یتیسر له و إنما یشفع لمن عمل به و إن کان مقصرا لما کان فی

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۷

نیته من العمل بمقتضاه کما هو و لعل رجوعه فی صورة الرجل الشاحب المتغیر المنکر لسماعة الوعید الشدید و هو و إن کان لمستحقیه إلا أنه لا یخلو من تأثیر لمن یطلع علیه و الشحوب تغیر الجسم فالمتغیر بیان للشاحب و الرجم بالجیم الشتم و العیب و القذف و تکلم القرآن عبارة عن إلقائه إلی السمع ما یفهم منه المعنی و هذا هو معنی حقیقة الکلام لا یشترط فیه أن یصدر من لسان لحمی و کذا تکلم الصلاة فإن من أتی بالصلاة بحقها و حقیقتها نهته الصلاة عن متابعة أعداء الدین و غاصبی حقوق الأئمة الراشدین و الأوصیاء المعصومین الذین من عرفهم عرف اللّه و من ذکرهم ذکر اللّه

[۲]

۸۹۵۷- ۲ الکافی، ۲/ ۶۰۱/ ۱۱/ ۱ القمی عن محمد بن سالم عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال یجیء القرآن یوم القیامة فی أحسن منظور إلیه صورة فیمر بالمسلمین فیقولون هذا رجل منا فیجاوزهم إلی النبیین فیقولون هو منا فیجاوزهم إلی الملائکة المقربین فیقولون هو منا حتی ینتهی إلی رب العزة جل و عز- فیقول یا رب فلان بن فلان أظمأت هواجره و أسهرت لیله فی دار الدنیا- و فلان بن فلان لم أظمأ هواجره و لم أسهر لیله فیقول تعالی أدخلهم الجنة علی منازلهم فیقوم فیتبعونه فیقول للمؤمن اقرأ و ارقه قال فیقرأ و یرقأ حتی یبلغ کل رجل منهم منزلته التی هی له فینزلها

[۳]

۸۹۵۸- ۳ الکافی، ۲/ ۶۰۲/ ۱۲/ ۱ علی عن أبیه و العدة عن أحمد و سهل

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۸

جمیعا عن السراد عن مالک بن عطیة عن یونس بن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع إن الدواوین یوم القیامة ثلاثة دیوان فیه النعم- و دیوان فیه الحسنات و دیوان فیه السیئات فیقابل دیوان النعم و دیوان الحسنات فتستغرق النعم عامة الحسنات و یبقی دیوان السیئات فیدعی بابن آدم المؤمن للحساب فیتقدم القرآن أمامه فی أحسن صورة فیقول یا رب أنا القرآن و هذا عبدک المؤمن قد کان یتعب نفسه بتلاوتی و یطیل لیله بترتیلی و تفیض عیناه إذا تهجد فأرضه کما أرضانی قال فیقول العزیز الجبار عبدی ابسط یمینک فیملأها من رضوان اللّه العزیز الجبار- و یملأ شماله من رحمة اللّه ثم یقال هذه الجنة مباحة لک فاقرأ و اصعد فإذا قرأ آیة صعد درجة

[۴]

۸۹۵۹- ۴ الکافی، ۲/ ۶۰۲/ ۱۴/ ۱ الثلاثـة عن إبراهیم بن عبد الحمید عن إسـحاق بن غالب قال قال أبو عبد اللّه ع إذا جمع اللّه تعالی الأولین و الآخرین إذا هم بشخص قـد أقبل لم یروا قط أحسن صورة منه فإذا نظر إلیه المؤمنون و هو القرآن قالوا هذا منا هذا أحسن شیء رأینا- قال فإذا انتهی إلیهم جازهم ثم ینظر إلیه الشهداء حتی إذا انتهی إلی آخرهم جازهم فیقولون هذا القرآن فیجوزهم کلهم حتی إذا انتهی إلی المرسلین فیقولون هـذا القرآن فیجوزهم حتی ینتهی إلی الملائکـة فیقولون هـذا القرآن فیجوزهم ثم ینتهی حتی یقف عن یمین العرش فیقول الجبار و عزتی و جلالی و ارتفاع مکانی لأکرمن الیوم من أکرمک و لأهینن الیوم من أهانک

[۵]

۸۹۶۰- ۵ الکافی، ۲/ ۶۰۳/ ۳/ ۱ العدة عن أحمد و سهل جمیعا عن السراد

الوافی، ج۹، ص: ۱۶۹۹

عن جمیـل بن صالـح عن الفضـیل بن یسار عن أبی عبـد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص تعلموا القرآن فإنه یأتی یوم القیامـة صاحبه فی صـورة شـاب جمیـل شـاحب اللون فیقول له أنـا القرآن الـذی کنت أسـهرت لیلـک و أظمـأت هواجرک و أجففت ریقـک و أسلت دمعتک و أئول معک حیث ما ألت و کل تاجر من وراء تجارته و أنا لک الیوم من وراء تجارة کل تاجر و ستأتیک کرامة اللّه فأبشر قال فیؤتی بتاج فیوضع علی رأسه و یعطی الأمان بیمینه و الخلد فی الجنان بیساره و یکسـی حلتین ثم یقال له اقرأ و ارق فکلما قرأ آیة صعد درجة و یکسی أبواه حلتین إن کانا مؤمنین ثم یقال لهما هذا لما علمتماه القرآن

[۶]

۸۹۶۱- ۶ الکافی، ۲/ ۶۰۳/ ۴/ ۱ السـراد عن مالـک بن عطیـة عن منهـال القصـاب عن أبی عبـد اللّه ع قال من قرأ القرآن و هو شاب مؤمن- اختلط القرآن بلحمه و دمه و جعله اللّه تعالی مع السفرة الکرام البررة و کان القرآن حجیزا عنه یوم القیامة یقول یا رب إن کل عامل قـد أصاب أجر عمله غیر عاملی فبلغ به أکرم عطایاک- قال فیکسوه اللّه العزیز الجبار حلتین من حلل الجنـة و یوضع علی رأسـه تاج الکرامـة ثم یقال له هل أرضـیناک فیه فیقول القرآن یا رب قـد کنت أرغب له فیما هو أفضل من هذا فیعطی الأمن بیمینه و الخلد بیساره ثم یـدخل الجنـة فیقال له اقرأ و اصـعد درجة ثم یقال له هل بلغنا به و أرضـیناک فیه فیقول نعم قال و من قرأه کثیرا أو تعاهده بمشقة من شدة حفظه أعطاه اللّه تعالی أجر هذا مرتین

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۱

باب ۲۵۳ التمسک بالقرآن و العمل به

[۱]

اشارة

۸۹۶۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۹۸/ ۲/ ۱ الأربعـة عن أبی عبـد اللّه ع عن آبائه ع قال قال رسول اللّه ص أیها الناس إنکم فی دار هدنـة و أنتم علی ظهر سـفر و السیر بکم سریع و قـد رأیتم اللیـل و النهـار و الشـمس و القمر یبلیان کل جدیـد و یقربان کل بعیـد- و یأتیان بکل موعود فأعـدوا الجهاز لبعد المجاز- قال فقام المقداد بن الأسود فقال یا رسول اللّه و ما دار الهدنة فقال دار بلاغ و انقطاع فإذا التبست

علیكم الفتن كقطع اللیل المظلم فعلیكم بالقرآن فإنه شافع مشفع و ماحل مصدق من جعله أمامه قاده إلی الجنة و من جعله خلفه ساقه إلی النار و هو الدلیل یدل علی خیر سبیل و هو كتاب فیه تفصیل و بیان و تحصیل و هو الفصل لیس بالهزل و له ظهر و بطن فظاهره حكم و باطنه علم ظاهره أنیق و باطنه عمیق له تخوم و علی تخومه تخوم- لا تحصی عجائبه و لا تبلی غرائبه فیه مصابیح الهدی و منار الحكمة و دلیل علی المعرفة لمن عرف الصفة فلیجل جال بصره و لیبلغ الصفة نظره ینج من عطب و یخلص من نشب فإن التفكر حیاة قلب البصیر كما یمشی المستنیر فی الظلمات بالنور فعلیكم بحسن التخلص و قلة التربص

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۲

بیان

ماحل أی یمحل بصاحبه إذا لم یتبع ما فیه أعنی یسعی به إلی اللّه تعالی و قیل معناه خصم مجادل و الأنیق الحسن المعجب و التخوم بالمثناة الفوقانیة و المعجمة جمع تخم بالفتح و هو منتهی الشیء و فی بعض النسخ بالنون و الجیم لمن عرف الصفة أی صفة التعرف و كیفیة الاستنباط و العطب الهلاك و النشب الوقوع فیما لا مخلص منه و قد مضی شرح هذه الكلمات فی باب العقل من الجزء الأول من هذا الكتاب

[۲]

۸۹۶۳- ۲ الكافی، ۲/ ۶۰۰/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن أحمد عن طلحة بن زید عن أبی عبد اللّه ع قال إن هذا القرآن فیه منار الهدی و مصابیح الدجی فلیجل جال بصره و یفتح للضیاء نظره فإن التفكر حیاة قلب البصیر كما یمشی المستنیر فی الظلمات بالنور

[۳]

اشارة

۸۹۶۴- ۳ الكافی، ۲/ ۶۰۰/ ۶/ ۱ علی عن العبیدی عن یونس عن أبی جمیلة قال قال أبو عبد اللّه ع كان فی وصیة أمیر المؤمنین ع أصحابه اعلموا أن القرآن هدی النهار و نور اللیل المظلم علی ما كان من جهد و فاقة

بیان

یعنی یهدی بالنهار إلی طریق الحق و سبیل الخیر بتعلیمه و تبیان أحكامه و مواعظه و ینور باللیل المظلم قلب المتهجد التالی له فی قیامه بالصلاة بأنواره و أغواره و إسراره علی ما كان علیه المهتدی به و المتنور من المشقة و الفقر فإنهما

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۳

لا یمنعانه من ذلك بل یزیدانه رغبة فیما هنالك

[۴]

۸۹۶۵- ۴ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۷/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه عن آبائه ع قال شکا رجل إلی النبی ص وجعا فی صدره فقال ص استشف بالقرآن فإن اللّه عز و جل یقول وَ شِفاءٌ لِما فِی الصُّدُورِ

[۵]

۸۹۶۶- ۵ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۸/ ۱ القمی عن بعض أصحابه عن الخشاب رفعه قال قال أبو عبد اللّه ع لا و اللّه لا یرجع الأمر و الخلافة إلی آل أبی بکر و عمر أبدا و لا إلی بنی أمیة أبدا و لا فی ولد طلحة و الزبیر أبدا و ذلک أنهم نبذوا القرآن و أبطلوا السنن و عطلوا الأحکام و قال رسول اللّه ص القرآن هدی من الضلالة و تبیان من العمی و استقالة من العثرة و نور من الظلمة و ضیاء من الأجداث و عصمة من الهلکة و رشد من الغوایة و بیان من الفتن و بلاغ من الدنیا إلی الآخرة و فیه کمال دینکم و ما عدل أحد عن القرآن إلا إلی النار

[۶]

۸۹۶۷- ۶ الکافی، ۲/ ۶۰۱/ ۹/ ۱ حمید عن ابن سماعة عن وهیب بن حفص عن أبی بصیر قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن القرآن زاجر و آمر یأمر بالجنة و یزجر عن النار

[۷]

۸۹۶۸- ۷ الکافی، ۲/ ۶۰۰/ ۴/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۴

سنان عن أبی الجارود قال قال أبو جعفر ع قال رسول اللّه ص أنا أول وافد علی العزیز الجبار یوم القیامة- و کتابه و أهل بیتی ثم أمتی ثم أسألهم ما فعلتم بکتاب اللّه و أهل بیتی

[۸]

۸۹۶۹- ۸ الکافی، ۲/ ۶۰۶/ ۹/ ۱ القمیان عن التمیمی عن أبی جمیلة عن جابر عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص یا معاشر قراء القرآن اتقوا اللّه تعالی فیما حملکم من کتابه فإنی مسئول و إنکم مسئولون إنی مسئول عن تبلیغ الرسالة و أما أنتم فتسألون عما حملتم من کتاب اللّه و سنتی

[۹]

۸۹۷۰- ۹ الفقیه، ۲/ ۶۲۶/ ۳۲۱۵ قال أمیر المؤمنین ع فی وصایاه لابنه محمد بن الحنفیة رضی اللّه عنه و علیک بتلاوة القرآن و العمل به و لزوم فرائضه و شرائعه و حلاله و حرامه و أمره و نهیه.

و التهجد به و تلاوته فی لیلک و نهارک فإنه عهد من اللّه تعالی إلی خلقه فهو واجب علی کل مسلم أن ینظر کل یوم فی عهده و لو خمسین آیة و اعلم أن درجات الجنة علی قدر آیات القرآن فإذا کان یوم القیامة یقال لقارئ القرآن اقرأ و ارق فلا یکون فی الجنة

بعد النبيين و الصديقين أرفع درجة منه

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۰۵

باب ۲۵۴ فضل حامل القرآن

[۱]

اشارة

۸۹۷۱- ۱ الكافی، ۲/ ۶۰۳/ ۱/ ۱ علی عن أبيه عن الحسن بن أبی الحسين الفارسی عن الجعفری عن السكونی عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إن أهل القرآن فی أعلی درجة من الآدميين ما خلا النبيين و المرسلين فلا تستضعفوا أهل القرآن حقوقهم- فإن لهم من اللّه العزيز الجبار لمكانا عليا

بيان

لعل المراد بأهل القرآن و حافظه و حامله من يتعلمه و يقرؤه آناء الليل و أطراف النهار إما من ظهر الغيب أو فی المصحف فی الصلاة أو غيرها مع فهم ظواهره و العمل بمقتضاها أما فهم معانيه الباطنة فلعله ليس بشرط فی الأهلية و الحفظ و الحمل أما اشتراط فهم الظواهر و العمل بمقتضاها فإنما يستفاد من بعض الأخبار الآتية

[۲]

۸۹۷۲- ۲ الكافی، ۲/ ۶۰۳/ ۲/ ۱ العدة عن أحمد و سهل عن السراد عن جميل بن صالح عن الفضيل بن يسار عن أبی عبد اللّه ع قال

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۰۶

الحافظ للقرآن العامل به مع السفرة الكرام البررة

[۳]

اشارة

۸۹۷۳- ۳ الكافی، ۲/ ۶۰۴/ ۵/ ۱ القمی عن الكوفی و حميد بن زياد عن الخشاب جميعا عن ابن بقاح عن معاذ بن ثابت عن عمرو بن جميع عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص إن أحق الناس بالتخشع فی السر و العلانية لحامل القرآن و إن أحق الناس فی السر و العلانية بالصلاة و الصوم لحامل القرآن ثم نادی بأعلی صوته يا حامل القرآن تواضع به يرفعك اللّه و لا تعزز به فيذلك اللّه يا حامل القرآن تزين به لله يزينك اللّه به و لا تزين به للناس فيشينك اللّه به- من ختم القرآن فكأنما أدرجت النبوة بين جنبيه و لكنه لا يوحی إليه و من جمع القرآن فنوله لا يجهل مع من يجهل عليه و لا يغضب فيمن يغضب عليه- و لا يحد فيمن يحد و لكنه يعفو و يصفح و يغفر و يحلم لتعظيم القرآن و من أوتی القرآن فظن أن أحدا من الناس أوتی أفضل مما أوتی فقد عظم ما حقر اللّه و حقر ما عظم اللّه

بیان

فی هذا الخبر دلالة علی اعتبار الفهم فی حامل القرآن قوله من ختم القرآن یعنی بتفهم و تدبر و من جمع القرآن یعنی حفظه بتمامه فنوله لا یجهل أی حقه و ما ینبغی له أن لا یجهل أی لا یطیش و لا یشتم و لا یحد من الحدة

[۴]

اشارة

۸۹۷۴- ۴ الکافی، ۲/ ۶۲۷/ ۱/ ۱ العدة عن البرقی عن إسماعیل بن مهران عن عبیس بن هشام عمن ذکره عن أبی جعفر ع قال قراء القرآن ثلاثة رجل قرأ القرآن فاتخذه بضاعة و استدر به الملوک

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۷

و استطال به علی الناس و رجل قرأ القرآن فحفظ حروفه و ضیع حدوده- و أقامه إقامة القدح فلا کثر اللّه هؤلاء من حملة القرآن و رجل قرأ القرآن فوضع دواء القرآن علی داء قلبه فأسهر به لیله و أظمأ به نهاره- و قام به فی مساجده و تجافی به عن فراشه فبأولئک یدفع اللّه العزیز الجبار البلاء و بأولئک یدیل اللّه تعالی من الأعداء و بأولئک ینزل اللّه الغیث من السماء فو الله لهؤلاء فی قراء القرآن أعز من الکبریت الأحمر

بیان

فاتخذه بضاعة یعنی لتحصیل الدنیا و أقامه إقامة القدح یعنی نبذه وراء ظهره فإن الراکب یعلق قدحه من خلفه کما مر بیانه فی باب الصلاة علی النبی ص

[۵]

۸۹۷۵- ۵ الکافی، ۲/ ۶۰۴/ ۶/ ۱ القمی عن الکوفی عن عبیس بن هشام عن صالح القماط عن أبان بن تغلب عن أبی عبد اللّه ع قال الناس أربعة فقلت جعلت فداک و ما هم فقال رجل أوتی الإیمان و لم یؤت القرآن و رجل أوتی القرآن و لم یؤت الإیمان و رجل أوتی القرآن و أوتی الإیمان و رجل لم یؤت القرآن و لم یؤت الإیمان قال فقلت جعلت فداک فسر لی حالهم قال أما الذی أوتی الإیمان و لم یؤت القرآن فمثله کمثل التمرة طعمها حلو و لا ریح لها و أما الذی أوتی القرآن و لم یؤت الإیمان فمثله کمثل الآس ریحها طیب و طعمها مر و أما الذی أوتی القرآن و الإیمان فمثله کمثل الأترجة ریحها طیب و طعمها طیب و أما الذی لم یؤت الإیمان و لا القرآن فمثله کمثل الحنظلة طعمها مر و لا ریح لها

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۸

[۶]

اشارة

۸۹۷۶- ۶ الکافی، ۲/ ۶۰۵/ ۷/ ۱ علی عن أبیه و القاسانی جمیعا عن الجوهری عن المنقری عن سفیان بن عیینة عن الزهری قال قلت لعلی بن الحسین ع أی الأعمال أفضل قال الحال المرتحل قلت و ما الحال المرتحل قال فتح القرآن و ختمه کلما جاء بأوله ارتحل فی آخره و قال قال رسول اللّه ص من أعطاه اللّه القرآن فرأی أن أحدا أعطی أفضل مما أعطی فقد صغر عظیما و عظم صغیرا

بیان

جاء بأوله کأنه کان حل بأوله فصحف

[۷]

۸۹۷۷- ۷ الکافی، ۲/ ۶۰۲/ ۱۳/ ۱ بهذا الإسناد عن الزهری قال قال علی بن الحسین ع لو مات من بین المشرق و المغرب لما استوحشت بعد أن یکون القرآن معی و کان ع إذا قرأ ملک [مالِکِ] یَوْمِ الدِّینِ یکررها حتی یکاد أن یموت

[۸]

اشارة

۸۹۷۸- ۸ الکافی، ۲/ ۶۰۵/ ۸/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن عیسی عن سلیمان بن رشید عن أبیه عن ابن عمار قال قال أبو عبد اللّه ع من قرأ القرآن فهو الغنی و لا فقر بعده و إلا ما به غنی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۰۹

بیان

و ذلک لأن فی القرآن من المواعظ ما إذا اتعظ به استغنی عن غیر اللّه فی کل ما یحتاج إلیه و إن لم یستغن بالقرآن فیما یغنیه شیء و هذا أحد معانی قوله ص من لم یتغن بالقرآن فلیس منا

[۹]

اشارة

۸۹۷۹- ۹ الکافی، ۲/ ۶۰۶/ ۱۱/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص حملة القرآن عرفاء أهل الجنة- و المجتهدون قواد أهل الجنة و الرسل سادة أهل الجنة

بيان

أريد بالمجتهدين الذين يتعبون أنفسهم في عبادة اللّه و طاعته و إنما كانوا قوادا لأن الناس يقتدون بهم فيتبعونهم و يحشرون معهم

الوافي، ج‌۹، ص: ۱۷۱۱

باب ۲۵۵ تعلم القرآن و مزاولته

[۱]

۸۹۸۰- ۱ الكافي، ۲/ ۶۰۷/ ۳/ ۱ علي عن أبيه عن أحمد عن سليم الفراء عن رجل عن أبي عبد اللّه ع قال ينبغي للمؤمن أن لا يموت حتى يتعلم القرآن أو أن يكون في تعلمه

[۲]

۸۹۸۱- ۲ الكافي، ۲/ ۶۰۶/ ۱۰/ ۱ علي عن أبيه عن الجوهري عن المنقري عن حفص بن غياث قال سمعت موسى بن جعفر ع يقول لرجل أ تحب البقاء في الدنيا فقال نعم فقال و لم قال لقراءة قل هو اللّه أحد فسكت عنه فقال لي بعد ساعة يا حفص من مات من أوليائنا و شيعتنا و لم يحسن القرآن علم في قبره ليرفع اللّه به من درجته- فإن درجات الجنة على قدر عدد آيات القرآن يقال له اقرأ و ارق فيقرأ ثم يرقى قال حفص ما رأيت أحدا أشد خوفا على نفسه من موسى بن جعفر ع و لا أرجى الناس منه و كانت قراءته حزنا فإذا قرأ فكأنه يخاطب إنسانا

الوافي، ج‌۹، ص: ۱۷۱۲

[۳]

اشارة

۸۹۸۲- ۳ الكافي، ۲/ ۶۰۶/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و سهل جميعا عن السراد عن جميل بن صالح عن الفضيل بن يسار عن أبي عبد اللّه ع قال سمعته يقول إن الذي يعالج القرآن و يحفظه بمشقة منه و قلة تحفظ له أجران

بيان

المعالجة المزاولة

[۴]

۸۹۸۳- ۴ الكافي، ۲/ ۶۰۶/ ۲/ ۱ الثلاثة عن بزرج عن الصباح بن سيابة قال سمعت أبا عبد اللّه ع يقول من شدد عليه في القرآن كان له أجران و من يسر عليه كان مع الأولين

[۵]

۸۹۸۴- ۵ الکافی، ۲/ ۶۱۹/ ۱/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال النبی ص إن الرجل الأعجمی من أمتی لیقرأ القرآن بعجمته فترفعه الملائکة علی عربیته

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۳

باب ۲۵۶ من حفظ القرآن ثم نسیه

[۱]

۸۹۸۵- ۱ الکافی، ۲/ ۶۰۷/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و القمیان عن ابن فضال عن ثعلبة بن میمون عن یعقوب الأحمر قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک إنی کنت قرأت القرآن فتفلت منی فادع اللّه تعالی أن یعلمنیه قال فکأنه فزع لذلک فقال علمک اللّه و إیانا جمیعا- قال و نحن نحو من عشرة ثم قال السورة تکون مع الرجل قد قرأها ثم ترکها فتأتیه یوم القیامة فی أحسن صورة فتسلم علیه فیقول من أنت- فتقول أنا سورة کذا و کذا فلو أنک تمسکت بی و أخذت بی لأنزلتک هذه الدرجة فعلیکم بالقرآن ثم قال إن من الناس من یقرأ القرآن لیقال فلان قارئ و منهم من یقرأ القرآن لیطلب به الدنیا و لا خیر فی ذلک- و منهم من یقرأ القرآن لینتفع به فی صلاته و لیله و نهاره

[۲]

۸۹۸۶- ۲ الکافی، ۲/ ۶۰۷/ ۲/ ۱ الثلاثة عن أبی بصیر عن أبی المغراء عن أبی بصیر قال قال أبو عبد اللّه ع من نسی سورة من القرآن مثلت له فی صورة حسنة و درجة رفیعة فی الجنة فإذا رآها قال ما أنت ما أحسنک لیتک لی فتقول أ ما تعرفنی أنا سورة کذا و کذا و لو لم تنسنی لرفعتک إلی ۱۷۱۴ هذا

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۴

[۳]

۸۹۸۷- ۳ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۳/ ۱ ابن أبی عمیر عن إبراهیم بن عبد الحمید عن یعقوب الأحمر قال قلت لأبی عبد اللّه ع إن علی دینا کثیرا- و قد دخلنی ما کاد القرآن أن یتفلت منی فقال أبو عبد اللّه ع القرآن القرآن إن الآیة من القرآن و السورة لتجیء یوم القیامة حتی تصعد ألف درجة یعنی فی الجنة فتقول لو حفظتنی لبلغت بک هاهنا

[۴]

۸۹۸۸- ۴ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۴/ ۱ حمید عن ابن سماعة و العدة عن أحمد جمیعا عن محسن بن أحمد عن أبان عن ابن أبی یعفور قال سمعت أبا عبد اللّه ع یقول إن الرجل إذا کان تعلم السورة ثم نسیها أو ترکها و دخل الجنة أشرفت علیه من فوق فی أحسن صورة فتقول تعرفنی فیقول لا- فتقول أنا سورة کذا و کذا لم تعمل بی و ترکتنی أما و اللّه لو عملت بی لبلغت بک هذه الدرجة و أشارت بیدها إلی فوقها

[۵]

۸۹۸۹- ۵ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۶/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن ابن مسکان عن یعقوب الأحمر قال قلت لأبی عبد اللّه ع جعلت فداک إنه أصابتنی هموم و أشیاء لم یبق شیء من الخیر إلا و قد تفلت منی منه طائفة- حتی القرآن لقد تفلت منی طائفة منه قال ففزع عند ذلک حین ذکرت القرآن ثم قال إن الرجل لینسی السورة من القرآن فتأتیه یوم القیامة- حتی تشرف علیه من درجة من بعض الدرجات فیقول السلام علیک- فیقول و علیک السلام من أنت فتقول أنا سورة کذا و کذا ضیعتنی و ترکتنی أما لو تمسکت بی لبلغت بک هذه الدرجة

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۵

ثم أشار بإصبعه ثم قال علیکم بالقرآن فتعلموه فإن من الناس من یتعلم القرآن لیقال فلان قارئ و منهم من یتعلمه لیطلب به الصوت- لیقال فلان حسن الصوت و لیس فی ذلک خیر و منهم من یتعلمه فیقوم به فی لیله و نهاره و لا یبالی من علم ذلک و من لم یعلمه

[۶]

۸۹۹۰- ۶ الکافی، ۲/ ۶۳۳/ ۲۴/ ۱ علی عن أبیه عن صفوان عن سعید بن عبد اللّه الأعرج قال سألت أبا عبد اللّه ع عن الرجل یقرأ القرآن ثم ینساه ثم یقرأ ثم ینساه أ علیه فیه حرج قال لا

[۷]

اشارة

۸۹۹۱- ۷ الکافی، ۲/ ۶۰۸/ ۵/ ۱ القمی عن الکوفی عن العباس بن عامر عن حجاج الخشاب عن أبی کهمس الهیثم بن عبید قال سألت أبا عبد اللّه ع عن رجل قرأ القرآن ثم نسیه فرددت علیه ثلاثا أ علیه فیه حرج قال لا

بیان

أرید بنفی الحرج عدم ترتب العقاب علیه فلا ینافی الحرمان به عن الدرجة الرفیعة فی الجنة علی أن النسیان قسمان فنسیان لا سبیل معه إلی القراءة إلا بتعلم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۶

جدید و نسیان لا- یقدر معه علی القراءة عن ظهر القلب و إن أمکنه القراءة فی المصحف فیحتمل أن یکون الأخیر مما لا حرج فیه دون الأول إلا أن یترکه صاحب الأخیر فیکون حکمه حکم الأول کما وقع التصریح به فی الأخبار السابقة

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۷

باب ۲۵۷ الدعاء لحفظ القرآن

[۱]

۸۹۹۲- ۱ الکافی، ۲/ ۵۷۷/ ۲/ ۱ علی عن أبیه عن حماد بن عیسی رفعه إلی أمیر المؤمنین ع قال قال رسول اللّٰه ص أعلمک دعاء لا تنسی القرآن قل اللهم ارحمنی بترک معاصیک أبدا ما أبقیتنی و ارحمنی من تکلف ما لا یعنینی و ارزقنی حسن النظر فیما یرضیک عنی و ألزم قلبی حفظ کتابک کما علمتنی و ارزقنی أن أتلوه علی النحو الذی یرضیک عنی اللهم نور بکتابک بصری و اشرح به صدری- و فرج به قلبی و أطلق به لسانی و استعمل به بدنی و قونی علی ذلک- و أعنی علیه إنه لا معین علیه إلا أنت لا إله إلا أنت قال و رواه بعض أصحابنا عن ولید بن صبیح عن حفص الأعور عن أبی عبد اللّٰه ع

[۲]

۸۹۹۳- ۲ الکافی، ۲/ ۵۷۶/ ۱/ ۱ العدة عن البرقی عمن ذکره عن عبد اللّٰه بن سنان عن أبان بن تغلب عن أبی عبد اللّٰه ع قال تقول اللهم إنی أسألک و لم یسأل العباد مثلک أسألک بحق نبیک و رسولک و إبراهیم خلیلک و صفیک و موسی کلیمک و نجیک و عیسی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۸

کلمتک و روحک و أسألک بصحف إبراهیم و توراة موسی و زبور داود و إنجیل عیسی و قرآن محمد ص و بکل وحی أوحیته و قضاء أمضیته و حق قضیته و غنی أغنیته و ضال هدیته و سائل أعطیته و أسألک باسمک الذی وضعته علی اللیل فأظلم- و باسمک الذی وضعته علی النهار فاستنار و باسمک الذی وضعته علی الأرض فاستقرت و دعمت به السماوات فاستقلت و وضعته علی الجبال فرست و باسمک الذی ثبتت به الأرزاق و أسألک باسمک الذی تحیی به الموتی و أسألک بمعاقد العز من عرشک و منتهی الرحمة من کتابک- أسألک أن تصلی علی محمد آل محمد و أن ترزقنی حفظ القرآن و أصناف العلم و أن تثبتها فی قلبی و سمعی و بصری و أن تخالط بها لحمی و دمی و عظامی و مخی و تستعمل بها لیلی و نهاری برحمتک و قدرتک فإنه لا حول و لا قوة إلا بک یا حی یا قیوم

[۳]

۸۹۹۴- ۳ الکافی، ۲/ ۵۷۶/ ۱/ ۱ قال و فی حدیث آخر زیادة و أسألک باسمک الذی دعاک به عبادک الذی استجبت لهم و أنبیاؤک فغفرت لهم و رحمتهم و أسألک بکل اسم أنزلته فی کتبک و باسمک الذی استقر به عرشک و باسمک الواحد الأحد الفرد الوتر المتعال الذی یملأ الأرکان کلها الطاهر الطهر المبارک المقدس الحی القیوم نور السماوات و الأرض- الرحمن الرحیم الکبیر المتعال و کتابک المنزل بالحق و کلماتک التامات- و نورک التام و بعظمتک و أرکانک

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۱۹

[۴]

اشارة

۸۹۹۵- ۴ الکافی، ۲/ ۵۷۷/ ۱/ ۱ و قال فی حدیث آخر قال رسول اللّٰه ص من أراد أن یوعیه اللّٰه القرآن و العلم فلیکتب هذا الدعاء فی إناء نظیف بعسل ماذی ثم یغسله بماء المطر قبل أن یمس الأرض- و یشربه ثلاثة أیام علی الریق فإنه یحفظ ذلک إن شاء اللّٰه

بیان

الماذی الأبیض من العسل

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۲۱

باب ۲۵۸ الدعاء عند قراءة القرآن

[۱]

اشارة

۸۹۹۶- ۱ الکافی، ۲/ ۵۷۳/ ۱/ ۱ قال و کان أبو عبد اللّه ع یدعو عند قراءة کتاب اللّه تعالی اللهم ربنا لک الحمد أنت المتوحد بالقدرة و السلطان المبین و لک الحمد أنت المتعال بالعز و الکبریاء و فوق السماوات و العرش العظیم ربنا و لک الحمد أنت المکتفی بعلمک و المحتاج إلیک کل ذی علم علیم ربنا و لک الحمد یا منزل الآیات و الذکر الحکیم- ربنا و لک الحمد بما علمتنا من الحکمة و القرآن العظیم المبین اللهم أنت علمتناه قبل رغبتنا فی تعلمه و اختصصتنا به قبل رغبتنا بنفعه اللهم فإذا کان ذلک منا منک و فضلا و جودا و لطفا بنا و رحمة لنا و امتنانا علینا من غیر حولنا و لا حیلتنا و لا قوتنا اللهم فهب لنا حسن تلاوته و حفظ آیاته و إیمانا بمتشابهه و عملا بمحکمه و سببا فی تأویله و هدی فی تدبیره و بصیرة بنوره- اللهم و کما أنزلته شفاء لأولیائک و شقاء علی أعدائک و عمی علی أهل معصیتک و نورا لأهل طاعتک اللهم فاجعله لنا حصنا من عذابک و حرزا من غضبک و حاجزا عن معصیتک و عصمة من سخطک و دلیلا علی طاعتک- و نورا یوم نلقاک نستضیء به فی خلقک و نجوز به صراطک و نهتدی به إلی جنتک اللهم إنا نعوذ بک من الشقوة فی حمله و العمی عن علمه و الجور فی

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۲۲

حکمه و الغلو عن قصده و التقصیر دون حقه اللهم احمل عنا ثقله و أوجب لنا أجره و أوزعنا شکره و اجعلنا نعیه [نراعیه] و نحفظه اللهم اجعلنا نتبع حلاله و نجتنب حرامه و نقیم حدوده و نؤدی فرائضه اللهم ارزقنا حلاوة فی تلاوته و نشاطا فی قیامه و وجلا فی ترتیله و قوة فی استعماله فی آناء اللیل و النهار- اللهم و اسقنا من النوم بالیسیر و أیقظنا فی ساعة اللیل من رقاد الراقدین- و أنبهنا عند الأحایین التی یستجاب فیها الدعاء من سنة الوسنانین اللهم اجعل لقلوبنا ذکاء عند عجائبه التی لا تنقضی و لذاذة عند تردیده و عبرة عند ترجیعه و نفعا بینا عند استفهامه اللهم إنا نعوذ بک من تخلفه فی قلوبنا و توسده عند رقادنا و نبذه وراء ظهورنا و نعوذ بک من قساوة قلوبنا لما به وعظتنا اللهم انفعنا بما صرفت فیه من الآیات و ذکرنا بما ضربت فیه من المثلات و کفر عنا بتأویله السیئات و ضاعف لنا به جزاء من [فی] الحسنات و ارفعنا به ثوابا فی الدرجات و لقنا به البشری بعد الممات اللهم اجعله لنا زادا تقوینا به فی الموقف بین یدیک و طریقا واضحا نسلک به إلیک و علما نافعا نشکر به نعماءک و تخشعا صادقا نسبح به أسماءک- اللهم فإنک اتخذت به علینا حجة قطعت به عذرنا و اصطنعت به عندنا نعمة قصر عنها شکرنا اللهم اجعله لنا ولیا یثبتنا من الزلل و دلیلا یهدینا لصالح العمل و عونا و هادیا یقومنا من المیل و عونا یقوینا من الملل حتی یبلغ بنا أفضل الأمل اللهم اجعله لنا شافعا یوم اللقاء و سلاحا یوم الارتقاء و حجیجا یوم القضاء و نورا یوم الظلماء و ریا یوم الظمإ یوم لا

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۲۳

أرض و لا سماء یوم یجزی کل ساع بما سعی اللهم اجعله لنا ریا یوم الظمإ و نورا یوم الجزاء من نار حامیة قلیلة البقیا علی من بها

اصطلی و بحرها تلظی اللهم اجعله لنا برهانا علی رءوس الملإ یوم یجمع فیه أهل الأرض و أهل السماء- اللهم ارزقنا منازل الشهداء و عیش السعداء و مرافقهٔ الأنبیاء إنک سمیع الدعاء

بیان

و نشاطا فی قیامه أی فی القیام بتلاوته أو فی القیام به للصلاهٔ و اسقنا من النوم بالیسیر شبه السهر بالعطش و النوم بالماء فأستعیر له السقی ثم ضمن السقی معنی الإقناع و الإرضاء فعدی بالباء و توسده عند رقادنا أی من أن ننام عنه باللیل غیر متهجدین به بأن یکون متوسدا معنا أو من أن نمتهنه و نطرحه عند منامنا غیر مبجلین له.

قال ابن الأثیر فی نهایته ذکر عنده شریح الحضرمی فقال ذاک رجل لا یتوسد القرآن یحتمل أن یکون مدحا و ذما فالمدح معناه أنه لا ینام اللیل عن القرآن و لم یتهجد به فیکون القرآن متوسدا معه بل هو یداوم علی قراءته و الذم معناه لا یحفظ من القرآن شیئا و لا یدیم قراءته فإذا نام لم یتوسد معه القرآن و أراد بالتوسد النوم و من الأول الحدیث لا توسدوا القرآن و اتلوه حق تلاوته و الحدیث الآخر من قرأ ثلاث آیات فی کل لیلهٔ لم یکن متوسدا للقرآن.

و من الثانی حدیث أبی الدرداء قال له رجل إنی أرید أن أطلب العلم و أخشی أن أضیعه فقال لأن تتوسد العلم خیر من أن تتوسد الجهل و قال فی القاموس قوله فی شریح الحضرمی ذاک رجل لا یتوسد القرآن یحتمل کونه مدحا أی لا یمتهنه و لا یطرح بل یبجله و یعظمه و ذما أی لا یکب علی تلاوته إکباب

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۴

النائم علی وساده و من الأول

قوله ص لا توسدوا القرآن

و من الثانی و ذکر حدیث أبی الدرداء و البقیا اسم من أبقاه و بقاه

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۵

باب ۲۵۹ قراءهٔ القرآن و ثوابها

[۱]

۸۹۹۷- ۱ الکافی، ۲/ ۶۰۹/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن حریز عن أبی عبد اللّه ع قال القرآن عهد اللّه إلی خلقه فقد ینبغی للمرء المسلم أن ینظر فی عهده و أن یقرأ منه فی کل یوم خمسین آیهٔ

[۲]

۸۹۹۸- ۲ التهذیب، ۲/ ۱۳۸/ ۳۰۵/ ۱ محمد بن أحمد عن معاویهٔ بن حکیم عن معمر بن خلاد عن الرضا ع قال سمعته یقول ینبغی للرجل إذا أصبح أن یقرأ بعد التعقیب خمسین آیهٔ

[۳]

۸۹۹۹- ۳ الکافی، ۲/ ۶۰۹/ ۲/ ۱ علی عن أبیه و القاسانی عن الجوهری عن المنقری عن حفص بن غیاث عن الزهری قال سمعت علی بن الحسین ع یقول آیات القرآن خزائن فکلما فتحت خزانة ینبغی لک أن تنظر ما فیها

[۴]

اشارة

۹۰۰۰- ۴ الکافی، ۲/ ۶۳۲/ ۱۹/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن أبان عن میمون

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۶

القداح قال قال لی أبو جعفر ع اقرأ قلت من أی شیء أقرأ- قال من السورة التاسعة قال فجعلت ألتمسها فقال اقرأ من سورة یونس قال فقرأت لِلَّذِینَ أَحْسَنُوا الْحُسْنیٰ وَ زِیٰادَةٌ وَ لٰا یَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَ لٰا ذِلَّةٌ قال حسبک قال قال رسول اللّٰه ص إنی لأعجب کیف لا أشیب إذا قرأت القرآن

بیان

لعله ع عد الأنفال و البراءة واحدة کما هو المشهور من عدهما واحدة من السبع الطول لنزولهما جمیعا فی المغازی و تسمیتهما بالقرینتین و ارتفاع البسملة من البین

[۵]

۹۰۰۱- ۵ الکافی، ۲/ ۶۱۱/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد و سهل و علی عن أبیه جمیعا عن السراد عن عبد اللّٰه بن سنان عن معاذ بن مسلم عن عبد اللّٰه بن سلیمان عن أبی جعفر ع قال من قرأ القرآن قائما فی صلاته- کتب اللّٰه له بکل حرف مائة حسنة و من قرأه فی صلاته جالسا کتب اللّٰه له بکل حرف خمسین حسنة و من قرأه فی غیر صلاة کتب له بکل حرف عشر حسنات قال السراد و قد سمعته من معاذ علی نحو ما رواه ابن سنان

[۶]

۹۰۰۲- ۶ الکافی، ۲/ ۶۱۱/ ۲/ ۱ السراد عن جمیل بن صالح عن الفضیل بن یسار عن أبی عبد اللّٰه ع قال ما یمنع التاجر منکم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۷

المشغول فی سوقه إذا رجع إلی منزله أن لا ینام حتی یقرأ سورة من القرآن فیکتب له مکان کل آیة یقرؤها عشر حسنات و یمحی عنه عشر سیئات

[۷]

اشارة

۹۰۰۳- ۷ الکافی، ۲/ ۶۱۱/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن الحکم أو غیره عن سیف بن عمیرة عن رجل عن جابر عن مسافر عن بشر بن غالب الأسدی عن الحسین بن علی ع قال من قرأ آیة من کتاب اللّه تعالی فی صلاته قائما یکتب له بکل حرف مائة حسنة- فإن قرأها فی غیر صلاة کتب اللّه له بکل حرف عشر حسنات و إن استمع القرآن کتب اللّه له بکل حرف حسنة و إن ختم القرآن لیلا صلت علیه الملائکة حتی یصبح و إن ختمه نهارا صلت علیه الحفظة حتی یمسی و کانت له دعوة مجابة و کان خیرا له مما بین السماء و الأرض- قلت هذا لمن قرأ القرآن فمن لم یقرأه قال یا أخا بنی أسد إن اللّه جواد ماجد کریم إذا قرأ ما معه أعطاه اللّه ذلک

بیان

لعل المراد بختمه لیلا و نهارا فراغه منه فیهما لا ختمه کله فیهما و أما الدعوة المجابة فإنما تترتب علی ختمه کله کما یأتی

[۸]

۹۰۰۴- ۸ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۹/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسن بن علی عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال من قرأ مائة آیة یصلی بها فی لیلة کتب اللّه له بها قنوت لیلة و من قرأ مائتی آیة فی غیر صلاة لم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۸

یحاجه القرآن یوم القیامة و من قرأ خمسمائة آیة فی یوم و لیلة فی صلاة اللیل و النهار کتب اللّه تعالی له فی اللوح المحفوظ قنطارا من حسنات و القنطار ألف و مائتا أوقیة و الأوقیة أعظم من جبل أحد

[۹]

۹۰۰۵- ۹ الکافی، ۲/ ۶۱۲/ ۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد البرقی و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی الحلبی عن محمد بن مروان عن سعد بن طریف عن أبی جعفر ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ عشر آیات فی لیلة لم یکتب من الغافلین و من قرأ خمسین آیة کتب من الذاکرین و من قرأ مائة آیة کتب من القانتین- و من قرأ مائتی آیة کتب من الخاشعین و من قرأ ثلاثمائة آیة کتب من الفائزین و من قرأ خمسمائة آیة کتب من المجتهدین و من قرأ ألف آیة کتب له قنطار من بر القنطار خمسة عشر ألف مثقال من ذهب و المثقال أربعة و عشرون قیراطا أصغرها مثل جبل أحد و أکبرها من السماء إلی الأرض

[۱۰]

۹۰۰۶- ۱۰ الکافی، ۲/ ۶۱۲/ ۶/ ۱ القمیان و محمد عن أحمد جمیعا عن علی بن حدید عن منصور عن محمد بن بشیر عن علی بن الحسین ع قال و قد روی هذا الحدیث عن أبی عبد اللّه ع قال من استمع حرفا من کتاب اللّه من غیر قراءة کتب اللّه تعالی له به حسنة و محا عنه سیئة و رفع له درجة و من قرأ نظرا من غیر صوت کتب اللّه له بکل حرف حسنة و محا عنه سیئة و رفع له درجة و من تعلم منه حرفا ظاهرا- کتب اللّه له عشر حسنات و محا عنه عشر سیئات و رفع له عشر درجات

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۲۹

قال لا أقول بكل آية و لكن بكل حرف باء أو ياء أو شبههما قال و من قرأ حرفا و هو جالس في صلاة كتب اللّه له به خمسين حسنة و محا عنه خمسين سيئة و رفع له خمسين درجة و من قرأ حرفا و هو قائم في صلاته- كتب اللّه له مائة حسنة و محا عنه مائة سيئة و رفع له مائة درجة و من ختمه كانت له دعوة مستجابة مؤخرة أو معجلة قال قلت جعلت فداك ختمه كله قال ختمه كله

[۱۱]

اشارة

۹۰۰۷- ۱۱ الكافي، ۲/ ۶۱۳/ ۷/ ۱ منصور عن أبي عبد اللّه ع قال سمعت أبي يقول قال رسول اللّه ص ختم القرآن إلى حيث تعلم

بيان

يعني ختمه في حقك أن تقرأ كل ما تعلم منه

[۱۲]

۹۰۰۸- ۱۲ الكافي، ۲/ ۶۱۲/ ۴/ ۱ محمد عن محمد بن الحسين عن النضر عن خالد بن ماد القلانسي عن الثمالي عن أبي جعفر ع قال من ختم القرآن بمكة من جمعة إلى جمعة أو أقل من ذلك أو أكثر و ختمه في يوم جمعة كتب له من الأجر و الحسنات من أول جمعة كانت في الدنيا إلى آخر جمعة تكون فيها و إن ختمه في سائر الأيام فكذلك

[۱۳]

اشارة

۹۰۰۹- ۱۳ الفقيه، ۲/ ۲۲۶/ ۲۲۵۶ الحديث مرسلا مقطوعا

الوافي، ج۹، ص: ۱۷۳۰

بيان

في بعض النسخ من ختم القرآن بمكة في جمعة أو أقل يعني في أسبوع و لعله أريد بالأقل و الأكثر ما يقرب منه في القلة و الكثرة و قوله و إن ختمه في سائر الأيام فكذلك يعني كتب اللّه له من الأجر و الحسنات من ذلك اليوم إلى آخر يوم مثله من الأسبوع يكون في الدنيا

الوافي، ج۹، ص: ۱۷۳۱

باب ۲۶۰ قراءة القرآن في المصحف و ثوابها

[۱]

۹۰۱۰- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۳/ ۵/ ۱ العدة عن سهل عن یحیی بن المبارک عن ابن جبلة عن ابن وهب عن إسحاق بن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له جعلت فداک إنی أحفظ القرآن عن ظهر قلبی- فأقرؤه عن ظهر قلبی أفضل أو أنظر فی المصحف قال فقال لی لا بل اقرأه و انظر فی المصحف فهو أفضل أ ما علمت أن النظر فی المصحف عبادة

[۲]

۹۰۱۱- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۳/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن یعقوب بن یزید رفعه إلی أبی عبد اللّه ع قال من قرأ القرآن فی المصحف متع ببصره- و خفف عن والدیه و إن کانا کافرین

[۳]

۹۰۱۲- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۳/ ۴/ ۱ علی بن محمد عن ابن جمهور عن محمد بن عمرو بن مسعدة عن الحسن بن راشد عن جده عن أبی عبد اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۲

ع قال قراءة القرآن فی المصحف تخفف العذاب عن الوالدین و لو کانا کافرین

[۴]

۹۰۱۳- ۴ الکافی، ۳/ ۵۰/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن حماد بن عیسی عن الحسین بن المختار عن أبی بصیر قال سألت أبا عبد اللّه ع عمن قرأ فی المصحف و هو علی غیر وضوء قال لا بأس و لا یمس الکتاب

[۵]

۹۰۱۴- ۵ التهذیب، ۱/ ۱۲۶/ ۳۳/ ۱ المشایخ عن الصفار و إسماعیل بن عبد اللّه عن أحمد عن الحسین عن حماد عن حریز عمن أخبره عن أبی عبد اللّه ع قال کان إسماعیل بن أبی عبد اللّه ع عنده فقال یا بنی اقرأ المصحف فقال إنی لست علی وضوء فقال لا تمس الکتاب و مس الورق و اقرأه

[۶]

اشارة

۹۰۱۵- ۶ التهذیب، ۱/ ۱۲۷/ ۳۵/ ۱ التیملی عن جعفر بن محمد بن حکیم و جعفر بن محمد بن أبی الصباح جمیعا عن إبراهیم بن عبد الحمید عن أبی الحسن ع قال المصحف لا تمسه علی غیر طهر و لا جنبا- و لا تمس خیطه و لا تعلقه إن اللّه یقول لا یَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۳۳

بيان

التعليق و التعلق جعل الشي‌ء معلقا أريد به حمله

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۳۵

باب ۲۶۱ اتخاذ المصحف و كتابته

[۱]

۹۰۱۶- ۱ الكافي، ۲/ ۶۱۳/ ۲/ ۱ أحمد عن علي بن الحسين بن الحسن الضرير عن حماد بن عيسى عن أبي عبد اللّه ع عن أبيه ع قال إنه ليعجبني أن يكون في البيت مصحف يطرد اللّه به الشياطين

[۲]

۹۰۱۷- ۲ الكافي، ۲/ ۶۱۳/ ۳/ ۱ العدة عن سهل عن ابن فضال عمن ذكره عن أبي عبد اللّه ع قال ثلاثة يشكون إلى اللّه العزيز الجبار مسجد خراب لا يصلي فيه أهله و عالم بين جهال و مصحف معلق- قد وقع عليه الغبار لا يقرأ فيه

[۳]

اشارة

۹۰۱۸- ۳ الكافي، ۲/ ۶۲۹/ ۸/ ۱ علي عن أبيه عن صفوان عن ابن مسكان عن محمد الوراق

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۳۶

التهذيب، ۶/ ۳۶۷/ ۱۷۷/ ۱ ابن سماعة عن محمد بن زياد عن الخراز عن محمد الوراق قال عرضت على أبي عبد اللّه ع كتابا فيه قرآن مختم معشر بالذهب و كتبت في آخره سورة بالذهب فأريته إياه فلم يعب منه شيئا إلا كتابة القرآن بالذهب و قال لا يعجبني أن يكتب القرآن إلا بالسواد كما كتب أول مرة

بيان

يأتي خبر آخر في النهي عن تعشير المصاحف بالذهب في باب بيع المصاحف من كتاب المعايش و المكاسب إن شاء اللّه

[۴]

۹۰۱۹- ۴ التهذيب، ۱/ ۱۲۷/ ۳۶/ ۱ سأل علي بن جعفر أخاه موسى ع عن الرجل أ يحل له أن يكتب القرآن في الألواح و الصحيفة و

هو علی غیر وضوء قال لا

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۷

باب ۲۶۲ قراءة القرآن فی البیت و ثوابها

[۱]

۹۰۲۰- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۰/ ۱/ ۱ العدة عن أحمد عن علی بن الحکم عن الفضیل بن عثمان عن لیث بن أبی سلیم رفعه قال قال النبی ص نوروا بیوتکم بتلاوة القرآن و لا تتخذوها قبورا کما فعلت الیهود و النصاری صلوا فی الکنائس و البیع و عطلوا بیوتهم فإن البیت إذا کثر فیه تلاوة القرآن کثر خیره و اتسع أهله و أضاء لأهل السماء کما تضیء نجوم السماء لأهل الدنیا

[۲]

۹۰۲۱- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۰/ ۳/ ۱ محمد عن أحمد و العدة عن سهل جمیعا عن الأشعری عن القداح عن أبی عبد اللّه ع قال قال أمیر المؤمنین ع البیت الذی یقرأ فیه القرآن و یذکر اللّه تعالی فیه تکثر برکته و تحضره الملائکة و تهجره الشیاطین و یضیء لأهل السماء کما یضیء الکوکب لأهل الأرض و إن البیت الذی لا یقرأ فیه القرآن و لا

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۸

یذکر اللّه تعالی فیه تقل برکته و تهجره الملائکة و تحضره الشیاطین

[۳]

۹۰۲۲- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۰/ ۲/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن محمد بن خالد و الحسین جمیعا عن النضر عن یحیی بن عمران الحلبی عن عبد الأعلی مولی آل سام عن أبی عبد اللّه ع قال إن البیت إذا کان فیه المرء المسلم یتلو القرآن یتراءاه أهل السماء کما یتراءی أهل الدنیا الکوکب الدری فی السماء

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۳۹

باب ۲۶۳ ترتیل القرآن بالصوت الحسن و التدبر

[۱]

اشارة

۹۰۲۳- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۴/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن واصل بن سلیمان عن عبد اللّه بن سنان قال سألت أبا عبد اللّه ع عن قول اللّه تعالی وَ رَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیلًا قال قال أمیر المؤمنین ع بینه تبیانا و لا تهذه هذ الشعر و لا تنثره نثر الرمل- و لکن أفزعوا قلوبکم القاسیة و لا یکن هم أحدکم آخر السورة

بیان

فی بعض النسخ تبینه تبیانا و قد ورد عن أمیر المؤمنین ع أیضا فی تفسیر الترتیل أنه حفظ الوقوف و بیان الحروف و الهذ سرعة القراءة أی لا تسرع فیه کما تسرع فی قراءة الشعر و لا تفرق کلماته بحیث لا تکاد تجتمع کذرات الرمل.

و فی حدیث ابن مسعود أ هذا کهذا الشعر و نثرا کنثر الدقل بالنصب علی

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۴۰

المصدر و الاستفهام الإنکاری و الدقل ردی التمر و یابسة و ما لیس له اسم خاص فتراه لیبسه و رداءته لا یجتمع و یکون منثورا و کان المراد به الاقتصاد بین السرعة المفرطة و البطء المفرط

[۲]

۹۰۲۴- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۴/ ۲/ ۱ الثلاثة عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إن القرآن نزل بالحزن فاقرءوه بالحزن

[۳]

۹۰۲۵- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۶/ ۱۳/ ۱ علی عن أبیه عن السراد عن علی عن أبی بصیر قال قلت لأبی جعفر ع إذا قرأت القرآن فرفعت به صوتی جاءنی الشیطان فقال إنما ترائی بهذا أهلک و الناس قال یا أبا محمد اقرأ قراءة بین القراءتین تسمع أهلک و رجع بالقرآن صوتک فإن اللّه تعالی یحب الصوت الحسن یرجع به ترجیعا

[۴]

۹۰۲۶- ۴ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۸/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن یونس عن ابن مسکان عن أبی بصیر عن أبی عبد اللّه ع قال قال النبی ص إن من أجمل الجمال الشعر الحسن للمرء و نعم النعمة الصوت الحسن

[۵]

۹۰۲۷- ۵ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۹/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن عبد اللّه بن القاسم عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال قال النبی ص لکل شی‌ء حلیة و حلیة القرآن ۱۷۴۱

الوافی، ج‌۹، ص: ۱۷۴۱

الصوت الحسن

[۶]

۹۰۲۸- ۶ الکافی، ۲/ ۶۱۵/ ۷/ ۱ بهذا الإسناد عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص لم یعط أمتی أقل من ثلاث الجمال و الصوت الحسن و الحفظ

[۷]

۹۰۲۹- ۷ الكافى، ۲/ ۶۱۵/ ۶/ ۱ بهذا الإسناد عن أبى عبد اللّه ع قال إن اللّه تعالى أوحى إلى موسى بن عمران إذا وقفت بين يدى فقف موقف الذليل الفقير و إذا قرأت التوراة فأسمعنيها بصوت حزين

[۸]

۹۰۳۰- ۸ الكافى، ۲/ ۶۱۶/ ۱۰/ ۱ العدة عن سهل عن موسى بن عمر الصيقل عن محمد بن عيسى عن السكونى عن على الميثمى عن رجل عن أبى عبد اللّه ع قال ما بعث اللّه نبيا إلا حسن الصوت

[۹]

۹۰۳۱- ۹ الكافى، ۲/ ۶۱۶/ ۱۱/ ۱ سهل عن الحجال عن على بن عقبة عن رجل عن أبى عبد اللّه ع قال كان على بن الحسين ع أحسن الناس صوتا بالقرآن و كان السقاءون يمرون فيقفون ببابه يستمعون قراءته و كان أبو جعفر ع أحسن الناس صوتا

[۱۰]

۹۰۳۲- ۱۰ الكافى، ۲/ ۶۱۵/ ۴/ ۱ العدة عن سهل عن ابن شمون عن على بن محمد النوفلى عن أبى الحسن ع قال ذكرت الصوت عنده فقال إن على بن الحسين ع كان يقرأ [القرآن] فربما مر به المار فصعق من حسن صوته و إن الإمام لو أظهر من ذلك شيئا لما

الوافى، ج۹، ص: ۱۷۴۲

احتمله الناس من حسنه قلت و لم يكن رسول اللّه ص يصلى بالناس و يرفع صوته بالقرآن فقال إن رسول اللّه ص كان يحمل الناس من خلقه ما يطيقون

[۱۱]

اشارة

۹۰۳۳- ۱۱ الكافى، ۲/ ۶۱۵/ ۵/ ۱ الثلاثة عن سليم الفراء عمن أخبره عن أبى عبد اللّه ع قال أعربوا القرآن فإنه عربى

بيان

يعنى أفصحوا به و هذبوه عن اللحن

[۱۲]

اشارة

۹۰۳۴- ۱۲ الکافی، ۲/ ۶۱۴/ ۳/ ۱ علی بن محمد عن إبراهیم الأحمر عن عبد اللّه بن حماد عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص اقرءوا القرآن بألحان العرب و أصواتها و إیاکم و لحون أهل الفسق و أهل الکبائر فإنه سیجیء بعدی أقوام یرجعون القرآن ترجیع الغناء و النوح و الرهبانیة لا یجوز تراقیهم قلوبهم مقلوبة و قلوب من یعجبه شأنهم

بیان

هذا الحدیث روته العامة أیضا عن حذیفة بن الیمان عن رسول اللّه ص علی اختلاف فی بعض ألفاظه فإنهم أوردوا بدل أهل الکبائر أهل الکتابین و مکان مقلوبة مفتونة قال ابن الأثیر بعد نقل هذا الحدیث إلی قوله و أهل الکتابین اللحون و الألحان جمع لحن و هو التطریب و ترجیع الصوت و تحسین القراءة و الشعر و الغناء و یشبه أن یکون أراد هذا الذی یفعله قراء الزمان

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۳

من اللحون التی یقرءون بها النظائر فی المحافل فإن الیهود و النصاری یقرءون کتبهم نحوا من ذلک انتهی کلامه و لعله کان نحوا من التغنی مذموما فی شرعنا.

و یأتی بقیة الکلام فی الغناء فی باب کسب المغنیة من کتاب المعایش إن شاء اللّه

[۱۳]

۹۰۳۵- ۱۳ الکافی، ۲/ ۶۱۶/ ۱/ ۱ العدة عن سهل عن یعقوب بن إسحاق الضبی عن أبی عمران الأرمنی الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۱/ ۱ القمی عن محمد [علی] بن حسان عن أبی عمران عن عبد اللّه بن الحکم عن جابر عن أبی جعفر ع قال قلت إن قوما إذا ذکروا شیئا من القرآن أو حدثوا به صعق أحدهم حتی تری أن أحدهم لو قطعت یداه أو رجلاه لم یشعر بذلک فقال سبحان اللّه ذلک من الشیطان ما بهذا نعتوا إنما هو اللین و الرقة و الدمعة و الوجل

[۱۴]

۹۰۳۶- ۱۴ الکافی، ۲/ ۶۳۱/ ۱۵/ ۱ العدة عن سهل عن علی بن الحکم عن ابن جندب عن سفیان بن السمط قال سألت أبا عبد اللّه ع عن ترتیل القرآن قال اقرءوا کما علمتم

[۱۵]

۹۰۳۷- ۱۵ الکافی، ۳/ ۳۰۱/ ۱/ ۱ محمد عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۴

التهذیب، ۲/ ۲۸۶/۳/ ۱ أحمد عن عثمان عن سماعة قال قال أبو عبد اللّه ع ینبغی لمن قرأ القرآن إذا مر بآیة من القرآن فیها مسألة أو تخویف أن یسأل اللّه عند ذلک خیر ما یرجو و یسأله العافیة من النار و من العذاب

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۵

باب ۲۶۴ زمان ختم القرآن

[۱]

۹۰۳۸- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۱/ ۱ علی عن أبیه عن حماد عن الحسین بن المختار عن محمد بن عبد اللّٰه قال قلت لأبی عبد اللّٰه ع اقرأ القرآن فی لیلة قال لا یعجبنی أن یقرأ فی أقل من شهر

[۲]

اشارة

۹۰۳۹- ۲ الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن بعض أصحابه عن علی بن أبی حمزة قال دخلت علی أبی عبد اللّٰه ع فقال له أبو بصیر جعلت فداک اقرأ القرآن فی شهر رمضان فی لیلة فقال لا قال ففی لیلتین قال لا قال ففی ثلاث قال ها و أشار بیده ثم قال یا با محمد إن لرمضان حقا و حرمة و لا یشبهه شیء من الشهور و کان أصحاب محمد ص یقرأ أحدهم القرآن فی شهر أو أقل إن القرآن لا یقرأ هذرمة و لکن یرتل ترتیلا و إذا مررت بآیة فیها ذکر الجنة فقف عندها و اسأل اللّٰه تعالی الجنة و إذا مررت بآیة فیها ذکر النار- فقف عندها و تعوذ بالله من النار

بیان

ها کلمة إجابة یعنی بها نعم ثم علل جواز الختم فی الثلاث فی شهر

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۶

رمضان بحق الشهر و حرمته و اختصاصه من بین الشهور و الهذرمة السرعة فی القراءة

[۳]

۹۰۴۰- ۳ الکافی، ۲/ ۶۱۸/ ۵/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن علی بن أبی حمزة قال سأل أبو بصیر أبا عبد اللّٰه ع و أنا حاضر- فقال له جعلت فداک أ أقرأ القرآن فی لیلة فقال لا فقال فی لیلتین فقال لا حتی بلغ ست لیال فأشار بیده فقال ها ثم قال أبو عبد اللّٰه ع یا با محمد إن من کان قبلکم من أصحاب محمد ص کان یقرأ القرآن فی شهر أو أقل إن القرآن لا یقرأ هذرمة و لکن یرتل ترتیلا إذا مررت بآیة فیها ذکر النار وقفت عندها فتعوذت بالله من النار- فقال أبو بصیر اقرأ القرآن فی رمضان فی لیلة فقال لا فقال فی لیلتین فقال لا فقال فی ثلاث فقال ها و أومأ بیده فقال نعم شهر رمضان لا یشبهه شیء من الشهور له حق و حرمة أکثر من الصلاة ما استطعت

[۴]

اشارة

۹۰۴۱- ۴ الکافی، ۲/ ۶۱۸/ ۴/ ۱ العدة عن البرقی عن یحیی بن إبراهیم بن أبی البلاد عن أبیه عن علی بن المغیرة عن أبی الحسن ع

قال قلت له إن أبی سأل جدک عن ختم القرآن فی کل لیلة فقال له جدک فی کل لیلة فقال له فی شهر رمضان فقال له جدک فی شهر رمضان فقال له أبی نعم ما استطعت و کان أبی یختمه أربعین ختمة فی شهر رمضان ثم ختمته بعد أبی فربما زدت و ربما نقصت علی قدر فراغی و شغلی و نشاطی و کسلی فإذا کان فی یوم الفطر جعلت لرسول اللّه

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۷

ص ختمة و لعلی ع أخری و لفاطمة ع أخری ثم للأئمة ع حتی انتهیت إلیک فصیرت لک واحدة منذ صرت فی هذه الحال فأی شیء لی بذلک قال لک بذلک أن تکون معهم یوم القیامة قلت اللّه أکبر فلی بذلک قال نعم ثلاث مرات

بیان

لعله أشار بقوله ما استطعت إلی ما یفوته فی بعض اللیالی من الختم التام و سکوته ع عن الجواب تقریر له و رخصة أو کان غرضه من السؤال الإعلام خاصة و یحتمل أن یکون قد سقط من الکلام شیء یدل علی الجواب.

و أما قول الراوی جعلت لرسول اللّه ص ختمة و لعلی ع أخری یعنی من تلک الختمات الواقعة فی شهر رمضان منذ صرت فی هذه الحال یعنی منذ أخذت فی ختم القرآن فی شهر رمضان بهذا المنوال منذ عرفتکم و دخلت فی شیعتکم

[۵]

۹۰۴۲- ۵ الکافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۰/ ۱ القمی عن محمد بن سالم عن أحمد بن النضر عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبی جعفر ع قال لکل شیء ربیع و ربیع القرآن شهر رمضان

[۶]

۹۰۴۳- ۶ الکافی، ۲/ ۶۱۷/ ۳/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن علی بن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۸

النعمان عن یعقوب بن شعیب عن الحسین بن خالد عن أبی عبد اللّه ع قال قلت له فی کم أقرأ القرآن فقال اقرأه أخماسا اقرأه أسباعا أما إن عندی مصحفا مجزی أربعة عشر جزء

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۴۹

باب ۲۶۵ سجدات القرآن و ذکرها

[۱]

۹۰۴۴- ۱ الکافی، ۳/ ۳۱۷/ ۱/ ۱ جماعة عن ابن عیسی عن التهذیب، ۲/ ۲۹۱/ ۲۶/ ۱ الحسین عن النضر عن عبد اللّه بن سنان عن أبی عبد اللّه ع قال إذا قرأت شیئا من العزائم التی یسجد فیها فلا تکبر قبل سجودک و لکن تکبر حین ترفع رأسک- و العزائم أربع حم السجدة و تنزیل و النجم و اقرأ باسم ربک

[۲]

۹۰۴۵- ۲ الکافی، ۳/ ۳۱۸/ ۲/ ۱ محمد عن أحمد عن التهذیب، ۲/ ۲۹۱/ ۲۷/ ۱ الحسین عن القاسم بن محمد عن علی عن أبی بصیر قال قال إذا قرئ شیء من العزائم الأربع فسمعتها فاسجد و إن کنت علی غیر وضوء و إن کنت جنبا- و إن کانت المرأة لا تصلی و سائر القرآن أنت فیه بالخیار إن شئت سجدت و إن شئت لم تسجد

[۳]

۹۰۴۶- ۳ الکافی، ۳/ ۳۱۸/ ۳/ ۱ التهذیب، ۲/ ۲۹۱/ ۲۵/ ۱ علی عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۰

العبیدی عن یونس عن عبد اللّه بن سنان قال سألت أبا عبد اللّه ع عن رجل سمع السجدة تقرأ قال لا تسجد إلا أن تکون منصتا لقراءته مستمعا لها أو تصلی بصلاته فإما أن یکون یصلی فی ناحیة و أنت تصلی فی ناحیة أخری فلا تسجد لما [إذا] سمعت

[۴]

۹۰۴۷- ۴ التهذیب، ۲/ ۲۹۲/ ۳۱/ ۱ الحسین عن الحسن عن زرعة عن سماعة قال قال أبو عبد اللّه ع إذا قرأت السجدة فاسجد و لا تکبر حتی ترفع رأسک

[۵]

۹۰۴۸- ۵ التهذیب، ۲/ ۲۹۳/ ۳۳/ ۱ سعد عن الفطحیة عن أبی عبد اللّه ع فی الرجل یسمع السجدة فی الساعة التی لا تستقیم الصلاة فیها قبل غروب الشمس و بعد صلاة الفجر فقال لا یسجد

[۶]

۹۰۴۹- ۶ التهذیب، ۲/ ۲۹۳/ ۳۵/ ۱ أحمد عن السراد عن العلاء عن محمد عن أبی جعفر ع قال سألته عن الرجل یعلم السورة من العزائم فتعاد علیه مرارا فی المقعد الواحد قال علیه أن یسجد کلما سمعها و علی الذی یعلمه أن یسجد

[۷]

اشارة

۹۰۵۰- ۷ الکافی، ۳/ ۳۲۸/ ۲۳/ ۱ محمد عن أحمد عن السراد عن ابن رئاب عن الحذاء عن أبی عبد اللّه ع قال إذا قرأ أحدکم السجدة من العزائم فلیقل فی سجوده سجدت لک یا رب تعبدا و رقا- لا مستکبرا عن عبادتک و لا مستنکفا و لا متعظما بل أنا عبد ذلیل خائف مستجیر

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۱

بیان

قال فی الفقیه و یستحب أن یسجد الإنسان فی کل سورة فیها سجدة إلا أن الواجب فی هذه العزائم الأربع قال و من قرأ شیئا من هذه العزائم الأربع فلیسجد فلیقل إلهی آمنا بما کفروا و عرفنا منک ما أنکروا و أجبناک إلی ما دعوا إلهی فالعفو العفو ثم یرفع رأسه و یکبر

[۸]

اشارة

۹۰۵۱- ۸ الفقیه، ۱/ ۳۰۶/ ۹۲۲ و قد روی أنه یقول فی سجدة العزائم لا إله إلا اللّه حقا حقا لا إله إلا اللّه إیمانا و تصدیقا لا إله إلا اللّه عبودیة و رقا سجدت لک یا رب تعبدا و رقا لا مستنکفا و لا مستکبرا- بل أنا عبد ذلیل خائف مستجیر ثم یرفع رأسه ثم یکبر

بیان

قد مضت أخبار أخر تناسب هذا الباب فی باب أحکام الحائض من کتاب الطهارة و فی باب قراءة العزائم من هذا الکتاب.

و فی تفسیر العیاشی عن حماد بن عثمان عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن رجل یقرأ السجدة و هو علی ظهر دابته قال تسجد حیث توجهت- فإن رسول اللّه ص کان یصلی علی ناقته النافلة و هو مستقبل المدینة یقول فَأَیْنَما تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّهِ

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۳

باب ۲۶۶ فضائل بعض سور القرآن

[۱]

۹۰۵۲- ۱ الکافی، ۲/ ۶۱۹/ ۱/ ۲ محمد عن ابن عیسی عن بدر عن محمد بن مروان عن أبی جعفر ع قال من قرأ قل هو اللّه أحد مرة بورک علیه و من قرأها مرتین بورک علیه و علی أهله و من قرأها ثلاث مرات بورک علیه و علی أهله و علی جیرانه و من قرأها اثنتی عشرة مرة بنی اللّه له اثنی عشر قصرا فی الجنة فیقول الحفظة اذهبوا بنا إلی قصور أخینا فلان فننظر إلیها و من قرأها مائة مرة غفرت له ذنوب خمسة و عشرین سنة- ما خلا الدماء و الأموال و من قرأها أربع مائة مرة کان له أجر أربعمائة شهید کلهم قد عقر جواده و أریق دمه و من قرأها ألف مرة فی یوم أو لیلة- لم یمت حتی یری مقعده من الجنة أو یری له

[۲]

۹۰۵۳- ۲ الکافی، ۲/ ۶۲۲/ ۱۳/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع أن النبی ص صلی علی سعد بن معاذ فقال لقد وافی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۴

من الملائکة سبعون ألفا و فیهم جبرئیل یصلون علیه فقلت له یا جبرئیل بما یستحق صلاتکم علیه فقال بقراءته قل هو اللّه أحد قائما و

قاعدا- و راکبا و ماشیا و ذاهبا و جائیا

[۳]

اشارة

۹۰۵۴- ۳ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۷/ ۱ القمیان عن صفوان عن یعقوب بن شعیب عن أبی عبد اللّه ع قال کان أبی ع یقول قل هو اللّه أحد ثلث القرآن و قل یا أیها الکافرون ربع القرآن

بیان

أما الوجه فی کون قل هو اللّه أحد ثلث القرآن فقد مضی فی باب ما یقرأ فی النوافل و أما کون قل یا أیها الکافرون ربع القرآن فلعل الوجه فیه أن مقاصد القرآن ترجع إلی معرفة ما یجب اعتقاده نفیا أو إثباتا و ما یجب العمل به فعلا أو ترکا و هذه السورة یشتمل علی المقصد الأول خاصة فهی بمنزلة الربع

[۴]

اشارة

۹۰۵۵- ۴ الکافی، ۲/ ۶۲۴/ ۲۰/ ۱ العدة عن سهل عن إدریس الحارثی عن محمد بن سنان عن المفضل بن عمر قال قال أبو عبد اللّه ع یا مفضل احتجز من الناس کلهم ببسم اللّه الرحمن الرحیم و بقل هو اللّه أحد اقرأها عن یمینک و عن شمالک و من بین یدیک و من خلفک و من فوقک و من تحتک و إذا دخلت علی سلطان جائر فاقرأها حین تنظر إلیه ثلاث مرات و اعقد بیدک الیسری ثم لا تفارقها حتی تخرج من عنده

بیان

الاحتجاز الامتناع و اعقد بیدک الیسری أی عدد المرات ثم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۵

لا تفارقها یعنی دم علی قراءتها و سیأتی خبر آخر فی الامتناع بها فی الباب الآتی و قد مضت أخبار أخر فی فضل هذه السورة و غیرها من السور فی باب ما یقرأ بعد الفاتحة فی الصلاة و فی باب التعقیب و فی باب ما یقال عند المنام

[۵]

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

الوافی؛ ج۹، ص: ۱۷۵۵

۹۰۵۶- ۵ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۵/ ۱ محمد عن ابن عیسی عن ابن بزیع عن عبد اللّه بن الفضل النوفلی رفعه قال ما قرأت الحمد علی وجع سبعین مرة إلا سکن

[۶]

۹۰۵۷- ۶ الکافی، ۲/ ۶۲۶/ ۲۲/ ۱ محمد عن أحمد عن محمد بن سنان عن سلمة بن محرز قال سمعت أبا جعفر ع یقول من لم تبرئه الحمد لم یبرأه شیء

[۷]

۹۰۵۸- ۷ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۶/ ۱ الثلاثة عن ابن عمار عن أبی عبد اللّه ع قال لو قرأت الحمد علی میت سبعین مرة ثم ردت فیه الروح ما کان ذلک عجبا

[۸]

اشارة

۹۰۵۹- ۸ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۶/ ۱ محمد عن أحمد عن السراد عن سیف بن عمیرة عن رجل عن أبی جعفر ع قال من قرأ إنا أنزلناه فی لیلة القدر یجهر بها صوته کان کالشاهر سیفه فی سبیل اللّه و من قرأها سرا کان کالمتشحط بدمه فی سبیل اللّه و من قرأها عشر مرات غفرت له علی نحو ألف ذنب من ذنوبه

بیان

التشحط بالمعجمة ثم المهملتین الاضطراب فی الدم

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۶

[۹]

اشارة

۹۰۶۰- ۹ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۹/ ۱ الحسین بن محمد عن أحمد بن إسحاق و علی عن أبیه جمیعا عن الأزدی عن رجل عن أبی عبد

اللّه ع فی العوذة قال تأخذ قلة جدیدة فتجعل فیها ماء ثم تقرأ علیها إنا أنزلناه فی لیلة القدر ثلاثین مرة ثم تعلق و تشرب منها و تتوضأ منها و یزاد فیها ماء إن شاء اللّه

بیان

القلة بالضم الکوز

[۱۰]

اشارة

۹۰۶۱- ۱۰ الکافی، ۲/ ۶۲۰/ ۳/ ۱ القمی عن محمد بن حسان عن إسماعیل بن مهران عن ابن أبی حمزة عن محمد بن سکین عن عمرو بن شمر عن جابر قال سمعت أبا جعفر ع یقول من قرأ بالمسبحات کلها قبل أن ینام لم یمت حتی یدرک القائم و إن مات کان فی جوار النبی ص

بیان

المسبحات من السور ما افتتح بسبح أو یسبح

[۱۱]

۹۰۶۲- ۱۱ الکافی، ۲/ ۶۲۲/ ۱۲/ ۱ بهذا الإسناد عن ابن أبی حمزة رفعه قال قال أبو عبد اللّه ع إن سورة الأنعام نزلت جملة شیعها سبعون ألف ملک حتی أنزلت علی محمد ص فعظموها و بجلوها فإن اسم اللّه تعالی فیها فی سبعین موضعا و لو یعلم الناس

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۷

ما فی قراءتها ما ترکوها

[۱۲]

۹۰۶۳- ۱۲ الکافی، ۲/ ۶۲۶/ ۲۴/ ۱ علی عن أبیه عن علی بن معبد عن أبیه عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع أنه قال لا تملوا من قراءة إذا زلزلت الأرض زلزالها فإنه من کان قراءته بها فی نوافله لم یصبه اللّه تعالی بزلزلة أبدا و لم یمت بها و لا بصاعقة و لا بآفة من آفات الدنیا حتی یموت و إذا مات نزل علیه ملک کریم من عند ربه فیقعد عند رأسه- فیقول یا ملک الموت ارفق بولی اللّه فإنه کان کثیرا ما یذکرنی و یذکر تلاوة هذه السورة و تقول له السورة مثل ذلک فیقول ملک الموت قد أمرنی ربی أن أسمع له و أطیع و لا أخرج روحه حتی یأمرنی بذلک فإذا أمرنی أخرجت روحه و لا یزال ملک الموت عنده حتی یأمره بقبض روحه إذا کشف له الغطاء فیری منازله فی الجنة فیخرج روحه فی ألین ما یکون من العلاج ثم یشیع روحه إلی الجنة سبعون ألف ملک یبتدرون بها إلی الجنة

[۱۳]

اشارة

۹۰۶۴- ۱۳ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۷/ ۱ محمد عن أحمد عن بکر بن صالح عن الجعفری عن أبی الحسن ع قال سمعته یقول ما من أحد فی حد الصبی یتعهد فی کل لیلة قراءة قل أعوذ برب الفلق و قل أعوذ برب الناس کل واحدة ثلاث مرات و قل هو اللّه أحد مائة مرة فإن لم یقدر فخمسین إلا صرف اللّه تعالی عنه کل لمم أو عرض من أعراض الصبیان- و العطاش و فساد المعدة و بدرة الدم أبدا ما تعوهد بهذا حتی یبلغه الشیب

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۸

فإن تعهد نفسه بذلک أو تعوهد کان محفوظا إلی یوم یقبض اللّه تعالی نفسه

بیان

أرید بتعهد القراءة تفقدها و إحداث العهد بها و مراعاتها و لمة الجن مسه و العرض بالتحریک ما یعرض الإنسان من مرض و نحوه. و العطاش بالضم داء لا یروی صاحبه ما تعوهد بهذا ما روعیت قراءتها له سواء قرأها بنفسه أو قرأها له غیره کما صرح به

[۱۴]

۹۰۶۵- ۱۴ الکافی، ۲/ ۶۳۳/ ۲۶/ ۱ العدة عن سهل و محمد عن ابن عیسی جمیعا عن السراد عن جمیل عن سدیر عن أبی جعفر ع قال سورة الملک هی المانعة تمنع من عذاب القبر و هی مکتوبة فی التوراة سورة الملک من قرأها فی لیلة فقد أکثر و أطاب و لم یکتب من الغافلین و إنی لأرکع بها بعد عشاء الآخرة و أنا جالس و إن والدی ع کان یقرؤها فی یومه و لیلته و من قرأها إذا دخل علیه فی قبره ناکر و نکیر من قبل رجلیه قالت رجلاه لهما لیس لکما إلی ما قبلی سبیل قد کان هذا العبد یقوم علی فیقرأ سورة الملک فی کل یوم و لیلة و إذا أتیاه من قبل جوفه قال لهما- لیس لکما إلی ما قبلی سبیل قد کان هذا العبد أوعانی سورة الملک و إذا أتیاه من قبل لسانه قال لهما لیس لکما إلی ما قبلی سبیل قد کان هذا العبد- یقرأ بی فی کل یوم و لیلة سورة الملک

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۵۹

باب ۲۶۷ فضائل بعض آیات القرآن

[۱]

۹۰۶۶-۱ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۵/ ۱ حمید عن الخشاب عن ابن بقاح عن معاذ عن عمرو بن جمیع رفعه إلی علی بن الحسین ع قال قال رسول اللّه ص من قرأ أربع آیات من أول البقرة و آیة الکرسی و آیتین بعدها و ثلاث آیات من آخرها لم یر فی نفسه و ماله شیئا یکرهه و لا یقربه الشیطان و لا ینسی القرآن

[۲]

اشارة

۹۰۶۷- ۲ الکافی، ۲/ ۶۲۱/ ۸/ ۱ العدة عن أحمد عن الحسن بن علی عن الحسن بن الجهم عن إبراهیم بن مهزم عن رجل سمع أبا الحسن ع یقول من قرأ آیة الکرسی عند منامه لم یخف الفالج إن شاء اللّه و من قرأها دبر کل صلاة لم یضره ذو حمة و قال من قدم قل هو اللّه أحد بینه و بین جبار منعه اللّه تعالی منه یقرؤها من بین یدیه و من خلفه و عن یمینه و عن شماله فإذا فعل ذلک رزقه اللّه تعالی خیره و منعه شره و قال إذا خفت أمرا فاقرأ مائة آیة من القرآن من حیث شئت ثم قل اللهم اکشف عنی البلاء ثلاث مرات

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۰

بیان

الحمة بضم المهملة السم أو الإبرة یضرب بها الزنبور و الحیة و نحو ذلک یلدغ بها

[۳]

۹۰۶۸- ۳ التهذیب، ۶/ ۱۷۰/ ۷/ ۱ الصفار عن الحسن بن علی بن عبد الملک الزیات عن رجل عن کرام عن أبی عبد اللّه ع قال أربع لأربع فواحدة للقتل و الهزیمة حَسْبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ إن اللّه یقول الَّذِینَ قالَ لَهُمُ النّاسُ إِنَّ النّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَکُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزادَهُمْ إِیماناً وَ قالُوا حَسْبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّهِ وَ فَضْلٍ لَمْ یَمْسَسْهُمْ سُوءٌ و أخری للمکر و السوء وَ أُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللّهِ و فوضت أمری إلی اللّه قال اللّه تعالی فَوَقاهُ اللّهُ سَیِّئاتِ ما مَکَرُوا وَ حاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذابِ و الثالثة للحرق و الغرق ما شاءَ اللّهُ لا قُوَّةَ إِلّا بِاللّهِ و ذلک أنه یقول- وَ لَوْ لا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَکَ قُلْتَ ما شاءَ اللّهُ لا قُوَّةَ إِلّا بِاللّهِ و الرابعة للغم و الهم لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ قال اللّه سبحانه فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَ نَجَّیْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَ کَذلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ

[۴]

۹۰۶۹- ۴ الفقیه، ۴/ ۳۹۲/ ۵۸۳۵ ابن أبی عمیر عن أبان و هشام بن سالم و محمد بن حمران عن الصادق ع قال عجبت لمن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۱

فزع من أربع کیف لا- یفزع إلی أربع عجبت لمن خاف کیف لا یفزع إلی قوله تعالی حَسْبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکِیلُ فإنی سمعت اللّه عز و جل یقول بعقبها- فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّهِ وَ فَضْلٍ لَمْ یَمْسَسْهُمْ سُوءٌ و عجبت لمن اغتم کیف لا- یفزع إلی قوله تعالی لا إِلهَ إِلّا أَنْتَ سُبْحانَکَ إِنِّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمِینَ فإنی سمعت اللّه تعالی یقول بعقبها فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَ نَجَّیْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَ کَذلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنِینَ و عجبت لمن مکر به کیف لا یفزع إلی قوله تعالی وَ أُفَوِّضُ أَمْرِی إِلَی اللّهِ إِنَّ اللّهَ بَصِیرٌ بِالْعِبادِ فإنی سمعت اللّه یقول بعقبها فَوَقاهُ اللّهُ سَیِّئاتِ ما مَکَرُوا و عجبت لمن أراد الدنیا و زینتها کیف لا یفزع إلی قوله تعالی ما شاءَ اللّهُ لا قُوَّةَ إِلّا بِاللّهِ فإنی سمعت اللّه یقول بعقبها إِنْ تَرَنِ أَنَا أَقَلَّ مِنْکَ مالًا وَ وَلَداً فَعَسی رَبِّی أَنْ یُؤْتِیَنِ خَیْراً مِنْ جَنَّتِکَ وَ یُرْسِلَ عَلَیْها حُسْباناً مِنَ السَّماءِ و عسی موجبة

[۵]

اشارة

۹۰۷۰- ۵ الکافی، ۲/ ۶۲۴/ ۲۱/ ۱ محمد عن عبد اللّه بن جعفر عن السیاری محمد بن بکر عن أبی الجارود عن الأصبغ بن نباتة عن أمیر المؤمنین ع أنه قال و الذی بعث محمدا ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۲

بالحق نبیا و أکرم أهل بیته ما من شیء یطلبونه من حرز من حرق أو غرق أو شرق أو إفلات دابة من صاحبها أو ضالة أو آبق إلا و هو فی القرآن فمن أراد ذلک فلیسألنی عنه قال فقام إلیه رجل فقال یا أمیر المؤمنین أخبرنی عما یؤمن من الحرق و الغرق فقال اقرأ هذه الآیة اللّهُ الَّذِی نَزَّلَ الْکِتابَ وَ هُوَ یَتَوَلَّی الصّالِحِینَ- وَ ما قَدَرُوا اللّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إلی قوله وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ فمن قرأها فقد أمن الحرق و الغرق فقال فقرأها رجل و اضطرمت النار فی بیوت جیرانه و بیته وسطها فلم یصبه شیء- ثم قام إلیه آخر فقال یا أمیر المؤمنین إن دابتی استصعبت علی و أنا منها علی وجل فقال اقرأ فی أذنها الیمنی وَ لَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِی السَّماواتِ وَ الْأَرْضِ طَوْعاً وَ کَرْهاً وَ إِلَیْهِ یُرْجَعُونَ فقرأها فذلت له دابته- و قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین إن أرضی أرض مسبعة و إن السباع تغشی منزلی و لا تجوز حتی تأخذ فریستها فقال اقرأ لَقَدْ جاءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِکُمْ عَزِیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَرِیصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنِینَ رَؤُفٌ رَحِیمٌ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللّهُ لا إِلهَ إِلّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ- فقرأها الرجل فاجتنبه السباع- ثم قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین إن فی بطنی ماء أصفر فهل من شفاء فقال نعم بلا درهم و لا دینار و لکن تکتب علی بطنک آیة الکرسی و تغسلها و تشربها و تجعلها ذخیرة فی بطنک فتبرأ بإذن اللّه تعالی ففعل الرجل فبرأ بإذن اللّه تعالی ثم قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۳

أخبرنی عن الضالة فقال اقرأ یس فی رکعتین و قل یا هادی الضالة رد علی ضالتی ففعل فرد اللّه علیه ضالته- ثم قام إلیه رجل آخر فقال یا أمیر المؤمنین أخبرنی عن الآبق فقال اقرأ أَوْ کَظُلُماتٍ فِی بَحْرٍ لُجِّیٍّ إلی قوله وَ مَنْ لَمْ یَجْعَلِ اللّهُ لَهُ نُوراً فَما لَهُ مِنْ نُورٍ- فقالها الرجل فرجع إلیه الآبق- ثم قام إلیه آخر فقال أخبرنی یا أمیر المؤمنین عن السرقة فإنه لا یزال قد یسرق لی الشیء بعد الشیء لیلا فقال اقرأ إذا أویت إلی فراشک قُلِ ادْعُوا اللّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمنَ إلی قوله وَ کَبِّرْهُ تَکْبِیراً- ثم قال أمیر المؤمنین ع من بات بأرض قفر فقرأ هذه الآیة إِنَّ رَبَّکُمُ اللّهُ الَّذِی خَلَقَ السَّماواتِ وَ الْأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَیّامٍ ثُمَّ اسْتَوی عَلَی الْعَرْشِ إلی قوله تَبارَکَ اللّهُ رَبُّ الْعالَمِینَ حرسته الملائکة و تباعدت عنه الشیاطین- قال فمضی الرجل فإذا هو بقریة خراب فبات فیها و لم یقرأ هذه الآیة- فتغشاه الشیطان فإذا آخذ بلحیته فقال له صاحبه أنظره فاستیقظ الرجل فقرأ الآیة فقال الشیطان لصاحبه أرغم اللّه أنفک احرسه الآن حتی یصبح فلما أصبح الرجل رجع إلی أمیر المؤمنین ع فأخبره فقال له رأیت فی کلامک الشفاء و الصدق و مضی بعد طلوع الشمس فإذا هو بأثر شعر الشیطان منجرا مجتمعا فی الأرض

بیان

منجرا کأنه بالجیم و الراء من الانجرار المطاوع للجر و لعل الوجه فیه أن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۴

الصور المهیبة المنکرة إذا تراءت من الغیب تکون ذوات شعور کثیرة طویلة و ذلک لأن الشعر أدخل فی النکرة و لهذا ورد فی حدیث المنکر و النکیر أنهما یخطان الأرض بأنیابهما و یطئان فی شعورهما یعنی یمشیان فیها فالمراد هنا أن أثر انجرار شعره فی الأرض کان باقیا فیها

[۶]

اشارة

۹۰۷۱- ۶ الکافی، ۲/ ۶۲۳/ ۱۸/ ۱ الثلاثة عن الحسین بن أحمد المنقری قال سمعت أبا إبراهیم ع یقول من استکفی بآیة من القرآن من الشرق إلی الغرب کفی إذا کان بیقین

بیان

و ذلک لأن فی القرآن التریاق الأکبر و الکبریت الأحمر و الخواص الغریبة و المعجزات العجیبة و لا یمثل بالطود الأشم بل هو أفخم و لا بالبحر الخضم بل هو أعظم فإن نظرت إلی الاستشفاء و الاسترقاء ففیه الشفاء و الدواء و هو سبیل إلی الکفایة و الغناء و وسیلة إلی إجابة الدعاء و إن نظرت إلی المواعظ و الزواجر فمنه یأخذ الخطیب المصقع و الواعظ البلغ و إن نظرت إلی الأحکام و معالم الحلال و الحرام فمن بحره یغترف الفقیه الحاذق و المفتی الصادق و إن نظرت إلی البلاغة و الفصاحة فمنه یأخذ البلغاء و بتوجیه معانیه و معرفة أسالیبه و مبانیه یفتخر الأدباء و ما عسی یقول فیه المادحون و یثنی علیه المثنون بعد قوله تعالی فَبِأَیِّ

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۵

حَدِیثٍ بَعْدَهُ یُؤْمِنُونَ و قوله عز و جل مٰا فَرَّطْنٰا فِی الْکِتٰابِ مِنْ شَیْءٍ

[۷]

۹۰۷۲- ۷ الکافی، ۲/ ۶۲۹/ ۹/ ۱ العدة عن ابن عیسی عن یاسین الضریر عن حریز عن زرارة قال قال تأخذ القرآن فی الثلث الثانی من شهر رمضان فتنشره و تضعه بین یدیک و تقول اللهم إنی أسألک بکتابک المنزل و ما فیه و فیه اسمک الأعظم الأکبر و أسماؤک الحسنی و ما یخاف و یرجی أن تجعلنی من عتقائک من النار و تدعو بما بدا لک من حاجة

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۷

باب ۲۶۸ متی نزل القرآن و فیم نزل

[۱]

اشارة

۹۰۷۳- ۱ الکافی، ۲/ ۶۲۸/ ۶/ ۱ علی عن أبیه و علی بن محمد عن الجوهری عن المنقری عن حفص بن غیاث عن أبی عبد اللّه ع قال سألته عن قول اللّه تعالی شَهْرُ رَمَضٰانَ الَّذِی أُنْزِلَ فِیهِ الْقُرْآنُ و إنما أنزل القرآن فی عشرین سنة بین أوله و آخره فقال أبو عبد اللّه ع نزل القرآن جملة واحدة فی شهر رمضان إلی البیت المعمور ثم نزل فی طول عشرین سنة ثم قال قال النبی ص نزلت صحف إبراهیم فی أول لیلة من شهر رمضان و أنزلت التوراة لست مضین من شهر رمضان و أنزل الإنجیل لثلاث عشرة لیلة خلت من شهر رمضان- و أنزل الزبور لثمان عشرة خلون من شهر رمضان و أنزل القرآن فی لیلة ثلاث و عشرین من شهر رمضان

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۸

بیان

قد مضی بیان معنی إنزال القرآن فی شهر رمضان بغیر ما ذکر فی هذا الحدیث فی الباب الأول من کتاب الحجة فی حدیث الیأس و یأتی أواخر هذا الحدیث بإسناد آخر فی باب لیلة القدر من کتاب الصیام و فیه هکذا و نزل الإنجیل فی اثنتی عشرة لیلة من شهر رمضان و نزل القرآن فی لیلة القدر

[۲]

۹۰۷۴- ۲ الکافی، ۲/ ۶۲۸/ ۵/ ۱ العدة عن أحمد و سهل عن منصور بن العباس عن محمد بن الحسن بن السری عن عمه علی بن السری عن أبی عبد اللّه ع قال إن أول ما أنزل اللّه علی رسوله ص- بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِیمِ اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّکَ و آخره إِذا جاءَ نَصْرُ اللّهِ وَ الْفَتْحُ

[۳]

اشارة

۹۰۷۵- ۳ الکافی، ۲/ ۶۲۷/ ۲/ ۱ العدة عن سهل و علی عن أبیه جمیعا عن السراد عن أبی حمزة عن أبی یحیی عن الأصبغ بن نباتة قال سمعت أمیر المؤمنین ع یقول نزل القرآن أثلاثا ثلث فینا و فی عدونا و ثلث سنن و أمثال و ثلث فرائض و أحکام

بیان

لیس بناء هذا التقسیم علی التسویة الحقیقیة و لا علی التفریق عن جمیع الوجوه فلا ینافی فی زیادة بعض الأقسام علی الثلث أو نقصه عنه و لا دخول بعضها فی بعض و لا ینافی أیضا مضمونه مضمون ما یأتی بعده

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۶۹

[۴]

۹۰۷۶- ۴ الکافی، ۲/ ۶۲۷/ ۳/ ۱ العدة عن أحمد عن الحجال عن علی بن عقبة عن داود بن فرقد عمن ذکره عن أبی عبد اللّه ع قال إن القرآن نزل أربعة أرباع ربع حلال و ربع حرام و ربع سنن و أحکام و ربع خبر ما کان قبلکم و نبأ ما یکون بعدکم و فصل ما بینکم

[۵]

اشارة

۹۰۷۷- ۵ الکافی، ۲/ ۶۲۸/ ۴/ ۱ القمیان عن صفوان عن إسحاق بن عمار عن أبی بصیر عن أبی جعفر ع قال نزل القرآن أربعة أرباع ربع فینا و ربع فی عدونا و ربع سنن و أمثال و ربع فرائض و أحکام

بیان

روی العیاشی مضمون هذه الأخبار فی تفسیره بنحو أتم من هذا
رواه بإسناده عن أبی جعفر ع أنه قال القرآن نزل أثلاثا ثلث فینا و فی أحبائنا و ثلث فی أعدائنا و عدو من کان قبلنا و ثلث سنة و مثل و لو أن الآیة إذا نزلت فی قوم ثم مات أولئک القوم ماتت الآیة لما بقی من القرآن شیء و لکن القرآن یجری أوله علی آخره ما دامت السماوات و الأرض و لکل قوم آیة یتلونها هم منها من خیر أو شر
و بإسناده عن محمد بن مسلم عن أبی جعفر ع قال یا محمد إذا سمعت اللّه ذکر أحدا من هذه الأمة بخیر فنحن هم و إذا سمعت اللّه ذکر قوما بسوء ممن مضی فهم عدونا.
أقول یستفاد من الحدیثین أن المراد بضمائر المتکلم فی قولهم ع فینا و فی أحبائنا و أعدائنا من یشملهم و کل من کان من سنخهم و طینتهم من
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۰
الأنبیاء و الأولیاء و کل من کان من المقربین من الأولین و الآخرین و کذا الأحباء و الأعداء یشملان کل من کان من سنخ شیعتهم و محبیهم و کل من کان من سنخ أعدائهم و مبغضیهم من الأولین و الآخرین و ذلک لأن کل من أحبه اللّه و رسوله أحبه کل مؤمن من ابتداء الخلق إلی انتهائه و کل من أبغضه اللّه و رسوله أبغضه کل مؤمن کذلک و هو یبغض کل من أحبه اللّه و رسوله فکل مؤمن فی العالم قدیما و حدیثا إلی یوم القیامة فهو من شیعتهم و محبیهم و کل جاحد فی العالم قدیما و حدیثا إلی یوم القیامة فهو من مخالفیهم و مبغضیهم فصح أن کلما ورد فی أحد الفریقین ورد فی أحبائهم أو أعدائهم تصدیق ذلک ما رواه الصدوق طاب ثراه فی العلل عن المفضل بن عمر عن الصادق ع فی حدیث طویل نذکره إن شاء اللّه فی باب البعث و الحساب من کتاب الجنائز

[۶]

۹۰۷۸- ۶ الکافی، ۲/ ۵۹۹/ ۳/ ۱ علی عن أبیه عن ابن المغیرة عن سماعة قال قال أبو عبد اللّه ع إن العزیز الجبار أنزل علیکم کتابه و هو الصادق البار فیه خبرکم و خبر من قبلکم و خبر من بعدکم و خبر السماء و الأرض و لو أتاکم من یخبرکم عن ذلک لتعجبتم

[۷]

اشارة

۹۰۷۹- ۷ الکافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۴/ ۱ محمد عن عبد اللّه بن محمد عن علی بن الحکم عن ابن بکیر عن أبی عبد اللّه ع قال نزل القرآن بإیاک أعنی و اسمعی یا جارة

بیان

هذا مثل یضرب لمن یتکلم بکلام و یرید به غیر المخاطب

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۱

[۸]

اشارة

۹۰۸۰- ۸ الکافی، ۲/ ۶۳۱/ ۱۴/ ۱ و فی روایة أخری عن أبی عبد اللّه ع قال ما معناه ما عاتب اللّه به علی نبیه ص فهو یعنی به ما قد مضی فی القرآن مثل قوله وَ لَوْ لا أَنْ ثَبَّتْناکَ لَقَدْ کِدْتَ تَرْکَنُ إِلَیْهِمْ شَیْئاً قَلِیلًا عنی بذلک غیره

بیان

هذا الحدیث

رواه العیاشی فی تفسیره عن ابن أبی عمیر عمن حدثه عن أبی عبد اللّه ع قال ما عاتب اللّه نبیه فهو یعنی به من قد مضی فی القرآن الحدیث و هو أوضح مما فی الکافی و لعله أرید بمن قد مضی من مر ذکره فی الآی السابقة

[۹]

اشارة

۹۰۸۱- ۹ الکافی، ۲/ ۶۳۲/ ۲۰/ ۱ علی بن محمد عن صالح بن أبی حماد عن الحجال عمن ذکره عن أحدهما ع قال سألته عن قول اللّه تعالی بِلِسانٍ عَرَبِیٍّ مُبِینٍ قال یبین الألسن و لا تبینه الألسن

بیان

یبین الألسن من الإبانة یعنی یرفع الاختلاف من بین أصحاب الألسن المختلفة من الناس

[۱۰]

اشارة

۹۰۸۲- ۱۰ الکافی، ۲/ ۶۰۱/ ۱۰/ ۱ علی عن صالح بن السندی عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۲

جعفر بن بشیر عن سعد الإسکاف قال قال رسول اللّه ص أعطیت السور الطول مکان التوراة و أعطیت المئین مکان الإنجیل و أعطیت المثانی مکان الزبور و فضلت بالمفصل ثمان و ستون سورة و هو مهیمن علی سائر الکتب فالتوراة لموسی و الإنجیل لعیسی و الزبور لداود ع

بیان

السور الطول کصرد و هی السبع الأول بعد الفاتحة علی أن یعد الأنفال و البراءة واحدة کما مرت الإشارة إلیه أو السابعة سورة یونس و المثانی هی السبع التی بعد هذه السبع سمیت بها لأنها ثنتها واحدها مثنی مثل معانی و معنی و قد تطلق المثانی علی سور القرآن کلها طوالها و قصارها.

و أما المئون فهی من بنی إسرائیل إلی سبع سور سمیت بها لأن کلا منها علی نحو من مائة آیة کذا فی بعض التفاسیر.

و فی القاموس المثانی القرآن أو ما ثنی منه مرة بعد مرة أو الحمد أو البقرة إلی براءة أو کل سورة دون الطول و دون المئین و فوق المفصل أو سورة الحج و القصص و النمل و العنکبوت و النور و الأنفال و مریم و الروم و یس و الفرقان و الحجر و الرعد و سبإ و الملائکة و إبراهیم و ص و محمد ص و لقمان و الغرف و الزخرف و المؤمن و السجدة و الأحقاف و الجاثیة و الدخان و الأحزاب.

و قال ابن الأثیر فی نهایته فی ذکر الفاتحة هی السبع المثانی سمیت بذلک لأنها تثنی فی کل صلاة و تعاد.

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۳

و قیل المثانی السور التی تقصر عن المئین و تزید علی المفصل کان المئین جعلت مبادی و التی تلیها مثانی.

أقول ما ذکره أولا- فی تفسیر السبع المثانی و وجه التسمیة بعینه مروی عن الصادق ع إلا- أن القول الأخیر أوفق بهذا الحدیث بل المستفاد منه أن المثانی ما عدا الثلاث الأخر و کأنه من الألفاظ المشترکة فلا تنافی

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۵

باب ۲۶۹ اختلاف القراءات و عدد الآیات

[۱]

۹۰۸۳- ۱ الکافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۲/ ۱ الاثنان عن الوشاء عن جمیل بن دراج عن محمد عن زرارة عن أبی جعفر ع قال إن القرآن واحد نزل من عند واحد و لکن الاختلاف یجیء من قبل الرواة

[۲]

اشارة

۹۰۸۴- ۲ الکافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۳/ ۱ الثلاثة عن ابن أذینة عن الفضیل بن یسار قال قلت لأبی عبد اللّه ع إن الناس یقولون إن القرآن نزل علی سبعة أحرف فقال کذبوا أعداء اللّه و لکنه نزل علی حرف واحد من عند الواحد

بیان

فسر السبعة الأحرف هنا بسبع لغات من لغات العرب لا القراءات السبع.
قال ابن الأثیر فی نهایته فی الحدیث نزل القرآن علی سبعة أحرف کلها کاف شاف أراد بالحرف اللغة یعنی علی سبع لغات من لغات العرب أی أنها مفرقة فی القرآن فبعضه بلغة قریش و بعضه بلغة هذیل و بعضه بلغة هوازن و بعضه بلغة الیمن و لیس معناه أن یکون فی الحرف الواحد سبعة أوجه علی أنه قد جاء فی
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۶
القرآن ما قرئ بسبعة و عشرة کقوله مٰالِکِ یَوْمِ الدِّینِ- وَ عَبَدَ الطّٰاغُوتَ و مما یبین ذلک قول ابن مسعود إنی قد سمعت القراء فوجدتهم متقاربین فاقرءوا کما علمتم إنما هو کقول أحدکم هلم و تعال و أقبل و فیه أقوال غیر ذلک هذا أحسنها انتهی کلامه و مثله قال فی القاموس.
و أنت خبیر بأن قوله ع نزل علی حرف واحد من عند الواحد لا یلائم هذا التفسیر بل إنما یناسب اختلاف القراءة فلعله ع إنما کذب ما فهموه من هذا الکلام من اختلاف القراءة إلا ما تفوهوا به منه کما حقق فی نظائره فلا ینافی تکذیبه نقله الحدیث بهذا المعنی صحته بمعنی اختلاف اللغات أو غیر ذلک

[۳]

اشارة

۹۰۸۵- ۳ الکافی، ۲/ ۶۳۴/ ۲۷/ ۱ محمد عن أحمد عن علی بن الحکم عن عبد اللّه بن فرقد و المعلی بن خنیس قالا کنا عند أبی عبد اللّه ع و معنا ربیعة الرأی فذکر القرآن فقال أبو عبد اللّه ع إن کان ابن مسعود لا یقرأ علی قراءتنا فهو ضال فقال ربیعة ضال فقال نعم ضال ثم قال أبو عبد اللّه ع أما نحن فنقرأ علی قراءة أبی

بیان

المستفاد من هذا الحدیث أن القراءة الصحیحة هی قراءة أبی بن کعب و أنها الموافقة لقراءة أهل البیت ع إلا أنها الیوم غیر مضبوطة عندنا إذ لم یصل إلینا قراءته فی جمیع ألفاظ القرآن و ربما یجعل المکتوب بصورة أبی فی هذا الحدیث الأب المضاف إلی یاء المتکلم و هو بعید جدا
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۷

[۴]

اشارة

۹۰۸۶- ۴ الکافی، ۲/ ۶۱۹/ ۲/ ۱ العدة عن سهل عن محمد بن سلیمان عن بعض أصحابه عن أبی الحسن ع قال قلت له جعلت فداک إنا نسمع الآیات فی القرآن لیس هی عندنا کما نسمعها و لا نحسن أن نقرؤها کما بلغنا عنکم فهل نأثم فقال لا اقرءوا کما تعلمتم

فسيجيئكم من يعلمكم

بيان

يعنى به صاحب الأمرع و يأتى تأويل الحديث

[۵]

۹۰۸۷- ۵ الكافى، ۲/ ۶۳۳/ ۲۳/ ۱ محمد عن محمد بن الحسين عن عبد الرحمن بن أبى هاشم عن سالم بن سلمة قال قرأ رجل على أبى عبد اللّه ع و أنا أستمع حروفا من القرآن ليس على ما يقرؤها الناس فقال أبو عبد اللّه ع مه كف عن هذه القراءة اقرأ كما يقرأ الناس حتى يقوم القائم فإذا قام القائم قرأ كتاب اللّه تعالى على حده و أخرج المصحف الذى كتبه على ع و قال أخرجه على ع إلى الناس حين فرغ منه و كتبه فقال لهم هذا كتاب اللّه تعالى كما أنزله اللّه على محمد ص و قد جمعته بين اللوحين فقالوا هو ذا عندنا مصحف جامع فيه القرآن لا حاجة لنا فيه فقال أما و اللّه ما ترونه بعد يومكم هذا أبدا إنما كان على أن أخبركم حين جمعته لتقرءوه

[۶]

اشارة

۹۰۸۸- ۶ الكافى، ۲/ ۶۳۱/ ۱۶/ ۱ على بن محمد عن بعض أصحابه عن

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۸

البزنطى قال دفع إلى أبو الحسن ع مصحفا و قال لا تنظر فيه ففتحته و قرأت فيه لم يكن الذين كفروا فوجدت فيها اسم سبعين رجلا من قريش بأسمائهم و أسماء آبائهم قال فبعث إلى ابعث إلى بالمصحف

بيان

لعل المراد أنه وجد تلك الأسماء مكتوبة فى ذلك المصحف تفسيرا للذين كفروا و المشركين مأخوذة من الوحى لا أنها كانت من أجزاء القرآن و عليه يحمل ما فى الخبرين السابقين أيضا من استماع الحروف من القرآن على خلاف ما يقرؤه الناس يعنى استماع حروف تفسر ألفاظ القرآن و تبين المراد منها علمت بالوحى و كذلك كل ما ورد من هذا القبيل عنهم ع و قد مضى فى كتاب الحجة نبذ منه فإنه كله محمول على ما قلناه و ذلك لأنه لو كان تطرق التحريف و التغيير فى ألفاظ القرآن لم يبق لنا اعتماد على شىء منه إذ على هذا يحتمل كل آية منه أن تكون محرفة و مغيرة و تكون على خلاف ما أنزله اللّه فلا يكون القرآن حجة لنا و تنتفى فائدته و فائدة الأمر باتباعه و الوصية به و عرض الأخبار المتعارضة عليه.

قال شيخنا الصدوق طاب ثراه فى اعتقاداته اعتقادنا أن القرآن الذى أنزله اللّه تعالى على نبيه محمد ص هو ما بين الدفتين و ما فى أيدى الناس ليس بأكثر من ذلك و مبلغ سورة عند الناس مائة و أربع عشرة سورة و عندنا و الضحى و أ لم نشرح سورة واحدة و لإيلاف و أ لم تر كيف سورة واحدة و من نسب إلينا أنا نقول إنه أكثر من ذلك فهو كاذب ثم استدل على ذلك بما ورد فى ثواب

قراءة السور فی الصلوات و غیرها و ثواب ختم القرآن کله و تعیین زمان ختمه و غیر ذلک قال و قد نزل من الوحی الذی لیس بقرآن ما لو جمع إلی القرآن لکان

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۷۹

مبلغه مقدار سبع عشرة ألف آیة و ذلک

مثل قول جبرئیل ع للنبی ص إن اللّه تعالی یقول لک یا محمد دار خلقی

و مثل قوله عش ما شئت فإنک میت و أحبب ما شئت فإنک مفارقه و اعمل ما شئت فإنک ملاقیه- و شرف المؤمن صلاته باللیل و عزه کف الأذی عن الناس.

قال و مثل هذا کثیر کله وحی لیس بقرآن و لو کن قرآنا لکان مقرونا به و موصولا إلیه غیر مفصول عنه کما کان أمیر المؤمنین ع جمعه فلما جاء به قال هذا کتاب ربکم کما أنزل علی نبیکم لم یزد فیه حرف و لا ینقص منه حرف فقالوا لا حاجة لنا فیه عندنا مثل الذی عندک فانصرف و هو یقول فَنَبَذُوهُ وَراءَ ظُهُورِهِمْ وَ اشْتَرَوْا بِهِ ثَمَناً قَلِیلًا فَبِئْسَ ما یَشْتَرُونَ انتهی کلامه رحمه اللّه.

و یظهر من آخر کلامه هذا أنه حمل جمع أمیر المؤمنین ص القرآن علی جمعه للأحادیث القدسیة المتفرقة و لعل ذلک لأنه لما وجده مخالفا لما اعتقده و لم یکن له سبیل إلی رده أوله بذلک و أنت خبیر بأن حدیث الجمع علی ما نقله الثقات بألفاظ کثیرة متفقة المعنی لا یقبل هذا التأویل بل هو إلی ما أولنا به نظائره أقرب منه إلی ذلک و یأتی لهذا مزید بیان.

و أشار فی أول کلامه إلی إنکار ما قیل إن القرآن الذی بین أظهرنا لیس بتمامه کما أنزل علی محمد ص بل منه ما هو خلاف ما أنزل اللّه و منه ما هو محرف مغیر و قد حذف منه شیء کثیر منها اسم أمیر المؤمنین ع فی کثیر من المواضع و منها غیر ذلک و إنه لیس أیضا علی الترتیب المرضی عند اللّه و عند رسوله ص و قد روی ذلک کله علی بن إبراهیم فی تفسیره

و روی بإسناده عن الباقر ع أنه قال ما أحد من هذه الأمة جمع القرآن إلا وصی محمد ص

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۰

و بإسناده عن الصادق ع أنه قال إن رسول اللّه ص قال لعلی ع یا علی القرآن خلف فراشی فی الصحف و الحریر و القراطیس فخذوه و اجمعوه و لا تضیعوه کما ضیعت الیهود التوراة فانطلق علی ع فجمعه فی ثوب أصفر ثم ختم علیه فی بیته و قال لا أرتدی حتی أجمعه قال کان الرجل لیأتیه فیخرج إلیه بغیر رداء حتی جمعه قال و قال رسول اللّه ص لو أن الناس قرءوا القرآن کما أنزل ما اختلف اثنان.

أقول و فی قوله ص قرءوا القرآن کما أنزل إشارة إلی صحة ما أولنا به تلک الأخبار و مما یدل علی ذلک أیضا قول الباقر ع فی رسالته إلی سعد الخیر التی یأتی ذکرها فی کتاب الروضة و کان من نبذهم الکتاب أن أقاموا حروفه و حرفوا حدوده فهم یروونه و لا یرعونه و الجهال یعجبهم حفظهم للروایة و العلماء یحزنهم ترکهم للرعایة فإن فی هذین الحدیثین دلالة علی أن مرادهم ع بالتحریف و التغییر و الحذف أنما هو من جهة المعنی دون اللفظ أی حرفوه و غیروه فی تفسیره و تأویله یعنی حملوه علی خلاف مراد اللّه تعالی فمعنی قولهم ع کذا نزلت أن المراد به ذلک لا ما یفهمه الناس من ظاهره و لیس مرادهم أنها نزلت کذلک فی اللفظ فحذف ذلک کذلک یخطر ببالی فی تأویل تلک الأخبار إن صحت فإن أصبت فمن اللّه تعالی و له الحمد و إن أخطأت فمن نفسی و اللّه غفور رحیم.

و قد استوفینا الکلام فی هذا المعنی و فیما یتعلق بالقرآن فی کتابنا الموسوم بعلم الیقین فمن أراده فلیراجع إلیه

[۷]

اشارة

۹۰۸۹- ۷ الكافی، ۲/ ۶۳۴/ ۲۸/ ۱ علی بن الحكم عن هشام بن سالم عن أبی عبد اللّه ع قال إن القرآن الذی جاء به جبرئیل ع
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۱
علی محمد ص سبعة آلاف آیة

بیان

قد اشتهر الیوم بین الناس أن القرآن ستة آلاف و ستمائة و ست و ستون آیة
و روی الطبرسی رحمه اللّه فی تفسیره المسمی بمجمع البیان عن النبی ص أن القرآن ستة آلاف و مائتان و ثلاث آیة
فلعل البواقی تكون مخزونة عند أهل البیت ع و تكون فیما جمعه أمیر المؤمنین ع أو جاء الاختلاف من قبل تحدید الآیات و حسابها أو تكون مما نسخ تلاوته.
قال السید حیدر بن علی بن حیدر العلوی الحسنی طاب ثراه فی تفسیره الموسوم بالمحیط الأعظم إن أكثر القراء ذهبوا إلی أن سور القرآن بأسرها مائة و أربع عشرة سورة و إلی أن آیاته ستة آلاف و ستمائة و ست و ستون آیة و إلی أن كلماته سبعة و سبعون ألفا و أربعمائة و سبع و ثلاثون كلمة و إلی أن حروفه ثلاثمائة آلاف و اثنان و عشرون ألفا و ستمائة و سبعون حرفا و إلی أن فتحاته ثلاثة و تسعون ألفا و مائتان و ثلاثة و أربعون فتحه و إلی أن ضماته أربعون ألفا و ثمانمائة و أربع ضمات و إلی أن كسراته تسع و ثلاثون ألفا و خمسمائة و ستة و ثمانون كسرة و إلی أن تشدیداته تسعة عشر ألفا و مائتان و ثلاثة و خمسون تشدیدة و إلی أن مداته ألف و سبعمائة و أحد و سبعون مدة و إلی أن همزاته ثلاثة آلاف و مائتان و ثلاث و سبعون همزا و إلی أن ألفاته ثمانیة و أربعون ألفا و ثمانمائة و اثنان و سبعون ألفا إلی بیان عدد سائر حروفه الثمانیة و العشرین طویناها حذارا من التطویل
الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۳

باب ۲۷۰ النوادر

[۱]

۹۰۹۰- ۱ الكافی، ۲/ ۶۳۰/ ۱۱/ ۱ علی عن أبیه عن ابن سنان أو غیره عمن ذكره قال سألت أبا عبد اللّه ع عن القرآن و الفرقان أ هما شیئان أم شیء واحد فقال ع القرآن جملة الكتاب و الفرقان المحكم الواجب العمل به

[۲]

اشارة

۹۰۹۱- ۲ الكافی، ۲/ ۶۳۲/ ۱۷/ ۱ محمد عن أحمد عن الحسین عن النضر الكافی، ۲/ ۶۳۳/ ۲۵/ ۱ علی عن أبیه عن النضر عن القاسم بن سلیمان عن أبی عبد اللّه ع قال قال أبی ص- ما ضرب رجل القرآن بعضه ببعض إلا كفر

بيان

لعل المراد بضرب بعضه ببعض تأويل بعض متشابهاته إلى بعض بمقتضى

الوافی، ج۹، ص: ۱۷۸۴

الهوى من دون سماع من أهله أو نور و هدى من اللّه تعالى

[۳]

اشارة

۹۰۹۲- ۳ الكافی، ۲/ ۶۲۹/ ۷/ ۱ العدة عن سهل عن محمد بن عيسى عن بعض رجاله عن أبی عبد اللّه ع قال لا تتفأل بالقرآن

بيان

لا ينافی هذا ما اشتهر اليوم بين الناس من الاستخارة بالقرآن على النحو المتعارف بينهم لأن التفأل غير الاستخارة كما مضى بيانه فی باب صلاة الاستخارة مع سر النهی عنه

[۴]

۹۰۹۳- ۴ الكافی، ۲/ ۶۷۴/ ۴/ ۱ الأربعة عن أبی عبد اللّه ع قال قال رسول اللّه ص امحوا كتاب اللّه و ذكره بأطهر ما تجدون قال و نهى أن يحرق كتاب اللّه و نهى أن يمحى بالأقلام

[۵]

۹۰۹۴- ۵ الكافی، ۲/ ۶۳۲/ ۱۸/ ۱ أحمد عن الحسين عن النضر عن القاسم بن سليمان عن أبی مريم الأنصاری عن جابر عن أبی جعفر ع قال سمعته يقول وقع مصحف فی البحر فوجدوه و قد ذهب ما فيه إلا هذه الآية أَلا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

آخر أبواب القرآن و فضائله و بتمامها تم كتاب الصلاة و الدعاء و القرآن الذی هو الجزء الخامس من أجزاء كتاب الوافی و يتلوه فی الجزء السادس كتاب الزكاة و الخمس و المبرات إن شاء اللّه تعالى و الحمد لله أولا و آخرا و باطنا و ظاهرا

کاشانی، فیض، محمد محسن ابن شاه مرتضی، الوافی، ۲۶ جلد، کتابخانه امام امیر المؤمنین علی علیه السلام، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۰۶ ه ق

تعریف مرکز

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ فی سَبِيلِ اللَّهِ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (التوبة/۴۱).

قالَ الإمامُ علیّ بْنُ موسَی الرِّضا – علَیهِ السَّلام: رَحِمَ اللّهُ عَبْداً أحْیَا أمْرَنَا... یَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا و یُعَلِّمُهَا النَّاسَ؛ فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ کَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا... (بَنَادِرُ البِحَار – فی تلخیص بحار الأنوار، للعلاّمة فیض الاسلام، ص ۱۵۹؛ عُیونُ أخبارِ الرِّضا(ع)، الشَّیخ الصَّدوق، الباب۲۸، ج۱/ ص۳۰۷).

مؤسّس مُجتمَع "القائمیّة" الثّقافیّ بأصبَهانَ – إیرانَ: الشهید آیة الله "الشمس آبادی" – رَحِمَهُ اللهُ – کان أحداً من جَهابذة هذه المدینة، الذی قدِ اشتهَرَ بشَغَفِهِ بأهل بَیت النبیّ (صلواتُ اللهِ علَیهِم) و لاسیَّما بحضرة الإمام علیّ بن موسَی الرِّضا (علیه السّلام) و بساحة صاحِب الزّمان (عَجَّلَ اللهُ تعالی فرجَهُ الشَّریفَ)؛ و لهذا أسّس مع نظره و درایته، فی سَنَةِ ۱۳۴۰ الهجریّة الشمسیّة (=۱۳۸۰ الهجریّة القمریّة)، مؤسَّسةً و طریقةً لم یَنطَفِئ مِصباحُها، بل تُتَّبَع بأقوَى و أحسَنِ مَوقِفٍ کلَّ یوم.

مرکز "القائمیّة" للتحرّی الحاسوبیّ – بأصبَهانَ، إیرانَ – قد ابتدَأَ أنشِطتَهُ من سَنَةِ ۱۳۸۵ الهجریّة الشمسیّة (=۱۴۲۷ الهجریّة القمریّة) تحتَ عنایة سماحة آیة الله الحاجّ السیّد حسن الإمامیّ – دامَ عِزّهُ – و مع مساعَدَةِ جمعٍ من خِرّیجی الحوزات العلمیّة و طلاب الجوامع، باللیل و النهار، فی مجالاتٍ شتّی: دینیّة، ثقافیّة و علمیّة...

الأهداف: الدّفاع عن ساحة الشیعة و تبسیط ثقافة الثّقلَین (کتاب الله و اهل البیت علیهِمُ السَّلامُ) و معارفهما، تعزیز دوافع الشَّباب و عموم الناس إلی التَّحَرِّی الأدَقّ للمسائل الدّینیّة، تخلیف المطالب النّافعة – مکانَ البَلاتیثِ المبتذلة أو الرّدیئة – فی المحامیل (=الهواتف المنقولة) و الحواسیب (=الأجهزة الکمبیوتریّة)، تمهید أرضیّةٍ واسعةٍ جامعةٍ ثَقافیّةٍ علی أساس معارف القرآن و أهل البیت –علیهم السّلام – بباعث نشر المعارف، خدمات للمحققین و الطّلاّب، توسعة ثقافة القراءة و إغناء أوقات فراغة هُواةِ برامِجِ العلوم الإسلامیّة، إنالة المنابع اللازمة لتسهیل رفع الإبهام و الشّبُهات المنتشرة فی الجامعة، و...

- مِنها العَدالة الاجتماعیّة: التی یُمکِن نشرها و بثّها بالأجهزة الحدیثة متصاعدةً، علی أنّه یُمکِن تسریعُ إبراز المَرافِق و التسهیلاتِ – فی آکناف البلد - و نشرِ الثّقافةِ الاسلامیّة و الإیرانیّة – فی أنحاء العالَم - مِن جهةٍ أُخرَی.

- من الأنشطة الواسعة للمرکز:

الف) طبع و نشر عشراتِ عنوانِ کتبٍ، کتیبة، نشرة شهریّة، مع إقامة مسابقات القِراءة

ب) إنتاجُ مئات أجهزةٍ تحقیقیّة و مکتبیة، قابلة للتشغیل فی الحاسوب و المحمول

ج) إنتاج المَعارض ثّلاثیّةِ الأبعاد، المنظر الشامل (= بانوراما)، الرّسوم المتحرّکة و... الأماکن الدینیّة، السیاحیّة و...

د) إبداع الموقع الانترنتی "القائمیّة" www.Ghaemiyeh.com و عدّة مَواقِعَ أُخرَ

ه) إنتاج المُنتَجات العرضیّة، الخَطابات و... للعرض فی القنوات القمریّة

و) الإطلاق و الدَّعم العلمیّ لنظام إجابة الأسئلة الشرعیّة، الاخلاقیّة و الاعتقادیّة (الهاتف: ۰۰۹۸۳۱۱۲۳۵۰۵۲۴)

ز) ترسیم النظام التلقائیّ و الیدویّ للبلوتوث، ویب کشک، و الرّسائل القصیرة SMS

ح) التعاون الفخریّ مع عشراتِ مراکزَ طبیعیّة و اعتباریّة، منها بیوت الآیات العِظام، الحوزات العلمیّة، الجوامع، الأماکن الدینیّة کمسجد جَمکرانَ و...

ط) إقامة المؤتمَرات، و تنفیذ مشروع "ما قبلَ المدرسة" الخاصّ بالأطفال و الأحداث المُشارِکین فی الجلسة

ی) إقامة دورات تعلیمیّة عمومیّة و دورات تربیة المربّی (حضوراً و افتراضاً) طیلةَ السَّنَةِ

المکتب الرّئیسیّ: إیران/أصبهان/ شارع "مسجد سیّد"/ ما بینَ شارع "پنج رَمَضان" ومُفترَق "وفائی"/بنایة "القائمیّة"

تاریخ التأسیس: ۱۳۸۵ الهجریّة الشمسیّة (=۱۴۲۷ الهجریة القمریّة)

رقم التسجیل: ۲۳۷۳

الهویّة الوطنیّة: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

الموقع: www.ghaemiyeh.com

البريد الالكتروني: Info@ghaemiyeh.com

المَتجَر الانترنتي: www.eslamshop.com

الهاتف: ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۰۹۸۳۱۱)

الفاكس: ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱)

مكتب طهرانَ ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱)

التِّجاريّة و المَبيعات ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور المستخدمين ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

ملاحَظة هامّة:

الميزانيّة الحاليّة لهذا المركز، شَعبيّة، تبرّعيّة، غير حكوميّة، و غير ربحيّة، اقتُنِيَت باهتمام جمع من الخيّرين؛ لكنّها لا تُوافِي الحجمَ المتزايد و المتّسعَ للامور الدّينيّة و العلميّة الحاليّة و مشاريع التوسعة الثّقافيّة؛ لهذا فقد ترجّى هذا المركزُ صاحِبَ هذا البيتِ (المُسمَّى بالقائميّة) و مع ذلك، يرجو مِن جانب سماحة بقيّة الله الأعظم (عَجَّلَ اللهُ تعالى فرَجَهُ الشَّريفَ) أن يُوفِّقَ الكلَّ توفيقاً متزائداً لِإعانتهم - في حدّ التّمكّن لكلّ احدٍ منهم – إيّانا في هذا الأمر العظيم؛ إن شاءَ اللهُ تعالى؛ و اللهُ وليّ التوفيق.

مركز
القائمية
اصفهان
للبحوث والتحريات الكمبيوترية
WWW
للحصول على المكتبات الخاصه الاخرى
ارجعوا الى عنوان المـركز من فضلـكم
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
و للايصاء من فضلكم
٠٩١٣ ٢٠٠٠ ١٠٩